

Πρακτικός οδηγός σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας

Πρακτικός οδηγός σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας

Νοέμβριος 2025

Στις 19 Ιανουαρίου 2022 η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) αντικαταστάθηκε από τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA). Κάθε αναφορά στην EASO, καθώς και στα προϊόντα και τα όργανα της EASO, θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως αναφορά στον EUAA.

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε τον Νοέμβριο του 2025

Τρίτη έκδοση

Ούτε ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA) ούτε οποιοδήποτε πρόσωπο ενεργεί εξ ονόματος του EUAA ευθύνεται για ενδεχόμενη χρήση των παρακάτω πληροφοριών.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2025

Print ISBN 978-92-9418-392-7 doi:10.2847/3874924 BZ-01-25-063-EL-C

PDF ISBN 978-92-9418-391-0 doi:10.2847/1296750 BZ-01-25-063-EL-N

© Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA), 2025

Η αναπαραγωγή επιτρέπεται εφόσον αναφέρεται η πηγή.

Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή στοιχείων τα οποία δεν ανήκουν στον EUAA, ενδέχεται να απαιτείται άδεια απευθείας από τους κατόχους των σχετικών δικαιωμάτων. Ο EUAA δεν κατέχει τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας όσον αφορά τα ακόλουθα στοιχεία:

Φωτογραφία εξωφύλλου: [Seventyfour](#), ID 571507909], © Adobe Stock, 2025.

Σχετικά με τον οδηγό

Γιατί δημιουργήθηκε ο παρών οδηγός; Αποστολή του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (ΕΥΑΑ) είναι να διευκολύνει και να υποστηρίζει τις δραστηριότητες των κρατών μελών της ΕΕ και των συνδεδεμένων χωρών Σένγκεν [χώρες της ΕΕ+ ⁽¹⁾] στην εφαρμογή του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου (ΚΕΣΑ). Το νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο ⁽²⁾ εγκρίθηκε τον Μάιο του 2024. Το άρθρο 25 του κανονισμού για τις διαδικασίες ασύλου ⁽³⁾ (ΚΔΑ) αναφέρεται στη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας. Η παρούσα επικαιροποίηση βασίζεται στη δεύτερη έκδοση του οδηγού που δημοσίευσε ο Οργανισμός τον Σεπτέμβριο του 2018 και αντικατοπτρίζει τις νομοθετικές αλλαγές που εισήχθησαν στο νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο.

Πώς εκπονήθηκε ο παρών οδηγός; Προκειμένου να ευθυγραμμίσει τις κατευθυντήριες οδηγίες με το νέο νομικό πλαίσιο, ο ΕΥΑΑ συνεργάστηκε με έναν εξωτερικό εμπειρογνώμονα και έλαβε πολύτιμες πληροφορίες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ύπατη Αρμοστέα των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) και το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF). Πριν από την οριστικοποίηση, πραγματοποιήθηκε διαβούλευση σχετικά με τον οδηγό με όλες τις χώρες της ΕΕ+ μέσω του δικτύου εμπειρογνομόνων σε θέματα ευαλωτότητας και του δικτύου διαδικασιών ασύλου του ΕΥΑΑ. Ο οδηγός εγκρίθηκε από το διοικητικό συμβούλιο του ΕΥΑΑ τον Νοέμβριο του 2025.

Σε ποιον απευθύνεται ο παρών οδηγός; Ο παρών οδηγός απευθύνεται κυρίως στο προσωπικό που αιτείται και διεξάγει τη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας, όταν υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία των αιτούντων διεθνή προστασία. Οι αρχές που είναι αρμόδιες για τη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας ενδέχεται να διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Δεδομένου του συνεργατικού χαρακτήρα του υπολογισμού της ηλικίας, είναι σημαντική η συμμετοχή μιας διεπιστημονικής ομάδας επαγγελματιών. Ο παρών οδηγός θα πρέπει, συνεπώς, να διανεμηθεί και να καταστεί προσβάσιμος σε όλα τα μέρη που ενδέχεται να συμμετέχουν στη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας. Σε αυτά συγκαταλέγονται οι άμεσα εμπλεκόμενοι ως εξεταστές, επίτροποι, νομικοί σύμβουλοι, δικηγόροι, υπάλληλοι προστασίας παιδιών και υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων, καθώς και όσοι συμμετέχουν έμμεσα ως εταίροι που παραπέμπουν τους αιτούντες για υπολογισμό της ηλικίας.

Πώς χρησιμοποιείται ο παρών οδηγός;

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τον παρόντα οδηγό για:

- να λάβετε μια απόφαση σχετικά με το εάν ο υπολογισμός της ηλικίας είναι αναγκαίος και δυνητικά αποτελεσματικός για την εξάλειψη των αμφιβολιών σχετικά με την ηλικία ενός ατόμου.

(1) Τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, μαζί με την Ελβετία, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία.

(2) Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων, «Σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο», δικτυακός τόπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 21 Μαΐου 2024 https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en.

(3) [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2024/1348](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για τη θέσπιση κοινής διαδικασίας διεθνούς προστασίας στην Ένωση και την κατάργηση της οδηγίας 2013/32/ΕΕ (ΕΕ L 2024/1348, 22.5.2024).

- να διασφαλίζετε ότι υπάρχουν οι απαραίτητες εγγυήσεις και ότι τα δικαιώματα των παιδιών γίνονται σεβαστά καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος να ακούγονται και να έχουν τη συνδρομή επιτρόπου ή γονέα/γονέων και δικηγόρου ή νομικού συμβούλου.
- να διασφαλίζετε ότι η διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας είναι σύμφωνη με την ευρωπαϊκή και την εθνική νομοθεσία και, ως εκ τούτου, μπορεί να αναγνωρίζεται αμοιβαία μεταξύ των χωρών της ΕΕ+.

Οι παρούσες κατευθυντήριες οδηγίες αποσκοπούν στην υποστήριξη των αρμόδιων αρχών και λοιπών φορέων που συμμετέχουν στις διαδικασίες υπολογισμού της ηλικίας, παρέχοντας:

- γενικές πληροφορίες σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας και τις νομικές απαιτήσεις όπως προβλέπονται από το Σύμφωνο (βλ. [Κεφάλαιο 2 Δικαιώματα και διαδικαστικές εγγυήσεις](#)).
- γενικές παρατηρήσεις σχετικά με την πρακτική εφαρμογή της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας (βλ. [Κεφάλαιο 3 Πρακτική εφαρμογή της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας](#)).
- επισκόπηση της κλιμακωτής και διεπιστημονικής προσέγγισης για τον υπολογισμό της ηλικίας, στην οποία επεξηγούνται συγκεκριμένα η σύσταση και η λειτουργία διεπιστημονικών ομάδων και ο ρόλος που διαδραματίζουν όσοι υποστηρίζουν τις ιατρικές εξετάσεις, κατά περίπτωση (βλ. [Κεφάλαιο 3.3.2 Κλινική εκτίμηση: προτεραιότητα στη λιγότερο επεμβατική εξέταση](#)).
- επεξήγηση του τρόπου εφαρμογής του υπολογισμού της πραγματικής ηλικίας με παρουσίαση των διαφόρων μεθόδων (βλ. [Παράρτημα 1 – Η συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας](#) και [Παράρτημα 2 – Ψυχοκοινωνική εκτίμηση](#)).
- γενικές πρακτικές παραμέτρους που πρέπει να ληφθούν υπόψη (βλ. [Παράρτημα 3 – Λίστες ελέγχου – Εφαρμοστέα πρότυπα, παροχή πληροφοριών, περίθαλψη και ασφάλεια](#)).

Πώς συνδέεται ο παρών οδηγός με την εθνική νομοθεσία και πρακτική;

Πρόκειται για ένα ήπιο εργαλείο σύγκλισης. Δεν έχει νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα. Ο οδηγός έχει σχεδιαστεί για να ενισχύσει τη σύγκλιση των πρακτικών υπολογισμού της ηλικίας σε ολόκληρη την ΕΕ+, βοηθώντας τους επαγγελματίες να εφαρμόζουν συνεκτικές, βασισμένες στα δικαιώματα διαδικασίες, συμμορφούμενοι παράλληλα με συγκεκριμένους ευρωπαϊκούς και εθνικούς κανονισμούς. Σε όλα τα έγγραφα του Συμφώνου γίνεται αναφορά στη Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού⁽⁴⁾ (CRC), στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁽⁵⁾ (Χάρτης), στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου⁽⁶⁾ (ΕΣΔΑ) και στο πλαίσιο των θεμελιωδών δικαιωμάτων, τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε όλη τη διαδικασία ασύλου, ξεκινώντας από τον έλεγχο διαλογής. Στο πλαίσιο αυτό, ο ΚΔΑ παρέχει βασικές εγγυήσεις που διέπουν τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των διαδικασιών υπολογισμού της ηλικίας.

(4) Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, [Διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού](#), Σειρά συνθηκών, τόμος 1577, σ. 3, 20 Νοεμβρίου 1989 <https://www.refworld.org/legal/agreements/unga/1989/en/18815>.

(5) Ευρωπαϊκή Ένωση, [Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#), 26 Οκτωβρίου 2012, 2012/C 326/02.

(6) Συμβούλιο της Ευρώπης, [Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όπως τροποποιήθηκε με τα πρωτόκολλα αριθ. 11 και 14](#), 4 Νοεμβρίου 1950, ETS 5.

Πώς σχετίζεται ο παρών οδηγός με άλλα εργαλεία, άλλες κατευθυντήριες οδηγίες και συστάσεις σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας;

Ο Πρακτικός οδηγός σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας — Τρίτη έκδοση, 2025 του ΕΥΑΑ αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης σειράς εργαλείων για τον υπολογισμό της ηλικίας, που περιλαμβάνει:

- το βίντεο κινουμένων σχεδίων του ΕΥΑΑ για παιδιά με τίτλο «[All you need to know about age assessment](#)» (Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε για τον υπολογισμό της ηλικίας).
- το φυλλάδιο: ΕΥΑΑ, [All You Need to Know about Age Assessment](#) (Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε για τον υπολογισμό της ηλικίας), Ιανουάριος 2022.
- το βίντεο κινουμένων σχεδίων του ΕΥΑΑ για επαγγελματίες με τίτλο «[Age assessment - Why? When? How?](#)» (Υπολογισμός της ηλικίας - Γιατί; Πότε; Πώς;) και το ενημερωτικό υλικό για παιδιά το οποίο είναι διαθέσιμο στη δικτυακή πύλη [Let's speak asylum](#).

Ο παρών οδηγός θα πρέπει να χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με τα έγγραφα:

- ΕΥΑΑ/FRA, [Η διαδικασία ασύλου – Πρακτικό εργαλείο για επιτρόπους](#), 2023 και
- ΕΥΑΑ, *Πρακτικός οδηγός σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού — Δεύτερη έκδοση*, (αναμένεται το 2026).

Ορισμένοι από τους πρακτικούς οδηγούς και τα εργαλεία του ΕΥΑΑ στα οποία παραπέμπει ο παρών πρακτικός οδηγός θα δημοσιευθούν ή/και θα επικαιροποιηθούν σταδιακά μεταξύ του 2025 και του 2027. Οι επικαιροποιήσεις θα εναρμονίσουν τις εκδόσεις με τις νομοθετικές πράξεις του νέου συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο. Μετά τη δημοσίευσή τους, οι εκδόσεις θα είναι διαθέσιμες στο διαδίκτυο μαζί με όλα τα άλλα προϊόντα του ΕΥΑΑ στον [δικτυακό τόπο του ΕΥΑΑ](#).

Δήλωση αποποίησης ευθύνης

Ο παρών οδηγός καταρτίστηκε με την επιφύλαξη της αρχής ότι μόνο το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να δώσει έγκυρη ερμηνεία του δικαίου της ΕΕ.

Περιεχόμενα

Κατάλογος συντομογραφιών.....	8
Γλωσσάριο	10
1. Η σημασία της ηλικίας.....	13
2. Δικαιώματα και διαδικαστικές εγγυήσεις.....	16
2.1. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.....	18
2.2. Το τεκμήριο της ανηλικότητας.....	22
2.2.1. Αξιολόγηση των αποδεικτικών εγγράφων	25
2.2.2. Αιτιολόγηση του υπολογισμού της ηλικίας.....	27
2.3. Επιτροπεία ή εκπροσώπηση.....	28
2.4. Ο ρόλος του νομικού συμβούλου.....	30
2.5. Δικαίωμα ενημέρωσης, συμμετοχής και συναίνεσης.....	32
2.6. Ειδικευμένοι υπάλληλοι υπολογισμού της ηλικίας.....	34
2.7. Αμεροληψία και απαγόρευση διακρίσεων κατά τη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας.....	38
2.8. Το ευεργέτημα της αμφιβολίας	42
3. Πρακτική εφαρμογή της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας	43
3.1. Προσδιορισμός ειδικών αναγκών	45
3.2. Απόφαση για την έναρξη ή μη του υπολογισμού της ηλικίας	46
3.2.1. Διασφάλιση των εγγυήσεων και παράλληλη πρόληψη της κατάχρησης του συστήματος.....	49
Τήρηση των διαδικαστικών εγγυήσεων	53
3.3. Η κλιμακωτή και διεπιστημονική προσέγγιση για τον υπολογισμό της ηλικίας.....	55
3.3.1. Μη ιατρικές μέθοδοι για τον υπολογισμό της ηλικίας.....	57
3.3.2. Κλινική εκτίμηση: προτεραιότητα στη λιγότερο επεμβατική εξέταση.....	61
3.4. Η απόφαση.....	64
3.5. Προσβολή της απόφασης σχετικά με την ηλικία.....	66
3.5.1. Επανεξέταση της απόφασης υπολογισμού της ηλικίας υπό το πρίσμα νέων αποδεικτικών στοιχείων	67
4. Αναδυόμενες και νέες τεχνολογίες	68
5. Πρόσθετοι πόροι.....	70
Παραρτήματα	71

Παράρτημα 1 – Η συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας	71
Παράρτημα 2 – Ψυχοκοινωνική εκτίμηση.....	82
Παράρτημα 3 – Λίστες ελέγχου – Εφαρμοστέα πρότυπα, παροχή πληροφοριών, περίθαλψη και ασφάλεια	90
Παράρτημα 4 – Παράδειγμα εντύπου συναίνεσης για συμμετοχή σε υπολογισμό της ηλικίας.....	93
Παράρτημα 5 – Επισκόπηση των μεθόδων υπολογισμού της ηλικίας από την έκδοση 2018 του οδηγού	95
Κατευθυντήριες οδηγίες για τη σταδιακή εφαρμογή των μεθόδων	96

Κατάλογος συντομογραφιών

Συντομογραφία	Ορισμός
ΕΥΑΑ	Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο
Eurodac	Βάση δεδομένων ευρωπαϊκού συστήματος δακτυλοσκόπησης
FRA	Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΚΑΑ	Κανονισμός για τις απαιτήσεις αναγνώρισης — κανονισμός (ΕΕ) 2024/1347 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας, για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου
UNHCR	Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες
UNICEF	Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά
ΒΣΠ	βέλτιστο συμφέρον του παιδιού
ΔΣΔΠ	Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού
ΕΑ	εμπορία ανθρώπων
Κανονισμός για τον έλεγχο διαλογής	Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1356 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για τη θέσπιση ελέγχου διαλογής υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008, (ΕΕ) 2017/2226, (ΕΕ) 2018/1240 και (ΕΕ) 2019/817
ΚΔΑ	Κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου — Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1348 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για τη θέσπιση κοινής διαδικασίας διεθνούς προστασίας στην Ένωση και την κατάργηση της οδηγίας 2013/32/ΕΕ

Συντομογραφία	Ορισμός
ΚΔΑΜ	Κανονισμός για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης — Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1351 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1147 και (ΕΕ) 2021/1060 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013
ΚΕΣΑ	Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου
κράτη μέλη	κράτη μέλη της ΕΕ
ΟΔΥ (2024)	Οδηγία σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή — Οδηγία (ΕΕ) 2024/1346 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία
ΠΧΚ	πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής
ΤΝ	τεχνητή νοημοσύνη
Χάρτης	Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γλωσσάριο

Αποφαινόμενη αρχή: η εθνική αρχή που είναι υπεύθυνη για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας ⁽⁷⁾ και αρμόδια για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη διεξαγωγή ή μη υπολογισμού της ηλικίας. Είναι επίσης το αρμόδιο όργανο για τη λήψη της τελικής απόφασης σχετικά με την ηλικία του αιτούντος, μετά την ολοκλήρωση του υπολογισμού ⁽⁸⁾.

Ασυνόδευτο παιδί: ως συνώνυμο του όρου «**ασυνόδευτος ανήλικος**», είναι το παιδί / ο ανήλικος που φτάνει στην επικράτεια της ΕΕ+ χωρίς να συνοδεύεται από κάποιον ενήλικο που να έχει την ευθύνη του σύμφωνα με τον νόμο ή την πρακτική του οικείου κράτους μέλους, και εφόσον κανένας ενήλικος/κανένα άτομο δεν ασκεί στην πράξη την επιμέλειά του. Ο όρος καλύπτει επίσης το παιδί / τον ανήλικο που αφέθηκε ασυνόδευτος κατόπιν της εισόδου του στην επικράτεια της ΕΕ+ ⁽⁹⁾. Ο όρος περιλαμβάνει επίσης **χωρισμένα από τους γονείς τους παιδιά**, δηλαδή παιδιά που συνοδεύονται από συγγενείς ή άλλα ενήλικα μέλη της οικογένειας τα οποία δεν είναι οι γονείς ή οι νόμιμοι επίτροποί τους.

Βάσιμες αμφιβολίες: βάσιμες αμφιβολίες προκύπτουν όταν η δηλούμενη ηλικία ενός ατόμου δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί ή αμφισβητείται μετά την επαλήθευση της ηλικίας — συμπεριλαμβανομένης της ακρόασης των εξηγήσεων των αιτούντων, της εξέτασης των διαθέσιμων αποδεικτικών εγγράφων και της εξέτασης άλλων σχετικών αποδεικτικών στοιχείων και ενδείξεων. Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι πληροφορίες που συλλέγονται δεν επαρκούν για να τεκμηριώσουν την αξιοπιστία της δηλούμενης ηλικίας και ενδέχεται να απαιτείται υπολογισμός της ηλικίας.

Βιολογική ηλικία: η πραγματική κατάσταση της διαδικασίας γήρανσης ενός σώματος και η πιθανή διάρκεια ζωής, και όχι απλώς ο αριθμός των ετών που έχει ζήσει ένα άτομο (η χρονολογική ηλικία) ⁽¹⁰⁾. Επηρεάζεται από παράγοντες όπως η διατροφή, η άσκηση, η γενετική και η έκθεση σε περιβαλλοντικούς παράγοντες ⁽¹¹⁾.

Διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας: η διαδικασία που διεξάγεται από τις αρμόδιες αρχές για τον υπολογισμό της ηλικίας (χρονολογικής ηλικίας ή ηλικιακού φάσματος) των αιτούντων, προκειμένου να διακριβώσουν εάν οι αιτούντες είναι παιδιά ή ενήλικες.

Εξεταστές ή υπάλληλοι υπολογισμού της ηλικίας: επαγγελματίες επιφορτισμένοι με την εκτίμηση της ηλικίας ατόμων των οποίων η δηλούμενη ηλικία αμφισβητείται, ιδίως σε πλαίσια μετανάστευσης και ασύλου.

Επαλήθευση ηλικίας: το αρχικό, διερευνητικό στάδιο που πραγματοποιείται από τον αρμόδιο υπάλληλο κατά τη διάρκεια της επαλήθευσης ταυτότητας. Το βήμα αυτό πραγματοποιείται συνήθως κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ταυτοποίησης και περιλαμβάνει ορισμένες στοχευμένες ερωτήσεις για τη συλλογή βασικών προσωπικών στοιχείων και τυχόν διαθέσιμων εγγράφων. Δεν πρόκειται για πλήρη συνέντευξη, αλλά για μέρος των ελέγχων

⁽⁷⁾ Άρθρο 3 παράγραφος 16 και άρθρο 4 παράγραφος 1 του ΚΔΑ.

⁽⁸⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 1 του ΚΔΑ.

⁽⁹⁾ Άρθρο 3 παράγραφος 7 του ΚΔΑ και άρθρο 3 παράγραφος 11 του ΚΑΑ.

⁽¹⁰⁾ Terry Smith & Laura Brownlees, *Age Assessment: A Technical Note*, UNICEF, Ιανουάριος 2013, <https://www.refworld.org/reference/themreport/unicef/2013/en/90892>.

⁽¹¹⁾ Cleveland Clinic. 2025. 'Biological Age: What It Is and How You Can Measure It.' *Health Essentials*, 10 Ιανουαρίου 2025, https://health.clevelandclinic.org/biological-age?utm_source=chatgpt.com.

ταυτότητας ή ευαλωτότητας, με στόχο την αξιολόγηση του εάν η δηλούμενη ηλικία φαίνεται αξιόπιστη όταν προκύπτουν αρχικές αμφιβολίες. Η προφορική έρευνα σε αυτό το στάδιο πρέπει να παραμείνει σύντομη και αναλογική, εστιάζοντας σε απλές βιογραφικές πληροφορίες (όπως όνομα, ημερομηνία και τόπος γέννησης, σύνθεση οικογένειας, έγγραφα που ενδέχεται να κατέχουν οι αιτούντες και μπορούν να κοινοποιήσουν, καθώς και έγγραφα που ενδέχεται να προσκομιστούν και φαίνεται ότι είναι πλαστά ή έχουν αποκτηθεί/ χρησιμοποιηθεί με δόλιο τρόπο). Με τον τρόπο αυτόν εξακριβώνεται αν ενδέχεται να υπάρξουν σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με τη δηλούμενη ηλικία. Συνήθως διενεργείται κατά τη διάρκεια αρχικών ελέγχων (π.χ. έλεγχος διαλογής στα σύνορα). Εάν εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες, η υπόθεση πρέπει να παραπεμφθεί στην αρμόδια αρχή για να αξιολογηθεί εάν οι αμφιβολίες αυτές είναι πράγματι βάσιμες και εάν δικαιολογείται η διενέργεια επίσημου υπολογισμού της ηλικίας.

Επεμβατικός⁽¹²⁾ ή παρεμβατικός: ο όρος «επεμβατικός» χρησιμοποιείται κατά κανόνα σε ιατρικές διαδικασίες για να υποδηλώσει την εισαγωγή εργαλείων ή άλλων αντικειμένων στο σώμα ή σε σωματικές κοιλότητες, καλύπτοντας επίσης την τομή ιστών. Όταν είναι παρεμβατική, μια μέθοδος υπολογισμού ενδέχεται να έχει αρνητικό ή ανεπιθύμητο αντίκτυπο στην ψυχοκοινωνική ευημερία του ατόμου. Αυτό περιλαμβάνει όχι μόνο ιατρικές παρεμβάσεις, αλλά και πρακτικές όπως η εξέταση που περιλαμβάνει γδύσιμο ή η φωτογράφιση μερών του σώματος (που θα συμπεριληφθούν στο φάκελο του αιτούντος). Παρόλο που δεν είναι σωματικά επεμβατικές με την ιατρική έννοια, οι πρακτικές αυτές θεωρούνται παρεμβατικές και ενδέχεται να έχουν παρόμοιο αντίκτυπο στην αξιοπρέπεια και την ευημερία του αιτούντος.

Επιτροπή υπολογισμού της ηλικίας: μια διεπιστημονική ομάδα που συνεργάζεται για να υπολογίσει την ηλικία αξιολογώντας διάφορους παράγοντες, όπως σωματικούς, ψυχολογικούς, αναπτυξιακούς, περιβαλλοντικούς και πολιτισμικούς παράγοντες. Η επιτροπή αποτελείται από επαγγελματίες που συμμετέχουν στον συγκεκριμένο υπολογισμό της ηλικίας και θα μπορούσε να περιλαμβάνει κοινωνικούς λειτουργούς, (εθνο)ανθρωπολόγους, παιδοψυχολόγους, ιατρούς (παιδιάτρους ή ιατρούς άλλων ειδικοτήτων) και έναν διαπολιτισμικό μεσολαβητή.

Επίτροπος⁽¹³⁾ ή εκπρόσωπος⁽¹⁴⁾: ένα ανεξάρτητο πρόσωπο που διορίζεται από αρμόδια αρχή για τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος και της συνολικής ευημερίας του ασυνόδευτου παιδιού. Για τον σκοπό αυτόν, ο επίτροπος εκπροσωπεί το παιδί και ενεργεί εξ ονόματος του παιδιού, συμπληρώνοντας τη νομική του ικανότητα όταν απαιτείται. Και οι δύο

⁽¹²⁾ Ορισμός του διαδικτυακού λεξικού της Οξφόρδης: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/us/invasive>.

⁽¹³⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 18 του [κανονισμού \(ΕΕ\) 2024/1347](#) [κανονισμός για τις απαιτήσεις αναγνώρισης (ΚΑΑ)]: «επίτροπος»: φυσικό πρόσωπο ή οργάνωση που μπορεί, μεταξύ άλλων, να είναι δημόσιος φορέας και που έχει οριστεί από τις αρμόδιες αρχές για να συνδράμει και να εκπροσωπεί ασυνόδευτο ανήλικο και να ενεργεί εξ ονόματός του, κατά περίπτωση, προκειμένου να εξασφαλίσει ότι ο ασυνόδευτος ανήλικος θα μπορεί να επωφελείται από τα δικαιώματα και να συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον παρόντα κανονισμό, διασφαλίζοντας παράλληλα το μείζον συμφέρον του και τη γενική του ευημερία. Στην πράξη, ο επίτροπος έχει συχνά εξομοιωθεί με το πρόσωπο του εκπροσώπου ή του κοινωνικού λειτουργού.

⁽¹⁴⁾ Ο όρος «εκπρόσωπος» χρησιμοποιείται: στη νέα οδηγία για την υποδοχή [OAY (2024)] ([οδηγία \(ΕΕ\) 2024/1346](#)): στον ΚΔΑ, στον ΚΔΑΜ ([κανονισμός \(ΕΕ\) 2024/1351](#)), στον κανονισμό για τον έλεγχο διαλογής ([κανονισμός \(ΕΕ\) 2024/1356](#)) και στον κανονισμό Eurodac III ([κανονισμός \(ΕΕ\) 2024/1358](#)). Ο όρος «επίτροπος» χρησιμοποιείται στο πλαίσιο του ΚΑΑ. Σύμφωνα με τους αντίστοιχους ορισμούς, θα έχουν τον ίδιο ρόλο αλλά διαφορετικά καθήκοντα. Ωστόσο, για να διασφαλιστεί η συνέχεια της εκπροσώπησης του ασυνόδευτου ανήλικου, ο επίτροπος στο πλαίσιο του κανονισμού για τις απαιτήσεις αναγνώρισης μπορεί να είναι το ίδιο πρόσωπο με τον εκπρόσωπο που έχει οριστεί στο πλαίσιο της OAY (2024) και του ΚΔΑ.

όροι θεωρούνται συνώνυμοι και χρησιμοποιούνται στο Σύμφωνο. Για πρακτικούς σκοπούς στον παρόντα οδηγό, ο όρος που προτιμάται από τον ΕΥΑΑ είναι «επίτροπος».

Νομικός σύμβουλος: νομικός σύμβουλος που είναι δεκτός με την ιδιότητα αυτή ή έχει σχετική άδεια βάσει του εθνικού δικαίου να παρέχει νομικές συμβουλές ή πρόσωπο το οποίο έχει αναλάβει τη νομική καθοδήγηση ⁽¹⁵⁾.

Νόμιμος εκπρόσωπος: νομικός σύμβουλος, δικηγόρος ο οποίος είναι δεκτός με την ιδιότητα αυτή ή έχει σχετική άδεια βάσει του εθνικού δικαίου, που παρέχει νομική συνδρομή και εκπροσώπηση για την υποβολή προσφυγής ή πραγματικής προσφυγής κατά της απόφασης ασύλου. Νομική συνδρομή και εκπροσώπηση ⁽¹⁶⁾ σημαίνει ατομική, εμπειριστατωμένη και εξατομικευμένη συνδρομή για την προετοιμασία των εγγράφων της προσφυγής, παράσταση στη συζήτηση ενώπιον δικαστηρίου κ.λπ. Για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής, ο νόμιμος εκπρόσωπος θα πρέπει να καθίσταται διαθέσιμος αμέσως μετά την κοινοποίηση της αρνητικής απόφασης. Για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής, ο νόμιμος εκπρόσωπος θα πρέπει να καθίσταται διαθέσιμος αμέσως μετά την κοινοποίηση της αρνητικής απόφασης.

Παιδί ή ανήλικος: ο/η υπήκοος τρίτης χώρας ή ο/η ανιθαγενής ηλικίας κάτω των 18 ετών. Οι όροι θεωρούνται συνώνυμοι και αναφέρονται σε οποιοδήποτε άτομο κάτω των 18 ετών· χρησιμοποιούνται και οι δύο στην παρούσα έκδοση. Ο όρος που προτιμάται από τον ΕΥΑΑ είναι «παιδί». Ωστόσο, ο όρος «ανήλικος» χρησιμοποιείται επίσης όταν αναφέρεται ρητά σε νομική διάταξη. Στον παρόντα οδηγό, ως **αιτών ή άτομο** αναφέρεται επίσης ένα πρόσωπο που υποβάλλει αίτηση διεθνούς προστασίας του οποίου η ηλικία δεν είναι εξακριβωμένη ή βρίσκεται υπό αμφισβήτηση. Οι παρούσες κατευθυντήριες οδηγίες ισχύουν τόσο για τα ασυνόδευτα όσο και για τα συνοδευόμενα παιδιά, και οι σχετικές αναφορές έχουν ενσωματωθεί αναλόγως.

Προσωρινός επίτροπος: το πρόσωπο που παρέχει στήριξη στο παιδί μέχρι να διοριστεί μόνιμος επίτροπος. Το Σύμφωνο προβλέπει τον διορισμό ενός τέτοιου προσώπου ήδη κατά τη διάρκεια του ελέγχου διαλογής ⁽¹⁷⁾. Το πρόσωπο αυτό ορίζεται το συντομότερο δυνατόν για να ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος του ασυνόδευτου παιδιού (ή του προσώπου του οποίου η ηλικία αμφισβητείται) έως ότου οριστεί επίτροπος ή εκπρόσωπος. Ο προσωρινός επίτροπος πρέπει να είναι καταρτισμένος ώστε να μπορεί να επικουρεί το παιδί και να διασφαλίζει το βέλτιστο συμφέρον του και τη συνολική του ευημερία, επιτρέποντάς του να απολαμβάνει τα δικαιώματα που προβλέπονται στο νομικό πλαίσιο και αποτρέποντας περιπτώσεις εξαφάνισης παιδιών μεταναστών.

Χρονολογική ηλικία ⁽¹⁸⁾: η ηλικία που υπολογίζεται με βάση τα έτη, τους μήνες και τις ημέρες που έχουν παρέλθει από τη γέννηση του ατόμου.

⁽¹⁵⁾ Αιτιολογική σκέψη 14 του ΚΔΑ.

⁽¹⁶⁾ Άρθρο 17 του ΚΔΑ.

⁽¹⁷⁾ Αιτιολογική σκέψη 25 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής: [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2024/1356](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για τη θέσπιση ελέγχου διαλογής υπηκόων τρίτων χωρών στα εξωτερικά σύνορα και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008, (ΕΕ) 2017/2226, (ΕΕ) 2018/1240 και (ΕΕ) 2019/817 (ΕΕ L 2024/1356 της 22.5.2024).

⁽¹⁸⁾ UNICEF, *Technical note on age assessment*, 2013, ό.π. υποσημείωση 7.

1. Η σημασία της ηλικίας

Η ηλικία αποτελεί θεμελιώδη πτυχή της **προσωπικής ταυτότητας** και καθορίζει τη σχέση μεταξύ του ατόμου και του κράτους. Τα παιδιά αποτελούν μια ξεχωριστή ομάδα που έχει συγκεκριμένα δικαιώματα, ανάγκες και αξιώσεις μέχρι να συμπληρώσουν το 18ο έτος της ηλικίας τους, σύμφωνα με το άρθρο 1 της ΔΣΔΠ ⁽¹⁹⁾.

Άρθρο 1 της ΔΣΔΠ

... θεωρείται παιδί κάθε ανθρώπινο ον μικρότερο των δεκαοκτώ ετών, εκτός εάν η ενηλικίωση επέρχεται νωρίτερα, σύμφωνα με την ισχύουσα για το παιδί νομοθεσία.

Σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ηλικία ενηλικίωσης είναι τα 18 έτη. Οι εθνικές νομοθεσίες ενδέχεται να παραχωρούν ορισμένα δικαιώματα και να επιβάλλουν ορισμένες υποχρεώσεις σε μικρότερη ηλικία, όπως ο γάμος, η ποινική ευθύνη ή η νομική ικανότητα για ορισμένες διοικητικές πράξεις. Η κοινωνία αναγνωρίζει επίσημα την ύπαρξη και την ταυτότητα ενός παιδιού μέσω της καταχώρισης της γέννησης, όπως ορίζεται στα άρθρα 7 και 8 της ΔΣΔΠ.

Σημείωση σχετικά με τις ληξιαρχικές πράξεις γέννησης ⁽²⁰⁾: η ληξιαρχική πράξη γέννησης, η οποία εκδίδεται μετά την καταχώριση της γέννησης, αποτελεί αποδεικτικό στοιχείο της νομικής ταυτότητας ενός ατόμου. Θεωρείται έγγραφο «βάσης» αναγκαίο για την υποβολή αιτήσεων για άλλα έγγραφα, συμπεριλαμβανομένου του διαβατηρίου. Η παροχή ληξιαρχικής πράξης γέννησης στα παιδιά αμέσως μετά τη γέννηση και όχι αργότερα στη ζωή τους είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι μπορούν να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους και να αποκτήσουν πρόσβαση σε υπηρεσίες όπως υπηρεσίες υγείας, κοινωνική ασφάλιση κ.λπ.

Σύμφωνα με τη UNICEF, ένα στα τέσσερα παιδιά ηλικίας κάτω των πέντε ετών παραμένει μη καταχωρισμένο σε ορισμένες χώρες όπως η Σομαλία, η Ερυθραία, η Αιθιοπία ή το Αφγανιστάν ⁽²¹⁾. **Τα χαμηλά ποσοστά καταχώρισης της γέννησης** δυσκολεύουν την πλειονότητα των παιδιών στις εν λόγω χώρες να αποδείξουν την ταυτότητα και την ηλικία τους με έγγραφα, με αποτέλεσμα να κινδυνεύουν να μείνουν ανιθαγενή, χωρίς προστασία, και να στερηθούν τα δικαιώματά τους.

Εκτός από την καταχώριση, η UNICEF ⁽²²⁾ έχει επισημάνει ένα σημαντικό χάσμα μεταξύ του αριθμού των παιδιών των οποίων οι γεννήσεις έχουν καταχωριστεί και εκείνων που διαθέτουν

⁽¹⁹⁾ Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, [Διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, Ηνωμένα Έθνη](#), ό.π. υποσημείωση 4.

⁽²⁰⁾ UNICEF, *Birth Registration for Every Child by 2030: Are We on Track?*, UNICEF Data, <https://data.unicef.org/resources/birth-registration-for-every-child-by-2030/>.

⁽²¹⁾ UNICEF, *Birth Registration*, UNICEF Data, <https://data.unicef.org/topic/child-protection/birth-registration/>

⁽²²⁾ UNICEF, *Birth Registration for Every Child by 2030: Are We on Track?*, ό.π. υποσημείωση 20.

ληξιαρχική πράξη γέννησης. Περίπου 508 εκατομμύρια παιδιά ηλικίας κάτω των πέντε ετών είναι καταχωρισμένα σε όλο τον κόσμο, αλλά περίπου 70 εκατομμύρια από αυτά δεν διαθέτουν αποδεικτικό καταχώρισης με τη μορφή ληξιαρχικής πράξης γέννησης. Στις εμπόλεμες ζώνες, όταν αντάρτες ή μη κρατικοί φορείς αναλαμβάνουν καθήκοντα ληξιαρχικών καταχωρίσεων και εκδίδουν ληξιαρχικές πράξεις γέννησης, οι εν λόγω ληξιαρχικές πράξεις ή καταχωρίσεις συχνά δεν αναγνωρίζονται από κυβερνήσεις ή διεθνώς, ή ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν για τη στόχευση ατόμων που έχουν εικαζόμενη σύνδεση με το άλλο μέρος της σύγκρουσης [όπως αναφέρεται, για παράδειγμα, στη Συρία ή την Ουκρανία ⁽²³⁾].

Η Διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού αναγνωρίζει ότι κάθε παιδί έχει το δικαίωμα στην ταυτότητα και την ιθαγένεια.

Άρθρο 7 παράγραφος 1 της ΔΣΔΠ

Το παιδί εγγράφεται στο ληξιαρχείο αμέσως μετά τη γέννησή του και έχει από εκείνη τη στιγμή το δικαίωμα ονόματος ... να αποκτήσει ιθαγένεια και, στο μέτρο του δυνατού, ... να γνωρίζει τους γονείς του και να ανατραφεί από αυτούς.

Εάν ένα πρόσωπο χάσει παράνομα την ταυτότητά του, το κράτος πρέπει να την αποκαταστήσει και να διασφαλίσει την αναγνώριση των δικαιωμάτων του. Σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 2 της ΔΣΔΠ, η **διατήρηση και η αποκατάσταση της ταυτότητας ενός προσώπου** αποτελεί υποχρέωση που επεκτείνεται σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη και όχι μόνο στο κράτος του ίδιου του προσώπου.

Η ηλικία μπορεί να αποτελεί **ουσιώδες στοιχείο** στις αιτήσεις για διεθνή προστασία, όπου εμπειρίες όπως ο γάμος παιδιών, η αναγκαστική στρατολόγηση, η εμπορία παιδιών ή άλλες μορφές κακοποίησης και δυσμενούς διάκρισης εξετάζονται ως μορφές δίωξης που στοχεύουν τα παιδιά. Όντως, σύμφωνα με τον κανονισμό για τις απαιτήσεις αναγνώρισης ⁽²⁴⁾ (ΚΑΑ), οι πράξεις δίωξης μπορεί να έχουν τη μορφή πράξεων που στοχεύουν το φύλο ή τα παιδιά ⁽²⁵⁾. Στο πλαίσιο αυτό, κατά την αξιολόγηση αιτήσεων από παιδιά, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη μορφές δίωξης που στοχεύουν τα παιδιά όπως η στρατολόγηση ανηλίκων, ο ακρωτηριασμός των γεννητικών οργάνων, οι καταναγκαστικοί γάμοι, η εμπορία παιδιών, η παιδική εργασία και η εμπορία ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση ⁽²⁶⁾.

Οι συγκρούσεις και οι πόλεμοι επιδεινώνουν τα υπάρχοντα εμπόδια στην καταχώριση της γέννησης, π.χ. λόγω της καταστροφής αρχείων, της επικίνδυνης πρόσβασης στις τοπικές αρχές ή της κατάρρευσης των διοικητικών συστημάτων. Ωστόσο, σε ζώνες σύγκρουσης, η ανάγκη για καταχώριση της γέννησης και έκδοση εγγράφων προσωπικής κατάστασης γίνεται ακόμη πιο

⁽²³⁾ Hampton, K. (2019) «[Born in the twilight zone: Birth registration in insurgent areas](#)», *International Review of the Red Cross*, 101(911), σ. 507-536.

⁽²⁴⁾ [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2024/1347](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας, για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου και για την κατάργηση της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L, 2024/1347, 22.5.2024).

⁽²⁵⁾ Άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχείο στ) του ΚΑΑ.

⁽²⁶⁾ Αιτιολογική σκέψη 37 του ΚΑΑ.

επιτακτική. Τα εν λόγω έγγραφα είναι απαραίτητα για την επανένωση των οικογενειών, την πρόσβαση σε ανθρωπιστική βοήθεια και την εξασφάλιση βασικών υπηρεσιών όπως η εκπαίδευση και η υγειονομική περίθαλψη.

Οι πολιτισμικοί παράγοντες μπορούν επίσης να διαδραματίσουν κάποιον ρόλο στον προσδιορισμό της ηλικίας. Σε ορισμένους πολιτισμούς η ενηλικίωση σηματοδοτείται από σωματικές αλλαγές ή κοινωνικά ορόσημα, όπως ο γάμος, η γέννηση παιδιών κ.λπ., και όχι από τη [χρονολογική ηλικία](#). Σε ορισμένα πλαίσια άτυπες πρακτικές όπως τελετουργίες μύησης, παραδόσεις ή πολιτισμικά ορόσημα που σηματοδοτούν τη μετάβαση στην ενηλικίωση επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτό ένα παιδί εντός της κοινότητας. Για παράδειγμα, ορισμένες τελετές μετάβασης ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα ένα παιδί να θεωρείται «ώριμο» και να αντιμετωπίζεται ως ενήλικας. Ως αποτέλεσμα, τα παιδιά από τις εν λόγω περιοχές ενδέχεται να μη γνωρίζουν την ακριβή ηλικία τους ούτε να κατανοούν τη σημασία της στις δυτικές κοινωνίες, με αποτέλεσμα να κάνουν ασαφείς δηλώσεις σχετικά με την ημερομηνία γέννησης ή την ηλικία τους.

Άλλοι **παράγοντες** όπως η προέλευση από αγροτική περιοχή όπου τα παιδιά γεννιούνται συχνά στο σπίτι και χωρίς πρόσβαση σε ληξιαρχεία, το χαμηλό εισόδημα ή η προέλευση από μειονότητα ή συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα (π.χ. φυλή ή κάστα) μπορούν να μειώσουν την πιθανότητα καταχώρισης της γέννησης ενός παιδιού.

Επιπλέον, η **έλλειψη ευαισθητοποίησης** σχετικά με τη σημασία της καταχώρισης της γέννησης ή η έλλειψη γνώσεων σχετικά με τις διαδικασίες και τις διοικητικές απαιτήσεις (τέλη, προθεσμίες κ.λπ.) μπορεί να επηρεάσουν τα ποσοστά καταχώρισης της γέννησης.

Πίνακας 1. Ποσοστά καταχώρισης της γέννησης των 5 σημαντικότερων εθνοτήτων ασυνόδευτων παιδιών που υπέβαλαν αίτηση ασύλου στις χώρες της ΕΕ+ το 2023

Χώρες	Καταχώριση της γέννησης (%)
Σομαλία	3 %
Πακιστάν	42 %
Αφγανιστάν	42 %
Γκάμπια	59 %
Γουινέα	62 %

Πηγή: [EUAA data analysis of unaccompanied minors in 2023, Fact Sheet No 29](#) (Ανάλυση δεδομένων του EUAA για τους ασυνόδευτους ανηλίκους το 2023, Ενημερωτικό δελτίο αριθ. 29) και [Birth registration - UNICEF DATA](#) (Καταχώριση της γέννησης - ΣΤΟΙΧΕΙΑ UNICEF).

Επιπλέον, οι **διακρίσεις λόγω φύλου** που είναι ενσωματωμένες στη νομοθεσία καταχώρισης της γέννησης σε διάφορες χώρες εμποδίζουν την ικανότητα των γυναικών να καταχωρίζουν τις γεννήσεις των παιδιών τους. Σε ορισμένα πλαίσια μόνο οι πατέρες ή άλλα αρσενικά μέλη της οικογένειας επιτρέπεται να καταχωρίσουν μια γέννηση, ενώ οι μητέρες αποκλείονται ή επιτρέπεται να το κάνουν μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, π.χ. όταν ο πατέρας έχει αποβιώσει ή δεν είναι διαθέσιμος. Ορισμένες χώρες επιβάλλουν επιπλέον όρους που απαιτούν από τις μητέρες να αποδείξουν τον γάμο τους για την καταχώριση της γέννησης. Αυτό επηρεάζει ιδίως τα παιδιά που γεννήθηκαν εκτός γάμου, γεγονός που οδηγεί σε αυξημένους κινδύνους ανιθαγένειας (π.χ. όταν η μητέρα δεν μπορεί να μεταβιβάσει την ιθαγένειά της στα παιδιά της) και περιορισμένη πρόσβαση σε δικαιώματα και υπηρεσίες.

2. Δικαιώματα και διαδικαστικές εγγυήσεις

Τα παιδιά δικαιούνται και πρέπει να επωφελούνται από πρόσθετες διαδικαστικές εγγυήσεις και ειδικές συνθήκες υποδοχής προσαρμοσμένες στις ανάγκες τους, ώστε να διασφαλίζεται η τήρηση των δικαιωμάτων και η προστασία της ευημερίας τους.

Όταν οι αρχές έχουν βάσιμες αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία ενός ατόμου και ο υπολογισμός της ηλικίας κρίνεται αναγκαίος, πρέπει να ακολουθείται μια διεπιστημονική και ευαίσθητη ως προς το παιδί προσέγγιση.

- Θα πρέπει να υιοθετείται μια **κλιμακωτή προσέγγιση** ⁽²⁷⁾, ξεκινώντας από έναν διεπιστημονικό υπολογισμό που περιλαμβάνει διάφορες μη ιατρικές μεθόδους, όπως η εξέταση των αποδεικτικών εγγράφων, οι συνεντεύξεις, η ψυχοκοινωνική εκτίμηση και η μακροσκοπική εξέταση με βάση την εξωτερική εμφάνιση ή άλλες ενδείξεις. Μόνο εάν από αυτά τα βήματα δεν συναχθεί συμπέρασμα, θα πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα ιατρικών εξετάσεων, ακολουθώντας την ίδια λογική **της προόδου από την λιγότερο προς την περισσότερο παρεμβατική διαδικασία. Αυτή η κλιμακωτή μεθοδολογία** διασφαλίζει ότι ο υπολογισμός της ηλικίας παραμένει αναλογικός, σέβεται την αξιοπρέπεια και την ευημερία του ατόμου και ευθυγραμμίζεται πλήρως με την αρχή του ΒΣΠ, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτόν τον σύμφωνο με τα δικαιώματα χαρακτήρα της διαδικασίας ⁽²⁸⁾.
- Ο **διεπιστημονικός υπολογισμός της ηλικίας** συνίσταται σε συνδυασμό μη ιατρικών μεθόδων υπολογισμού της ηλικίας που εφαρμόζονται από διάφορους επαγγελματίες. Αυτές οι μέθοδοι συνήθως περιλαμβάνουν:
 - συνεντεύξεις για τον υπολογισμό της ηλικίας με βάση την ανάμνηση γνωστών γεγονότων και την εξέταση των υφιστάμενων αποδεικτικών στοιχείων (περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο [Παράρτημα 1 – Η συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας](#)).
 - ψυχοκοινωνική εκτίμηση (όχι πάντα· περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο [Παράρτημα 2 – Ψυχοκοινωνική εκτίμηση](#)).
 - άλλες μη ιατρικές μεθόδους.

Ο εν λόγω υπολογισμός θα πρέπει να διενεργείται από επαγγελματίες, με εμπειρογνώσια στην εκτίμηση της ηλικίας και στην ανάπτυξη του παιδιού, όπως κοινωνικούς λειτουργούς, (εθνο)ανθρωπολόγους, ψυχολόγους ή παιδίατρους, προκειμένου να αξιολογούνται διάφοροι παράγοντες, όπως σωματικοί, ψυχολογικοί, αναπτυξιακοί, περιβαλλοντικοί, πολιτιστικοί παράγοντες ⁽²⁹⁾, και να αναλύονται

⁽²⁷⁾ Ο όρος «κλιμακωτή» χρησιμοποιείται επειδή η προσέγγιση υπερβαίνει μια απλή αλληλουχία δύο βημάτων: περιλαμβάνει την αρχή ότι θα πρέπει πάντα να αρχίζουμε με τις λιγότερο επεμβατικές μεθόδους και να προχωράμε σε πιο παρεμβατικές μόνο όταν είναι απολύτως αναγκαίο. Αυτή η λογική ισχύει για ολόκληρη τη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας —ξεκινώντας από τα αποδεικτικά έγγραφα, συνεχίζοντας με τις συνεντεύξεις και τις ψυχοκοινωνικές εκτιμήσεις, και εξετάζοντας τη δυνατότητα ιατρικών εξετάσεων ως έσχατη λύση, δίνοντας προτεραιότητα στις μη ακτινολογικές μεθόδους έναντι εκείνων που περιλαμβάνουν ακτινοβολία. Ως εκ τούτου, η «κλιμακωτή προσέγγιση» δεν είναι ρητορική, αλλά αντικατοπτρίζει μια νομικά απαιτούμενη ιεράρχηση με βάση την επεμβατικότητα και την αναλογικότητα (βλ. αιτιολογική σκέψη 37 του ΚΔΑ).

⁽²⁸⁾ Η έννοια της «κλιμακωτής προσέγγισης» είναι παγιωμένη στην πράξη. Εισήχθη στη δεύτερη έκδοση του οδηγού σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας και διαδόθηκε ευρέως μέσω του υλικού του ΕΥΑΑ. Βλ. [Βίντεο του ΕΥΑΑ σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας για επαγγελματίες στον τομέα του ασύλου](#).

⁽²⁹⁾ Αιτιολογική σκέψη 37 του ΚΔΑ.

πραιτέρω τα αποδεικτικά στοιχεία. Ο υπολογισμός θα πρέπει να διενεργείται σε κατάλληλο περιβάλλον, με προσέγγιση φιλική προς το παιδί, με τη βοήθεια διερμηνέα/ διαπολιτισμικού μεσολαβητή και με την παρουσία του επιτρόπου.

- Όταν εξακολουθούν να υπάρχουν ουσιαστικές αμφιβολίες για την ηλικία του αιτούντος σε συνέχεια της διεπιστημονικής εκτίμησης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν **ιατρικές εξετάσεις** ως μέτρο έσχατης ανάγκης ⁽³⁰⁾. Οι εν λόγω εξετάσεις πρέπει να «είναι όσο το δυνατόν λιγότερο επεμβατικές» ⁽³¹⁾. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι οι ιατρικές εξετάσεις πρέπει να περιορίζονται αυστηρά σε ό,τι είναι απαραίτητο και αναλογικό, και ότι πρέπει να χρησιμοποιείται η λιγότερο παρεμβατική μέθοδος που είναι διαθέσιμη τη δεδομένη στιγμή, με πλήρη σεβασμό της αξιοπρέπειας του ατόμου.
- Τα αποτελέσματα θα πρέπει να αξιολογούνται συνολικά, ώστε να επιτυγχάνεται το πιο αξιόπιστο δυνατό αποτέλεσμα ⁽³²⁾.
- Πρέπει να διασφαλίζεται ότι **το παιδί ενημερώνεται και λαμβάνει** κατάλληλη υποστήριξη [με έγκαιρο και φιλικό προς το παιδί τρόπο ⁽³³⁾], μεταξύ άλλων σχετικά με τις συνέπειες της άρνησής του να υποβληθεί στον υπολογισμό της ηλικίας του ⁽³⁴⁾. Το παιδί και ο επίτροπός του πρέπει να **συναινέσουν** αμφότεροι.
- Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι μόλις συγκεντρωθούν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία σε οποιοδήποτε στάδιο για να αρθούν οι αρχικές αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία, **η διαδικασία θα πρέπει να σταματήσει** και το αποτέλεσμα να κοινοποιηθεί, χωρίς να χρειάζεται να εξαντληθούν όλα τα πιθανά βήματα. Με τον τρόπο αυτόν **διασφαλίζεται η βιώσιμη και αποτελεσματική διαχείριση των υποθέσεων**.
- Ο αιτών θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να αμφισβητήσει τα αποτελέσματα της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας, είτε στο πλαίσιο της προσφυγής κατά της απόφασης πρώτου βαθμού είτε ξεχωριστά, ανάλογα με το εφαρμοστέο εθνικό πλαίσιο.

Σχετική έκδοση του ΕΥΑΑ

ΕΥΑΑ, [Πρακτικός οδηγός σχετικά με την αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων και την εκτίμηση κινδύνου](#), Ιανουάριος 2024.

Ενώ επιτρέπει ευελιξία, ανάλογα με το εθνικό πλαίσιο, ο ΚΔΑ ορίζει ότι η έναρξη του υπολογισμού της ηλικίας αποτελεί ευθύνη της αποφαινόμενης αρχής. Πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των παιδιών που δεν έχουν υποβάλει αίτηση ασύλου και των παιδιών που έχουν ήδη υποβάλει αίτηση ασύλου. Η αποφαινόμενη αρχή είναι υπεύθυνη μόνο για τον υπολογισμό της ηλικίας των παιδιών που έχουν υποβάλει αίτηση ασύλου. Ο υπολογισμός της ηλικίας μπορεί να διενεργείται από ειδικευμένους επαγγελματίες που δεν ανήκουν στην

⁽³⁰⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 2 του ΚΔΑ.

⁽³¹⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 3 του ΚΔΑ.

⁽³²⁾ Η συναίνεση ζητείται μόνο για την ιατρική εξέταση και όχι για την πλήρη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας –άρθρο 25 παράγραφος 4 του ΚΔΑ– ως συμπληρωματική εγγύηση συνιστάται επίσης να ζητείται η συναίνεση κατόπιν ενημέρωσης, κατά περίπτωση και σύμφωνα με την εθνική πρακτική, για άλλα στάδια του υπολογισμού της ηλικίας (π.χ. ψυχοκοινωνικές συνεντεύξεις).

⁽³³⁾ Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη χρήση πολύγλωσσου γραπτού υλικού προσαρμοσμένου σε χαμηλά επίπεδα αλφαριθμητισμού, καθώς και την υποστήριξη διαπολιτισμικών μεσολαβητών ή διερμηνέων. Τα μέτρα αυτά είναι απαραίτητα για να διασφαλιστεί ότι ο αιτών κατανοεί πραγματικά τον σκοπό του υπολογισμού της ηλικίας, τα στάδια της διαδικασίας και τις πιθανές συνέπειες της άρνησης συμμετοχής.

⁽³⁴⁾ Άρθρο 25 παράγραφοι 4 και 5 του ΚΔΑ.

αποφαινόμενη αρχή· με βάση τα αποτελέσματα του υπολογισμού της ηλικίας και τα πορίσματα των εμπλεκόμενων εμπειρογνομόνων, η απόφαση σχετικά με την ηλικία λαμβάνεται στη συνέχεια από την αποφαινόμενη αρχή. Ο ΚΔΑ δεν εμποδίζει την αποφαινόμενη αρχή να αναθέσει τη διενέργεια του υπολογισμού σε άλλους ειδικευμένους φορείς ⁽³⁵⁾ ούτε εμποδίζει την ίδια την αποφαινόμενη αρχή —**η οποία φέρει την τελική ευθύνη για την απόφαση σχετικά με την ηλικία**— να διενεργήσει απευθείας τον υπολογισμό.

Προτού ένα άτομο εκφράσει την πρόθεσή του να υποβάλει αίτηση ασύλου, ο ΚΔΑ δεν εφαρμόζεται και, ως εκ τούτου, δεν προβλέπεται η συμμετοχή της αποφαινόμενης αρχής. Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι έλεγχοι ή οι διαπιστώσεις που σχετίζονται με την ηλικία εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των αρμόδιων εθνικών αρχών εκτός της διαδικασίας ασύλου.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας ελέγχου διαλογής, αυτό σημαίνει ότι για έναν αιτούντα άσυλο **η αρχή ελέγχου διαλογής δεν μπορεί να προχωρήσει στον υπολογισμό της ηλικίας**. Όταν υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με τη δηλούμενη ηλικία του αιτούντος, η αρχή ελέγχου διαλογής **πρέπει να παραπέμψει την υπόθεση στην αποφαινόμενη αρχή**, η οποία θα αξιολογήσει τις αμφιβολίες και:

- θα διεξάγει διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας· ή
- θα αποφασίσει να αναθέσει τον υπολογισμό της ηλικίας σε άλλη αρχή· ή
- θα καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δεν είναι αναγκαίος ο υπολογισμός της ηλικίας ⁽³⁶⁾.

Ένα πρόσωπο που υποβάλλεται σε υπολογισμό της ηλικίας θα πρέπει να θεωρείται ανήλικος, εκτός εάν έχει επαληθευτεί ότι είναι ενήλικας. Πράγματι, η αποφαινόμενη αρχή δεν μπορεί να αποφασίσει ότι ένα άτομο είναι ενήλικας χωρίς αποδεικτικά στοιχεία που τεκμηριώνουν αυτό το πόρισμα. Είναι πολύ σημαντικό να σημειωθεί ότι μια τέτοια απόφαση δεν μπορεί να ληφθεί αποκλειστικά με βάση την εξωτερική εμφάνιση.

2.1. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στον ΚΔΑ

Αιτιολογική σκέψη 37 – Σε κάθε περίπτωση, οι εκτιμήσεις της ηλικίας θα πρέπει να διενεργούνται κατά τρόπο που να δίνει πρωταρχική σημασία στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

Άρθρο 22 παράγραφος 1 – Κατά την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, οι αρμόδιες αρχές ενεργούν λαμβάνοντας πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Για τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, όταν δεν υπάρχει υπεύθυνος ενήλικας ή γονέας/γονείς, ο διορισμένος επίτροπος ή το πρόσωπο που ενεργεί προσωρινά

⁽³⁵⁾ Για παράδειγμα, άλλες αρμόδιες αρχές, όπως το δικαστήριο ανηλίκων, οι κοινωνικές υπηρεσίες ή άλλοι πάροχοι υπηρεσιών.

⁽³⁶⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 1 και αιτιολογική σκέψη 36 του ΚΔΑ.

ως επίτροπος ⁽³⁷⁾ πρέπει να υποστηρίζει και να επικουρεί το θεωρούμενο κατά τεκμήριο παιδί καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας.

Ο χρόνος, οι μέθοδοι και οι συνθήκες του υπολογισμού **πρέπει** να δίνουν προτεραιότητα στα δικαιώματα, την αξιοπρέπεια και την ευημερία του υποτιθέμενου παιδιού. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές ανάγκες και οι απόψεις του παιδιού, με την υποστήριξη διερμηνέα/διαπολιτισμικού μεσολαβητή, όταν απαιτείται, με χρήση των λιγότερο επεμβατικών διαθέσιμων μεθόδων. Επιπλέον, όταν τα αποτελέσματα του υπολογισμού της ηλικίας δεν οδηγούν σε ασφαλή συμπεράσματα ή περιλαμβάνουν εύρος ηλικίας κάτω των 18 ετών, τα κράτη μέλη πρέπει να θεωρούν ότι ο αιτών είναι ανήλικος ⁽³⁸⁾.

Να θυμάστε

Η συνεκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού δεν είναι μια εφάπαξ δραστηριότητα, αλλά **μια συνεχής διαδικασία** που πρέπει να επανεξετάζεται κάθε φορά που λαμβάνονται αποφάσεις που επηρεάζουν το παιδί εν απουσία των γονέων του ή του ενήλικα που είναι υπεύθυνος για αυτό. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τον πρακτικό οδηγό της EASO σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ⁽³⁹⁾.

Τα παρακάτω σενάρια παρέχουν πρακτικά παραδείγματα της συνεκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού όσον αφορά τον υπολογισμό της ηλικίας.

Σενάριο 1

Ο αιτών φτάνει σε τοποθεσία ελέγχου διαλογής μαζί με πολλούς άλλους αιτούντες. Μια κατάσταση μεγάλης εισροής επιβαρύνει υπερβολικά την ικανότητα των αρχών. Ο αιτών ισχυρίζεται ότι είναι ενήλικας, αλλά δύο υπάλληλοι ελέγχου διαλογής συμφωνούν, κατόπιν παρατήρησης, ότι ο αιτών φαίνεται να είναι παιδί. Ο αιτών παρουσιάζει επίσης ενδείξεις εμπορίας ανθρώπων (ΕΑ), οι οποίες ενδέχεται να αποτελούν τον λόγο για τον οποίο ισχυρίζεται ότι είναι ενήλικας. Οι υπάλληλοι ελέγχου διαλογής αναφέρουν τις παρατηρήσεις τους (δείκτες ΕΑ) και τις αμφιβολίες τους σχετικά με την ηλικία (δηλούμενη ενηλικιότητα) στο έντυπο ελέγχου διαλογής που πρέπει να κοινοποιηθεί στους αρμόδιους υπαλλήλους της αποφαινόμενης αρχής.

⁽³⁷⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο α) του ΚΔΑ.

⁽³⁸⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 2 του ΚΔΑ.

⁽³⁹⁾ EASO, [Πρακτικός οδηγός σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού](#), Φεβρουάριος 2019. Η νέα έκδοση του παρόντος οδηγού ενόψει του Συμφώνου βρίσκεται επί του παρόντος στο στάδιο της κατάρτισης και θα είναι διαθέσιμη το 2026.

Συνεκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος	Η προστασία του υποτιθέμενου παιδιού αποτελεί το πρωταρχικό μέλημα. Η μονάδα/αρχή καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων πρέπει να εμπλακεί ⁽⁴⁰⁾ . Θα πρέπει να διενεργηθεί εκτίμηση κινδύνου, προκειμένου να επιβεβαιωθεί αν ο αιτών είναι πράγματι θύμα ΕΑ. Οι αρχές διορίζουν προσωρινό επίτροπο για την ενημέρωση του αιτούντος σχετικά με τη διαδικασία ασύλου και τη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας.
Πιθανή έκβαση	Η αποφαινόμενη αρχή αιτείται τη διενέργεια υπολογισμού της ηλικίας μετά τον έλεγχο διαλογής, μόλις ο αιτών τοποθετηθεί σε κατάλληλη τοποθεσία (κέντρο υποδοχής ή/και κέντρο προστασίας ανάλογα με την εκτίμηση κινδύνου που συνδέεται με την ΕΑ).
Σενάριο 2	Η αιτούσα προσκομίζει ληξιαρχική πράξη γέννησης από την οποία προκύπτει ότι είναι 16 ετών. Προσκομίζει επίσης σχολικά έγγραφα, αλλά όχι έγγραφα ταυτότητας για να αποδείξει την ταυτότητά της. Για τον λόγο αυτόν, οι αρχές έχουν αρχικά αμφιβολίες σχετικά με τη δηλούμενη ηλικία.
Συνεκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος	Οι αρχές εξασφαλίζουν επαρκή χρόνο για να ακούσουν την αιτούσα και να υποβάλουν σχετικές ερωτήσεις, ώστε να επαληθεύσουν τις πληροφορίες που μοιράστηκε το κορίτσι και που υποδηλώνουν τα διαθέσιμα έγγραφα, τα οποία φαίνονται γνήσια.
Πιθανή έκβαση	Η αρμόδια αρχή αποδέχεται την ηλικία την οποία δηλώνει η αιτούσα και η οποία αναγράφεται στα έγγραφά της και αποφασίζει ότι δεν είναι απαραίτητη η διεξαγωγή διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας.
Σενάριο 3	Ένας ασυνόδευτος αιτών δηλώνει ότι είναι 17 ετών και 6 μηνών. Ο αιτών δεν διαθέτει έγγραφα και βρίσκεται εμφανώς υπό ψυχολογική καταπόνηση. Κατά τη διάρκεια των ελέγχων υγείας και ευαλωτότητας προέκυψαν ενδείξεις σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης.
Συνεκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος	Ορίζεται για τον αιτούντα προσωρινός επίτροπος και ο αιτών παραπέμπεται σε διεξοδικότερη ιατρική εξέταση (με τη συναίνεση του αιτούντος)· παρέχεται ψυχολογική θεραπεία όπως απαιτείται. Λόγω του υψηλού επιπέδου ψυχολογικής καταπόνησης, η αποφαινόμενη αρχή αποφασίζει να μην προχωρήσει στη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας, καθώς ο αιτών ενδέχεται να μην είναι σε θέση να συμμετάσχει αποτελεσματικά και ουσιαστικά σε αυτήν. Η αποφαινόμενη αρχή αποδέχεται τη δηλούμενη ηλικία.

⁽⁴⁰⁾ Άρθρο 11 παράγραφος α [Οδηγία 2011/36/ΕΕ](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 101 της 15.4.2011).

<p>Πιθανή έκβαση</p>	<p>Ο αιτών τοποθετείται σε κατάλυμα κατάλληλο για τις ανάγκες του, στο οποίο είναι δυνατή η ιατρική/ψυχολογική παρακολούθηση (κατά περίπτωση). Ο προσωρινός επίτροπος αντικαθίσταται από μόνιμο. Δεδομένου ότι ο αιτών πλησιάζει την ηλικία ενηλικίωσης, μόλις αυξηθεί η συναισθηματική σταθερότητά του, είναι σημαντικό να ενημερωθεί εγκαίρως για τις αλλαγές στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, καθώς σχετίζονται με τις διαδικαστικές εγγυήσεις και τις συνθήκες υποδοχής.</p>
<p>Σενάριο 4</p>	<p>Ένας αιτών φτάνει χωρίς έγγραφα που να αποδεικνύουν την ηλικία του. Ο αιτών δηλώνει ότι είναι 17 ετών και 7 μηνών, αλλά ο υπεύθυνος ελέγχου διαλογής πιστεύει ότι είναι μεγαλύτερος. Ένας κοινωνικός λειτουργός που γνώρισε τον αιτούντα κατά τον έλεγχο ευαλωτότητας θεωρεί ότι η ηλικία που δηλώθηκε είναι απολύτως αληθοφανής, δεδομένου ότι η εθνοτική ομάδα του αγοριού αναπτύσσεται σωματικά νωρίτερα. Ο αιτών αναμένεται να ενωθεί με την πυρηνική του οικογένεια σε άλλη χώρα (σε εφαρμογή του ΚΔΑΜ) και η ενέργεια αυτή υποστηρίζεται από εκτίμηση βέλτιστου συμφέροντος (ΕΒΣ) που διενεργήθηκε για τον σκοπό αυτόν.</p>
<p>Συνεκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος</p>	<p>Οι μέθοδοι υπολογισμού της ηλικίας δεν είναι πιθανό να άρουν τις αμφιβολίες λόγω του περιθωρίου σφάλματος που έχουν όλες οι μέθοδοι (± 1 έτος). Η διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας ενδέχεται να καθυστερήσει τη διαδικασία επανένωσης της οικογένειας, η οποία υποστηρίζεται από την ΕΒΣ.</p>
<p>Πιθανή έκβαση</p>	<p>Η αποφαινόμενη αρχή ακολουθεί τις συστάσεις των ειδικευμένων επαγγελματιών (το αποτέλεσμα του ελέγχου ευαλωτότητας και της ΕΒΣ) και υποθέτει ότι το άτομο είναι ανήλικο. Αποφασίζει ότι μια διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας δεν θα ήταν επωφελής, καθώς θα καθυστερούσε την επανένωση της οικογένειας και θα παρέβλεπε τις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν στο πλαίσιο της ΕΒΣ, όταν δεν είχαν ακόμη εκφραστεί ανησυχίες σχετικά με την ηλικία. Η απόφαση αυτή αντικατοπτρίζει τη σημασία της διασφάλισης της αναλογικότητας των διαδικασιών και της προτεραιότητας που πρέπει να δοθεί στο βέλτιστο συμφέρον του αιτούντος, συμπεριλαμβανομένης της έγκαιρης επανένωσης της οικογένειας.</p>

Σχετική έκδοση του ΕΥΑΑ

ΕΥΑΑ, [Πρακτικός οδηγός σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού](#), Φεβρουάριος 2019.

Η νέα έκδοση ενόψει του Συμφώνου βρίσκεται επί του παρόντος στο στάδιο της κατάρτισης και θα είναι διαθέσιμη το 2026.

2.2. Το τεκμήριο της ανηλικότητας

Σε περίπτωση αβεβαιότητας, το τεκμήριο της ανηλικότητας βοηθά να διασφαλιστεί ότι οι αρχές **αντιμετωπίζουν τον αιτούντα ως παιδί** όταν η ανηλικότητά του δεν έχει επιβεβαιωθεί ακόμη, αλλά και δεν μπορεί να αποκλειστεί. **Ο αιτών πρέπει να αντιμετωπίζεται ως παιδί και να θεωρείται παιδί** όσο υπάρχουν αμφιβολίες. Πρέπει να θεσπιστούν εγγυήσεις ειδικές για τα παιδιά, προκειμένου να διασφαλιστούν η προστασία, η ευημερία και η προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

Όταν υπάρχουν ασυνέπειες στην περιγραφή της ηλικίας ή του προσωπικού ιστορικού ενός ατόμου, αυτές οι ασυνέπειες δεν πρέπει να **οδηγούν αυτόματα στην υπόθεση ότι το άτομο αυτό ψεύδεται** σχετικά με την ηλικία του. Αντί αυτού, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη παράγοντες όπως τραύματα, άγχος, γλωσσικά εμπόδια ή πολιτισμικές διαφορές που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τη συνέπεια των δηλώσεών του, και να ζητείται διευκρίνιση. Επιπλέον, αυτό εφαρμόζεται σύμφωνα με την **αρχή του «μη βλάπτει»**, η οποία απαιτεί από τις αρχές να ελαχιστοποιούν τους κινδύνους και να αποφεύγουν ενέργειες που θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά την ευημερία του αιτούντος. Η αντιμετώπιση ενός ενδεχόμενου παιδιού ως ενήλικα θα μπορούσε να εκθέσει το άτομο σε ακατάλληλες συνθήκες (π.χ. να τοποθετηθεί σε κατάλυμα για ενήλικες), να οδηγήσει σε έλλειψη των απαραίτητων εγγυήσεων (π.χ. να μην έχει τη συνδρομή επιτρόπου) και σε αυξημένη ευαλωτότητα (επειδή δεν λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές ανάγκες του). Η αρχή του «μη βλάπτει» αποσκοπεί στην πρόληψη τέτοιων καταστάσεων. Η διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας αποσκοπεί στην άρση των αμφιβολιών και στον προσδιορισμό της ηλικίας του αιτούντος. Μέχρι να επιτευχθεί αυτό, θα πρέπει να εφαρμόζεται συστηματικά το τεκμήριο της ανηλικότητας: αυτό σημαίνει ότι το άτομο θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως παιδί, να του παρέχονται όλες οι εγγυήσεις και να του εξασφαλίζονται συνθήκες υποδοχής κατάλληλες για παιδιά. Στην πράξη, η διοίκηση δεν μπορεί απλώς να αγνοήσει τη δήλωση του αιτούντος σχετικά με την ηλικία του κατά τη στιγμή της ταυτοποίησής του. Η δηλούμενη ημερομηνία γέννησης πρέπει να καταχωρίζεται δεόντως, όπως παρέχεται από τον αιτούντα. Εάν οι αρχές έχουν βάσιμες αμφιβολίες, θα πρέπει να κινήσουν και να διεξαγάγουν διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας, προκειμένου να διαπιστώσουν νομίμως εάν οι καταχωρισμένες πληροφορίες πρέπει να τροποποιηθούν. Διαφορετικά, θα πρέπει να αποδεχθούν τη δήλωση του ατόμου. Ως εκ τούτου, οποιαδήποτε αλλαγή στην επίσημη καταχώριση ή στα στοιχεία ταυτοποίησης πρέπει να βασίζεται στο αποτέλεσμα του υπολογισμού της ηλικίας, διασφαλίζοντας τόσο τον δίκαιο χαρακτήρα των διαδικασιών όσο και την ασφάλεια δικαίου.

Το άρθρο 23 του ΚΔΑ ορίζει ότι οι αρχές πρέπει επίσης να **ορίζουν επιτρόπο** για κάθε ασυνόδετο άτομο που ισχυρίζεται ότι είναι ανήλικος ή όταν υπάρχουν λόγοι να θεωρούν ότι αυτό ισχύει. Ο επιτρόπος θα πρέπει να είναι στη διάθεση του υποτιθέμενου παιδιού καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας του ⁽⁴¹⁾ και η επιτροπεία θα πρέπει να συνεχίζεται κατόπιν αυτής, εάν επιβεβαιωθεί η ανηλικότητα. Το ίδιο μέτρο θα πρέπει να λαμβάνεται επίσης υπόψη σε περιπτώσεις όπου ένα πρόσωπο φαίνεται εύλογα ότι είναι ανήλικος, αλλά δηλώνει ότι είναι ενήλικας. Η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και το Συμβούλιο της Ευρώπης συνιστούν επίσης την ευρεία εφαρμογή του **τεκμηρίου της ανηλικότητας**.

⁽⁴¹⁾ Αιτιολογική σκέψη 35 του ΚΔΑ.

*Τα κράτη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα πρόσωπα που υποβάλλονται σε υπολογισμό της ηλικίας τεκμαίρεται ότι είναι **παιδιά, εκτός εάν και έως ότου προσδιοριστεί διαφορετικά** μέσω της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας ⁽⁴²⁾.*

Είναι σημαντικό να έχουμε κατά νου ότι το **βάρος της απόδειξης** φέρουν οι αρχές.

Ενώ η **διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας βρίσκεται σε εξέλιξη**, το πρόσωπο θα πρέπει να τοποθετηθεί στο ίδιο περιβάλλον φροντίδας, στις ίδιες συνθήκες και με τις ίδιες διαδικαστικές εγγυήσεις με άλλα (ασυνόδευτα) παιδιά ⁽⁴³⁾.

Αν και η φιλοξενία (ενδεχόμενων) νεαρών ενηλίκων που ισχυρίζονται ότι είναι παιδιά μαζί με παιδιά **παρουσιάζει προκλήσεις όσον αφορά την ασφάλεια**, αυτοί οι κίνδυνοι μπορούν γενικά να αντιμετωπιστούν μέσω **επαρκούς εποπτείας και παρακολούθησης**. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την εξασφάλιση:

- κατάλληλης αναλογίας προσωπικού προς διαμένοντες,
- παρουσίας καταρτισμένου προσωπικού για την προστασία των παιδιών,
- τακτικής παρατήρησης της δυναμικής της ομάδας,
- σαφούς κώδικα δεοντολογίας για τους αιτούντες, και
- έγκαιρων μηχανισμών για την αναφορά και την αντιμετώπιση συμβάντων.

Πρόσθετα μέτρα μπορούν να περιλαμβάνουν **ξεχωριστούς χώρους ύπνου** ανά ηλικιακή ομάδα και φύλο, δομημένο καθημερινό πρόγραμμα και τακτικές ατομικές συναντήσεις με κοινωνικούς λειτουργούς ή επιτρόπους για τον έγκαιρο εντοπισμό εντάσεων ή ευπαθειών.

Δεδομένου ότι οι αιτούντες που υποβάλλονται σε υπολογισμό της ηλικίας μπορεί τελικά να επιβεβαιωθεί ότι είναι παιδιά, είναι **σημαντικό να μην υφίστανται κυρώσεις κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου**. Για τον λόγο αυτόν, οι ειδικοί χώροι δεν θα πρέπει να **θεωρούνται διαχωρισμός**: οι αιτούντες που υποβάλλονται σε υπολογισμό της ηλικίας πρέπει να συνεχίσουν να έχουν πρόσβαση σε κοινόχρηστους χώρους και δραστηριότητες, υπό την εποπτεία του προσωπικού υποδοχής, προάγοντας έτσι την ένταξη και διατηρώντας παράλληλα ένα ασφαλές περιβάλλον για όλους. Όταν κατά τον υπολογισμό της ηλικίας διαπιστώνεται ότι το άτομο είναι ενήλικας, θα πρέπει να ενημερώνεται σχετικά με την αλλαγή καταλύματος και να μεταφέρεται σε κατάλληλη εγκατάσταση το συντομότερο δυνατόν.

Αντίθετα, η τοποθέτηση (ενδεχόμενων) παιδιών σε εγκαταστάσεις για ενήλικες δημιουργεί πολύ πιο σοβαρά προβλήματα προστασίας, εκθέτοντάς τα σε αυξημένο κίνδυνο βίας, κακοποίησης, εκμετάλλευσης, παραμέλησης και νέας τραυματικής εμπειρίας. Αυτό θα υπονόμει τα διεθνή πρότυπα προστασίας του παιδιού και την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να αποφεύγεται αυστηρά. Οι αρχές πρέπει να έχουν επίγνωση του γεγονότος ότι ο μεγαλύτερος και πιο επιβλαβής κίνδυνος έγκειται στην αντιμετώπιση των παιδιών ως ενηλίκων και όχι στην προσωρινή ένταξη των νεαρών ενηλίκων σε περιβάλλοντα κατάλληλα για παιδιά και στην παροχή της σχετικής εποπτείας.

⁽⁴²⁾ Κατευθυντήρια γραμμή 2 στο Συμβούλιο της Ευρώπης, *Σύσταση CM/Rec(2022)22 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη σχετικά με τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας στο πλαίσιο της μετανάστευσης*, 2022, <https://rm.coe.int/0900001680a96350>.

⁽⁴³⁾ Όπως ορίζεται στο άρθρο 27 παράγραφος 9 στοιχεία γ) και δ) της ΟΑΥ (2024).

Σχετική έκδοση του ΕΥΑΑ

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις συνθήκες υποδοχής ασυνόδευτων παιδιών, βλ. ΕΑΣΟ, [Κατευθυντήριες γραμμές για τις συνθήκες υποδοχής ασυνόδευτων παιδιών: Επιχειρησιακά πρότυπα και δείκτες](#), Δεκέμβριος 2018.

Πρότυπα και νομολογία που διαμορφώνουν τις διαδικασίες υπολογισμού της ηλικίας

Παρόλο που ο ΚΔΑ δεν το επιβάλλει ρητά ως αρχή, το τεκμήριο της ανηλικότητας ανακαλείται συχνά από τα διεθνή πρότυπα και τη νομολογία για να επισημανθούν οι διαδικαστικές εγγυήσεις που πρέπει να εφαρμόζονται.

Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού (CRC): όσον αφορά την αντιμετώπιση ασυνόδευτων και χωρισμένων από τους γονείς τους παιδιών εκτός της χώρας καταγωγής τους, η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού τονίζει ότι τα παιδιά πρέπει να εντοπίζονται αμέσως μετά την άφιξή τους και ότι οι υπολογισμοί της ηλικίας πρέπει να διενεργούνται «με επιστημονικό, ασφαλή, ευαίσθητο ως προς το παιδί και το φύλο τρόπο, έτσι ώστε να αποφεύγεται κάθε κίνδυνος παραβίασης της σωματικής ακεραιότητας του παιδιού· με σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας· και, σε περίπτωση που εξακολουθεί να υπάρχει αβεβαιότητα, θα πρέπει να παρέχουν στο άτομο το ευεργέτημα της αμφιβολίας, ώστε να υπάρχει πιθανότητα το άτομο να είναι παιδί»⁽⁴⁴⁾.

Απόφαση Darboe και Camara κατά Ιταλίας⁽⁴⁵⁾: το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) έκρινε ότι το τεκμήριο της ανηλικότητας αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της προστασίας που οφείλεται σε ασυνόδευτα άτομα που δηλώνουν ότι είναι ανήλικοι. **Το τεκμήριο ενεργοποιεί διαδικαστικές εγγυήσεις** που πρέπει να συνοδεύουν τις διαδικασίες υπολογισμού της ηλικίας, διασφαλίζοντας ότι η εσφαλμένη αναγνώριση ως ενήλικα δεν οδηγεί σε παραβιάσεις δικαιωμάτων.

Απόφαση Hämmäläinen κατά Φινλανδίας⁽⁴⁶⁾: το ΕΔΔΑ υπογράμμισε τη σημασία της εξασφάλισης εγγυήσεων για ασυνόδευτα παιδιά και αναγνώρισε ότι το τεκμήριο της ανηλικότητας είναι ζωτικής σημασίας για την εξασφάλιση αυτών.

⁽⁴⁴⁾ Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, [Γενική Παρατήρηση αριθ. 6 \(2005\) σχετικά με την αντιμετώπιση ασυνόδευτων και χωρισμένων από τους γονείς τους παιδιών εκτός της χώρας καταγωγής τους](#), 2005. Άλλες υποθέσεις που παραπέμφθηκαν ενώπιον της επιτροπής CRC είναι οι εξής: J.A.B. κατά Ισπανίας: υποβλήθηκε στην επιτροπή CRC από πέντε έφηβους μετανάστες και αιτούντες άσυλο: A.L., από την Αλγερία (16/2017), M.T., από την Ακτή Ελεφαντοστού (17/2017), J.A.B., από το Καμερούν (22/2017), και M.A.B. και R.K., αμφότεροι από τη Γουινέα (24 και 27/2017). Όλες οι αποφάσεις που έλαβε η επιτροπή μεταξύ Ιουλίου 2019 και Φεβρουαρίου 2020 βασίζονται στο ίδιο σημείο εκκίνησης: μια διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας. Σε κάθε περίπτωση, η επιτροπή εξετάζει εάν η διαδικασία αυτή παραβιάζει οποιαδήποτε διάταξη της Σύμβασης και, κατά συνέπεια, εάν η διαδικασία –και η έκβασή της– οδηγεί σε παραβίαση των δικαιωμάτων άλλων παιδιών.

⁽⁴⁵⁾ ΕΔΔΑ, απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2022, [Darboe και Camara κατά Ιταλίας](#), 5797/17, ECLI:CE:ECHR:2022:0721JUD000579717. Σύνοψη διατίθεται στη [βάση δεδομένων νομολογίας του ΕΥΑΑ](#).

⁽⁴⁶⁾ ΕΔΔΑ, απόφαση της 16ης Ιουλίου 2014, [Hämmäläinen κατά Φινλανδίας](#), 37359/09, ECLI:CE:ECHR:2022:0721JUD000579717.

Απόφαση F.B. κατά Βελγίου ⁽⁴⁷⁾: η υπόθεση αφορούσε απόφαση για παύση του δικαιώματος της αιτούσας για υποστήριξη ως ασυνόδευτου ανηλικού κατόπιν υπολογισμού της ηλικίας της. Χωρίς να αποφανθεί σχετικά με την αξιοπιστία των εξετάσεων των οστών ή την ανηλικότητα της αιτούσας, το δικαστήριο έκρινε ότι η διαδικασία λήψης αποφάσεων που οδήγησε στην απόφαση παύσης του δικαιώματος της αιτούσας για υποστήριξη ως ασυνόδευτου ανηλικού δεν συνοδεύτηκε από επαρκείς εγγυήσεις για τους σκοπούς του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ, διαπιστώνοντας ομόφωνα παραβίαση του εν λόγω άρθρου. Ειδικότερα, σημείωσε ότι δεν υπήρχε καμία ένδειξη στον φάκελο ότι η αιτούσα είχε ενημερωθεί ότι απαιτείτο η συγκατάθεσή της για τη διενέργεια της ιατρικής εξέτασης. Επιπλέον, τόνισε ότι, δεδομένης της επεμβατικής της φύσης, οι ιατρικές εξετάσεις θα πρέπει να πραγματοποιούνται μόνο ως έσχατη λύση, όταν εναλλακτικά μέσα για την άρση των αμφιβολιών σχετικά με την ηλικία του εν λόγω προσώπου δεν έχουν αποφέρει σαφή αποτελέσματα. Σχετικά με αυτό, σημείωσε ότι η αιτούσα είχε υποβληθεί σε συνέντευξη από υπάλληλο του γραφείου επιτροπείας ειδικά εκπαιδευμένο στην υποδοχή ανηλικών μόνο μετά τη διενέργεια των εξετάσεων των οστών. Ωστόσο, μια προκαταρκτική συνέντευξη θα μπορούσε ενδεχομένως να επιτρέψει να διαπιστωθεί εάν η αμφιβολία σχετικά με την ανηλικότητά της θα μπορούσε να αρθεί με λιγότερο παρεμβατικά μέσα και να της επιτρέψει να λάβει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για να υπερασπιστεί αποτελεσματικά τα δικαιώματά της.

Ο.Υ.Κ.Α. κατά Δανίας ⁽⁴⁸⁾: η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών τόνισε ότι όταν τα άτομα καταχωρίζονται αρχικά ως ενήλικες αλλά αργότερα ισχυρίζονται ότι είναι ανήλικοι, η ηλικία τους πρέπει να επανεκτιμηθεί προσεκτικά και ο ισχυρισμός δεν πρέπει να απορρίπτεται αυτόματα χωρίς κατάλληλες εγγυήσεις και εξέταση.

2.2.1. Αξιολόγηση των αποδεικτικών εγγράφων

Όταν ανακύπτουν αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία που δηλώνει ο ίδιος ο αιτών, οι αρχές θα πρέπει πρώτα να εξετάζουν όλα τα **αποδεικτικά στοιχεία** που μπορεί να προσκομίσει το πρόσωπο για να αποδείξει τη δηλούμενη ηλικία του. Αυτά περιλαμβάνουν, για παράδειγμα: διαβατήριο, έγγραφο ταυτότητας, δελτίο διαμονής, ταξιδιωτικά έγγραφα όπως αυτό που εκδίδει η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, θρησκευτικά ή ληξιαρχικά πιστοποιητικά που αποδεικνύουν την προσωπική κατάσταση (γάμος, γεννήσεις, οικογενειακό βιβλιάριο), σχολικά πιστοποιητικά, βιβλιάρια εμβολίων του αιτούντος ή οποιοδήποτε μέλος της οικογένειας που αναφέρουν την ηλικία του αιτούντος.

Τα προσκομιζόμενα έγγραφα δεν θα πρέπει να θεωρούνται άκυρα, εκτός εάν αποδειχθεί ότι αποκτήθηκαν με δόλιο τρόπο, παραποιήθηκαν ή πλαστογραφήθηκαν.

⁽⁴⁷⁾ ΕΔΔΑ, απόφαση της 6ης Μαρτίου 2025, *F.B. κατά Βελγίου*, 47836/21, ECLI:CE:ECHR:2025:0306J UD004783621 (στα γαλλικά). Σύνοψη διατίθεται στη [βάση δεδομένων νομολογίας του ΕΥΑΑ](#).

⁽⁴⁸⁾ Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, *Γνωμοδότηση που εγκρίθηκε από την επιτροπή δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 4 του προαιρετικού πρωτοκόλλου, σχετικά με την κοινοποίηση αριθ. 2770/2016*, CCPR/C/121/D/2770/2016, 7 Νοεμβρίου 2017.

Άρθρο 25 παράγραφος 1 του ΚΔΑ

Για τους σκοπούς της εκτίμησης της ηλικίας, έγγραφα που είναι διαθέσιμα θεωρούνται αυθεντικά, εκτός εάν υπάρχουν αποδείξεις περί του αντιθέτου, και οι δηλώσεις ανηλίκων λαμβάνονται υπόψη.

Εάν οι εθνικές αρχές υποψιάζονται ότι ένα έγγραφο είναι πλαστό, μπορούν να ζητήσουν επαλήθευση. Ωστόσο, το αίτημα επαλήθευσης της γνησιότητας εγγράφων από τη χώρα καταγωγής δεν είναι μόνο επαχθές, αλλά και ενέχει δυνητικό κίνδυνο για τον εν λόγω αιτούντα όσον αφορά την προστασία του. Σχετικά με αυτό, βλ. άρθρο 7 παράγραφος 2 στοιχείο β) του ΚΔΑ όπου ορίζεται ότι «οι αρχές δεν δύνανται να ζητούν πληροφορίες από τους φερόμενους ως φορείς δίωξης ή πρόκλησης σοβαρής βλάβης κατά τρόπο που θα είχε ως αποτέλεσμα να τους αποκαλυφθεί το γεγονός ότι έχει υποβληθεί αίτηση από τον συγκεκριμένο αιτούντα». Η επαλήθευση των εγγράφων από τη χώρα προέλευσης δεν μπορεί να ζητηθεί εάν ο αιτών έχει εκφράσει την επιθυμία να ζητήσει διεθνή προστασία, εάν προκύψει πιθανή ανάγκη για διεθνή προστασία ή εάν ενδέχεται να υπάρχει κίνδυνος δίωξης.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι αιτούντες ενδέχεται να προέρχονται από περιοχές που μαστίζονται από συγκρούσεις και πολέμους, συνηθίζεται να έχουν μαζί τους μόνο φωτογραφίες των εγγράφων τους στα κινητά τους τηλέφωνα ή αποθηκευμένα σε λογαριασμό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Σε αυτήν την περίπτωση, οι φωτογραφίες/σαρώσεις θα πρέπει να αξιολογούνται λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την αποδεικτική τους αξία. Ενώ πρέπει να αναγνωρίζεται ότι πρακτικά οι αιτούντες βασίζονται συχνά σε ψηφιακές αναπαραγωγές, οι αρχές θα πρέπει να βρίσκονται σε διαρκή επαγρύπνηση όσον αφορά τον κίνδυνο πλαστογραφίας ή παραποίησης. Τα εν λόγω αντίγραφα ή σκαναρισμένα έγγραφα θα πρέπει, συνεπώς, να αξιολογούνται σε συνδυασμό με τις δηλώσεις του αιτούντος.

Πρακτικό παράδειγμα

Ο αιτών προσκομίζει τα ακόλουθα έγγραφα:

- **φωτογραφία διαβατηρίου** αποθηκευμένη σε κινητό τηλέφωνο, όταν το πρωτότυπο έχει χαθεί κατά τη διάρκεια του ταξιδιού·
- **σαρωμένη ληξιαρχική πράξη γέννησης** που αποστέλλεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από μέλος της οικογένειας από το εξωτερικό·
- φωτοαντίγραφο **κάρτας εγγραφής της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR)**·
- **οικογενειακό βιβλιάριο** φωτογραφημένο ανά σελίδα·
- **σχολικό απολυτήριο ή δελτίο εμβολιασμού** σε ψηφιακή μορφή.

Η αξιοπιστία των εν λόγω εγγράφων μπορεί να αξιολογηθεί εξετάζοντας στοιχεία όπως η συνέπεια των προσωπικών δεδομένων σε όλα τα έγγραφα, οι ορατές επίσημες σφραγίδες ή υπογραφές, τα μεταδεδομένα (π.χ. η ημερομηνία λήψης της φωτογραφίας) ή εάν το έγγραφο αντιστοιχεί σε πληροφορίες που είναι ήδη γνωστές για τον αιτούντα. Ταυτόχρονα, οι αρχές θα πρέπει να βρίσκονται σε διαρκή επαγρύπνηση όσον αφορά πιθανή πλαστογράφηση ή παραποίηση, όπως περικομμένες σφραγίδες, ανομοιογενή τυπογραφικά στοιχεία ή ορατά σημάδια ψηφιακής επεξεργασίας. Όταν εξακολουθούν να υπάρχουν εύλογες αμφιβολίες, η αξία των εν λόγω αντιγράφων μπορεί να σταθμιστεί έναντι άλλων αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. συνεντεύξεων, μαρτυρικών καταθέσεων ή πληροφοριών από αναγνωρισμένους οργανισμούς). Τα μέτρα επαλήθευσης θα πρέπει να λαμβάνονται μόνον εάν δεν θέτουν σε κίνδυνο τον αιτούντα· θα πρέπει να τηρείται η αρχή της εμπιστευτικότητας ⁽⁴⁹⁾.

Ως εκ τούτου, **δεν θα πρέπει να ζητείται εξακρίβωση της γνησιότητας** ⁽⁵⁰⁾ όταν υπάρχουν άλλα έμμεσα αποδεικτικά στοιχεία για την επιβεβαίωση της ανηλικότητας.

2.2.2. Αιτιολόγηση του υπολογισμού της ηλικίας

Ο υπολογισμός της ηλικίας δεν μπορεί να αποτελεί ρουτίνα· πρέπει να πραγματοποιείται μόνο όταν **υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες σχετικά με** την ηλικία που δηλώνει το άτομο. Τέτοιες αμφιβολίες ενδέχεται να προκύψουν όταν η δηλούμενη ηλικία δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί ή αναιρείται από διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία κατόπιν ακρόασης με τον αιτούντα, συλλογής σχετικών εγγράφων και πληροφοριών και εξέτασης άλλων ενδείξεων.

Όπως ορίζεται στον ΚΔΑ, όταν οι πληροφορίες που λαμβάνονται μετά την ακρόαση του αιτούντος και τη συλλογή διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων ή άλλων ενδείξεων δεν μπορούν να άρουν τις αμφιβολίες των αρχών (λόγω ασυνεπειών ή αντιφάσεων), «η αποφαινόμενη αρχή **μπορεί** να διεξάγει πολυεπιστημονική εκτίμηση, συμπεριλαμβανομένης της ψυχολογικής εξέτασης» ⁽⁵¹⁾ για τον υπολογισμό της ηλικίας του αιτούντος.

Ως «ρήτρα **δυνατότητας**», το άρθρο 25 παράγραφος 1 του ΚΔΑ ορίζει ότι η απόφαση για την έναρξη διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας **είναι προαιρετική και δεν αποτελεί υποχρέωση**. Οι αρχές μπορούν να αποφασίσουν να εφαρμόσουν το ευεργέτημα της αμφιβολίας και ο αιτών μπορεί να **κηρυχθεί ανήλικος χωρίς να διενεργηθεί υπολογισμός της ηλικίας του** (βλ. τα [σενάρια](#) στην παραπάνω ενότητα).

Ωστόσο, εάν οι αρχές έχουν βάσιμες αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία ενός αιτούντος ο οποίος, εάν είναι ενήλικας, θα υπόκειται στην υποχρεωτική διαδικασία στα σύνορα, το άτομο πρέπει να υποβληθεί (προσωρινά) στη **διαδικασία ασύλου στα σύνορα** και να του παρασχεθούν συνθήκες υποδοχής προσαρμοσμένες για ασυνόδευτους ανηλικούς. Στην περίπτωση αυτήν, ο υπολογισμός της ηλικίας είναι υποχρεωτικός ⁽⁵²⁾. Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στις επικείμενες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου και επιστροφής στα σύνορα.

⁽⁴⁹⁾ Άρθρο 7 παράγραφος 1 του ΚΔΑ.

⁽⁵⁰⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 1 του ΚΔΑ.

⁽⁵¹⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 1 του ΚΔΑ.

⁽⁵²⁾ Άρθρο 53 παράγραφος 1 δεύτερη περίοδος του ΚΔΑ.

Σύνοψη

- Αρχικές αμφιβολίες ενδέχεται να προκύψουν από ελλείποντα έγγραφα, ελάσσονες ασυνέπειες ή υποκειμενικές εντυπώσεις σχετικά με την ηλικία. Αυτές ενδέχεται να επιλυθούν ή όχι μέσω μιας προκαταρκτικής επαλήθευσης της ηλικίας. Εάν επιλυθούν, δεν απαιτείται υπολογισμός της ηλικίας.
- Βάσιμες αμφιβολίες ενδέχεται να προκύψουν από αντιφάσεις στα γεγονότα, αντιφάσεις στις δηλώσεις του αιτούντος, ασυνέπειες στα επίσημα αρχεία ή από την αδυναμία αποσαφήνισης των ασυνεπειών κατά την προκαταρκτική επαλήθευση της ηλικίας. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αίτημα για διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας.

2.3. Επιτροπεία ή εκπροσώπηση

Πρέπει να οριστεί, το συντομότερο δυνατόν, επίτροπος ⁽⁵³⁾ ή [προσωρινός επίτροπος](#) ⁽⁵⁴⁾, όταν δεν μπορεί να οριστεί ταχέως μόνιμος επίτροπος, για ασυνόδευτα παιδιά. Πρόκειται για εγγύηση αναγκαία ώστε να διασφαλιστεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου και της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας (βλ. [Κεφάλαιο 2.1 Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού](#)). Οργανώσεις ή φυσικά πρόσωπα των οποίων τα συμφέροντα συγκρούονται ή θα μπορούσαν δυνητικώς να συγκρούονται με εκείνα του ασυνόδευτου ανηλίκου δεν μπορούν να οριστούν ως επίτροποι. Το Σύμφωνο τονίζει επίσης τη σημασία της στενής συνεργασίας με τις εθνικές αρχές προστασίας του παιδιού από τον έλεγχο διαλογής και έπειτα, επιβάλλοντας τον διορισμό προσώπου με τη σχετική εμπειρογνώσια στην παροχή συνδρομής στο παιδί το συντομότερο δυνατόν ⁽⁵⁵⁾.

Ο επίτροπος πρέπει να διοριστεί **εντός 15 ημερών** ⁽⁵⁶⁾ μετά την υποβολή της αίτησης. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως όταν υπάρχει δυσανάλογος αριθμός αιτήσεων, η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί κατά **10 εργάσιμες ημέρες** ⁽⁵⁷⁾.

⁽⁵³⁾ Άρθρο 2 παράγραφος 12 του ΚΔΑΜ, άρθρο 3 παράγραφος 18 και άρθρο 33 του ΚΑΑ, άρθρο 11 παράγραφος 3 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής, άρθρο 23 παράγραφος 2 του ΚΔΑ, άρθρο 14 παράγραφος 1 του [κανονισμού \(ΕΕ\) αριθ. 603/2013](#) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση του «Eurodac» για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013 για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα και σχετικά με αιτήσεις της αντιπαραβολής με τα δεδομένα Eurodac που υποβάλλουν οι αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών και η Ευρωπόλ για σκοπούς επιβολής του νόμου και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1077/2011 σχετικά με την ίδρυση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (αναδιατύπωση) (ΕΕ L 180 της 29.6.2013).

⁽⁵⁴⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο α) του ΚΔΑ.

⁽⁵⁵⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 2 του ΚΔΑ.

⁽⁵⁶⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 2 του ΚΔΑ.

⁽⁵⁷⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 3 του ΚΔΑ και άρθρο 23 του ΚΔΑΜ.

Καθήκοντα του επιτρόπου σε σχέση με τον υπολογισμό της ηλικίας

Πριν από την έναρξη της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας, ο (προσωρινός) επίτροπος πρέπει να έχει αρκετό χρόνο για να προετοιμαστεί, να ενημερώσει τον αιτούντα και να συμβουλευτεί νομικό σύμβουλο, εάν είναι απαραίτητο. Συνιστάται ο επίτροπος και ο αιτών, με την υποστήριξη νομικού συμβούλου, να έχουν την ευκαιρία να συζητήσουν με τις αρχές τις συγκεκριμένες αμφιβολίες που προέκυψαν από έγγραφα, δηλώσεις ή άλλες σχετικές ενδείξεις. Με τον τρόπο αυτόν διασφαλίζεται η διαφάνεια και καθίσταται δυνατή η πιθανή αποσαφήνιση ή η υποβολή πρόσθετων αποδεικτικών στοιχείων που ενδέχεται να άρουν τις αβεβαιότητες χωρίς να απαιτείται περαιτέρω διαδικασία.

Ο επίτροπος, μαζί με τον νομικό σύμβουλο κατά περίπτωση, θα πρέπει να εξηγούν στον αιτούντα τι συνεπάγεται ο υπολογισμός της ηλικίας, και συγκεκριμένα:

- τις μεθόδους που ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν·
- τι να αναμένει και πώς θα εξελιχθούν τα βήματα·
- το καθήκον συνεργασίας του αιτούντος και τις συνέπειες της μη συνεργασίας [για παράδειγμα, η άρνηση του αιτούντος να υποβληθεί στη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας —είτε στον διεπιστημονικό υπολογισμό είτε στις ιατρικές εξετάσεις— δεν αποτελεί αυτή καθαυτή λόγο απόρριψης της αίτησης, αλλά ενδέχεται λόγω αυτής οι αρχές να υποθέσουν ότι το πρόσωπο είναι ενήλικας ⁽⁵⁸⁾].

Αυτή είναι μια κρίσιμη στιγμή, καθώς οι σαφείς και φιλικές προς το παιδί πληροφορίες μπορούν να δημιουργήσουν εμπιστοσύνη, να μειώσουν τον φόβο και να ενθαρρύνουν τη συνεργασία, ενώ παράλληλα προτρέπουν τον αιτούντα να παράσχει πρόσθετες πληροφορίες ή έγγραφα που να υποστηρίζουν τη δηλούμενη ηλικία του.

Κατά τη διάρκεια του υπολογισμού της ηλικίας, ο επίτροπος ή ο υπεύθυνος ενήλικας έχει το δικαίωμα να υποβάλει ερωτήσεις για διευκρινίσεις ή/και να διατυπώσει σχόλια προς υποστήριξη του αιτούντος. Ο επίτροπος διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στη φροντίδα της ευημερίας του αιτούντος καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας: πρέπει να διασφαλίζει την προστασία της ευημερίας του αιτούντος και μπορεί να ζητήσει διαλείμματα εάν ο αιτών αναστατωθεί, φορτιστεί συναισθηματικά ή εμφανίσει σύγχυση. Ο επίτροπος/υπεύθυνος ενήλικας μπορεί επίσης να παρεμβαίνει, όπου είναι απαραίτητο, για να διασφαλίσει ότι η διαδικασία εξακολουθεί να σέβεται και να υποστηρίζει τον αιτούντα, καθώς και να προσαρμόζεται στις ανάγκες του αιτούντος. Για την ορθή εκπλήρωση του ρόλου του όσον αφορά την υποστήριξη του αιτούντος, είναι σημαντικό ο (προσωρινός) επίτροπος και, κατά περίπτωση, ο νομικός σύμβουλος να έχουν έγκαιρη πρόσβαση στο αποτέλεσμα του υπολογισμού της ηλικίας και στο σκεπτικό στο οποίο βασίζεται η απόφαση. Ο επίτροπος έχει δικαίωμα πρόσβασης στο περιεχόμενο των σχετικών εγγράφων του φακέλου του αιτούντος (ο οποίος πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα έγγραφα που σχετίζονται με την ιατρική εξέταση). Με τον τρόπο αυτόν διασφαλίζεται ότι είναι σε θέση να ενημερώνει επαρκώς τον αιτούντα και να καθιστά δυνατή την άσκηση του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής κατά του αποτελέσματος της απόφασης του υπολογισμού της ηλικίας σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, είτε ως αυτόνομη προσφυγή είτε στο πλαίσιο της προσφυγής κατά της απόφασης σε πρώτο βαθμό.

⁽⁵⁸⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 6 του ΚΔΑ. «... Η άρνηση αυτή μπορεί να θεωρηθεί μόνον μαχητό τεκμήριο ότι ο αιτών δεν είναι ανήλικος».

Σχετικά εργαλεία του ΕΥΑΑ

ΕΥΑΑ/Συμβούλιο της Ευρώπης, [Age Assessment for Children - YouTube](#) (Υπολογισμός της ηλικίας για παιδιά - YouTube) (διαθέσιμο σε 13 γλώσσες).

ΕΥΑΑ, [All You Need to Know about Age Assessment](#) (Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε για τον υπολογισμό της ηλικίας), Ιανουάριος 2022. Αυτό είναι ένα φιλικό προς τα παιδιά ενημερωτικό φυλλάδιο σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας, που συμπληρώνει το παραπάνω βίντεο κινουμένων σχεδίων.

EASO, [Age Assessment for Children - YouTube](#) (Υπολογισμός της ηλικίας για παιδιά - YouTube) (διαθέσιμο σε 23 γλώσσες). Πρόκειται για ένα ενημερωτικό βίντεο κινουμένων σχεδίων που απευθύνεται σε επαγγελματίες και εξηγεί τους λόγους για τους οποίους διενεργείται ο υπολογισμός της ηλικίας, τον τόπο στον οποίο πραγματοποιείται και τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να διενεργείται.

EASO, [Πρακτικός οδηγός σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού](#), Φεβρουάριος 2019. Η νέα έκδοση του παρόντος οδηγού ενόψει του Συμφώνου βρίσκεται επί του παρόντος στο στάδιο της κατάρτισης και θα είναι διαθέσιμη το 2026.

ΕΥΑΑ/FRA, [Εισαγωγή στη διεθνή προστασία: Πρακτικό εργαλείο για επιτρόπους](#), Οκτώβριος 2023.

ΕΥΑΑ/FRA, [Η διαδικασία ασύλου: Πρακτικό εργαλείο για επιτρόπους](#), Οκτώβριος 2023.

EASO, [Age Assessment Practices in EU+ Countries Updated findings](#) [Πρακτικές υπολογισμού της ηλικίας στις χώρες της ΕΕ+: Επικαιροποιημένα πορίσματα], Σεπτέμβριος 2021.

2.4. Ο ρόλος του νομικού συμβούλου

Ο ΚΔΑ ορίζει ότι οι αιτούντες πρέπει να έχουν το δικαίωμα να συμβουλευτούν νομικό σύμβουλο για θέματα που σχετίζονται με την αίτησή τους σε όλα τα στάδια της διοικητικής διαδικασίας⁽⁵⁹⁾. Η **παροχή δωρεάν νομικών συμβουλών** μπορεί να ζητηθεί, και από παιδιά, μόλις καταχωριστεί η επιθυμία υποβολής αίτησης για διεθνή προστασία⁽⁶⁰⁾.

Εάν το επιτρέπει η εθνική νομοθεσία, οι νομικές συμβουλές και η νομική συνδρομή μπορούν να παρέχονται από το ίδιο πρόσωπο. Η παροχή νομικών συμβουλών διαφέρει από τη νομική συνδρομή και περιλαμβάνει καθοδήγηση, βοήθεια και επεξήγηση της όλης διαδικασίας: δικαιώματα, υποχρεώσεις, κανόνες για τις διάφορες διαδικασίες, και πληροφορίες για τον τρόπο προσβολής μιας αρνητικής απόφασης. Είναι δωρεάν και ο αιτών θα πρέπει να

⁽⁵⁹⁾ Άρθρο 15 παράγραφος 1 του ΚΔΑ.

⁽⁶⁰⁾ Άρθρο 33 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο του ΚΔΑ: «Το πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου εφαρμόζεται χωρίς να θίγεται το δικαίωμα ασυνόδευτων ανηλίκων σε νομική καθοδήγηση και σε νομική συνδρομή και εκπροσώπηση σύμφωνα με τα άρθρα 15 και 16».

ενημερωθεί για τη δυνατότητα να ζητήσει την παροχή νομικών συμβουλών το αργότερο κατά την καταχώριση.

Οι **νομικές συμβουλές** μπορούν να παρέχονται δωρεάν από ένα πρόσωπο σε περισσότερους αιτούντες ταυτόχρονα ή μεμονωμένα. Ο ρόλος του νομικού συμβούλου συνίσταται στην παροχή γενικών κατευθυντήριων οδηγιών και βοήθειας καθ' όλη τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας διεθνούς προστασίας ⁽⁶¹⁾, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας. Ωστόσο, ενώ οι ομαδικές ενημερωτικές συνεδρίες μπορεί να είναι χρήσιμες για την προκαταρκτική ενημέρωση, δεν μπορούν να αντικαταστήσουν την παροχή εξατομικευμένων συμβουλών, η οποία είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος ενός υποτιθέμενου παιδιού που υποβάλλεται σε διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας του. Οι νομικοί σύμβουλοι υποστηρίζουν τον επίτροπο ή τους γονείς/φροντιστές (ενός συνοδευόμενου παιδιού) στην ενημέρωση και τη βοήθεια του υποτιθέμενου παιδιού, μεταξύ άλλων όσον αφορά τον πιθανό αντίκτυπο που μπορεί να έχει η έκβαση του υπολογισμού της ηλικίας στην αίτησή του και σε άλλες σχετικές διαδικασίες.

Για να εκτελέσουν αυτόν τον ρόλο, οι μεμονωμένοι νομικοί σύμβουλοι ή οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που παρέχουν αυτήν την υπηρεσία πρέπει να έχουν γίνει δεκτοί ή να έχουν λάβει άδεια να το πράξουν σύμφωνα με την εθνική διαδικασία και να έχουν πρόσβαση στον αιτούντα. Επιπλέον, ο νομικός σύμβουλος δεν πρέπει ποτέ να βρίσκεται σε κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων όταν παρέχει συμβουλές στον αιτούντα.

Μολονότι ο ΚΔΑ δεν προβλέπει το δικαίωμα προσφυγής κατά μιας απόφασης υπολογισμού της ηλικίας ανεξάρτητα από την απόφαση για διεθνή προστασία, δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να το πράξουν βάσει του εθνικού δικαίου.

Όταν η εθνική νομοθεσία επιτρέπει την άσκηση αυτοτελούς προσφυγής κατά του υπολογισμού της ηλικίας, το **δικαίωμα πραγματικής προσφυγής** που θεσπίζεται με τον ΚΔΑ και τον Χάρτη παραμένει συναφές. Σε όλες τις περιπτώσεις, οι αιτούντες, οι (προσωρινοί) επίτροποι και οι νομικοί σύμβουλοι πρέπει να **λαμβάνουν σαφείς πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες επιλογές για την προσφυγή κατά της απόφασης**, τις διαδικασίες και τις ισχύουσες προθεσμίες, καθώς και τις σχετικές πληροφορίες που αποτέλεσαν τη βάση για τη λήψη της απόφασης σχετικά με την ηλικία.

Η παροχή δωρεάν νομικών συμβουλών και η νομική εκπροσώπηση θα πρέπει να διατίθενται όταν ο αιτών επιθυμεί να ασκήσει προσφυγή ή να προσβάλει μια απόφαση σχετικά με την ηλικία, είτε στο πλαίσιο της προσφυγής κατά της απόφασης σχετικά με την αίτηση διεθνούς προστασίας είτε ως αυτοτελή πράξη στο πλαίσιο εθνικής διαδικασίας. Όταν προβλέπεται αυτοτελής νομική προσφυγή κατά της απόφασης υπολογισμού της ηλικίας βάσει της εθνικής νομοθεσίας, η πρόσβαση σε δωρεάν νομικές συμβουλές υπόκειται στους κανόνες και τις διαδικασίες που θεσπίζονται σε εθνικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που διέπουν τη δυνατότητα εφαρμογής της *pro bono* εκπροσώπησης. Αυτό απαιτεί επίσης να παρέχονται στον επίτροπο ή τους γονείς και στον αιτούντα οι απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο άσκησης προσφυγής και τις προθεσμίες που πρέπει να ληφθούν υπόψη.

⁽⁶¹⁾ Άρθρο 16 παράγραφος 2 του ΚΔΑ.

Σχετικά εργαλεία του ΕΥΑΑ

- ΕΥΑΑ, [Practical Guide on Free Legal Counselling: Organisation of the provision of free legal counselling](#) (Πρακτικός οδηγός σχετικά με την παροχή δωρεάν νομικών συμβουλών: Οργάνωση της παροχής δωρεάν νομικών συμβουλών), Οκτώβριος 2025.
- [Legal counselling and assistance | Let's Speak Asylum](#) (Παροχή νομικών συμβουλών και νομική συνδρομή).

2.5. Δικαίωμα ενημέρωσης, συμμετοχής και συναίνεσης

Το αίτημα υπολογισμού της ηλικίας μπορεί να προκαλέσει σύγχυση στους αιτούντες και να τους τρομάξει ⁽⁶²⁾, καθώς ενδέχεται να μην κατανοούν γιατί είναι απαραίτητη η εν λόγω διαδικασία. Μπορεί επίσης να αισθανθούν ότι δεν τους εμπιστεύονται, και ορισμένοι αιτούντες μπορεί να το εκλάβουν ως κατηγορία για ανεντιμότητα και όχι ως τυπικό διαδικαστικό βήμα. Η διασφάλιση ότι οι αιτούντες **ενημερώνονται δεόντως**, συμμετέχουν και έχουν τη δυνατότητα να συναινέσουν είναι απαραίτητη για την προστασία των δικαιωμάτων και της ευημερίας τους καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

Οι πληροφορίες σχετικά με τον σκοπό και τη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας πρέπει να παρέχονται εγκαίρως, πριν από την έναρξη της διαδικασίας, με τρόπο κατάλληλο για την ηλικία, κατάλληλο από πολιτισμική άποψη και φιλικό προς το παιδί ⁽⁶³⁾. Η κατανόηση πρέπει να επαληθεύεται και ο αιτών πρέπει να έχει τη δυνατότητα να υποβάλει ερωτήσεις. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας μπορεί να συμμετέχουν διαπολιτισμικοί μεσολαβητές, διερμηνείς, ο επίτροπος ή/και οι γονείς. Ο επίτροπος μπορεί να υποστηρίξει τον αιτούντα στο πλαίσιο της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας προς επίλυση των ασυνεπειών, εξηγώντας στον αιτούντα τους λόγους για τους οποίους η δηλούμενη ηλικία δεν γίνεται αποδεκτή ή τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίζει είναι ανεπαρκή. Αυτό βοηθά τον αιτούντα να κατανοήσει καλύτερα τη διαδικασία και ενθαρρύνει τη συνεργασία, μεταξύ άλλων με την παροχή πρόσθετων πληροφοριών.

Είναι σημαντικό οι αιτούντες να έχουν **τη δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις** και τις σκέψεις τους σχετικά με όλα τα θέματα που συζητούνται στο πλαίσιο της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας. Η ενεργός εμπλοκή και συμμετοχή τους ⁽⁶⁴⁾ θα πρέπει, επομένως,

⁽⁶²⁾ Argyriou, Dr A., *The psychological impact of the age dispute process on unaccompanied children seeking asylum in the UK*, 2024.

⁽⁶³⁾ Άρθρο 5 παράγραφος 2 της ΟΑΥ (2024), άρθρο 23 παράγραφος 5 του ΚΔΑ, άρθρο 11 παράγραφος 3 του κανονισμού για τον έλεγχο διαλογής.

⁽⁶⁴⁾ Σύμφωνα με τη [ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 23ης Απριλίου 2024 σχετικά με την ανάπτυξη και την ενίσχυση ολοκληρωμένων συστημάτων προστασίας των παιδιών με γνώμονα το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού](#) (C/2024/2680 final).

να διασφαλίζεται⁽⁶⁵⁾. Οι αρχές θα πρέπει να προβλέπουν την προφορική ακρόαση των αιτούντων και των γονέων τους κάθε φορά που έχουν αμφιβολίες σχετικά με τη δηλούμενη ηλικία ή όταν εντοπίζονται ασυνέπειες. Οι γονείς μπορούν συχνά να παρέχουν σημαντικές πληροφορίες σχετικά με το ιστορικό, την ανατροφή και τις οικογενειακές συνθήκες του αιτούντος, οι οποίες ενδέχεται να βοηθήσουν στην αποσαφήνιση αβεβαιοτήτων και να υποστηρίξουν τον προσδιορισμό της ηλικίας του αιτούντος. Η συμμετοχή των γονέων με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζει επίσης τον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας, σέβεται το δικαίωμα ακρόασης του παιδιού σε συνεργασία με τους φροντιστές του και συμβάλλει στη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, λαμβάνοντας υπόψη την οικογενειακή προοπτική.

Ο αιτών, ο επίτροπος ή οι γονείς πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να **συναινέσουν** ή να μην συμμετάσχουν στον υπολογισμό της ηλικίας, και ιδίως στο στάδιο των ιατρικών εξετάσεων, σε περίπτωση που αυτές πραγματοποιούνται (βλ. [Παράρτημα 4 – Παράδειγμα εντύπου συναίνεσης για συμμετοχή σε υπολογισμό της ηλικίας](#)). Η συναίνεση πρέπει να παρέχεται χωρίς εξωτερική πίεση ή χειραγώγηση, ιδίως στην περίπτωση ατόμων που έχουν υποστεί στο παρελθόν εκμετάλλευση, εξαναγκασμό, έμφυλη βία ή κακοποίηση.

Σύμφωνα με τον ΚΔΑ⁽⁶⁶⁾, τόσο ο αιτών όσο και ο επίτροπός του **πρέπει να συναινέσουν στις ιατρικές εξετάσεις**: αυτό σημαίνει ότι έχουν το **δικαίωμα να αρνηθούν**. Ο αιτών και οι γονείς ή ο επίτροπός του πρέπει να ενημερώνονται ότι η άρνηση από μόνη της δεν μπορεί να οδηγήσει στην απόρριψη της **αίτησης διεθνούς προστασίας** και μπορεί να θεωρηθεί μόνο ως μαχητό τεκμήριο ότι ο αιτών δεν είναι ανήλικος⁽⁶⁷⁾.

Δεδομένου ότι η νομοθεσία απαιτεί ρητά συναίνεση **μόνο για το ιατρικό στοιχείο** του υπολογισμού της ηλικίας⁽⁶⁸⁾, δεν υπάρχει επίσημη νομική βάση για την άρνηση του διεπιστημονικού υπολογισμού. Ωστόσο, στην πράξη, ένας αιτών μπορεί να αρνηθεί να συμμετάσχει —για παράδειγμα, μη παριστάμενος στην ψυχοκοινωνική εκτίμηση ή παραμένοντας σιωπηλός κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Με τον τρόπο αυτόν υπογραμμίζεται η σημασία της διασφάλισης ότι οι αιτούντες ενημερώνονται επαρκώς και κατανοούν τον σκοπό και το αντικείμενο της όλης διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας, συμπεριλαμβανομένων των διεπιστημονικών στοιχείων της. Η σαφής και προσιτή επικοινωνία είναι απαραίτητη για την προώθηση της συνεργασίας και τη διασφάλιση του δίκαιου χαρακτήρα και της διαφάνειας της διαδικασίας.

Σε περίπτωση άρνησης, **πρέπει να διερευνηθούν οι λόγοι της άρνησης του ατόμου**. Η κατανόηση των λόγων της άρνησης και η παροχή πιο εξατομικευμένων πληροφοριών ενδέχεται να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση των αρχικών φόβων και στην ενίσχυση της συνεργασίας.

Είναι σημαντικό, όταν το αποτέλεσμα του υπολογισμού της ηλικίας δεν είναι το αναμενόμενο από τον αιτούντα, ο αιτών να κατανοεί το δικαίωμά του να αμφισβητήσει το αποτέλεσμα

⁽⁶⁵⁾ Το δικαίωμα ακρόασης του παιδιού αναγνωρίζεται σε διάφορα νομικά κείμενα, όπως: Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, General comment No. 12 (2009): The right of the child to be heard [Γενική παρατήρηση αριθ. 12 (2009): Το δικαίωμα ακρόασης του παιδιού], CRC/C/GC/12, 20 Ιουλίου 2009, <https://www.refworld.org/legal/general/crc/2009/en/70207>. αιτιολογική σκέψη 23 του ΚΔΑ· άρθρο 23 παράγραφος 3 του ΚΔΑΜ.

⁽⁶⁶⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 5 του ΚΔΑ.

⁽⁶⁷⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 6 του ΚΔΑ.

⁽⁶⁸⁾ Η συναίνεση ζητείται μόνο για την ιατρική εξέταση και όχι για την πλήρη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας (άρθρο 25 παράγραφος 4 του ΚΔΑ).

μέσω των **διαθέσιμων μηχανισμών προσφυγής ή επανεξέτασης**. Όταν τα εθνικά συστήματα προβλέπουν αυτοτελή προσφυγή κατά του προσδιορισμού ηλικίας, ο αιτών θα πρέπει να ενημερώνεται ρητά ότι η άσκηση της εν λόγω προσφυγής δεν θα επηρεάσει αρνητικά την εξέταση της αίτησής του για διεθνή προστασία.

Η εγγύηση αυτή ισχύει εξίσου στο πλαίσιο της παροχής πληροφοριών, της συναίνεσης και της συμμετοχής, διασφαλίζοντας ότι οι αιτούντες μπορούν να ασκούν τα δικαιώματά τους χωρίς να φοβούνται τις επιπτώσεις. Η ευθύνη για την ενημέρωση του αιτούντος σχετικά με τις νομικές συνέπειες της άρνησης έγκειται εν γένει στον χειριστή της υπόθεσης. Ωστόσο, τα ζητήματα που σχετίζονται με την ίδια τη διαδικασία της εξέτασης θα πρέπει να αντιμετωπίζονται από τον ιατρό με τη βοήθεια του επιτρόπου, προκειμένου να δημιουργηθεί κλίμα εμπιστοσύνης και να καθησυχαστεί ο αιτών.

2.6. Ειδικευμένοι υπάλληλοι υπολογισμού της ηλικίας

Οι αρχές πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα άτομα που διορίζονται για τη διενέργεια του υπολογισμού της ηλικίας διαθέτουν την **απαραίτητη εμπειρογνώσια/ειδίκευση**. Ο ΚΔΑ κάνει ρητή αναφορά σε **ειδικευμένους επαγγελματίες** με εμπειρογνώσια στην εκτίμηση της ηλικίας και στην ανάπτυξη του παιδιού, όπως κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους ή παιδίατρους, προκειμένου να αξιολογούνται διάφοροι παράγοντες, όπως σωματικοί, ψυχολογικοί, αναπτυξιακοί, περιβαλλοντικοί και πολιτιστικοί παράγοντες ⁽⁶⁹⁾.

Η έννοια «ειδικευμένοι επαγγελματίες» που συμμετέχουν στην εκτίμηση της ηλικίας δεν ορίζεται ρητά στον ΚΔΑ. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να γίνεται αναφορά στην οικεία **εθνική νομοθεσία**, η οποία μπορεί να ορίζει τα προσόντα ή τα επαγγελματικά προφίλ που απαιτούνται για να θεωρηθεί κάποιος ικανός στους τομείς της **εκτίμησης της ηλικίας και της ανάπτυξης του παιδιού**.

Αν και ο ΚΔΑ δεν θέτει ένα ενιαίο πρότυπο, **προτείνει ότι** στη διεπιστημονική ομάδα πρέπει να συμμετέχουν **κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι ή παιδίατροι**. Συνεπώς, τα κράτη μέλη ενδέχεται να επιθυμούν να **επιβεβαιώσουν τις εθνικές απαιτήσεις προσόντων** για τα εν λόγω επαγγέλματα, προκειμένου να διασφαλίσουν ότι τα άτομα που συμμετέχουν στη διαδικασία υπολογισμού διαθέτουν την κατάλληλη εμπειρογνώσια και τα κατάλληλα προσόντα.

Σύμφωνα με τον διεπιστημονικό χαρακτήρα του υπολογισμού της ηλικίας, τα κράτη μέλη διατηρούν τη διακριτική ευχέρεια να ορίζουν τους επαγγελματίες που θα συμμετάσχουν, με βάση τις ειδικές δεξιότητες, τα προσόντα και την κατάρτισή τους. Το πλαίσιο δεν αποκλείει κάποιο επαγγελματικό προφίλ, π.χ. ιατρικό προσωπικό (π.χ. νοσηλευτές, παιδίατρους, ιατρούς), ψυχοκοινωνικούς επαγγελματίες ή επαγγελματίες από άλλους τομείς, όπως εθνοανθρωπολόγους ή οι διαπολιτισμικούς μεσολαβητές, υπό την προϋπόθεση ότι η συμβολή τους και το επαγγελματικό τους υπόβαθρο είναι συναφή και σημαντικά για τη διαδικασία. Η ευελιξία αυτή επιτρέπει στις εθνικές αρχές να προσαρμόζουν τη σύνθεση της διεπιστημονικής ομάδας στις διοικητικές τους δομές και τη διαθέσιμη εμπειρογνώσια, διασφαλίζοντας παράλληλα την ποιότητα και την αξιοπιστία του υπολογισμού.

⁽⁶⁹⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 1 και αιτιολογική σκέψη 37 του ΚΔΑ.

Ωστόσο, είναι σημαντικό οι επαγγελματίες που ασχολούνται με τα μη ιατρικά στοιχεία της διαδικασίας να ενεργούν αυστηρά εντός του πεδίου των προσόντων και της εμπειρογνωσίας τους. Για παράδειγμα, ένας νοσηλευτής μπορεί να συμβάλλει στον διεπιστημονικό υπολογισμό υποβάλλοντας παρατηρήσεις σχετικά με τη γενική ευημερία, την υγιεινή ή τη γενική ανάπτυξη του αιτούντος, με βάση την επαγγελματική του πείρα. Ωστόσο, αυτό δεν θα πρέπει να επεκτείνεται στη διενέργεια ιατρικών ή κλινικών εξετάσεων που εμπίπτουν στο ιατρικό στάδιο του υπολογισμού της ηλικίας και θα πρέπει να διενεργούνται από ειδικευμένο γιατρό.

Η ύπαρξη της αναγκαίας εμπειρογνωσίας σημαίνει ότι, **εκτός από** το βασικό επαγγελματικό υπόβαθρό τους, οι υπάλληλοι υπολογισμού της ηλικίας αναμένεται επίσης να λαμβάνουν **ειδική κατάρτιση σχετικά με τις μεθοδολογίες και τις διαδικασίες υπολογισμού της ηλικίας**. Η εν λόγω κατάρτιση θα πρέπει να καλύπτει τις νομικές, αναπτυξιακές, ιατρικές και διαδικαστικές διαστάσεις του υπολογισμού της ηλικίας στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι υπολογισμοί διενεργούνται με τρόπο ευαίσθητο προς το παιδί, ευαίσθητο από πολιτισμική άποψη και σύμφωνα με τα δικαιώματα.

Η κατάρτιση θα πρέπει να οργανώνεται ή να πιστοποιείται από τις αρμόδιες εθνικές αρχές, σε συνεργασία (όπου ενδείκνυται) με φορείς της ΕΕ, όπως ο ΕΥΑΑ. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνει άλλα αναγνωρισμένα ακαδημαϊκά ή επαγγελματικά ιδρύματα.

Η κατάρτιση θα πρέπει να καλύπτει:

- νομικές υποχρεώσεις βάσει του ΚΔΑ και του σχετικού δικαίου της ΕΕ·
- ανάπτυξη του παιδιού·
- ιατρικές, ψυχολογικές και ψυχοκοινωνικές πτυχές στον υπολογισμό της ηλικίας·
- τεχνικές συνέντευξης προσαρμοσμένες στα παιδιά·
- εγγυήσεις για την πρόληψη νέου τραύματος· και
- διαδικαστικά πρότυπα για τη διασφάλιση διεπιστημονικού υπολογισμού ευαίσθητου προς το παιδί και σύμφωνα με τα δικαιώματα.

Θα πρέπει επίσης να διατίθενται μαθήματα επιμόρφωσης και συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη, προκειμένου να διατηρείται και να επικαιροποιείται η εμπειρογνωσία.

Κατά προτίμηση, οι υπάλληλοι υπολογισμού της ηλικίας θα πρέπει επίσης να διαθέτουν επαρκή εμπειρογνωσία στον τομέα της προστασίας του παιδιού. Ειδικότερα θα πρέπει:

- να είναι εξοικειωμένοι με τα διεθνή και εθνικά νομικά πρότυπα, συμπεριλαμβανομένης της ΔΣΔΠ και των διαδικαστικών εγγυήσεων κατά τον υπολογισμό της ηλικίας ⁽⁷⁰⁾.

⁽⁷⁰⁾ UNHCR, *UNHCR observations on the use of age assessments in the identification of separated or unaccompanied children seeking asylum* (Παρατηρήσεις της UNHCR σχετικά με τη χρήση του υπολογισμού της ηλικίας για την ταυτοποίηση χωρισμένων από τους γονείς τους ή ασυνόδευτων παιδιών που αιτούνται άσυλο), Ιούνιος 2015, <https://www.refworld.org/jurisprudence/amicus/unhcr/2015/en/93634>. Συμβούλιο της Ευρώπης, *Αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό της ηλικίας στο πλαίσιο της μετανάστευσης: Σύσταση CM/Rec(2022)22 και αιτιολογική έκθεση* (Στρασβούργο: Συμβούλιο της Ευρώπης, Απρίλιος 2023), <https://rm.coe.int/cm-rec-2022-22-and-explanatory-memorandum-on-human-rights-principles-a/1680ab501f>. UNICEF *Technical note on age assessment*, ό.π. υποσημείωση 7.

- να είναι σε θέση να επικοινωνούν αποτελεσματικά και με ενσυναίσθηση με αιτούντες από διαφορετικούς πολιτισμούς, διασφαλίζοντας ότι το άτομο που υποβάλλεται σε υπολογισμό της ηλικίας μπορεί να εκφράσει τις απόψεις του·
- να έχουν βασική κατανόηση του τρόπου αναγνώρισης σημείων και συμπτωμάτων ψυχολογικής καταπόνησης·
- να είναι καταρτισμένοι ώστε να χειρίζονται καταστάσεις στις οποίες ο αιτών αποκαλύπτει εμπειρίες βίας και κακοποίησης, και να έχουν επίγνωση των διαθέσιμων οδών παραπομπής σε αυτές τις περιπτώσεις·
- να είναι αμερόληπτοι και απαλλαγμένοι από οποιαδήποτε σύγκρουση συμφερόντων·
- να διασφαλίζουν την εμπιστευτικότητα, τη μη εισαγωγή διακρίσεων και τον σεβασμό της αξιοπρέπειας του ατόμου καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας· και
- να γνωρίζουν τους σχετικούς παρόχους υπηρεσιών και το σύστημα παραπομπής σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια του υπολογισμού προκύψουν άλλες άμεσες ανάγκες (π.χ. σωματική υγεία, ανάγκες προστασίας ή παρόμοιες ανάγκες).

Οι υπάλληλοι υπολογισμού της ηλικίας που διεξάγουν **συνέντευξη υπολογισμού της ηλικίας** θα πρέπει να έχουν καλή γνώση των πληροφοριών για τη χώρα καταγωγής (ΠΧΚ) που είναι σχετικές με την υπόθεση, καθώς και των πολιτισμικών πρακτικών και κανόνων και της κοινωνικής δυναμικής. Αυτή η γνώση είναι καθοριστική για την επίτευξη αξιόπιστων αποτελεσμάτων. Η εξοικείωση με τη [δικτυακή πύλη ΠΧΚ του EUAA](#) και άλλους σχετικούς δικτυακούς τόπους ή πηγές μπορεί να βοηθήσει περαιτέρω τους υπαλλήλους να έχουν πρόσβαση σε ακριβείς και επικαιροποιημένες πληροφορίες.

Οι υπάλληλοι υπολογισμού της ηλικίας που διενεργούν **ψυχοκοινωνική εκτίμηση** πρέπει να διαθέτουν τις δεξιότητες για την εκτίμηση των μοτίβων σωματικής, ψυχολογικής και συναισθηματικής ανάπτυξης στα παιδιά και την αξιολόγηση αυτών υπό το πρίσμα του κοινωνικού πλαισίου του παιδιού. Οι διαπολιτισμικές ικανότητες είναι επίσης ύψιστης σημασίας για την εργασία με παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Η διενέργεια της ψυχοκοινωνικής εκτίμησης ανατίθεται συνήθως σε ψυχολόγους ή κοινωνικούς λειτουργούς που ειδικεύονται στη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών και έχουν καταρτιστεί στον υπολογισμό της ηλικίας.

Οι **ιατρικές εξετάσεις** πρέπει να διενεργούνται από ιατρούς με εμπειρογνωμοσύνη σχετικά με τα παιδιά και τον υπολογισμό της ηλικίας. Τα σημεία ανάπτυξης του παιδιού και οι εικόνες των σκελετικών οστών εκτιμώνται συνήθως από παιδίατρος και ακτινολόγους. Οι εν λόγω εμπειρογνώμονες ιατροί θα πρέπει επίσης να διαθέτουν συναφείς γνώσεις, μεταξύ άλλων εξοικείωση με δείκτες ανάπτυξης ειδικούς για τη χώρα καταγωγής (π.χ. παιδιατρικοί πίνακες αναφοράς σχετικοί με συγκεκριμένη εθνοτική καταγωγή), και να έχουν επίγνωση των πολιτισμικών παραγόντων που ενδέχεται να επηρεάσουν την εξωτερική εμφάνιση, την ωριμότητα και το ύψος επικοινωνίας.

Αν και τα παραπάνω αντανakλούν το ιδανικό προφίλ των υπαλλήλων υπολογισμού της ηλικίας, αναγνωρίζεται ότι στην πράξη τα κράτη μέλη ενδέχεται να αντιμετωπίσουν δυσκολίες στην εξεύρεση επαρκούς αριθμού εμπειρογνομένων που πληρούν όλες τις απαιτήσεις. Για να ξεπεραστεί μια τέτοια δυνητική πρόκληση και να διασφαλιστεί η ποιότητα και η συμμόρφωση, οι αρχές μπορούν να επενδύσουν στις ακόλουθες πτυχές.

- **Σταδιακή ανάπτυξη ικανοτήτων:** οι επαγγελματίες ενδέχεται αρχικά να πληρούν τις βασικές απαιτήσεις (νομικά πρότυπα, αμεροληψία, επικοινωνία με ευαισθησία προς το παιδί) και να ενισχύσουν πρόσθετες δεξιότητες (π.χ. χειρισμός γνωστοποιήσεων βίας, αναγνώριση ψυχολογικής καταπόνησης) μέσω συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης.
- **Στοχευμένη εξειδικευμένη κατάρτιση:** οι εθνικές αρχές μπορούν να αναπτύξουν σύντομες, αυτοτελείς ενότητες κατάρτισης πρακτικού χαρακτήρα (για παράδειγμα, σχετικά με προσεγγίσεις που λαμβάνουν υπόψη τα τραύματα, διαπολιτισμική μεσολάβηση ή εγγυήσεις). Το **εκπαιδευτικό πρόγραμμα του EUAA** ⁽⁷⁾ μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο σημείο αναφοράς για τα προγράμματα κατάρτισης.
- **Προγράμματα διαπίστευσης και πιστοποίησης:** η δημιουργία εθνικού μητρώου καταρτισμένων υπαλλήλων υπολογισμού της ηλικίας που έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική κατάρτιση συμβάλλει στη διασφάλιση της διαθεσιμότητας και της ποιότητας.
- **Χρήση εξωτερικής εμπειρογνωσίας:** όπου εξακολουθούν να υπάρχουν κενά, τα κράτη μέλη μπορούν να συμβάλλονται ή να συνεργάζονται με ειδικευμένες ΜΚΟ, φορείς προστασίας του παιδιού ή ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες για την υποστήριξη συγκεκριμένων πτυχών του υπολογισμού.
- **Αλληλοδιδαχή από ομοτίμους και αλληλεπίδραση μεταξύ ομοτίμων:** η ενθάρρυνση των υπαλλήλων να μοιράζονται εμπειρίες και διλήμματα μέσω τακτικών συζητήσεων για τις υποθέσεις ή εποπτείας εξασφαλίζει την ανάπτυξη εμπειρογνωσίας ακόμη και σε πλαίσια περιορισμένων πόρων.

Μπορούν να δημιουργηθούν διάυλοι συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών αρχών και εξωτερικών οργανισμών, προκειμένου να διασφαλιστεί η διαθεσιμότητα επαρκούς αριθμού ειδικευμένων επαγγελματιών.

Παραδείγματα ορθής πρακτικής για τη βελτίωση της ποιότητας των διαδικασιών υπολογισμού της ηλικίας

- Οργανώστε τακτικές συναντήσεις ομοτίμων και αλληλεπίδραση μεταξύ των υπαλλήλων υπολογισμού της ηλικίας για να συζητάτε πιθανές κοινές προκλήσεις και λύσεις.
- Όπου είναι δυνατόν, βεβαιωθείτε ότι ο αιτών μπορεί να επιλέξει το φύλο του επαγγελματία που θα διενεργήσει τον υπολογισμό. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε περίπτωση πολλαπλών ειδικών αναγκών (π.χ. πιθανή επιζώσα σεξουαλικής και έμφυλης βίας, κακοποίησης ή εμπορίας ανθρώπων). Η παροχή αυτής της επιλογής μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία ενός ασφαλέστερου και πιο άνετου περιβάλλοντος, διευκολύνοντας την εμπιστοσύνη και την ειλικρίνεια κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.
- Δημιουργήστε σύστημα παρακολούθησης για τη διασφάλιση της ποιότητας και τη μάθηση από την εμπειρία.

⁽⁷⁾ EUAA, [Training Catalogue](#), Αύγουστος 2022.

Ορθές πρακτικές σχετικά με τις διαδικασίες υπολογισμού της ηλικίας στις χώρες της ΕΕ+

- Το ιταλικό Εθνικό Ινστιτούτο Υγείας, Μετανάστευσης και Φτώχειας (INMP) έχει θεσπίσει ένα άρτιο σύστημα για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της εφαρμογής του εθνικού πρωτοκόλλου για τον υπολογισμό της ηλικίας ασυνόδευτων παιδιών ⁽⁷²⁾.
- Η Ομάδα Μελέτης για τον Ιατροδικαστικό Προσδιορισμό της Ηλικίας της Γερμανικής Ιατροδικαστικής Εταιρείας διοργάνωσε ετήσιες δοκιμασίες επάρκειας για τη συνεχή διασφάλιση της ποιότητας ⁽⁷³⁾.

2.7. Αμεροληψία και απαγόρευση διακρίσεων κατά τη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας

Κάθε άτομο που υποβάλλεται σε υπολογισμό της ηλικίας του έχει το δικαίωμα να υπολογίζεται η ηλικία του αμερόληπτα, χωρίς προκαταλήψεις βάσει εθνικότητας, εθνοτικής καταγωγής ή άλλων παραγόντων. Οι υπάλληλοι υπολογισμού της ηλικίας πρέπει να έχουν επίγνωση των δικών τους προκαταλήψεων όταν διενεργούν υπολογισμό της ηλικίας.

Η προκατάληψη μπορεί να λάβει τις μορφές που περιγράφονται κατωτέρω (μη εξαντλητικός κατάλογος).

- Γενίκευση από προηγούμενες υποθέσεις: εάν διαπιστώθηκε ότι προηγούμενοι αιτούντες από μια συγκεκριμένη χώρα ή κοινότητα δήλωσαν ψευδή ηλικία, οι υπάλληλοι ενδέχεται να κάνουν ασυνείδητα υποθέσεις σχετικά με τους νεοεισερχόμενους αιτούντες της ίδιας καταγωγής.
- Προκατάληψη επιβεβαίωσης: εστίαση σε αποδεικτικά στοιχεία που υποστηρίζουν προκαταλήψεις (εκκίνηση του υπολογισμού πιστεύοντας ήδη ότι το άτομο είναι ενήλικας/ανήλικος). Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε πρόσδοση υπερβολικού βάρους σε χαρακτηριστικά ή συμπεριφορές που θα μπορούσαν να επιβεβαιώσουν αυτήν την πεποίθηση (π.χ. ωριμότητα στον λόγο ή την εμφάνιση), αγνοώντας παράγοντες που οδηγούν στο αντίθετο συμπέρασμα (π.χ. τις απαντήσεις του αιτούντος ή το τεκμηριωμένο ιστορικό του).
- Η νευρικότητα, η διστακτικότητα, οι διάσπαρτες πληροφορίες ή η αδιαφορία κατά τη διάρκεια της συνέντευξης μπορεί να ερμηνευθούν ως σημάδι εξαπάτησης ή ενηλικιότητας και όχι ως φυσικές αντιδράσεις στον υψηλού κινδύνου χαρακτήρα της διαδικασίας, στο γεγονός ότι υποβάλλονται σε πολυάριθμες συνεντεύξεις ή στο γεγονός ότι έχουν βιώσει τραυματικές εμπειρίες στο παρελθόν.

⁽⁷²⁾ Εθνικό Ινστιτούτο Υγείας, Μετανάστευσης και Φτώχειας (INMP), [Primo rapporto sull'attuazione del Protocollo per la determinazione dell'età dei minori stranieri non accompagnati](https://www.inmp.it/index.php/ita/Pubblicazioni/Libri/Primo-rapporto-sull-attuazione-del-protocollo-per-la-determinazione-dell-eta-dei-minori-stranieri-non-accompagnati) (Πρώτη έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του πρωτοκόλλου για τον προσδιορισμό της ηλικίας ασυνόδευτων αλλοδαπών ανηλίκων), Σεπτέμβριος 2022, <https://www.inmp.it/index.php/ita/Pubblicazioni/Libri/Primo-rapporto-sull-attuazione-del-protocollo-per-la-determinazione-dell-eta-dei-minori-stranieri-non-accompagnati>.

⁽⁷³⁾ Ομάδα Μελέτης για τον Ιατροδικαστικό Προσδιορισμό της Ηλικίας της Γερμανικής Ιατροδικαστικής Εταιρείας, [Criteria for age estimation in living individuals](https://www.medizin.uni-muenster.de/fileadmin/einrichtung/agfad/empfehlungen/empfehlung_strafverfahren_eng.pdf), 2008, https://www.medizin.uni-muenster.de/fileadmin/einrichtung/agfad/empfehlungen/empfehlung_strafverfahren_eng.pdf.

- Οι υπάλληλοι ενδέχεται να επικεντρώνονται δυσανάλογα σε σωματικά χαρακτηριστικά όπως το ύψος, τα χαρακτηριστικά του προσώπου ή η μυϊκή μάζα, ερμηνεύοντάς τα ως ενδείξεις ενηλικιότητας, αγνοώντας παράλληλα στοιχεία που δείχνουν ότι η εθνοτική καταγωγή, η περιβαλλοντική πίεση ή η γενετική ενδέχεται να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στη σωματική ανάπτυξη.

Η παροχή καθοδήγησης στους υπαλλήλους σχετικά με την **αναγνώριση και τον μετριασμό αυτών των προκαταλήψεων**, η χρήση μιας **διεπιστημονικής προσέγγισης** και η συμμετοχή διαφορετικών ειδικευμένων επαγγελματιών ενισχύουν τον δίκαιο χαρακτήρα και την ακρίβεια του υπολογισμού της ηλικίας και διασφαλίζουν ότι οι αιτούντες αντιμετωπίζονται με αξιοπρέπεια και σεβασμό.

Τα παρακάτω μέτρα έχουν χρησιμοποιηθεί για τον σκοπό αυτόν στο παρελθόν και έχουν αποδειχθεί χρήσιμα:

- επανεξέταση των αποτελεσμάτων των διαφόρων υπολογισμών που έχουν διενεργηθεί·
- αλληλεπίδραση μεταξύ των επαγγελματιών που συμμετέχουν σε έναν υπολογισμό·
- ανάθεση της αξιολόγησης μιας υπόθεσης σε περισσότερους από έναν υπαλλήλους υπολογισμού της ηλικίας από κοινού.

Αυτή η **συλλογικότητα** μπορεί επίσης να συμβάλει στη μείωση της πίεσης που ασκείται στους υπαλλήλους που αναλαμβάνουν ένα σύνθετο έργο όπως ο υπολογισμός της ηλικίας, μέσω του διαμοιρασμού της ευθύνης για μια απόφαση που έχει σημαντικές συνέπειες για τον αιτούντα.

Πρακτικά ζητήματα

Για να διατηρηθεί η αμεροληψία της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας, είναι σημαντικό οι υπάλληλοι ή η επιτροπή υπολογισμού της ηλικίας να **λειτουργούν ανεξάρτητα** από εκείνους που είναι υπεύθυνοι για την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας ή τη διαχείριση των συνθηκών υποδοχής. Ο εν λόγω θεσμικός διαχωρισμός συμβάλλει στη διασφάλιση της αντικειμενικότητας και μετριάζει δυνητικές συγκρούσεις συμφερόντων που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Σε ορισμένα πλαίσια, οι επαγγελματίες που εργάζονται στο σύστημα υποδοχής ενδέχεται να αντιμετωπίσουν έμμεσες επιχειρησιακές πιέσεις —για παράδειγμα, περιορισμένες δυνατότητες φιλοξενίας ή περιορισμούς πόρων— οι οποίες θα μπορούσαν ακούσια να επηρεάσουν την έκβαση του υπολογισμού της ηλικίας. Ομοίως, οικονομικές παράμετροι που συνδέονται με την παροχή συνθηκών υποδοχής σε παιδιά έναντι ενηλίκων ενδέχεται να δημιουργήσουν θεσμική πίεση. Οι πτυχές αυτές είναι εξίσου σημαντικές σε περιπτώσεις στις οποίες η διαχείριση της υποδοχής γίνεται από ιδιωτικούς φορείς που ενδέχεται να έχουν οικονομικά συμφέροντα που συνδέονται με τον αριθμό των παιδιών/ενηλίκων που φιλοξενούνται. Σε περιπτώσεις όπου ο υπολογισμός της ηλικίας διενεργείται από επαγγελματίες που εργάζονται για την αποφαινόμενη αρχή ή την αρχή υποδοχής, συνιστάται να **υπάρχουν εγγυήσεις** για την πλήρη ανεξαρτησία του υπολογισμού τους. Με αυτόν τον τρόπο αποφεύγεται δυνητική σύγκρουση συμφερόντων (π.χ. οι εμπλεκόμενοι υπάλληλοι δεν θα πρέπει να συμμετέχουν στην εξέταση της αίτησης).

Παρόμοιες παράμετροι ισχύουν για τους επιτρόπους: ο ρόλος του επιτρόπου θα πρέπει να παραμένει διακριτός από τη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας.

Πρακτικές παράμετροι σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας σε περιπτώσεις όπου εμπλέκονται γονείς, συγγενείς ή ενήλικοι συνοδοί

Ο υπολογισμός της ηλικίας θα πρέπει να ζητείται και να διενεργείται μόνο όταν είναι πραγματικά αναγκαίος, δηλαδή όταν υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες σχετικά με τη δηλούμενη ηλικία. Ωστόσο, ενδέχεται να προκύψουν καταστάσεις όπου τα παιδιά φτάνουν συνοδευόμενα από ενήλικες που ισχυρίζονται ότι είναι συγγενείς ή γονείς τους και εντοπίζονται ενδείξεις εμπορίας ανθρώπων (ΕΑ), γάμου παιδιών ή άλλες ανησυχίες σχετικά με την προστασία —είτε κατά την άφιξη είτε μετά την ολοκλήρωση της ΕΒΣ. Σε αυτές τις περιπτώσεις, εκτός από τις ενέργειες για την ασφάλεια που συνεπάγονται αυτές οι ενδείξεις, ενδέχεται να ξεκινήσει υπολογισμός της ηλικίας, προκειμένου να αποσαφηνιστεί περαιτέρω η κατάσταση και να είναι σε θέση οι αρχές να λάβουν εγκαίρως τα κατάλληλα μέτρα προστασίας.

- **Ανησυχίες σχετικά με την εμπορία ανθρώπων:** οι αιτούντες άσυλο ενδέχεται να συνοδεύονται από ενήλικες που ισχυρίζονται ψευδώς ότι είναι γονείς ή άλλα μέλη της οικογένειάς τους και που ενδέχεται να έχουν συμφέρον να αναγνωρισθεί ο αιτών ως ανήλικος ή ως ενήλικας (ανάλογα με τον σκοπό τους). Για παράδειγμα, οι διακινητές ενδέχεται να παρουσιάζονται ως γονείς ή στενοί συγγενείς για να νομιμοποιήσουν τον έλεγχο τους επί ενός παιδιού ή, αντιστρόφως, ενδέχεται να δώσουν οδηγίες στο παιδί να δηλώσει ότι είναι ενήλικας, προκειμένου να αποφύγουν μέτρα προστασίας ή περαιτέρω ελέγχους.
- **Γάμος παιδιών:** περιπτώσεις στις οποίες ο/η σύζυγος παρουσιάζεται ως ενήλικος συνοδός, αλλά η σχέση ενδέχεται να μην αναγνωρίζεται από νομική άποψη και ο ενήλικας έχει συμφέρον να δηλώσει ότι το παιδί έχει ενηλικιωθεί. Αυτό μπορεί επίσης να συμβεί όταν οι γονείς (ή οι συγγενείς) προσπαθούν να κανονίσουν ή έχουν ήδη κανονίσει έναν (καταναγκαστικό) γάμο στη χώρα υποδοχής και, προκειμένου να το αποκρύψουν, δηλώνουν ότι το παιδί τους είναι ενήλικας.
- **Ανησυχίες σχετικά με την ασφάλεια ή την προστασία:** αυτές προκύπτουν όταν υπάρχουν αμφιβολίες αν ο ενήλικος συνοδός ενεργεί προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Για παράδειγμα, και τα δύο άτομα ενδέχεται να δηλώνουν ότι είναι ενήλικες, αλλά οι αρχές υποψιάζονται ότι το ένα από τα δύο είναι στην πραγματικότητα παιδί. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο υπολογισμός της ηλικίας μπορεί να προσφέρει σαφήνεια και να επιτρέψει στο κράτος μέλος να διαχωρίσει τα άτομα και να λάβει προστατευτικά μέτρα, αποτρέποντας ενδεχόμενη εκμετάλλευση ή κακοποίηση. Όταν προκύπτουν ανησυχίες σχετικά με την ασφάλεια ή την προστασία, οι συνεντεύξεις του υποτιθέμενου ενήλικου συνοδού και του παιδιού θα πρέπει να διεξάγονται χωριστά, προκειμένου να δημιουργηθούν συνθήκες που θα επιτρέψουν στο παιδί να μιλήσει ελεύθερα και να εντοπιστούν ενδεχόμενες περιπτώσεις εκμετάλλευσης, κακοποίησης ή ανισορροπίας ισχύος. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο διορισμός (προσωρινού) επιτρόπου είναι απαραίτητος για την προστασία του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και για να διασφαλιστεί ότι η διαδικασία θα διεξαχθεί με την κατάλληλη υποστήριξη. Η εγγύηση αυτή είναι αναγκαία για να διαπιστωθεί η αυθεντικότητα της δηλούμενης σχέσης και για να εκτιμηθεί εάν ο ενήλικας που συνοδεύει το παιδί ενεργεί προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Οι αμφιβολίες όσον αφορά την αυθεντικότητα των οικογενειακών δεσμών ή οι ανησυχίες σχετικά με την εμπορία ανθρώπων, την εκμετάλλευση ή την προστασία θα πρέπει πρωτίστως να αντιμετωπίζονται μέσω κατάλληλων διαύλων προστασίας και διαδικασιών ασφάλειας. Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν παραπομπές σε αρχές προστασίας του παιδιού ή στην εθνική μονάδα καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, σε αρχές επιβολής του νόμου ή σε άλλες αρμόδιες αρχές. Ο **υπολογισμός της ηλικίας** δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως το προεπιλεγμένο εργαλείο για την επίλυση των εν λόγω αμφιβολιών, αλλά μάλλον ως **ένα στοιχείο μιας ευρύτερης προσέγγισης για την προστασία του παιδιού και τη διαχείριση των υποθέσεων**, το οποίο πρέπει να **χρησιμοποιείται μόνο όταν είναι απολύτως αναγκαίο** και σε πλήρη συμμόρφωση με τις ισχύουσες εγγυήσεις.

Ο υπολογισμός της ηλικίας θα πρέπει να παραμένει **εξαίρεση και να λαμβάνει υπόψη τα επιμέρους χαρακτηριστικά κάθε περίπτωσης**. Δεν θα πρέπει ποτέ να αποτελεί συνήθη πρακτική και η χρήση του πρέπει να συνάδει με τις εγγυήσεις και τους περιορισμούς που προβλέπονται στη νομοθεσία. Στα παραπάνω παραδείγματα, ο εν λόγω υπολογισμός ενδέχεται να χρησιμεύσει ως ένα επιπλέον εργαλείο για την προστασία του παιδιού.

Γενικά, είναι λιγότερο συνηθισμένο τα παιδιά που φτάνουν με τους γονείς ή μέλη της οικογένειάς τους να υποβάλλονται σε υπολογισμό της ηλικίας, καθώς οι δηλώσεις των μελών της οικογένειας συχνά μπορούν να συμβάλουν στην επιβεβαίωση ή την αποσαφήνιση της δηλούμενης ηλικίας του παιδιού.

2.8. Το ευεργέτημα της αμφιβολίας

Όταν ο υπολογισμός της ηλικίας δεν οδηγεί σε ασφαλές συμπέρασμα, πρέπει να εφαρμόζεται το ευεργέτημα της αμφιβολίας⁽⁷⁴⁾. Αυτό σημαίνει στην πράξη ότι η ηλικία που δηλώνεται από τον αιτούντα θα πρέπει να θεωρείται έγκυρη.

Άρθρο 25 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο του ΚΔΑ

Όταν το αποτέλεσμα της εκτίμησης της ηλικίας που αναφέρεται στην παρούσα παράγραφο δεν είναι οριστικό όσον αφορά την ηλικία του αιτούντος ή περιλαμβάνει εύρος ηλικίας κάτω των 18 ετών, τα κράτη μέλη θεωρούν ότι ο αιτών είναι ανήλικος.

Η εγγύηση αυτή αντανακλά την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και διασφαλίζει ότι κανένας αιτών δεν θα αντιμετωπίζεται αδικαιολόγητα ως ενήλικας, διατηρώντας έτσι την πρόσβαση στα δικαιώματα και την προστασία που παρέχονται στα παιδιά.

⁽⁷⁴⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 2 του ΚΔΑ.

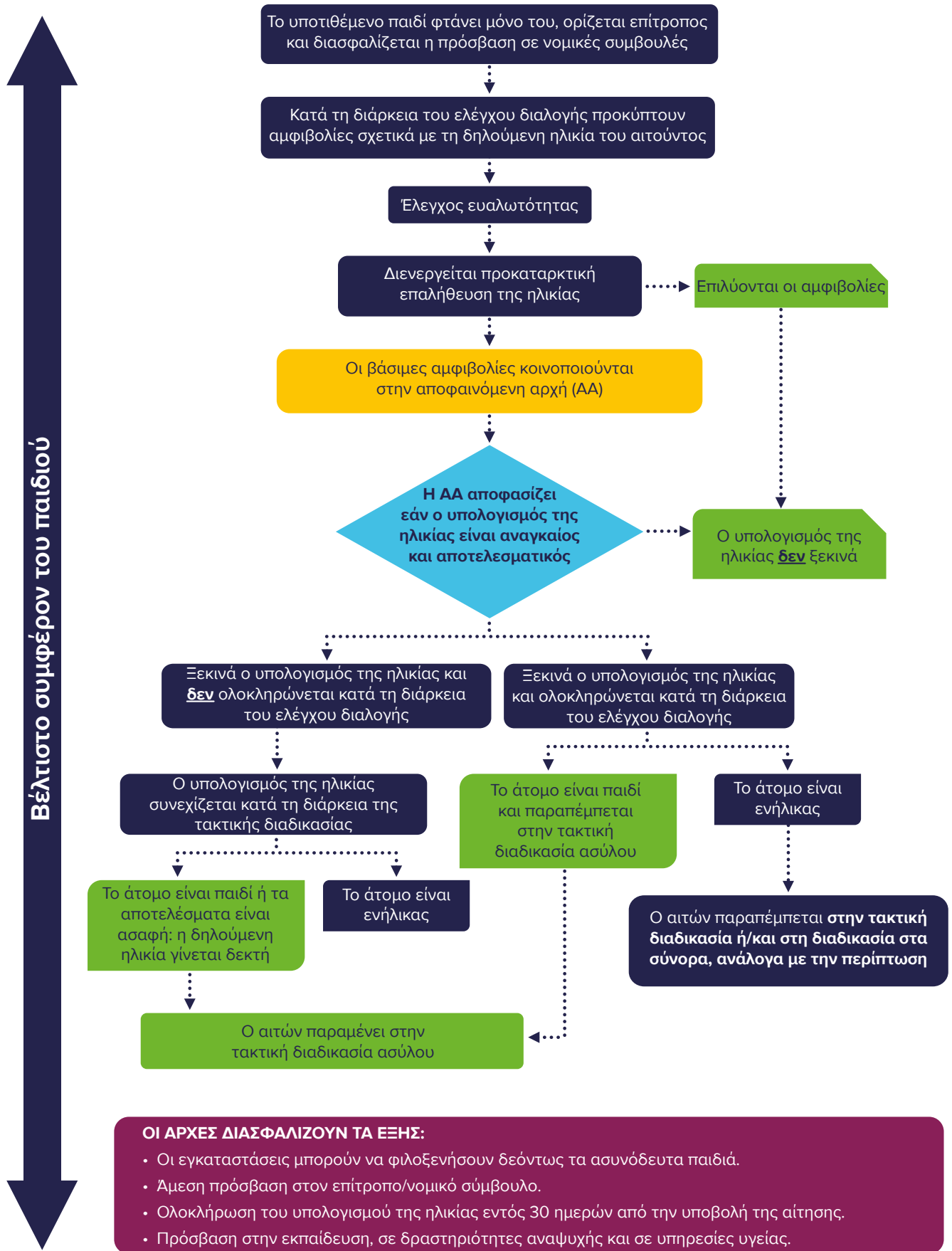

3. Πρακτική εφαρμογή της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας

Το παρόν κεφάλαιο παρέχει κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με τον τρόπο επιχειρησιακής εφαρμογής των νομικών υποχρεώσεων που ορίζονται στον ΚΔΑ και στις σχετικές πράξεις, με έμφαση στον έγκαιρο εντοπισμό ειδικών αναγκών, στην απόφαση εκκίνησης υπολογισμού της ηλικίας, στη χρήση διεπιστημονικής μεθόδου και στην εφαρμογή διαδικαστικών εγγυήσεων σε διαφορετικά διαδικαστικά πλαίσια, μεταξύ άλλων στα σύνορα.

Διάγραμμα 1. Διάγραμμα ροής που συνοψίζει τη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας

3.1. Προσδιορισμός ειδικών αναγκών

Κατά τον προσδιορισμό ειδικών αναγκών θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ορατά σημάδια, ενδείξεις ευαλωτότητας, οι δηλώσεις και η συμπεριφορά του αιτούντος και τυχόν σχετικά έγγραφα. Επιπλέον, μπορούν να ληφθούν υπόψη οι πληροφορίες που παρέχονται από τους φροντιστές, τα μέλη της οικογένειας ή τον επίτροπο του αιτούντος, ιδίως όσον αφορά τη γενική ευημερία του παιδιού και τις ειδικές ανάγκες προστασίας του. Θα πρέπει να καταγράφονται οι ειδικές ανάγκες που προσδιορίζονται εγκαίρως, καθώς και οι διασταυρούμενες ευπάθειες και ανάγκες (π.χ. αναπηρίες, ανάγκες προστασίας) που προκύπτουν κατά τη διάρκεια του υπολογισμού της ηλικίας. Κατά περίπτωση, θα πρέπει να ακολουθεί παραπομπή στην αρχή που είναι αρμόδια για την αξιολόγηση των χαρακτηριστικών ευαλωτότητας, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι μπορούν να ληφθούν υπόψη κατάλληλες ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις και συνθήκες υποδοχής. Δεδομένου ότι η ιδιότητα του παιδιού αναγνωρίζεται αυτή καθαυτή ως ευαλωτότητα, ο υπολογισμός της ηλικίας πρέπει να θεωρείται αξιολόγηση ευπάθειας (ή μέρος της εν λόγω αξιολόγησης). Αυτό σημαίνει ότι η προθεσμία των 30 ημερών μετά την υποβολή αίτησης ⁽⁷⁵⁾ για την ολοκλήρωση της αξιολόγησης ευαλωτότητας ισχύει και για τον υπολογισμό της ηλικίας ⁽⁷⁶⁾. Επιπλέον, καταρτισμένο και **ειδικευμένο προσωπικό πρέπει να παρέχει βοήθεια**, σε στενή συνεργασία με τις εθνικές αρχές προστασίας του παιδιού. Η αξιολόγηση ευαλωτότητας πρέπει να επανεξετάζεται σε περίπτωση σχετικών αλλαγών στις συνθήκες του αιτούντος ή όταν μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης καθίσταται εμφανής η ανάγκη για ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις.

Άρθρο 20 του ΚΔΑ

1. Οι αρμόδιες αρχές αξιολογούν εξατομικευμένα εάν ο αιτών χρήζει ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων, με τη συνδρομή διερμηνέα, όπου απαιτείται. **Η εν λόγω αξιολόγηση μπορεί να ενσωματωθεί στις υφιστάμενες εθνικές διαδικασίες ή στην αξιολόγηση που αναφέρεται στο άρθρο 25 της οδηγίας (ΕΕ) 2024/1346 και δεν απαιτείται να έχει τη μορφή διοικητικής διαδικασίας.** Όπου απαιτείται βάσει του εθνικού δικαίου, η αξιολόγηση μπορεί να τεθεί στη διάθεση της αποφαινόμενης αρχής και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης μπορούν να της διαβιβαστούν, με την επιφύλαξη της συναίνεσης του αιτούντος.
2. Η αναφερόμενη στην παράγραφο 1 αξιολόγηση ξεκινά το συντομότερο δυνατόν μετά την υποβολή της αίτησης εκτιμώντας κατά πόσον ένας αιτών παρουσιάζει πρώτες ενδείξεις ότι μπορεί να χρήζει ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων. [...]
3. [...] Η αναφερόμενη στην παράγραφο 1 αξιολόγηση ολοκληρώνεται το συντομότερο δυνατόν και, σε κάθε περίπτωση, εντός 30 ημερών. Τυγχάνει επανεξέτασης σε περίπτωση που επέλθουν οποιοσδήποτε σχετικές αλλαγές στις περιστάσεις του αιτούντος ή όταν μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης γίνεται εμφανής η ανάγκη ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων.

⁽⁷⁵⁾ Άρθρο 25 της ΟΑΥ (2024).

⁽⁷⁶⁾ Αιτιολογική σκέψη 36 του ΚΔΑ. «...Δεδομένης της ιδιαίτερα ευάλωτης κατάστασης των ασυνόδευτων ανηλίκων, οι οποίοι είναι πιθανόν να μην διαθέτουν μέσα ταυτοποίησης ή άλλα έγγραφα, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να εξασφαλίζονται ισχυρές διασφαλίσεις ώστε οι εν λόγω αιτούντες να μην υπόκεινται σε εσφαλμένες ή παράλογες διαδικασίες εκτίμησης της ηλικίας».

3.2. Απόφαση για την έναρξη ή μη του υπολογισμού της ηλικίας

Όταν η περιγραφή της ηλικίας ή του προσωπικού ιστορικού ενός ατόμου περιέχει ασυνέπειες ή κενά, **μπορεί να προκύψουν αρχικές αμφιβολίες**. Ωστόσο, αυτό δεν θα πρέπει να οδηγεί αυτόματα στην **υπόθεση** ότι το άτομο ψεύδεται για την ηλικία του. Ως πρώτο βήμα σε περίπτωση αμφιβολιών, οι ασυνέπειες πρέπει να παρουσιάζονται στο εν λόγω άτομο, στον επίτροπό του και στον νομικό σύμβουλο, παρέχοντας τη δυνατότητα αποσαφήνισης και συλλογής περισσότερων πληροφοριών ή αποδεικτικών στοιχείων, όπου είναι δυνατόν, λαμβανομένων υπόψη των χρονικών περιορισμών.

Πριν από την παραπομπή του ατόμου σε υπολογισμό της ηλικίας, οι αρχές μπορούν και πρέπει να διερευνήσουν πρόσθετες πηγές πληροφοριών που θα μπορούσαν να είναι χρήσιμες για την άρση των αρχικών αμφιβολιών.

Δεδομένου ότι η ηλικία αποτελεί στοιχείο της ταυτότητας του προσώπου, οι αρμόδιες αρχές διενεργούν **προκαταρκτική επαλήθευση της ηλικίας** στο πλαίσιο της συνολικής επαλήθευσης της ταυτότητας. Η προκαταρκτική επαλήθευση της ηλικίας αποσκοπεί στη λήψη διευκρινίσεων ή πρόσθετων πληροφοριών από τον αιτούντα και στη συλλογή πρόσθετων αποδεικτικών στοιχείων και άλλων συναφών ενδείξεων σχετικά με την ηλικία του αιτούντος (όπως δηλώσεις μελών της οικογένειας ή πληροφορίες από βάσεις δεδομένων ή άλλες πηγές). Οι πληροφορίες αυτές θα μπορούσαν να είναι επαρκείς και να καταστήσουν περιττό τον υπολογισμό της ηλικίας.

Το άρθρο 4 παράγραφος 5 του ΚΑΑ αφορά την αξιολόγηση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας εν γένει και όχι ειδικά τον υπολογισμό της ηλικίας. Η ηλικία ενός αιτούντος μπορεί να αποτελεί μέρος των συνολικών δηλώσεων που καλύπτονται από τη διάταξη αυτήν. Ωστόσο, η διάταξη αυτή μπορεί επίσης να χρησιμεύσει ως σημείο αναφοράς για **να διαπιστωθεί εάν απαιτούνται πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία** στο πλαίσιο του **υπολογισμού της ηλικίας**. Όταν η δήλωση του αιτούντος σχετικά με την ηλικία πληροί κριτήρια αξιοπιστίας και συνέπειας παρόμοια με εκείνα που περιγράφονται στο άρθρο και παρέχεται ικανοποιητική εξήγηση για την απουσία εγγράφων, **οι αρχές μπορούν εύλογα να αποφασίσουν ότι δεν απαιτούνται περαιτέρω αποδεικτικά στοιχεία** για την εξακρίβωση της δηλούμενης ηλικίας.

Άρθρο 4 παράγραφος 5 του ΚΑΑ

Οποτεδήποτε μία ή περισσότερες συγκεκριμένες πτυχές των δηλώσεων του αιτούντος δεν τεκμηριώνονται με έγγραφα ή άλλες αποδείξεις, δεν απαιτούνται πρόσθετες αποδείξεις όσον αφορά τις εν λόγω συγκεκριμένες πτυχές, όταν πληρούνται οι ακόλουθοι όροι:

- a) ο αιτών έχει καταβάλει πραγματική προσπάθεια να τεκμηριώσει την αίτησή του για διεθνή προστασία·
- b) έχουν υποβληθεί όλα τα συναφή στοιχεία τα οποία έχει ο αιτών στη διάθεσή του και έχει δοθεί ικανοποιητική εξήγηση για την τυχόν έλλειψη άλλων λυσιτελών στοιχείων·

- c) οι δηλώσεις του αιτούντος θεωρούνται συνεπείς και ευλογοφανείς και δεν έρχονται σε αντίθεση με διαθέσιμα ειδικά και γενικά στοιχεία που αφορούν την περίπτωση του.
- d) η γενική αξιοπιστία του αιτούντος είναι αποδεδειγμένη, λαμβανομένου υπόψη, μεταξύ άλλων, του χρόνου κατά τον οποίο υπέβαλε την αίτησή του για διεθνή προστασία.

Τα αποτελέσματα της επαλήθευσης της ηλικίας μπορεί να **μην είναι ικανοποιητικά**. Για παράδειγμα, οι δηλώσεις του αιτούντος, τα διαθέσιμα αποδεικτικά έγγραφα ή άλλες ενδείξεις που σχετίζονται με την ηλικία μπορεί να μην επαρκούν για την άρση αμφιβολιών ή να έρχονται σε σύγκρουση με γνωστά πραγματικά περιστατικά σχετικά με τη ζωή του αιτούντος. Σε αυτήν την περίπτωση, **οι αρχές ενδέχεται να έχουν βάσιμες αμφιβολίες** σχετικά με τη δηλούμενη ηλικία του αιτούντος και ενδέχεται να καταστεί αναγκαία η διενέργεια διεπιστημονικού υπολογισμού της ηλικίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 25 παράγραφο 1 του ΚΔΑ, όταν το πρόσωπο του οποίου η ηλικία αμφισβητείται έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας, **η αποφαινόμενη αρχή** είναι αρμόδια να αποφασίσει για την έναρξη υπολογισμού της ηλικίας. Εάν προκύψουν ενδείξεις που δημιουργούν βάσιμες αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία ενός αιτούντος, άλλες αρχές όπως οι αρχές ελέγχου διαλογής ή υποδοχής μπορούν να παραπέμψουν την υπόθεση στην αποφαινόμενη αρχή, η οποία έχει την ευθύνη να αποφασίσει εάν θα εκκινήσει υπολογισμό της ηλικίας ⁽⁷⁾.

Όταν υπάρχουν **αμφιβολίες** σχετικά με την ηλικία ενός αιτούντος κατά τον έλεγχο διαλογής, **οι οποίες ενδέχεται να οδηγήσουν στην ανάγκη υπολογισμού της ηλικίας**, θα πρέπει να λαμβάνονται τα **προκαταρκτικά μέτρα** που αναφέρονται παρακάτω.

1. **Καταχωρίστε τη δηλούμενη ηλικία του αιτούντος:** ο αιτών δηλώνει ότι είναι ανήλικος ή ενήλικας και υπάρχουν **αμφιβολίες σχετικά με την εν λόγω δήλωση**.
2. **Διορίστε έναν επίτροπο** ή ένα πρόσωπο που θα ενεργεί προσωρινά ως επίτροπος.
3. **Εξασφαλίστε πρόσβαση σε δωρεάν νομικές συμβουλές.**
4. **Συγκεντρώστε και επαληθεύστε τα δικαιολογητικά έγγραφα:** ενδέχεται να προκύψουν αμφιβολίες λόγω έλλειψης δικαιολογητικών εγγράφων που να πιστοποιούν τη δηλούμενη ηλικία του αιτούντος ή/και να υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία ότι τα έγγραφα ενδέχεται να είναι πλαστά ή να έχουν αποκτηθεί/χρησιμοποιηθεί με δόλιο τρόπο. Αμφιβολίες ενδέχεται επίσης να προκύψουν όταν οι δηλώσεις του αιτούντος ή/και τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία δεν επιβεβαιώνουν τη δηλούμενη ηλικία ή φαίνονται αντιφατικά.
5. **Διενεργήστε επαλήθευση της ηλικίας στο πλαίσιο του ελέγχου ευαλωτότητας κατά τη διάρκεια του ελέγχου διαλογής:** αυτό έχει ως στόχο **να προσδιοριστεί αν η δηλούμενη ηλικία μπορεί να γίνει δεκτή** ή αν εξακολουθούν να υπάρχουν εύλογες αμφιβολίες. Στο πλαίσιο αυτής της επαλήθευσης:

⁽⁷⁾ Η αποφαινόμενη αρχή είναι υπεύθυνη για τη διενέργεια των υπολογισμών της ηλικίας, αλλά μπορεί να αναθέσει το καθήκον αυτό σε ειδικευμένο φορέα. Ανάλογα με την εθνική διοικητική δομή, ένας τέτοιος φορέας μπορεί να λειτουργεί υπό την εποπτεία της αποφαινόμενης αρχής ή ως ανεξάρτητη οντότητα. Ο ΚΔΑ παρέχει ευελιξία ως προς αυτό το θέμα: η αποφαινόμενη αρχή μπορεί είτε να διενεργεί η ίδια τον υπολογισμό είτε να τον αναθέτει σε άλλους ειδικευμένους φορείς, διατηρώντας παράλληλα την τελική ευθύνη για τον προσδιορισμό της ηλικίας.

- a) ζητήστε από τον αιτούντα και τον επίτροπο διευκρινίσεις σχετικά με τις αμφιβολίες·
- b) συγκεντρώστε και αναλύστε πρόσθετα αποδεικτικά έγγραφα, όπως προσωπικά έγγραφα, πληροφορίες για τα μέλη της οικογένειας (π.χ. ηλικία αδελφών, βιβλιάρια εμβολίων και σχολικά έγγραφα), όπου είναι διαθέσιμα·
- c) συμβουλευτείτε σχετικές βάσεις δεδομένων ή πηγές πληροφοριών (Vis, Eurodac, SiS κ.λπ.).

Εάν αρθούν οι αμφιβολίες, **δεν απαιτείται υπολογισμός της ηλικίας**. Εάν εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες, η υπόθεση πρέπει να **παραπεμφθεί στην αποφαινόμενη αρχή, ώστε να αποφασίσει** αν είναι αναγκαίος ο υπολογισμός της ηλικίας. Η παραπομπή περιλαμβάνει τα ακόλουθα βήματα:

6. **Καταγράψτε τις βάσιμες αμφιβολίες:** όταν εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες, θεωρούνται βάσιμες αμφιβολίες και θα πρέπει να καταγράφονται δεόντως στον φάκελο της υπόθεσης.
7. **Κοινοποιήστε τις βάσιμες αμφιβολίες στην αποφαινόμενη αρχή:** η αρχή ελέγχου διαλογής ή υποδοχής κοινοποιεί αμελλητί στην αποφαινόμενη αρχή τις βάσιμες αμφιβολίες με τα αποτελέσματα της επαλήθευσης της ηλικίας και τις σχετικές παραμέτρους του ΒΣΠ.
8. **Απόφαση της αποφαινόμενης αρχής:** η αποφαινόμενη αρχή αποφασίζει, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, εάν η διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας είναι δυνητικά αποτελεσματική και ενδείκνυται για τη συγκεκριμένη περίπτωση. Η απόφαση αυτή πρέπει να λαμβάνεται με βάση το βέλτιστο συμφέρον. Όταν ενδείκνυται, ξεκινά η διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας.

Διασφάλιση των εγγυήσεων και παράλληλη πρόληψη της κατάχρησης του συστήματος Πρακτικές παράμετροι σχετικά με τη σύνδεση των αρχικών ελέγχων με τη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας

Οι έλεγχοι υγείας, ασφάλειας και ταυτότητας δεν συνδέονται άμεσα με τον υπολογισμό της ηλικίας. Ωστόσο, αυτοί οι αρχικοί έλεγχοι ενδέχεται να **παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες ή ενδείξεις** ότι μπορεί να είναι απαραίτητος (ή όχι) ο υπολογισμός της ηλικίας. Για να αποφευχθεί η επανάληψη ερωτήσεων που έχουν ήδη τεθεί από άλλους υπαλλήλους, συνιστάται **να δημιουργούνται σύνδεσμοι** μεταξύ αυτών των αρχικών ελέγχων και του ελέγχου ευαλωτότητας. Οι σχετικές παρατηρήσεις ή τα στοιχεία που συγκεντρώνονται κατά τη διάρκεια των ελέγχων υγείας, ασφάλειας και ταυτότητας μπορούν να **τεκμηριώσουν την επαλήθευση της ηλικίας** και να αποτελέσουν μέρος της απόφασης σχετικά με την παραπομπή ή/και την έναρξη υπολογισμού της ηλικίας, εξορθολογίζοντας τις διαδικασίες, με παράλληλη διατήρηση της αποδοτικότητας και τήρηση των κανόνων προστασίας των δεδομένων.

3.2.1. Διασφάλιση των εγγυήσεων και παράλληλη πρόληψη της κατάχρησης του συστήματος

Ενδέχεται να υπάρχουν περιπτώσεις όπου άτομα δηλώνουν ψευδώς ότι είναι ανήλικα για να επωφεληθούν από απαλλαγές στη διαδικασία ελέγχου στα σύνορα ή να αποκτήσουν πρόσβαση σε εξειδικευμένες υπηρεσίες. Οι περιπτώσεις αυτές πρέπει να αντιμετωπίζονται με σεβασμό στα δικαιώματα και τις εγγυήσεις που θα πρέπει να παρέχονται στα παιδιά.

(α) Διάκριση της πραγματικής αδυναμίας συνεργασίας από την κατάχρηση του συστήματος

Η διάκριση μεταξύ σκόπιμης εξαπάτησης και πραγματικής σύγχυσης ή αδυναμίας συνεργασίας δεν είναι πάντα σαφής. Το πολιτισμικό υπόβαθρο, το προσωπικό ιστορικό ή η έλλειψη επίσημων εγγράφων του ατόμου ενδέχεται να οδηγήσουν σε ειλικρινή αβεβαιότητα σχετικά με τη χρονολογική του ηλικία. Επιπλέον, οι ασυνεπείς πρακτικές τήρησης αρχείων σε ορισμένες χώρες καταγωγής μπορούν να οδηγήσουν σε ασυνέπειες στα επίσημα έγγραφα, περιπλέκοντας περαιτέρω τον προσδιορισμό της ηλικίας. Για παράδειγμα,

- η έλλειψη επίσημων εγγράφων,
- πολιτισμικοί κανόνες ή προσωπικό ιστορικό που ενδέχεται να επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο το άτομο αντιλαμβάνεται ή θυμάται την ηλικία, ή
- η αβεβαιότητα σχετικά με τα αρχεία γεννήσεων

ενδέχεται να οδηγήσουν σε **πραγματική αβεβαιότητα** σχετικά με τη χρονολογική ηλικία του ατόμου. Το πόρισμα ότι ένα άτομο είναι άνω των 18 ετών, παρόλο που αρχικά δήλωσε ότι είναι ανήλικος, **δεν αποτελεί από μόνο του απόδειξη ότι προσπάθησε σκόπιμα να παραπλανήσει τις αρχές.**

Επιπλέον, **ψυχοκοινωνικοί παράγοντες** όπως τραυματικές εμπειρίες στο παρελθόν, φόβος απέναντι σε μορφές εξουσίας ή περιορισμένη κατανόηση των διαδικασιών ασύλου μπορούν να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο ένας αιτών δηλώνει την ηλικία του, με αποτέλεσμα ενίοτε να υπάρχουν **ακούσιες** ασυνέπειες.

Σαφής κατάχρηση σημαίνει ότι υπάρχουν **σαφή αποδεικτικά στοιχεία πρόθεσης παραπλάνησης**, όπως η **σκόπιμη παρουσίαση παραποιημένων εγγράφων ή η εσκεμμένη απόκρυψη ή καταστροφή αποδεικτικών ηλικίας**. Μια απλή ασυνέπεια στα έγγραφα ή μια εσφαλμένη υπόθεση σχετικά με την ηλικία κάποιου δεν συνιστά από μόνη της κατάχρηση.

(β) Επαλήθευση ηλικίας σε περιπτώσεις σαφούς κατάχρησης

Όταν υπάρχουν σαφή **αποδεικτικά στοιχεία** ότι ένας αιτών ψεύδεται σκόπιμα για την ηλικία του, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διενεργούν **άμεση επαλήθευση της ηλικίας**. Εάν, βάσει των

εν λόγω αδιάσειστων αποδεικτικών στοιχείων ⁽⁷⁸⁾, ένα κράτος μέλος μπορεί να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο αιτών είναι «πέραν πάσης αμφιβολίας» άνω των 18 ετών, δεν χρειάζεται να προβεί σε πλήρη υπολογισμό της ηλικίας του ⁽⁷⁹⁾ ούτε να διορίσει επίτροπο ⁽⁸⁰⁾.

Αυτό θα μπορούσε να συμβεί, για παράδειγμα, όταν τα κράτη μέλη είναι σε θέση να συλλέξουν ή να επαληθεύσουν πληροφορίες από:

- προηγούμενες **αιτήσεις θεώρησης εισόδου** μέσω του **συστήματος VIS**.
- το **Eurodac ή εθνικές βάσεις δεδομένων για το άσυλο** που υποδεικνύουν προηγούμενη καταχώριση του αιτούντος ως ενήλικα.
- **επίσημα έγγραφα ταυτότητας ή ταξιδιωτικά έγγραφα** (διαβατήριο, δελτίο ταυτότητας, άδεια οδήγησης) που βρέθηκαν μετά τη δήλωση του αιτούντος ή παρασχέθηκαν από συγγενείς/μέλη της οικογένειας.
- **προηγούμενα διοικητικά ή δικαστικά αρχεία** που είναι διαθέσιμα στις αρχές.

Στις περιπτώσεις αυτές, η ημερομηνία γέννησης που πρέπει να καταγραφεί για διοικητικούς και διαδικαστικούς σκοπούς ενδέχεται να **προκύπτει απευθείας από τα επαληθευμένα έγγραφα ή τις πληροφορίες που συλλέχθηκαν**, υπό την προϋπόθεση ότι η απόφαση εκδίδεται γραπτώς, αιτιολογείται και τεκμηριώνεται δεόντως, και κοινοποιείται στον αιτούντα σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής διοίκησης και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ⁽⁸¹⁾.

Αντιθέτως, οι περιπτώσεις που βασίζονται αποκλειστικά στην εξωτερική εμφάνιση —για παράδειγμα, οι λεγόμενες **περιπτώσεις «λευκής γενειάδας»**— πρέπει να αντιμετωπίζονται διαφορετικά, καθώς ο υπολογισμός της ηλικίας ενδέχεται να εξακολουθεί να είναι απαραίτητος για να προσδιοριστεί η ημερομηνία γέννησης του αιτούντος. Ενώ ο ΚΔΑ επιτρέπει στην αρμόδια αρχή να μη διορίζει επίτροπο όταν διαπιστώνεται «πέραν πάσης αμφιβολίας» ότι ο αιτών είναι άνω των 18 ετών ⁽⁸²⁾, η **εξωτερική εμφάνιση δεν μπορεί από μόνη της να πληροί αυτό το αποδεικτικό όριο**, αλλά ενδέχεται να χρησιμεύσει ως ένδειξη που οδηγεί σε περαιτέρω υπολογισμό. Πράγματι, σωματικά χαρακτηριστικά όπως τα γκρίζα μαλλιά, τα χαρακτηριστικά του προσώπου ή η συνολική συμπεριφορά ενδέχεται να επηρεάζονται από **μια σειρά παραγόντων**, όπως **οι προηγούμενες κακουχίες, το άγχος, η κακή διατροφή ή οι ιατρικές παθήσεις**, και, ως εκ τούτου, **δεν μπορούν να θεωρηθούν απόδειξη ενηλικιότητας**. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να είναι σε θέση να τεκμηριώσουν οποιοδήποτε συμπέρασμα ενηλικιότητας μέσω επαληθεύσιμων αποδεικτικών στοιχείων και σαφούς αιτιολογίας **πέραν της απλής εμφάνισης**.

⁽⁷⁸⁾ Αδιάσειστα αποδεικτικά στοιχεία μπορούν να θεωρηθούν αξιόπιστες και επαληθεύσιμες πληροφορίες οι οποίες μπορούν να αποδείξουν αντικειμενικά την ηλικία ενός ατόμου. Σε αυτά μπορεί να περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, επίσημα έγγραφα που έχουν επιβεβαιωθεί ως γνήσια και αποδεικνύουν την ημερομηνία γέννησης, π.χ. έγγραφα ταυτότητας, επιβεβαιωμένες αντιστοιχίες βιομετρικών δεδομένων στο Eurodac, θετικά αποτελέσματα στο VIS ή σε άλλες επίσημες βάσεις δεδομένων, ή προκαταρκτικός προσδιορισμός ηλικίας από άλλο κράτος μέλος που οδηγεί σε σαφές συμπέρασμα. Αντιθέτως, στοιχεία όπως η εξωτερική εμφάνιση, οι εντυπώσεις ή οι μη επαληθευμένες δηλώσεις δεν συνιστούν από μόνα τους αδιάσειστα αποδεικτικά στοιχεία, αν και μπορούν να χρησιμεύσουν ως ενδείξεις που οδηγούν σε περαιτέρω υπολογισμό.

⁽⁷⁹⁾ Άρθρο 27 παράγραφος 1 της ΟΑΥ (2024): «[...] Όταν ένα κράτος μέλος έχει εκτιμήσει ότι ο αιτών που ισχυρίζεται ότι είναι ανήλικος είναι, χωρίς καμία αμφιβολία, άνω των 18 ετών, το εν λόγω κράτος μέλος δεν χρειάζεται να ορίσει εκπρόσωπο ή πρόσωπο κατάλληλο να ενεργεί προσωρινά ως εκπρόσωπος [...]».

⁽⁸⁰⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 2 του ΚΔΑ.

⁽⁸¹⁾ Σύμφωνα με τις αρχές που κατοχυρώνονται στο άρθρο 41 του Χάρτη – Δικαίωμα χρηστής διοίκησης, και στο άρθρο 47 – Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου.

⁽⁸²⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 2 στοιχείο β) του ΚΔΑ.

Επιπλέον, από **πρακτική άποψη**, τα κράτη μέλη έχουν διοικητικό καθήκον να προσδιορίσουν εκ νέου ή να διορθώσουν την ημερομηνία γέννησης του αιτούντος, όταν αυτή έχει καταχωριστεί λανθασμένα. Αυτό απαιτεί την έκδοση **επίσημης, αιτιολογημένης γραπτής απόφασης** στην οποία θα αναφέρεται η **εκτιμώμενη ημερομηνία γέννησης**. Αυτό είναι απαραίτητο για την **έκδοση διοικητικών εγγράφων** όπως η άδεια διαμονής ή η κάρτα υγείας, και για την ακριβή καταχώριση των στοιχείων του αιτούντος σε σχετικές βάσεις δεδομένων (π.χ. Eurodac, SIS και εθνικά συστήματα).

Για να προσδιοριστεί ή να διορθωθεί η ημερομηνία γέννησης για διοικητικούς σκοπούς, **απαιτείται διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας**, ώστε να διασφαλιστεί ότι ο προσδιορισμός **βασίζεται σε διαφανή, τεκμηριωμένη και αξιόπιστη διαδικασία**. Κατά συνέπεια, ακόμη και σε περιπτώσεις όπου η ενηλικιότητα εικάζεται λόγω της εξωτερικής εμφάνισης, οι αρχές **δεν μπορούν απλώς να αγνοήσουν τον ισχυρισμό ανηλικότητας του αιτούντος**. Πρέπει να εκδώσουν αιτιολογημένη γραπτή απόφαση αμφισβήτησης της δηλούμενης ηλικίας του αιτούντος, με πλήρη σεβασμό του δικαιώματος χρηστής διοίκησης και του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής, διασφαλίζοντας ότι ο αιτών έχει τη δυνατότητα να ασκήσει προσφυγή κατά της απόφασης ⁽⁸³⁾. Δεδομένου ότι οι διαδικασίες υπολογισμού της ηλικίας μπορούν να παρέχουν μόνο μια εκτιμώμενη ηλικία και όχι μια ακριβή χρονολογική ηλικία, το αποτέλεσμα δεν προσδιορίζει συγκεκριμένη ημερομηνία γέννησης. Ωστόσο, για διοικητικούς σκοπούς και σκοπούς τεκμηρίωσης, οι αρμόδιες αρχές πρέπει, στο τέλος της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας, να καταχωρίζουν μια συγκεκριμένη ημερομηνία γέννησης, προκειμένου να εκδίδουν έγγραφα ταυτότητας ή διαμονής και να διασφαλίζουν τη συνοχή μεταξύ των συστημάτων ⁽⁸⁴⁾.

Υπολογισμός της ηλικίας στο πλαίσιο της διαδικασίας στα σύνορα

Σύμφωνα με το άρθρο 53 παράγραφος 1 του ΚΔΑ, οι ασυνόδετοι ανήλικοι εξαιρούνται από τη διαδικασία στα σύνορα εκτός από τις περιπτώσεις όπου υπάρχουν σοβαρές ανησυχίες για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη (άρθρο 42 παράγραφος 3 στοιχείο β) του ΚΔΑ) και, ως εκ τούτου, πρέπει να παραπέμπονται στην τακτική διαδικασία ασύλου. Η εξαίρεση αυτή ισχύει τόσο για τις προαιρετικές όσο και για τις υποχρεωτικές διαδικασίες στα σύνορα.

Ωστόσο, όταν ο αιτών πληροί τις προϋποθέσεις για την **υποχρεωτική διαδικασία στα σύνορα** αλλά ισχυρίζεται ότι είναι κάτω των 18 ετών και προκύπτουν **βάσιμες αμφιβολίες** σχετικά με την ηλικία του, το άρθρο 53 του ΚΔΑ απαιτεί την άμεση έναρξη υπολογισμού της ηλικίας του. Στις περιπτώσεις αυτές, ο αιτών υπάγεται προσωρινά στο πλαίσιο της διαδικασίας στα σύνορα εν αναμονή του αποτελέσματος του υπολογισμού.

⁽⁸³⁾ Σύμφωνα με τις αρχές που κατοχυρώνονται στο άρθρο 41 του Χάρτη – Δικαίωμα χρηστής διοίκησης, και στο άρθρο 47 – Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου.

⁽⁸⁴⁾ Σε τέτοιες περιπτώσεις, ορισμένες αρχές χρησιμοποιούν την 1η Ιανουαρίου του εκτιμώμενου έτους γέννησης, όταν δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστούν επακριβώς η ημέρα και ο μήνας, προκειμένου να αποφευχθεί η αναγραφή μεταγενέστερης ημερομηνίας γέννησης.

Το τεκμήριο της ανηλικότητας εξακολουθεί να ισχύει και **ο αιτών θα πρέπει να επωφεληθεί από όλες τις εγγυήσεις και τις διασφαλίσεις που ισχύουν για τα παιδιά** (συμπεριλαμβανομένων των συνθηκών υποδοχής, της επιτροπείας και των διαδικαστικών εγγυήσεων) ενόσω ο υπολογισμός βρίσκεται σε εξέλιξη. Αυτό ισχύει ιδίως όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την υποχρεωτική διαδικασία στα σύνορα που αναφέρονται παρακάτω ⁽⁸⁵⁾:

- **παραπλάνηση των αρχών ή καταστροφή/απόκρυψη εγγράφων** (άρθρο 42 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του ΚΔΑ).
- **απειλές κατά της εθνικής ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης** (άρθρο 42 παράγραφος 1 στοιχείο στ))· αυτό ισχύει επίσης για τους ασυνόδευτους ανήλικους σύμφωνα με το άρθρο 42 παράγραφος 3 στοιχείο β) του ΚΔΑ.
- **υπηκοότητα με χαμηλό ποσοστό αναγνώρισης** (άρθρο 42 παράγραφος 1 στοιχείο ι)).

Με τον τρόπο αυτόν διασφαλίζεται ότι το σύστημα δεν μπορεί να παρακαμφθεί μέσω μη επαληθευμένων δηλώσεων ανηλικότητας.

Αντίθετα, όταν **η διαδικασία στα σύνορα είναι προαιρετική** (άρθρο 43 παράγραφος 1 του ΚΔΑ), το κράτος μέλος δεν είναι νομικά υποχρεωμένο να εκκινήσει υπολογισμό της ηλικίας και **μπορεί είτε να αποφασίσει να προχωρήσει στην τακτική διαδικασία ασύλου** και να διενεργήσει τον υπολογισμό της ηλικίας, εάν κρίνεται σκόπιμο, είτε να υποβάλει τον αιτούντα προσωρινά στη διαδικασία στα σύνορα και να διενεργήσει τον υπολογισμό της ηλικίας το συντομότερο δυνατόν.

Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στις επικείμενες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου και επιστροφής στα σύνορα.

Αιτιολογική σκέψη 62 του ΚΔΑ

Ομοίως, λαμβανομένων υπόψη της σημασίας των δικαιωμάτων του παιδιού και της ανάγκης να συνεκτιμάται το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι δεν θα πρέπει, κατά κανόνα, να υπόκεινται στη διαδικασία στα σύνορα, εκτός εάν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρείται ότι ο ανήλικος συνιστά κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη του κράτους μέλους ή ο αιτών είχε απελαθεί αναγκαστικά για σοβαρούς λόγους εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

⁽⁸⁵⁾ Άρθρο 45 του ΚΔΑ.

Τήρηση των διαδικαστικών εγγυήσεων

Το **τεκμήριο της ανηλικότητας** ⁽⁸⁶⁾ προϋποθέτει ότι οι διαδικασίες υπολογισμού της ηλικίας συνοδεύονται από **επαρκείς εγγυήσεις**, ώστε να αποφεύγονται παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Ενώ η προσωρινή υποβολή στη διαδικασία στα σύνορα ενδέχεται να επιτρέπεται νομικά, οι παρακάτω προϋποθέσεις πρέπει **πάντα να πληρούνται** για τη διασφάλιση της συμβατότητας με τις υποχρεώσεις για τα θεμελιώδη δικαιώματα.

- Τηρούνται οι **διαδικαστικές εγγυήσεις** σύμφωνα με τα άρθρα 16, 17, 21, 22 και 23 του ΚΔΑ, συμπεριλαμβανομένου του έγκαιρου διορισμού επιτρόπου, της παροχής δωρεάν νομικών συμβουλών, της δωρεάν νομικής συνδρομής και της νομικής εκπροσώπησης για προσφυγή, και της διατήρησης της οικογενειακής ενότητας ⁽⁸⁷⁾. Αυτό σημαίνει, μεταξύ άλλων, τα εξής: ο επίτροπος διορίζεται αμελλητί και έχει την ικανότητα να εκπροσωπεί αποτελεσματικά το παιδί· τα αδέρφια ή άλλα μέλη του στενού οικογενειακού κύκλου δεν χωρίζονται, εκτός εάν αυτό είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού· το παιδί έχει πρόσβαση σε πληροφορίες και έχει τη δυνατότητα ακρόασης ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του· η διαδικασία τίθεται σε προτεραιότητα, το οποίο σημαίνει ότι η υπόθεση διεκπεραιώνεται χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, κατά προτεραιότητα έναντι άλλων αιτήσεων, προκειμένου να διασφαλιστεί ο ταχύς προσδιορισμός των αναγκών προστασίας του παιδιού και να αποφευχθεί η παρατεταμένη αβεβαιότητα.
- Ο **υπολογισμός της ηλικίας** διενεργείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του ΚΔΑ και ολοκληρώνεται εντός 30 ημερών, όπως αποτυπώνεται επίσης στο άρθρο 23 παράγραφος 3 του ΚΔΑ και στο άρθρο 25 παράγραφος 1 της ΟΑΥ (2024). Αυτό σημαίνει, μεταξύ άλλων, τα εξής: ο υπολογισμός είναι διεπιστημονικός, διενεργείται από καταρτισμένους επαγγελματίες και χρησιμοποιεί τις λιγότερο επεμβατικές μεθόδους· ο αιτών και ο επίτροπος ενημερώνονται και εκφράζουν τις απόψεις τους· το τεκμήριο της ανηλικότητας ισχύει έως ότου ληφθεί οριστική απόφαση.
- **Κατάλληλες για τα παιδιά συνθήκες υποδοχής** είναι διαθέσιμες στον τόπο της διαδικασίας στα σύνορα, σύμφωνα με τα πρότυπα της ΟΑΥ (2024). Αυτό σημαίνει, μεταξύ άλλων, τα εξής: η φιλοξενία είναι ασφαλής, κατάλληλη για παιδιά και ξεχωριστή από ενήλικες που δεν έχουν σχέση με αυτά· παρέχεται πρόσβαση στην εκπαίδευση, σε δραστηριότητες αναψυχής και σε ψυχοκοινωνική υποστήριξη· το προσωπικό έχει καταρτιστεί στην προστασία του παιδιού· υπάρχουν μηχανισμοί υποβολής καταγγελιών και παρακολούθησης.

⁽⁸⁶⁾ Όπως ερμηνεύτηκε από το ΕΔΔΑ στην υπόθεση *Darboe και Camara κατά Ιταλίας*, ό.π. υποσημείωση [45](#).

⁽⁸⁷⁾ Άρθρο 45 παράγραφος 2 του ΚΔΑ.

Αιτιολογική σκέψη 36 του ΚΔΑ

Για να διασφαλίζεται ότι η επεξεργασία των αιτήσεων διεθνούς προστασίας διενεργείται λαμβανομένων δεόντως υπόψη των δικαιωμάτων του παιδιού, πρέπει να παρέχονται σε ανηλίκους ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις και ειδικές συνθήκες υποδοχής που να λαμβάνουν υπόψη τα παιδιά. Όταν, κατόπιν δηλώσεων αιτούντος, υπάρχουν λόγοι αμφιβολίας ως προς το αν ο αιτών είναι ανήλικος, η αποφαινόμενη αρχή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να διενεργεί εκτίμηση της ηλικίας του ενδιαφερομένου προσώπου. Αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία ενός αιτούντος μπορεί να προκύψουν όταν ο αιτών ισχυρίζεται ότι είναι ανήλικος, αλλά και όταν ισχυρίζεται ότι είναι ενήλικος. Δεδομένης της ιδιαίτερα ευάλωτης κατάστασης των ασυνόδευτων ανηλίκων, οι οποίοι είναι πιθανόν να μην διαθέτουν μέσα ταυτοποίησης ή άλλα έγγραφα, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να εξασφαλίζονται ισχυρές διασφαλίσεις ώστε οι εν λόγω αιτούντες να μην υπόκεινται σε εσφαλμένες ή παράλογες διαδικασίες εκτίμησης της ηλικίας.

Επιπλέον, όπως περιγράφεται στο άρθρο 53 παράγραφος 2 του ΚΔΑ, **τα κράτη μέλη δεν πρέπει να εφαρμόζουν τη διαδικασία στα σύνορα στις ακόλουθες περιπτώσεις.**

- Η αποφαινόμενη αρχή θεωρεί ότι οι λόγοι για την απόρριψη μιας αίτησης ως απαράδεκτης ή για την εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας εξέτασης δεν ισχύουν ή δεν ισχύουν πλέον.
- Η απαραίτητη υποστήριξη υποδοχής για αιτούντες με ειδικές ανάγκες υποδοχής, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, δεν μπορεί να παρασχεθεί στην καθορισμένη συνοριακή τοποθεσία [σύμφωνα με το κεφάλαιο IV της ΟΑΥ (2024) και το άρθρο 54 του ΚΔΑ].
- Η απαραίτητη υποστήριξη για αιτούντες που χρειάζονται ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις δεν είναι διαθέσιμη στα σύνορα.
- Ιατρικοί λόγοι, συμπεριλαμβανομένων προβλημάτων ψυχικής υγείας, καθιστούν ακατάλληλη την εφαρμογή της διαδικασίας στα σύνορα.
- Οι προϋποθέσεις κράτησης [άρθρα 10-13 της ΟΑΥ (2024)] δεν πληρούνται ή δεν πληρούνται πλέον και η διαδικασία στα σύνορα θα απαιτούσε τη χρήση της κράτησης κατά παράβαση των εν λόγω προϋποθέσεων.

Εάν οι εγγυήσεις αυτές δεν μπορούν να διασφαλιστούν σύμφωνα με το άρθρο 53 του ΚΔΑ, ο **αιτών δεν μπορεί να παραπεμφθεί στη διαδικασία ασύλου στα σύνορα και θα πρέπει, αντ' αυτού, να μεταφερθεί αμέσως στην τακτική διαδικασία ασύλου**, ώστε να διασφαλιστεί ο πλήρης σεβασμός των δικαιωμάτων του και των διαδικαστικών εγγυήσεων.

Η μη τήρηση αυτών των εγγυήσεων, π.χ. η παρατεταμένη τοποθέτηση σε εγκαταστάσεις για ενήλικες χωρίς τις δέουσες εγγυήσεις, ενδέχεται να οδηγήσει σε παραβιάσεις του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ⁽⁸⁸⁾, όπως επιβεβαιώθηκε στην

⁽⁸⁸⁾ Συμβούλιο της Ευρώπης, [Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όπως τροποποιήθηκε με τα πρωτόκολλα αριθ. 11 και 14](#), 4 Νοεμβρίου 1950, ETS 5.

υπόθεση *Darboe και Camara* κατά *Ιταλίας* ⁽⁸⁹⁾ και στη σχετική νομολογία *A.C.* κατά *Γαλλίας* ⁽⁹⁰⁾ και *F.B.* κατά *Βελγίου* ⁽⁹¹⁾.

Αυτό μπορεί επίσης να ισχύει σε εξαιρετικές περιπτώσεις, π.χ. σε περίπτωση μεγάλης εισροής αφίξεων σε σημεία αποβίβασης, όπου οι διαθέσιμοι πόροι δεν μπορούν να διασφαλίσουν πλήρως τις απαραίτητες εγγυήσεις.

Η διαδικασία ασύλου στα σύνορα, από την καταχώριση της αίτησης μέχρι την έκδοση της απόφασης (συμπεριλαμβανομένης της προσφυγής) πρέπει να ολοκληρωθεί εντός 12 εβδομάδων. Μετά το πέρας της περιόδου αυτής, ο αιτών πρέπει να λάβει άδεια εισόδου στην επικράτεια του κράτους μέλους ⁽⁹²⁾.

3.3. Η κλιμακωτή και διεπιστημονική προσέγγιση για τον υπολογισμό της ηλικίας

Ο υπολογισμός της ηλικίας θα πρέπει να διενεργείται κατά τρόπο που να δίνει πρωταρχική σημασία στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ⁽⁹³⁾. Ο ΚΔΑ προωθεί μια σταδιακή εφαρμογή στον υπολογισμό της ηλικίας, γνωστή ως κλιμακωτή ή σταδιακή προσέγγιση. Η κλιμακωτή προσέγγιση στοχεύει στον μετριασμό του κινδύνου επεμβατικότητας που ενυπάρχει στις ιατρικές μεθόδους.

Στο πλαίσιο αυτής της σταδιακής προσέγγισης, πρώτα χρησιμοποιούνται μη ιατρικές μέθοδοι. Μόνο σε περίπτωση ασαφών αποτελεσμάτων οι αρχές μπορούν να προχωρήσουν στη χρήση ιατρικών μεθόδων, ως έσχατη λύση.

Όταν οι ιατρικές εξετάσεις είναι δυνητικά αποτελεσματικές, πρέπει να δίνεται προτεραιότητα σε μεθόδους **χωρίς ακτινοβολία**. Οι τεχνικές που βασίζονται σε ακτινοβολία, όπως οι ακτινογραφίες, πρέπει να τηρούν αυστηρά την **αρχή του «κατώτερου ευλόγως εφικτού επιπέδου» (ALARA)** και να χρησιμοποιούνται μόνο όταν έχουν εξαντληθεί τα προηγούμενα βήματα.

Ειδικές εγγυήσεις πρέπει να ισχύουν στην περίπτωση κοριτσιών και νεαρών γυναικών, καθώς η ακτινογραφία ενδέχεται να βλάψει το έμβρυο. Πριν από οποιαδήποτε έκθεση, οι επαγγελματίες πρέπει να λαμβάνουν όλα τα εύλογα μέτρα για να διαπιστώσουν αν η αιτούσα ενδέχεται να είναι έγκυος, λαμβάνοντας υπόψη ότι το ίδιο το κορίτσι ενδέχεται να μην το γνωρίζει ή να μην επιθυμεί να το αποκαλύψει λόγω πολιτισμικών ευαισθησιών, στιγματισμού ή εμπειριών κακοποίησης ή βίας.

Ο μακροσκοπικός έλεγχος της σεξουαλικής ωρίμανσης (γδύσιμο) δεν μπορεί ποτέ να χρησιμοποιηθεί για σκοπούς υπολογισμού της ηλικίας, καθώς είναι εξαιρετικά επεμβατικός και δεν χρησιμεύει για την εκτίμηση της χρονολογικής ηλικίας.

⁽⁸⁹⁾ ΕΔΔΑ, *Darboe και Camara κατά Ιταλίας*, 2022, ό.π. υποσημείωση 45.

⁽⁹⁰⁾ ΕΔΔΑ, απόφαση της 16ης Ιανουαρίου 2025, *A.C. κατά Γαλλίας*, 15457/20, ECLI:CE:ECHR:2025:0116J UD001545720 (στα γαλλικά).

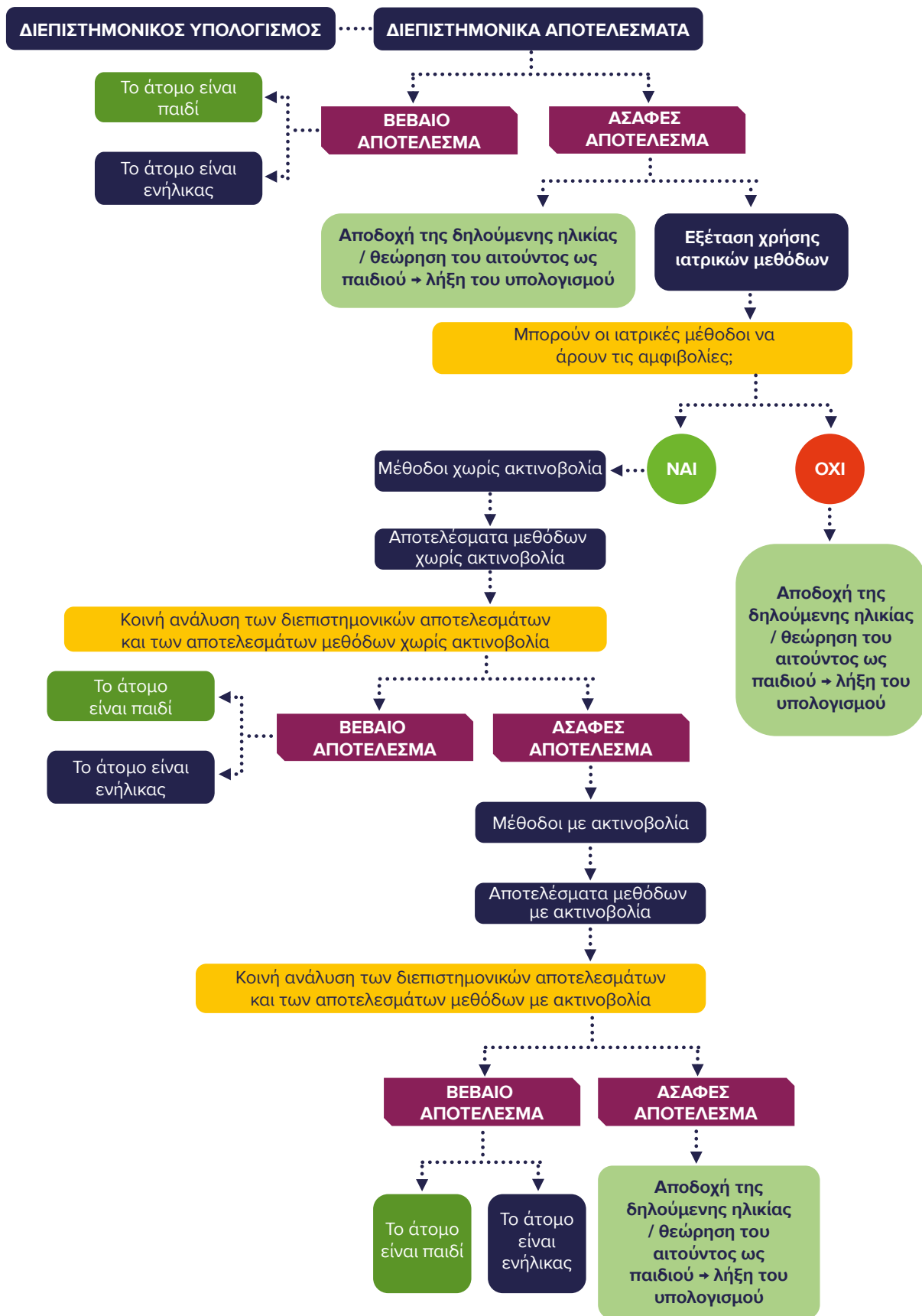
⁽⁹¹⁾ ΕΔΔΑ, απόφαση της 6ης Μαρτίου 2025, *F.B. κατά Βελγίου*, 47836/21, ECLI:CE:ECHR:2025:0306J UD004783621 (στα γαλλικά). Σύνοψη διατίθεται στη [βάση δεδομένων νομολογίας του ΕΥΔΑ](#).

⁽⁹²⁾ Άρθρο 51 παράγραφος 2 του ΚΔΑ.

⁽⁹³⁾ Αιτιολογική σκέψη 37 και άρθρο 25 παράγραφος 3 του ΚΔΑ.

Διάγραμμα 2. Διάγραμμα ροής που απεικονίζει την κλιμακωτή και διεπιστημονική προσέγγιση

3.3.1. Μη ιατρικές μέθοδοι για τον υπολογισμό της ηλικίας

Δεδομένου ότι οι τρέχουσες μέθοδοι **δεν μπορούν να προσδιορίσουν με βεβαιότητα τη χρονολογική ηλικία ενός ατόμου**, συνιστάται η χρήση ενός συνδυασμού μεθόδων. Η **κλιμακωτή προσέγγιση επιδιώκει να ελαχιστοποιήσει την παρεμβατικότητα** δίνοντας προτεραιότητα στις λιγότερο επεμβατικές μεθόδους. Αντίθετα, η **διεπιστημονική προσέγγιση αντιμετωπίζει τους περιορισμούς της ακρίβειας** μέσω της συμμετοχής επαγγελματιών από διαφορετικά πεδία –όπως κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους και παιδίατρους– οι οποίοι εκτιμούν την ηλικία από πολλές οπτικές γωνίες. Αυτή η μέθοδος βοηθά στον περιορισμό του εκτιμώμενου ηλικιακού φάσματος για ένα πιο αξιόπιστο αποτέλεσμα. Η διεπιστημονική προσέγγιση ⁽⁹⁴⁾ περιλαμβάνει συνήθως μη ιατρικές μεθόδους υπολογισμού της ηλικίας που διενεργούνται σε συνεργασία, προκειμένου να διαμορφωθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα της ηλικίας του αιτούντος, όπως περιγράφεται παρακάτω (ενδεικτικά).

- **Ανάλυση περαιτέρω αποδεικτικών στοιχείων.** Όταν τα αρχικά συλλεχθέντα έγγραφα ή οι διαθέσιμες πληροφορίες δεν περιλαμβάνουν καμία αναφορά στην ηλικία, θα πρέπει να ξεκινά προορατικά περαιτέρω έλεγχος/ανάλυση άλλων εγγράφων. Πληροφορίες σχετικά με την ηλικία του αιτούντος μπορούν να συγκεντρωθούν από την εξέταση σχολικών εγγράφων, θρησκευτικών εγγράφων, οικογενειακών δελτίων εμβολιασμού ή άλλων ιατρικών αρχείων, αλλά και από χρονοσημασμένες φωτογραφίες, αναρτήσεις σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης με ακριβείς ημερομηνίες και οποιοδήποτε άλλο χρήσιμο στοιχείο που θεωρείται γνήσιο. Όπως αναφέρεται στο [Κεφάλαιο 2.2.1 Αξιολόγηση των αποδεικτικών εγγράφων](#), κατά την εξέταση των αποδεικτικών στοιχείων, η επαλήθευση της γνησιότητας των εγγράφων δεν θα πρέπει να απαιτείται όταν υπάρχουν άλλα έμμεσα αποδεικτικά στοιχεία για την επιβεβαίωση της ανηλικότητας. Εάν οι εθνικές αρχές υποψιάζονται ότι ένα έγγραφο είναι πλαστό, μπορούν να ζητήσουν επαλήθευση. Λάβετε υπόψη, ωστόσο, ότι οι αιτούντες ενδέχεται να φέρουν μόνο αντίγραφα ή/και φωτογραφίες των εγγράφων τους στα κινητά τους τηλέφωνα. Εάν η εν λόγω ανάλυση των πρόσθετων εγγράφων είναι επαρκής για την αντικειμενική αποδοχή της δηλούμενης ηλικίας του αιτούντος, η διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας θα πρέπει να σταματήσει εκεί.
- **Συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας:** επιχειρεί να ανασυνθέσει μια χρονολογική αλληλουχία των γεγονότων που έχει βιώσει ο αιτών, ώστε να υποστηρίξει την εκτίμηση της ηλικίας. Εάν η συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας είναι επαρκώς κατατοπιστική και μπορούν να επιτευχθούν βέβαια αποτελέσματα, δεν χρειάζεται να συνεχιστεί η διαδικασία με την ψυχοκοινωνική εκτίμηση. Εάν τα πορίσματα είναι ανεπαρκή και εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες για τη δηλούμενη ηλικία, θα πρέπει να ακολουθήσει η ψυχοκοινωνική εκτίμηση. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. [Παράρτημα 1 – Η συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας](#).
- **Ψυχοκοινωνική εκτίμηση:** διερευνά τομείς της ζωής του ατόμου, την ψυχολογική και συναισθηματική του ωριμότητα, την ανάπτυξη και τη συμπεριφορά του. Η ανάπτυξη σε αυτό το πλαίσιο δεν αφορά μόνο στη γνωστική και συναισθηματική ανάπτυξη, αλλά και σε παρατηρήσιμες συμπεριφορές όπως η ικανότητα συμμετοχής σε δραστηριότητες κατάλληλες για την ηλικία του αιτούντος, η ικανότητα ανάληψης ευθύνης για καθημερινά καθήκοντα, ο τρόπος έκφρασης της ανεξαρτησίας, η διαχείριση των συναισθημάτων και η αλληλεπίδραση με συνομήλικους και ενήλικες.

⁽⁹⁴⁾ Βλ. άρθρο 25 παράγραφος 1 και αιτιολογική σκέψη 37 του ΚΔΑ.

Οι εξεταστές διεξάγουν συνεντεύξεις χρησιμοποιώντας ερωτήσεις ανοιχτού τύπου και, κατά περίπτωση, εργαλεία όπως ζωγραφιές, ώστε να βοηθήσουν το άτομο να εκφραστεί. Οι εξεταστές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις πολιτισμικές διαφορές, τις πιθανές τραυματικές εμπειρίες και τη συναισθηματική κατάσταση του ατόμου ⁽⁹⁵⁾. Η εν λόγω εκτίμηση θα πρέπει να διενεργείται από επαγγελματίες, με εμπειρογνώσια στην εκτίμηση της ηλικίας και στην ανάπτυξη του παιδιού, όπως κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους ή παιδίατρους, προκειμένου να αξιολογούνται διάφοροι παράγοντες, όπως σωματικοί, ψυχολογικοί, αναπτυξιακοί, περιβαλλοντικοί και πολιτιστικοί παράγοντες ⁽⁹⁶⁾, και να αναλύονται περαιτέρω τα αποδεικτικά στοιχεία. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. [Παράρτημα 2 – Ψυχοκοινωνική εκτίμηση](#).

Όπως εξηγείται στο [πλαίσιο πρακτικών παραμέτρων](#), προκειμένου να αποφευχθούν επικαλύψεις ενεργειών και επαναλαμβανόμενες ερωτήσεις, θα πρέπει να συντονίζεται η ανταλλαγή ορισμένων πληροφοριών που συλλέγονται κατά τη διάρκεια του ελέγχου διαλογής και σχετίζονται με τη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας με τους εμπειρογνώμονες που συμμετέχουν στην ομάδα διεπιστημονικού υπολογισμού της ηλικίας.

Ταυτόχρονα, οι πληροφορίες που συγκεντρώνονται στο πλαίσιο του διεπιστημονικού υπολογισμού μπορούν, όπου είναι σκόπιμο και αναγκαίο, να κοινοποιούνται στις αρμόδιες αρχές (π.χ. σε περίπτωση ενδείξεων διατομεακής ευαλωτότητας για την αξιολόγηση της ευαλωτότητας ή σε περίπτωση παραπομπών). Αυτή η αμφίδρομη ανταλλαγή συμβάλλει στον εξορθολογισμό των διαδικασιών, ενισχύει τον ολιστικό χαρακτήρα της διεπιστημονικής προσέγγισης και διασφαλίζει τον ευαίσθητο προς το παιδί χαρακτήρα της διαδικασίας.

Η τελική απόφαση σχετικά με την ηλικία του αιτούντος θα πρέπει να βασίζεται στα αποτελέσματα αυτών των υπολογισμών και στα επαγγελματικά συμπεράσματα που συνάγονται.

Πίνακας 2. Κύριες διαφορές μεταξύ της ψυχοκοινωνικής εκτίμησης και της συνέντευξης για τον υπολογισμό της ηλικίας

	ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ
ΣΗΜΕΙΟ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	Ανάμνηση γνωστών γεγονότων και προσωπικό ιστορικό.	Ευρύτερη αξιολόγηση της ωριμότητας, της γνωστικής και σωματικής ανάπτυξης, των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων και του περιβάλλοντος.
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	Μορφή ημιδομημένης ⁽⁹⁷⁾ συνέντευξης.	Παρατήρησης ⁽⁹⁸⁾ , πλαισίου και συνεργασίας.

⁽⁹⁵⁾ Με βάση το UNICEF *Technical note on age assessment*, ό.π. υποσημείωση 7.

⁽⁹⁶⁾ Αιτιολογική σκέψη 37 του ΚΔΑ.

⁽⁹⁷⁾ Η ημιδομημένη συνέντευξη είναι μια μέθοδος συλλογής ποιοτικών δεδομένων που συνδυάζει στοιχεία τόσο δομημένων όσο και μη δομημένων συνεντεύξεων. Περιλαμβάνει ένα έτοιμο σύνολο ερωτήσεων ανοιχτού τύπου, παρέχοντας παράλληλα ευελιξία στον υπεύθυνο της συνέντευξης ώστε να διερευνήσει νέα θέματα που ενδέχεται να προκύψουν κατά τη διάρκεια της συζήτησης.

⁽⁹⁸⁾ Αντικειμενικές παρατηρήσεις («Βλέπω», «Ακούω»)· η παρατήρηση πρέπει να περιορίζεται σε πτυχές που αφορούν τη χρονολογική ηλικία.

ΕΞΕΤΑΣΤΕΣ	Καταρτισμένοι επαγγελματίες (π.χ. κοινωνικοί λειτουργοί ή άλλοι υπάλληλοι που είναι ανεξάρτητοι και δεν συμμετέχουν στη συνέντευξη ασύλου του αιτούντος).	Διεπιστημονική ομάδα (π.χ. ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, παιδίατροι), με τη συμβολή υπαλλήλων υποδοχής, εκπαιδευτικών και άλλων επαγγελματιών που έρχονται σε επαφή με τον αιτούντα.
ΣΤΟΧΟΣ	Να επαληθευτεί η δηλούμενη ηλικία ή να υπολογιστεί η κατά προσέγγιση ηλικία μέσω αναμνήσεων που συνδέονται με συγκεκριμένες ημερομηνίες και γεγονότα (εθνικές εορτές, ιστορικά γεγονότα όπως εκλογές, φυσικές καταστροφές, αθλητικά γεγονότα κ.λπ.).	Να αξιολογηθεί η συναισθηματική και κοινωνική ωριμότητα του ατόμου, καθώς και η γνωστική και σωματική του ανάπτυξη.

Πρακτική συμβουλή – Μοντέλα για τον συντονισμό διεπιστημονικών υπολογισμών ηλικίας

Όταν συμμετέχουν περισσότεροι του ενός εμπειρογνώμονες και ο υπολογισμός τους διενεργείται ανεξάρτητα, είναι ζωτικής σημασίας ο **συντονισμός μεταξύ των διαφόρων επαγγελματιών** για τη συγκέντρωση των πορισμάτων. Αυτό επιτρέπει την ανταλλαγή γνώσεων, δίνοντας τη δυνατότητα στους επαγγελματίες να εξηγήσουν το περιθώριο σφάλματος των αντίστοιχων αποτελεσμάτων και να εξορθολογίσουν τη διαδικασία.

Στην πράξη, ο συντονισμός αυτός μπορεί να λάβει τη μορφή ανταλλαγής απόψεων μεταξύ των επαγγελματιών σχετικά με τα αποτελέσματα μετά την ολοκλήρωση των ατομικών τους υπολογισμών. Γενικά, υπάρχουν δύο βασικοί τρόποι οργάνωσης του εν λόγω συντονισμού:

- **Διεπιστημονική επιτροπή.** Όπου είναι δυνατόν, ο υπολογισμός της ηλικίας μπορεί επίσης να συντονίζεται με την οργάνωση μίας συνάντησης υπολογισμού, κατά την οποία περισσότεροι επαγγελματίες συνέρχονται με τον αιτούντα. Οι ερωτήσεις τίθενται ανάλογα με τον τομέα ειδίκευσης των επαγγελματιών που συμμετέχουν.

- Τα πλεονεκτήματα αυτής της προσέγγισης είναι ότι ο αιτών εξετάζεται μόνο μία φορά και όχι πολλές φορές από διαφορετικά άτομα, γεγονός που επιτρέπει την ταχύτερη ολοκλήρωση της διαδικασίας, η οποία δεν καθυστερεί λόγω πολλών συναντήσεων. Σε αντίθεση με τους επαναλαμβανόμενους κατ' ιδίαν υπολογισμούς, η μέθοδος της επιτροπής αποτρέπει επίσης την επικάλυψη, καθώς ο αιτών δεν χρειάζεται να διηγηθεί επανειλημμένα την ιστορία του σε διαφορετικούς επαγγελματίες. Όταν εφαρμόζεται με ευαισθησία, η διεπιστημονική επιτροπή μπορεί να προσφέρει μια πιο ολιστική, γρήγορη και ευαίσθητη προς το παιδί εναλλακτική λύση σε σχέση με τους πολλαπλούς υπολογισμούς ή τις ιατρικές εξετάσεις. Οι εξεταστές μπορούν επίσης να αναλύσουν και να συζητήσουν τις απόψεις τους μεταξύ τους αμέσως μετά τον υπολογισμό, ώστε να καταλήξουν σε δυνητικό συμπέρασμα (επιβεβαίωση της ηλικίας ή ανάγκη για πρόσθετο υπολογισμό).
- Ένα πιθανό μειονέκτημα της χρήσης επιτροπής εμπειρογνομόνων είναι ότι ο αιτών μπορεί να αισθανθεί συναισθηματικά φορτισμένος από το γεγονός ότι ερωτάται από πολλά άτομα ταυτόχρονα.
- **Διεπιστημονικός υπολογισμός που διενεργείται χωριστά από κάθε εμπειρογνώμονα.** Οι επαγγελματίες διενεργούν τους υπολογισμούς τους χωριστά (π.χ. ψυχολόγος, κοινωνικός λειτουργός, παιδίατρος) και στη συνέχεια συναντώνται για να συζητήσουν τα ατομικά τους πορίσματα. Οι ερωτήσεις τίθενται ανάλογα με τον τομέα ειδίκευσης των επαγγελματιών που συμμετέχουν. Η μορφή αυτή επιτρέπει στους εμπειρογνώμονες να προβαίνουν σε τριγωνισμό των αποτελεσμάτων, να εξηγούν τα περιθώρια σφάλματος και να συμφωνούν σε μια κοινή άποψη χωρίς να εκθέτουν τον αιτούντα σε πολλές αλληλεπικαλυπτόμενες συνεντεύξεις.
- Το πλεονέκτημα είναι ότι ο αιτών συναντά κάθε επαγγελματία μεμονωμένα, μειώνοντας τον κίνδυνο να αισθανθεί συναισθηματικά φορτισμένος από ένα ομαδικό περιβάλλον. Κάθε εμπειρογνώμονας μπορεί να επικεντρωθεί σε βάθος στον συγκεκριμένο τομέα ειδίκευσής του και να δημιουργήσει μια καλή σχέση με τον αιτούντα, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε έναν πιο ακριβή και λεπτομερή υπολογισμό. Αυτή η μέθοδος επιτρέπει επίσης ευελιξία στον προγραμματισμό και διασφαλίζει ότι οι απόψεις των επαγγελματιών διαμορφώνονται ανεξάρτητα πριν από τη συζήτηση, γεγονός που μπορεί να ενισχύσει την αντικειμενικότητα του κοινού συμπεράσματος.
- Το μειονέκτημα είναι ότι η διαδικασία ενδέχεται να διαρκέσει συνολικά περισσότερο, καθώς απαιτούνται πολλές ξεχωριστές συναντήσεις, γεγονός που ενδέχεται να καθυστερήσει την ολοκλήρωση του υπολογισμού. Ο αιτών ενδέχεται να χρειαστεί να επαναλάβει ορισμένες πληροφορίες κατά τη διάρκεια διαφορετικών συναντήσεων, κάτι που μπορεί να είναι κουραστικό ή ψυχολογικά επαχθές. Υπάρχει επίσης κίνδυνος ασυνέπειας στις ερμηνείες μεταξύ των εμπειρογνομόνων, εάν ο συντονισμός ή η επικοινωνία μετά τους ατομικούς υπολογισμούς είναι ανεπαρκής.

Ο επίτροπος πρέπει να ενημερώνεται εκ των προτέρων —κατά τη διάρκεια της προπαρασκευαστικής συνάντησης— σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα συμμετάσχουν στη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας διαφορετικοί εμπειρογνώμονες. Όταν ο αιτών συναντά τους εμπειρογνώμονες, η προσοχή πρέπει να επικεντρώνεται στη δημιουργία μιας φιλόξενης ατμόσφαιρας εμπιστοσύνης, με σαφή παρουσίαση των εμπειρογνομόνων, του ρόλου και των αρμοδιοτήτων τους. Με τον τρόπο αυτόν δημιουργείται ένα πιο χαλαρό περιβάλλον. Είναι **εξαιρετικά σημαντικό να τηρείται η εμπιστευτικότητα των πληροφοριών ή των αποδεικτικών στοιχείων που κοινοποιούνται κατά τη διάρκεια του υπολογισμού**. Το **περιθώριο σφάλματος**, ιδίως αυτό που σχετίζεται με τις ιατρικές μεθόδους, πρέπει να **εξηγείται με διαφάνεια**, ειδικά εάν τα αποτελέσματα είναι ασαφή (με ένα φάσμα που επικαλύπτεται μεταξύ παιδικής ηλικίας και ενηλικότητας).

Όταν ο υπολογισμός της ηλικίας διενεργείται σε μία συνάντηση από μια διεπιστημονική επιτροπή εμπειρογνομόνων, είναι σημαντικό ο αιτών να μην έρχεται αντιμέτωπος με υπερβολικό αριθμό παριστάμενων, ώστε να μην του προκαλείται συναισθηματική φόρτιση.

Μόλις ολοκληρωθεί η συνάντηση της επιτροπής, η αποφαινόμενη αρχή⁽⁹⁹⁾ είναι αρμόδια να λάβει απόφαση με βάση τη γνωμοδότηση και τις συστάσεις της επιτροπής.

Σε περίπτωση ασαφών αποτελεσμάτων μετά τον διεπιστημονικό υπολογισμό της ηλικίας, οι αρχές έχουν δύο επιλογές.

Επιλογή 1: οι αρχές μπορούν να τερματίσουν τον υπολογισμό και να εφαρμόσουν το ευεργέτημα της αμφιβολίας, θεωρώντας το άτομο παιδί. Όπως διευκρινίζεται στην αιτιολογική σκέψη 37 και στο άρθρο 25 παράγραφος 2 του ΚΔΑ, όταν το αποτέλεσμα του υπολογισμού είναι ασαφές, τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να ζητήσουν ιατρική εξέταση ή να συνεχίσουν τον υπολογισμό εάν η εξέταση αυτή δεν θα άρει την εμμένουσα αμφιβολία.

Επιλογή 2: οι αρχές αποφασίζουν να συνεχίσουν τον υπολογισμό της ηλικίας και να ζητήσουν ιατρική εξέταση υπό αυστηρές προϋποθέσεις. Όταν διενεργείται ιατρική εξέταση, αυτή πρέπει να είναι όσο το δυνατόν λιγότερο επεμβατική, με πλήρη σεβασμό της αξιοπρέπειας του ατόμου.

3.3.2. Κλινική εκτίμηση: προτεραιότητα στη λιγότερο επεμβατική εξέταση

Οι ιατρικές εξετάσεις για τον υπολογισμό της ηλικίας είναι εκείνες που περιλαμβάνουν ιατρικές μεθόδους (π.χ. υπέρηχοι, ακτινοβολία). Αυτές οι μέθοδοι πρέπει να εξετάζονται μόνο όταν όλα τα άλλα μέσα για τον υπολογισμό της ηλικίας έχουν εξαντληθεί χωρίς σαφές αποτέλεσμα. Όταν οι ιατρικές εξετάσεις είναι πιθανό να άρουν τις αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία, πρέπει να δοθεί προτεραιότητα **σε μη επεμβατικές επιλογές χωρίς ακτινοβολία**.

⁽⁹⁹⁾ Ενώ ο ΚΔΑ ορίζει τα πρότυπα και τις εγγυήσεις για τις διαδικασίες υπολογισμού της ηλικίας, δεν αποκλείει τη δυνατότητα των εθνικών αρχών, συμπεριλαμβανομένων των δικαστηρίων, να συμμετέχουν στον προσδιορισμό της ηλικίας. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη διατηρούν τη διακριτική ευχέρεια να αναθέτουν σε τρίτους τον υπολογισμό της ηλικίας και να ορίζουν διαφορετική αρχή για την έκδοση γνωμοδότησης. Η αποφαινόμενη αρχή, η οποία φέρει την τελική ευθύνη για την απόφαση σχετικά με την ηλικία, μπορεί στη συνέχεια να λάβει την απόφαση με βάση το αποτέλεσμα του υπολογισμού της ηλικίας, σύμφωνα με την οικεία πρακτική και τις οικείες διαδικαστικές εγγυήσεις.

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούν ακτινοβολία όπως οι ακτινογραφίες θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο ως έσχατη λύση ⁽¹⁰⁰⁾, ακολουθώντας την αρχή του «μη βλάπτει» καθώς και την αρχή του «κατώτερου ευλόγως εφικτού επιπέδου» (ALARA) για την ελαχιστοποίηση της έκθεσης στην ακτινοβολία.

Η μέθοδος που χρησιμοποιείται πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη τον τρόπο διεξαγωγής της εξέτασης.

- Το **περιθώριο σφάλματος** που ενυπάρχει σε όλες τις μεθόδους πρέπει να καταγράφεται, ιδίως όταν τα αποτελέσματα είναι ασαφή, και να εφαρμόζεται υπέρ του αιτούντος, σύμφωνα με την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος, παρέχοντάς του το ευεργέτημα της αμφιβολίας. Επιπλέον, οι μέθοδοι θα πρέπει να επιλέγονται με βάση το εκάστοτε ηλικιακό φάσμα και το φύλο του ατόμου που εξετάζεται, καθώς η ακρίβεια μπορεί να διαφέρει.
- Αποφύγετε να αναφέρετε μόνο μια μέση ηλικία (π.χ. 17,4 έτη). Αντ' αυτού, **αναφέρετε ολόκληρο το ηλικιακό φάσμα** ή την πιθανότερη ελάχιστη και μέγιστη ηλικία εντός του φάσματος. Πολλές μέθοδοι παρέχουν ηλικιακά φάσματα και όχι ακριβείς ηλικίες, οπότε η απόδοση μέσου όρου (π.χ. να λέμε ότι κάποιος είναι 18 ετών με βάση το ηλικιακό εύρος 16-20 ετών) δεν αντανakλά την πλήρη αβεβαιότητα του υπολογισμού. Χωρίς να είναι γνωστό πόσο πιθανή είναι κάθε ηλικία εντός του φάσματος (κατανομή πιθανότητας), η χρήση της μέσης ηλικίας μπορεί να είναι παραπλανητική. Για παράδειγμα, εάν το φάσμα περιλαμβάνει τα 18 έτη (π.χ. 16,4-22,3 έτη) και ο μέσος όρος μεταξύ της ελάχιστης και της μέγιστης ηλικίας εντός του φάσματος είναι πάνω από 18, αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε άδικη κατηγοριοποίηση ενός ατόμου ως ενήλικα. Η παράβλεψη του περιθωρίου σφάλματος ενδέχεται να μην ωφελεί το άτομο που εξετάζεται ⁽¹⁰¹⁾.
- Όταν οι ιατρικές μέθοδοι υπολογισμού της ηλικίας παρέχουν ένα ηλικιακό φάσμα συνοδευόμενο από μια **εκτίμηση πιθανότητας**, θα πρέπει επίσης να αναφέρεται σαφώς η πιθανότητα η εκτιμώμενη ηλικία να είναι κάτω ή άνω των 18 ετών. Ο υπολογισμός πρέπει να λαμβάνει υπόψη τον βαθμό πιθανότητας που αντανakλάται στην κλινική εκτίμηση, αναγνωρίζοντας ότι τα αποτελέσματα αυτά εκφράζουν πιθανότητες και όχι βεβαιότητες.
- Οι εξετάσεις δεν πρέπει ποτέ να είναι καταναγκαστικές ή πολιτισμικά ανάρμοστες. Οι επαγγελματίες οφείλουν να έχουν επίγνωση της ευαισθησίας ως προς το φύλο και το πολιτισμικό υπόβαθρο και να ενεργούν σύμφωνα με την εμπειρογνώσιά τους στην εκτίμηση της ηλικίας. Για τον υπολογισμό της ηλικίας του αιτούντος δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μέθοδοι που περιλαμβάνουν γδύσιμο ή εξέταση ευαίσθητων περιοχών του σώματος.

⁽¹⁰⁰⁾ Επιτροπή για την προστασία των δικαιωμάτων όλων των διακινούμενων εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους, *Κοινή γενική παρατήρηση αριθ. 4 (2017) της επιτροπής για την προστασία των δικαιωμάτων όλων των διακινούμενων εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους, και αριθ. 23 (2017) της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με τις υποχρεώσεις του κράτους όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα των παιδιών στο πλαίσιο της διεθνούς μετανάστευσης σε χώρες καταγωγής, διέλευσης, προορισμού και επιστροφής*, 2017, <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g17/343/65/pdf/g1734365.pdf>: «Τα κράτη θα πρέπει να αποφεύγουν τη χρήση ιατρικών μεθόδων που βασίζονται, μεταξύ άλλων, στην εξέταση των οστών και των δοντιών, η οποία μπορεί να είναι ανακριβής, με μεγάλα περιθώρια σφάλματος, και μπορεί επίσης να είναι τραυματική και να οδηγήσει σε περιττές νομικές διαδικασίες».

⁽¹⁰¹⁾ Schmelting, A., Schumacher, G. και Rudolf, E., *Medical age assessment of juvenile migrants*, 2018, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/47096>.

Να θυμάστε

Εξετάσεις που περιλαμβάνουν γδύσιμο ή μακροσκοπική εξέταση των ευαίσθητων περιοχών του σώματος ως μακροσκοπική εξέταση της σεξουαλικής ωρίμανσης **δεν πρέπει να διενεργούνται ποτέ**. Αυτό είναι καθοριστικής σημασίας για τη διατήρηση του σεβασμού της αξιοπρέπειας του ατόμου και ιδιαίτερα σημαντικό για τους αιτούντες που ενδέχεται να έχουν υποστεί σεξουαλική και σωματική κακοποίηση και εκμετάλλευση ⁽¹⁰²⁾. Τέλος, η εκτίμηση των σωματικών χαρακτηριστικών για τον υπολογισμό της ηλικίας ενός ατόμου έχει ευρύ περιθώριο σφάλματος ⁽¹⁰³⁾ όταν χρησιμοποιείται για τη διάκριση ενός εφήβου από έναν ενήλικα.

Κατά τη διεξαγωγή των ιατρικών εξετάσεων, οι ιατροί που έχουν υπολογίσει την ηλικία θα συμπεριλάβουν τα πορίσματα των προηγούμενων εμπειρογνομόνων που συμμετείχαν, θα εξηγήσουν τη γνώμη τους, θα εξηγήσουν τα αποτελέσματα, την τεχνική που χρησιμοποιήθηκε, τους περιορισμούς της και το περιθώριο σφάλματος, επιτρέποντας έτσι το πλέον αξιόπιστο δυνατό αποτέλεσμα. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 25 παράγραφος 3 του ΚΔΑ, τα αποτελέσματα αυτών των **ιατρικών εξετάσεων πρέπει να αναλύονται** στο πλαίσιο ενός ολιστικού **υπολογισμού σε συνδυασμό με άλλα πορίσματα**, όπως για παράδειγμα το αποτέλεσμα υπολογισμών που διενεργούνται από άλλους επαγγελματίες (διεπιστημονική προσέγγιση), ώστε να διασφαλίζεται το πλέον αξιόπιστο αποτέλεσμα.

⁽¹⁰²⁾ Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, [R.Y.S. κατά Ισπανίας](#), 2021. Σύνοψη διατίθεται στη [βάση δεδομένων νομολογίας του ΕΥΑΑ](#). Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού έκρινε ότι «οι εξετάσεις που περιλαμβάνουν γδύσιμο ή εξέταση των γεννητικών οργάνων ή άλλων ευαίσθητων περιοχών του σώματος παραβιάζουν την αξιοπρέπεια, την ιδιωτικότητα και τη σωματική ακεραιότητα του παιδιού και θα πρέπει να απαγορεύονται».

⁽¹⁰³⁾ Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού εξέθεσε τις απόψεις της σχετικά με την καταγγελία για παραβίαση δικαιωμάτων στην υπόθεση [R.Y.S. κατά Ισπανίας](#), *Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού*, 4 Φεβρουαρίου 2021. Η Επιτροπή έκρινε ότι «οι εξετάσεις παιδιών που περιλαμβάνουν γδύσιμο ή εξέταση των γεννητικών οργάνων ή των ευαίσθητων περιοχών συνιστούν παραβίαση της αξιοπρέπειας, της ιδιωτικότητας και της σωματικής ακεραιότητάς τους και πρέπει να αποκλείονται για τους σκοπούς του υπολογισμού της ηλικίας». Σύνοψη διατίθεται στη [βάση δεδομένων νομολογίας του ΕΥΑΑ](#).

Περιορισμοί και δεοντολογικές ανησυχίες όσον αφορά την κλινική εκτίμηση της ηλικίας

Οι επεμβατικές ιατρικές εξετάσεις, όπως οι εξετάσεις των οστών ή των δοντιών, μπορεί να θεωρηθούν παρεμβατικές, να είναι δαπανηρές, να απαιτούν τη χρήση ιατρικών συσκευών ή/και να απαιτούν ειδικούς με περιορισμένη διαθεσιμότητα. Επιπλέον, ενδέχεται να τραυματίσουν περαιτέρω τον αιτούντα, ιδίως όσους έχουν επιβιώσει από πράξεις κακοποίησης και έμφυλης βίας. Επιπροσθέτως, οι εν λόγω μέθοδοι έχουν μεγάλο περιθώριο σφάλματος και συχνά παρέχουν αποτελέσματα με ευρύ ηλικιακό φάσμα. Τα αποτελέσματα ενδέχεται να επηρεάζονται από εθνοτικές, κοινωνικοοικονομικές και φυλετικές διαφορές, ενώ η αξιοπιστία τους δεν είναι μεγαλύτερη από εκείνη των μη ιατρικών μεθόδων.

Οι ιατροί έχουν επίσης εκφράσει την απροθυμία τους να χρησιμοποιήσουν ιατρικές εξετάσεις για διοικητικούς σκοπούς, καθώς οι εκτιμήσεις αυτές ενδέχεται να έρχονται σε σύγκρουση με το πρωταρχικό τους καθήκον φροντίδας των παιδιών. Η χρήση μεθόδων υπολογισμού της βιολογικής ηλικίας ⁽¹⁰⁴⁾ για τον υπολογισμό της χρονολογικής ηλικίας έχει αμφισβητηθεί ευρέως στην έρευνα, καθώς αυτές οι μέθοδοι μπορούν να δώσουν μόνο ένα ευρύ ηλικιακό φάσμα ⁽¹⁰⁵⁾.

Τέλος, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 37 του ΚΔΑ, εάν το αποτέλεσμα του υπολογισμού της ηλικίας δεν είναι σαφές ή το ηλικιακό φάσμα εκτείνεται κάτω των 18 ετών, τα κράτη μέλη **θα πρέπει να υποθέτουν ότι ο αιτών είναι παιδί**, ενισχύοντας τις αρχές του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και του ευεργετήματος της αμφιβολίας καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Η αρχή αυτή πρέπει να θεωρείται ότι ισχύει ακόμη και σε περιπτώσεις όπου ένα άτομο ισχυρίζεται ότι είναι ενήλικας, αλλά υπάρχουν εύλογες αμφιβολίες ότι μπορεί να είναι ανήλικος.

3.4. Η απόφαση

Ο ΚΔΑ ορίζει ότι η **αποφαινώμενη αρχή** είναι υπεύθυνη για την έναρξη του υπολογισμού της ηλικίας και θα πρέπει πάντα να είναι αυτή που αποφασίζει να εκκινήσει τον υπολογισμό της ηλικίας ⁽¹⁰⁶⁾ και να λάβει την απόφαση με βάση το αποτέλεσμα του υπολογισμού της ηλικίας. Ωστόσο, δεν προσδιορίζει ποια αρχή / ποιος οργανισμός θα πρέπει να είναι αρμόδιος **για να αποφασίσει σχετικά με την ηλικία** μετά τον υπολογισμό της ηλικίας. Η πτυχή αυτή μπορεί να ρυθμιστεί στο εθνικό δίκαιο.

⁽¹⁰⁴⁾ Δηλαδή, ιατρικές μέθοδοι για τον υπολογισμό της βιολογικής ηλικίας ενός ατόμου, η οποία δεν αντιστοιχεί κατ' ανάγκη στη χρονολογική ηλικία.

⁽¹⁰⁵⁾ Βρετανική Εταιρεία Παιδικής Ενδοκρινολογίας και Διαβήτη (BSPED), Δηλώσεις θέσης σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας στην παιδιατρική, <https://www.bsped.org.uk/clinical-resources/position-statements/#link6>, η Βρετανική Ένωση Οδοντιάτρων (BDA) δήλωσε ότι η χρήση οδοντιατρικών ακτινογραφιών είναι «μια ανακριβής μέθοδος για τον υπολογισμό της ηλικίας». Η BDA πιστεύει επίσης ότι η λήψη ακτινογραφιών από ανθρώπους όταν δεν υπάρχει κανένα όφελος για την υγεία τους είναι ανάρμοστη και αντιδεοντολογική.

⁽¹⁰⁶⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 1 του ΚΔΑ.

Μετά τον υπολογισμό της ηλικίας, η απόφαση σχετικά με την ηλικία του αιτούντος βασίζεται **στην κοινή ανάλυση των αποτελεσμάτων** τόσο του διεπιστημονικού υπολογισμού όσο και, κατά περίπτωση, της ιατρικής εξέτασης. Η απόφαση σχετικά με την ηλικία λαμβάνεται αφού εξεταστούν οι γνωμοδοτήσεις όλων των εμπλεκόμενων εμπειρογνώμωνων, ώστε να επιτευχθεί το πλέον αξιόπιστο δυνατό αποτέλεσμα.

Σε περιπτώσεις στις οποίες οι εμπειρογνώμονες της διεπιστημονικής ομάδας καταλήγουν σε διαφορετικά συμπεράσματα ή όταν δεν ευθυγραμμίζονται τα πορίσματα του διεπιστημονικού υπολογισμού και της ιατρικής εξέτασης, η αποφαινόμενη αρχή παραμένει υπεύθυνη για τη στάθμιση των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων και την εξαγωγή τελικού συμπεράσματος. Η αρχή θα πρέπει να καταγράφει προσεκτικά τον τρόπο με τον οποίο εξετάστηκαν οι διαφορετικές γνωμοδοτήσεις, συμπεριλαμβανομένου του σκεπτικού για την προτίμηση ενός συνόλου πορισμάτων έναντι ενός άλλου. Θα πρέπει να υποδεικνύει με διαφάνεια κάθε εμμένον περιθώριο σφάλματος και να προβαίνει σε ολιστικό υπολογισμό. Σε περίπτωση που εξακολουθεί να υπάρχει αβεβαιότητα μετά την αξιολόγηση όλων των διαθέσιμων πληροφοριών, θα πρέπει να εφαρμόζεται η αρχή του ευεργετήματος της αμφιβολίας, η οποία οδηγεί στο τεκμήριο της ανηλικότητας.

Η **τελική απόφαση** σχετικά με την εκτιμώμενη ηλικία **πρέπει να τεκμηριώνεται γραπτώς και να παρέχεται στον ενδιαφερόμενο και στον επίτροπό του**. Το αν η τελική απόφαση σχετικά με την ηλικία πρέπει να λάβει τη μορφή διοικητικής απόφασης εξαρτάται κυρίως από την εθνική διαδικασία. Ο ΚΔΑ και η ΟΑΥ (2024) απαιτούν κάθε απόφαση σχετικά με το καθεστώς του αιτούντος, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων που επηρεάζουν την πρόσβαση σε εγγυήσεις (π.χ. διορισμό επιτρόπου), να είναι αιτιολογημένη, να υπόκειται στο δικαίωμα ακρόασης του αιτούντος και να επιδέχεται πραγματικής προσφυγής. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι, εάν το αποτέλεσμα του υπολογισμού ή της επαλήθευσης της ηλικίας έχει νομικές συνέπειες για την αντιμετώπιση του αιτούντος στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου ή υποδοχής, θα πρέπει εν γένει να επισημοποιείται με διοικητική πράξη ή απόφαση.

Στην επιστολή της απόφασης θα πρέπει να αναφέρονται σαφώς τα **προσόντα των εμπειρογνώμωνων** που συμμετείχαν στον υπολογισμό της ηλικίας, μαζί με την **τεκμηριωμένη γνωμοδότησή τους** σχετικά με την ηλικία του αιτούντος. Επιπλέον, όταν βασίζεστε αποκλειστικά στη διεπιστημονική προσέγγιση, θα πρέπει να αναφερθεί **το εκτιμώμενο ηλικιακό φάσμα**. Ομοίως, όταν εφαρμόζονται ιατρικές μέθοδοι, πρέπει να προσδιορίζεται **το περιθώριο σφάλματος** που συνδέεται με τις μεθόδους αυτές.

Όταν από τους ιατρικούς ή τους συνδυασμένους υπολογισμούς προκύπτει ένα ηλικιακό φάσμα που συνοδεύεται από **εκτίμηση πιθανότητας**, θα πρέπει να αναφέρεται ρητά ο βαθμός πιθανότητας το άτομο να είναι κάτω ή άνω των 18 ετών, και η τελική απόφαση θα πρέπει να αναγνωρίζει ότι οι υπολογισμοί αυτοί εκφράζουν πιθανότητες και όχι βεβαιότητες.

Η επιστολή της απόφασης πρέπει επίσης να αιτιολογεί την **απόφαση που έλαβε η αποφαινόμενη αρχή**. Επιπλέον, οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να επεξηγούνται προφορικά στον αιτούντα ⁽¹⁰⁷⁾, **προσαρμοσμένες στο επίπεδο κατανόησης του αιτούντος**. Η εξήγηση πρέπει να είναι επαρκώς ακριβής, πλήρης και προσβάσιμη, ώστε να επιτρέπει στον αιτούντα να **κατανοήσει πλήρως το σκεπτικό** στο οποίο βασίζεται η απόφαση. Θα πρέπει να

⁽¹⁰⁷⁾ Η απόφαση [A.C. κατά Γαλλίας](#) (ό.π. υποσημείωση 90) ενώπιον του ΕΔΔΑ επεσήμανε ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν τις διαδικαστικές εγγυήσεις μετά τον υπολογισμό της ηλικίας, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης να παρέχονται στον αιτούντα τα αποτελέσματα των διαφόρων εξετάσεων και να ενημερώνεται σχετικά με τις δυνατότητες πραγματικής προσφυγής.

παρέχονται στον αιτούντα όλες οι πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την άσκηση του δικαιώματος **πραγματικής προσφυγής**, καθώς και για να έχει πρόσβαση σε νομική συνδρομή για να προσβάλει την απόφαση σχετικά με την ηλικία ⁽¹⁰⁸⁾.

Σύμφωνα με το άρθρο 8 της ΔΣΔΠ, πρέπει να εκδίδονται έγγραφα ταυτότητας με την τελική ηλικία για την άμεση **αποκατάσταση της πλήρους ταυτότητας** του αιτούντος ⁽¹⁰⁹⁾. Πρέπει να διευκρινιστεί ότι ο υπολογισμός δεν προσδιορίζει πάντα ακριβή χρονολογική ηλικία, αλλά αντίθετα διαπιστώνει εάν ο αιτών πρέπει να θεωρηθεί ανήλικος ή ενήλικας για τους σκοπούς της διαδικασίας. Όταν τα αποτελέσματα παρέχουν μόνο ένα ηλικιακό φάσμα ή παραμένουν ασαφή, **πρέπει να εφαρμόζεται η αρχή του ευεργετήματος της αμφιβολίας** και ο αιτών θα πρέπει να αντιμετωπίζεται **ως ανήλικος** ⁽¹¹⁰⁾.

Ταυτόχρονα, ο προσδιορισμός δεν πρέπει να εμποδίζει τον αιτούντα να αποδείξει αργότερα την ακριβή ημερομηνία γέννησής του. Εάν, σε μεταγενέστερο στάδιο, ο αιτών είναι σε θέση να λάβει και να προσκομίσει επίσημα έγγραφα από τη χώρα καταγωγής ή άλλες αξιόπιστες πηγές, η καταχωρισμένη ηλικία του θα πρέπει να διορθωθεί αναλόγως στα επίσημα αρχεία.

Σημείο που πρέπει να θυμάστε – Υπολογισμός ηλικίας και ΚΔΑΜ

Το άρθρο 25 παράγραφος 7 του ΚΔΑ προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μπορούν **να αναγνωρίσουν αποφάσεις υπολογισμού της ηλικίας που έχουν εκδοθεί από άλλα κράτη μέλη**, εφόσον ο υπολογισμός της ηλικίας έχει διενεργηθεί σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης. Για να καταστεί δυνατή η αναγνώριση, τα κοινοποιημένα αποτελέσματα των υπολογισμών της ηλικίας μπορούν να περιλαμβάνουν αναφορά στις μεθόδους που εφαρμόστηκαν και στο σκεπτικό που οδήγησε στην απόφαση, στο πνεύμα της καλής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών. Οι πληροφορίες θα μπορούσαν να ανταλλάσσονται, για παράδειγμα, μέσω του Dublinet.

3.5. Προσβολή της απόφασης σχετικά με την ηλικία

Ο αιτών θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να αμφισβητήσει τα αποτελέσματα της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας, είτε με αυτοτελή προσφυγή είτε στο πλαίσιο της προσφυγής κατά της απόφασης πρώτου βαθμού, ανάλογα με το ισχύον εθνικό πλαίσιο.

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι το δικαίωμα προσφυγής θα πρέπει να είναι διαθέσιμο **ανεξάρτητα από την έκβαση της διαδικασίας ασύλου**. Τα παιδιά που έχουν ταξινομηθεί εσφαλμένα ως ενήλικες και στα οποία έχει χορηγηθεί διεθνής προστασία θα πρέπει να

⁽¹⁰⁸⁾ Η μη εξασφάλιση επαρκούς επιπέδου ακρίβειας και ορθότητας σε όλες τις αποφάσεις που συνδέονται με το αποτέλεσμα του υπολογισμού της ηλικίας μπορεί να συνεπάγεται παραβίαση των διαδικαστικών υποχρεώσεων και της δέουσας επιμέλειας που απορρέουν από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, λόγω της κατάστασης ευάλωτότητας των παιδιών.

⁽¹⁰⁹⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 8 της ΔΣΔΠ, πρέπει να εκδοθεί έγγραφο ταυτότητας με την τελική ηλικία για την άμεση **αποκατάσταση της πλήρους ταυτότητας** του αιτούντος. Με τον ίδιο σκοπό, εάν ο αιτών μπορεί να προσκομίσει έγκυρα και επαρκή αποδεικτικά στοιχεία για τη δηλούμενη ηλικία του, ακόμη και αν αυτή δεν έχει επιβεβαιωθεί κατά τον υπολογισμό της ηλικίας, η ηλικία αυτή θα πρέπει να γίνεται δεκτή και να διορθώνεται άμεσα στα επίσημα αρχεία.

⁽¹¹⁰⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 2 του ΚΔΑ.

συνεχίσουν να έχουν τη δυνατότητα να προσβάλουν την απόφαση του υπολογισμού της ηλικίας. Η εσφαλμένη ταξινόμηση μπορεί να οδηγήσει στην απώλεια ειδικών εγγυήσεων για τα παιδιά κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, όπως οι κατάλληλες συνθήκες υποδοχής ή η υποστήριξη από επίτροπο· ενδέχεται επίσης να επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο εξετάζονται οι αιτήσεις ασύλου παιδιών, όπως τις μορφές δίωξης που αφορούν ειδικά τα παιδιά, καθώς και την πρόσβαση σε δικαιώματα μετά την απόφαση σχετικά με το καθεστώς, π.χ. συνεχής υποστήριξη, δικαίωμα στην εκπαίδευση, επανένωση της οικογένειας.

Για να αποφευχθεί η πρόκληση **ανεπανόρθωτης βλάβης**, οι διαδικασίες προσφυγής πρέπει να διεξάγονται χωρίς καθυστέρηση, καθώς η παρατεταμένη αβεβαιότητα ενδέχεται να στερήσει από τα παιδιά τα δικαιώματα που τους αναγνωρίζονται, για παράδειγμα το δικαίωμα στην έγκαιρη επανένωση της οικογένειας εντός των διαδικαστικών προθεσμιών που ορίζονται στην ευρωπαϊκή και την εθνική νομοθεσία. Ενώ ο ΚΔΑ δεν επιβάλλει νομική υποχρέωση παροχής αυτοτελούς δικαιώματος προσφυγής κατά της απόφασης υπολογισμού της ηλικίας, δεν την αποκλείει. Η προσέγγιση αυτή ευθυγραμμίζεται με τις αρχές που κατοχυρώνονται στον Χάρτη της ΕΕ, ιδίως το άρθρο 41, το οποίο εγγυάται το δικαίωμα χρηστής διοίκησης, και το άρθρο 47, το οποίο διασφαλίζει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και δίκαιης δίκης. Αυτό συνεπάγεται την πρόσβαση στον φάκελο και σε έγκαιρη πληροφόρηση σχετικά με τη δυνατότητα προσφυγής ή προσβολής της απόφασης, καθώς και τη νομική συνδρομή και εκπροσώπηση κατά τη διάρκεια της προσφυγής και των επακόλουθων διαδικασιών⁽¹¹¹⁾.

3.5.1. Επανεξέταση της απόφασης υπολογισμού της ηλικίας υπό το πρίσμα νέων αποδεικτικών στοιχείων

Θα πρέπει πάντα να επιτρέπεται *αυτεπάγγελτη* επανεξέταση της ηλικίας που προσδιορίζεται στην απόφαση που εκδίδει η αποφαινόμενη αρχή, εάν προκύψουν νέα αποδεικτικά στοιχεία ή νέες πληροφορίες σε μεταγενέστερο στάδιο. Εάν διαπιστωθεί εσφαλμένη εκτίμηση ηλικίας, πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα **για τη διόρθωση των στοιχείων** στις σχετικές βάσεις δεδομένων και την αποκατάσταση της σωστής ταυτότητας του ατόμου. Αυτό μπορεί να συμβαίνει, για παράδειγμα, όταν ο αιτών είναι σε θέση να προσκομίσει εκ των υστέρων έγκυρο έγγραφο ταυτότητας για να αποδείξει την ταυτότητά του, μετά την έκδοση απόφασης σχετικά με την ηλικία του.

⁽¹¹¹⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 6 στοιχείο β) του ΚΔΑ σε συνδυασμό με το άρθρο 67 παράγραφος 8 του ΚΔΑ.

4. Αναδυόμενες και νέες τεχνολογίες

Ορισμένες χώρες έχουν δοκιμάσει τη χρήση **γενετικών εξετάσεων για την εκτίμηση της βιολογικής ηλικίας**. Οι εν λόγω εξετάσεις μετρούν μια χημική τροποποίηση του DNA που ονομάζεται μεθυλίωση. Η μεθυλίωση του DNA είναι βιολογική διαδικασία που συνδέεται με τη γήρανση και μπορεί να επηρεάζεται από παράγοντες όπως το κάπνισμα, το άγχος και οι ασθένειες. Το DNA μπορεί να εξαχθεί από πολλές πηγές, συμπεριλαμβανομένου του αίματος και του σάλιου. Οι ανασκοπήσεις μελετών ⁽¹¹²⁾ που χρησιμοποιούν τη μεθυλίωση του DNA για τον υπολογισμό της ηλικίας σε άτομα όλων των ηλικιών αναφέρουν ένα μέσο περιθώριο σφάλματος μεταξύ 2 και 5 ετών ⁽¹¹³⁾. Οι περισσότερες μελέτες έχουν επικεντρωθεί σε ένα περιορισμένο υποσύνολο πληθυσμού λευκών Δυτικοευρωπαίων. Απαιτείται περαιτέρω έρευνα για να γίνει κατανοητός ο τρόπος με τον οποίο η εθνοτική καταγωγή και άλλοι παράγοντες επηρεάζουν τη μεθυλίωση του DNA. Υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι τα τραύματα και οι αντιξοότητες αυξάνουν την επιγενετική ηλικία. Η χρήση του DNA για διοικητικούς σκοπούς εγείρει δεοντολογικά ζητήματα όσον αφορά την αναλογικότητα και τη συναίνεση, και δημιουργεί πολυπλοκότητες όσον αφορά τη διασφάλιση της ιδιωτικότητας, την αποθήκευση και την πρόσβαση στα δείγματα.

Οι μελέτες σχετικά με την εφαρμογή των **αναδυόμενων τεχνολογιών** ως τεχνητής νοημοσύνης (TN) στη διαχείριση της μετανάστευσης και του ασύλου αποτελούν αρχόμενη τάση που αποφέρει δυνητικά οφέλη, καθώς και σημαντικές προκλήσεις και σημαντικούς δεοντολογικούς κινδύνους. Κατά συνέπεια, η χρήση της TN για τις διαδικασίες μετανάστευσης και ασύλου καθώς και για βιομετρική ταυτοποίηση έχει χαρακτηριστεί ως χρήση TN υψηλού κινδύνου ⁽¹¹⁴⁾. Ενώ ορισμένες μελέτες καταδεικνύουν τη δυνατότητα της μηχανικής μάθησης να υποστηρίξει μια πιο ακριβή εκτίμηση της ηλικίας, τα αποτελέσματα εξαρτώνται από την ποιότητα των δεδομένων που χρησιμοποιούνται και την ακρίβεια της κατηγοριοποίησής τους κατά την εκπαίδευση του συστήματος. Επιπλέον, η αναγνώριση του περιθωρίου σφάλματος των νέων τεχνολογιών και της πιθανής μεροληψίας εξακολουθεί να είναι σημαντική.

Σε κάθε περίπτωση, ο ΚΔΑ ορίζει ρητά ότι **ο υπολογισμός της ηλικίας πρέπει να διενεργείται από «ειδικευμένους επαγγελματίες»**. Ο όρος αυτός αναφέρεται σε άτομα που διαθέτουν την απαραίτητη εμπειρογνωσία και κατάρτιση για να διενεργούν τέτοιους υπολογισμούς σύμφωνα με καθιερωμένες μεθοδολογίες και εγγυήσεις. **Η τεχνητή νοημοσύνη δεν εμπίπτει σε αυτόν τον ορισμό.**

Χωρίς τη δέουσα κατανόηση των δυνητικών επιπτώσεων των συστημάτων TN, δεν μπορεί να διασφαλιστεί η **ανθρώπινη εποπτεία και η ανθρώπινη αυτονομία**. Εξίσου σημαντικές ανησυχίες για την ανάπτυξη αυτών των συστημάτων σχετίζονται με τα δυνητικά **μεροληπτικά αποτελέσματα που εισάγουν διακρίσεις, την προστασία της ιδιωτικότητας, τη διαφάνεια και τη λογοδοσία.**

⁽¹¹²⁾ Maulani, C. et al., *Age estimation using DNA methylation technique in forensics: a systematic review*, 2020. Αίγυπτος. J. Forensic Sci., Τόμος 10, 38.

⁽¹¹³⁾ Aliferi, A. et al., *Combining current knowledge on DNA methylation-based age estimation to the development of a superior forensic DNA intelligence tool*, 2022. Forensic Sci. Int. Genet., Τόμος 57, 102637.

⁽¹¹⁴⁾ Βλ. Συμβούλιο της Ευρώπης, *Τεχνητή νοημοσύνη και μετανάστευση: Έκθεση της Επιτροπής Μετανάστευσης, Προσφύγων και Εκτοπισμένων Προσώπων*, εισηγητής κ. Petri Honkonen (προσωρινή έκδοση, 2025), 5

Επομένως, η χρήση των εν λόγω τεχνολογιών για σκοπούς υπολογισμού της ηλικίας θα πρέπει να αποφεύγεται, εκτός αν και έως ότου αποκτήσουν επιστημονική εγκυρότητα και αποδειχθεί ότι είναι επαρκώς αξιόπιστες και αποτελεσματικές σε διαφορετικά περιβάλλοντα, σύμφωνα με τους σχετικούς κανονισμούς δεοντολογίας. Επί του παρόντος, οι τεχνολογίες αυτές **δεν** προβλέπονται από **τη νομοθεσία** και, ως εκ τούτου, **δεν μπορούν να θεωρηθούν νόμιμη μέθοδος υπολογισμού της ηλικίας.**

5. Πρόσθετοι πόροι

- [UNICEF Technical Note on age assessment.](#)
- [Συμβούλιο της Ευρώπης, Σύσταση CM/Rec\(2022\)22 της Επιτροπής Υπουργών και αιτιολογική έκθεση: Αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας στο πλαίσιο της μετανάστευσης.](#)
- [Πρόγραμμα Separated Children in Europe \(SCEP\) Έγγραφο θέσης σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας στο πλαίσιο χωρισμένων από τους γονείς τους παιδιών στην Ευρώπη.](#)
- [UNHCR, Technical Guidance: Child Friendly Procedures.](#)
- [FRA, Age assessment and fingerprinting of children in asylum procedures – Minimum age requirements concerning children’s rights in the EU, 2018.](#)
- [Νομική σημείωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες και τους Εξόριστους \(ECRE\) σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας στην Ευρώπη.](#)
- [Παρατηρήσεις της UNHCR σχετικά με τη χρήση του υπολογισμού της ηλικίας για την ταυτοποίηση χωρισμένων από τους γονείς τους ή ασυνόδευτων παιδιών που αιτούνται άσυλο.](#)
- [2021 UNHCR Best Interests Procedure Guidelines.](#)
- [UNHCR/UNICEF, The Way Forward to Strengthened Policies and Practices for Unaccompanied and Separated Children in Europe.](#)
- [UNHCR Policy on Child Protection.](#)
- [Κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με τη διεθνή προστασία αριθ. 8: Εξέταση των Αιτημάτων Ασύλου των Παιδιών στο πλαίσιο των άρθρων 1 \(Α\) 2 και 1 \(ΣΤ\) της Σύμβασης του 1951 και/ ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το καθεστώς των προσφύγων, HCR/GIP/09/08, 22 Δεκεμβρίου 2009.](#)

Παραρτήματα

Σκοπός των ακόλουθων παραρτημάτων είναι να **υποστηρίξουν τους εξεταστές με προτάσεις** σχετικά με πτυχές που ενδέχεται να εξεταστούν κατά τη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας. Οι ερωτήσεις που παρέχονται είναι ενδεικτικές. Είναι **μη δεσμευτικές** και δεν πρέπει να **διαβάζονται φωναχτά ή να εφαρμόζονται μηχανικά**. Οι εξεταστές καλούνται να **ασκούν την επαγγελματική τους κρίση και εμπειρογνώσια** κατά τη χρήση των προτάσεων που διατυπώνονται. Οι ενδεικτικές ερωτήσεις που προτείνονται πρέπει να προσαρμόζονται στις ανάγκες των κρατών μελών. Μπορεί να μην έχουν εφαρμογή σε όλες τις καταστάσεις και, ως εκ τούτου, οι ερωτήσεις θα πρέπει να επιλέγονται και να χρησιμοποιούνται κατά περίπτωση, ώστε να διασφαλίζεται η συνάφειά τους.

Παράρτημα 1 – Η συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας

Η συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας είναι μια ημιδομημένη συνέντευξη ⁽¹¹⁵⁾ που χρησιμοποιεί ερωτήσεις ανοιχτού τύπου για να επιτρέψει και να προκαλέσει συζήτηση και μια προσέγγιση επικεντρωμένη στο παιδί, υποστηρίζοντας τη δυνατότητα έκφρασης και αποτελεσματικής επικοινωνίας σύμφωνα με την ψυχοσωματική ανάπτυξη του ατόμου. Η συνέντευξη θα πρέπει να διεξάγεται σε ειδικό χώρο που διασφαλίζει την ιδιωτικότητα και την εμπιστευτικότητα. Θα πρέπει να ακολουθεί μια προσέγγιση φιλική προς το παιδί και να διεξάγεται πάντα με την παρουσία διαπολιτισμικού μεσολαβητή και διερμηνέα. Οι ερωτήσεις θα πρέπει να γίνονται με ανοιχτό, μη επικριτικό και ουδέτερο τρόπο. Κάθε ερώτηση θα πρέπει να αφήνει αρκετό χρόνο για τη διατύπωση της απάντησης και δεν θα πρέπει να τίθεται με ερευνητικό τρόπο. Οι επόμενες ερωτήσεις θα πρέπει να ακολουθούν τη συμμετοχική εξέλιξη της συνέντευξης. Είναι σημαντικό να δημιουργήσετε, μαζί με τον αιτούντα, ένα χρονοδιάγραμμα των σημαντικών γεγονότων της ζωής του, ώστε να εκτιμήσετε την ηλικία του.

Αυτό μπορεί να συνεπάγεται τα παρακάτω.

- Τεχνικές που βασίζονται σε ερωτήσεις για προγενέστερα ή μεταγενέστερα γεγονότα —γνωστές επίσης ως συγκολλητικές ερωτήσεις— με στόχο τον εντοπισμό δύο γνωστών γεγονότων, ενός που συνέβη πριν από την ημερομηνία γέννησης του αιτούντος και ενός που συνέβη έπειτα από αυτή, για την υποστήριξη της διαδικασίας τριγωνισμού.
- Συνεντεύξεις με μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας (όπου είναι δυνατόν) που γνωρίζουν τον αιτούντα, προκειμένου να προσδιοριστεί κατά προσέγγιση η ημερομηνία γέννησης, τοποθετώντας γεγονότα σε ένα χρονοδιάγραμμα. Σε αυτήν την περίπτωση, είναι σημαντικό να προχωρήσετε με προσοχή, διότι ενδέχεται να παρέχονται ψευδείς ή παραπλανητικές πληροφορίες για διάφορους λόγους, είτε με σκοπό να πείσουν την αρχή ότι το εν λόγω άτομο είναι ανήλικο, ακόμη και αν είναι

⁽¹¹⁵⁾ Η ημιδομημένη συνέντευξη είναι μια μέθοδος συλλογής ποιοτικών δεδομένων που συνδυάζει στοιχεία τόσο δομημένων όσο και μη δομημένων συνεντεύξεων. Περιλαμβάνει ένα έτοιμο σύνολο ερωτήσεων ανοιχτού τύπου, παρέχοντας παράλληλα ευελιξία στον υπεύθυνο της συνέντευξης ώστε να διερευνήσει νέα θέματα που ενδέχεται να προκύψουν κατά τη διάρκεια της συζήτησης.

ενήλικας ⁽¹¹⁶⁾, είτε για να βλάψουν ενδεχομένως τα συμφέροντα του παιδιού. Θα πρέπει να παρέχεται συναίνεση από το εν λόγω άτομο. Είναι επίσης σημαντικό να λαμβάνεται μέριμνα ώστε το άτομο να μην εκτίθεται σε κοινωνικές αλληλεπιδράσεις.

- Ανάπτυξη και χρήση τοπικών ημερολογίων γεγονότων (εξατομικευμένο ημερολόγιο που περιλαμβάνει ημερομηνίες σημαντικών γεγονότων για συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή) για να βοηθήσουν τους εξεταστές και να βοηθήσουν τον αιτούντα να θυμηθεί. Επομένως, είναι σημαντικό όσοι υπολογίζουν την ηλικία να γνωρίζουν την καταγωγή του αιτούντος και τους διαφορετικούς τύπους ημερολογίων που χρησιμοποιούνται στην περιοχή του (π.χ. το [ινδουιστικό](#), [ισλαμικό](#), [βουδιστικό](#), [ιρανικό/Jalali](#), [αιθιοπικό/Ge'ez](#) ημερολόγιο, και το ημερολόγιο των ['γκμπο](#)).

Εφόσον είναι δυνατόν, η ύπαρξη δύο εξεταστών και η σύγκριση των αποτελεσμάτων του χρονοδιαγράμματος ή των αναμνήσεων ζωής επιτρέπουν ένα πιο αξιόπιστο αποτέλεσμα. Η ακρίβεια των αποτελεσμάτων εξαρτάται από την εμπειρία, τις πολιτιστικές ικανότητες και τις δεξιότητες των εξεταστών.

Η ακεραιότητα της διαδικασίας της συνέντευξης ενισχύεται όταν οι εξεταστές είναι ανεξάρτητοι από την αποφαινόμενη αρχή που είναι υπεύθυνη για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τους αιτούντες.

Η μακροσκοπική εξέταση της εξωτερικής εμφάνισης (π.χ. ύψος, ανάπτυξη, χρώμα δέρματος προσώπου) μπορεί να είναι ένας επιπλέον παράγοντας που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τον υπολογισμό της ηλικίας. Ωστόσο, η εξωτερική εμφάνιση δεν πρέπει να έχει μεγαλύτερη βαρύτητα από μια απλή ένδειξη, καθώς είναι αναξιόπιστη και νομικά αμφισβητήσιμη.

⁽¹¹⁶⁾ Βλ. επίσης το [πλαίσιο πρακτικών παραμέτρων](#) με έμφαση στην εμπορία ανθρώπων και τους γάμους παιδιών.

Τομείς διερεύνησης	Παραδείγματα ερωτήσεων (μη εξαντλητικός κατάλογος –να προσαρμόζεται στο πλαίσιο και τις προσωπικές περιστάσεις του αιτούντος)
<p>Σύνθεση και ιστορικό της οικογένειας, συμπεριλαμβανομένων</p> <ul style="list-style-type: none"> • της σειράς γεννήσεων και των ηλικιών των αδελφών, • της ηλικίας των γονέων, • σημαντικών γεγονότων ζωής. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Μπορείς να μου πεις την ημερομηνία γέννησής σου, ή την ημέρα και το έτος γέννησής σου; Αν αυτό σου φαίνεται δύσκολο, μπορείς να μου πεις τι έχεις ακούσει από άλλους για την περίοδο, την εποχή ή το έτος που γεννήθηκες;</i> • <i>Ποιοι είναι οι άνθρωποι του στενού οικογενειακού σου κύκλου, δηλαδή εκείνοι με τους οποίους ζούσες στο παρελθόν (π.χ. γονείς, αδέρφια, παππούδες και γιαγιάδες ή άλλοι συγγενείς);</i> • <i>Πόσα αδέρφια έχεις; Είναι μεγαλύτερα ή μικρότερα από εσένα; Πες μου, σε παρακαλώ, τη διαφορά ηλικίας ανάμεσα σε εσένα και τα αδέρφια σου.</i> • <i>Ξέρεις πόσων ετών ήταν οι γονείς σου όταν γεννήθηκες; Πόσων ετών θα ήταν τώρα;</i> • <i>Θυμάσαι κάποια γεγονότα/κάποιους εορτασμούς της οικογένειας, όπως, για παράδειγμα, τη γέννηση αδελφών ή κοντινών ξαδέλφων, τον γάμο ενός στενού συγγενή ή τον θάνατο κάποιου; Πόσων ετών ήσουν όταν συνέβησαν αυτά τα πράγματα; Τι έτος ήταν;</i> • <i>Σου έχει πει ποτέ η οικογένειά σου ιστορίες για τα πρώτα χρόνια της παιδικής σου ηλικίας, όπως πότε άρχισες να περπατάς, πότε είπες την πρώτη σου λέξη, πότε ξεκίνησες το νηπιαγωγείο και το δημοτικό σχολείο, πότε σου έπεσε το πρώτο σου δόντι κ.λπ.; Εξήγησε/ανάφερε τι θυμάσαι ⁽¹⁷⁾.</i> • <i>Μπορείς να εξηγήσεις πώς γνωρίζεις/θυμάσαι ακριβώς το έτος / τον μήνα / την ημερομηνία (ορισμένων από τα γεγονότα/ορόσημα που αναφέρονται παραπάνω) τόσο καλά; Υπήρξε κάτι που σε βοηθά να θυμάσαι;</i>

⁽¹⁷⁾ Θα πρέπει να δοθεί προσοχή όταν υποβάλλετε αυτήν την ερώτηση, καθώς μπορεί να κάνει το άτομο να νιώσει ευάλωτο ή να οδηγήσει σε συγκεκριμένη συναισθηματική δυσφορία.

Άλλες ατομικές εμπειρίες.
 Πρώτες ευθύνες στο σπίτι,
 συμπεριλαμβανομένης της
 αμειβόμενης εργασίας.
 Σημαντικές αλλαγές ζωής
 ή μετακινήσεις.
 Προβλήματα υγείας.

- Πόσων ετών ήσουν όταν ξεκίνησες την πρώτη σου αμειβόμενη εργασία; Έκανες άλλη δουλειά στο παρελθόν, για παράδειγμα, δούλεψες στο αγρόκτημα της οικογένειάς σου κ.λπ.;
- Μετακόμισες ποτέ με την οικογένειά σου σε άλλο σπίτι, σε άλλη περιοχή ή χώρα; Θυμάσαι πόσων ετών ήσουν;
- Θυμάσαι το έτος και τον μήνα που έφυγες από τη χώρα σου; Πόσος καιρός πέρασε και πόσων ετών ήσουν;
- Έμεινες σε κάποια από τις χώρες από τις οποίες πέρασες πριν φτάσεις εδώ; Μπορείς να θυμηθείς πόσο καιρό έμεινες εκεί;
- Υπήρχαν ενήλικες, μεγαλύτερα αδέρφια ή άλλα μέλη της οικογένειάς ή φίλοι που ταξίδεψαν μαζί σου και μπορούν να σε βοηθήσουν να διευκρινίσεις την ηλικία σου; Είναι δυνατή η επικοινωνία μαζί τους;
- Είχες ποτέ ιατρικά προβλήματα στη ζωή σου, όπως χειρουργικές επεμβάσεις ή άλλες ασθένειες; Θυμάσαι τον τύπο της ασθένειας και το έτος ή την ηλικία που είχες;
- Μπορείς να εξηγήσεις πώς γνωρίζεις/θυμάσαι ακριβώς το έτος / τον μήνα / την ημερομηνία τόσο καλά; Συνέβαινε κάτι άλλο εκείνη την περίοδο που σε βοηθά να θυμάσαι (π.χ. κάποιο ιατρικό πρόβλημα, το τελευταίο έτος της πανδημίας COVID-19, ένας αγώνας του Παγκοσμίου Κυπέλλου κ.λπ.);
- Είσαι εμβολιασμένος/-η; Έχεις μαζί σου κάποια έγγραφα σχετικά με την υγεία σου, όπως δελτίο εμβολιασμού ή ιατρικά αρχεία;
- Είπες ότι ταξίδεψες μέσω άλλων χωρών και έμεινες σε ορισμένες από αυτές για κάποιο χρονικό διάστημα. Θυμάσαι πόσο καιρό έμεινες στον καταυλισμό προσφύγων / στη χώρα Χ πριν συνεχίσεις;

<p>Εκπαίδευση. Ηλικία έναρξης της σχολικής φοίτησης. Σχολική εξέλιξη. Αξιομνημόνευτες σχολικές εκδηλώσεις.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Είχες ποτέ την ευκαιρία να πας στο σχολείο;</i> • <i>Πόσων ετών ήσουν όταν πήγες για πρώτη φορά στο σχολείο;</i> • <i>Μπορείς να θυμηθείς τη χρονιά που ξεκίνησες;</i> • <i>Όταν άρχισες να δουλεύεις για να βοηθήσεις την οικογένειά σου, μπορούσες να συνεχίσεις να πηγαίνεις στο σχολείο; Σε ποια τάξη ήσουν εκείνη την εποχή;</i> • <i>Πόσα χρόνια σχολικής εκπαίδευσης έχεις ολοκληρώσει; Χρειάστηκε ποτέ να επαναλάβεις κάποια από τις τάξεις; Αν ναι, ποια;</i> • <i>Σταμάτησες ποτέ να πηγαίνεις στο σχολείο και, αν ναι, ποιος ήταν ο λόγος;</i> • <i>Ποια είναι η υψηλότερη τάξη που έχεις ολοκληρώσει μέχρι τώρα;</i> • <i>Θυμάσαι σε ποιο έτος ολοκλήρωσες εκείνη την τάξη ή πόσος καιρός πέρασε από τότε;</i> • <i>Μπορείς να εξηγήσεις πώς γνωρίζεις/θυμάσαι ακριβώς το έτος / τον μήνα / την ημερομηνία τόσο καλά; Υπήρξε κάτι που σε βοηθά να θυμάσαι;</i>
<p>Πολιτισμικά και θρησκευτικά ορόσημα. Τελετές ενηλικίωσης. Θρησκευτικά και εθιμικά τελετουργικά.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Σε ποια ηλικία αρχίζουν συνήθως οι νέοι να αναλαμβάνουν ευθύνες ενηλίκων στη χώρα / στον πολιτισμό σου; Ήσουν ακόμα εντός της κοινότητάς σου όταν ήσουν σε αυτήν την ηλικία ⁽¹¹⁸⁾;</i> • <i>Η κοινότητά σου οργανώνει τελετουργικά μύησης για να δείξει/γιορτάσει ότι κάποιος ενηλικιώνεται; Αυτές μπορεί να είναι μια αλλαγή στο χτένισμα, στα ρούχα που φοράς κ.λπ. Έχεις συμμετάσχει σε τέτοια τελετή ή ιεροτελεστία και θυμάσαι πόσος καιρός πέρασε από τότε;</i> • <i>Σε ποια ηλικία άρχισες να εξασκείς ενεργά την πίστη σου (π.χ. νηστεία);</i> • <i>Πότε άρχισες να παρακολουθείς θρησκευτικές λειτουργίες μόνος/-η σου; Πόσων ετών ήσουν;</i> • <i>Μπορείς να εξηγήσεις πώς γνωρίζεις/θυμάσαι ακριβώς το έτος/ τον μήνα/την ημερομηνία τόσο καλά; Υπήρξε κάτι που σε βοηθά να θυμάσαι;</i>

⁽¹¹⁸⁾ Θα πρέπει να δοθεί προσοχή όταν υποβάλλετε αυτήν την ερώτηση, καθώς μπορεί να κάνει το άτομο να νιώσει ευάλωτο ή να οδηγήσει σε συγκεκριμένη συναισθηματική δυσφορία.

Ιστορικά γεγονότα. Εθνικοί εορτασμοί, ημέρες ανεξαρτησίας, πολιτικές αλλαγές, αθλητικές ή πολιτιστικές εκδηλώσεις. Φυσικές καταστροφές, πλημμύρες, σεισμοί, λιμός ή ελλείψεις τροφίμων. Συγκρούσεις, μετακινήσεις προσφύγων ή εκτοπισμοί, ειρηνευτικές συμφωνίες ή εκχειρίσεις.

- Υπάρχουν μεγάλοι εορτασμοί/εθνικές εορτές που γιορτάζετε εσύ και η κοινότητά σου στη χώρα καταγωγής σου; Θυμάσαι πόσων ετών ήσουν όταν συμμετείχες για τελευταία φορά σε έναν τέτοιο εορτασμό;
- Μας είπες ότι είσαι από τη χώρα Χ. Θυμάσαι κάποιες εκλογές ή αλλαγή κυβέρνησης όταν ήσουν στη χώρα σου; Πόσων ετών ήσουν τότε; Ή θυμάσαι το έτος κατά το οποίο συνέβη;
- Θυμάσαι κάποια μεγάλη αθλητική εκδήλωση, όπως έναν διάσημο ποδοσφαιρικό αγώνα ή ένα τουρνουά που γιόρτασε ο κόσμος; Πόσων ετών ήσουν τότε; Σε ποιο έτος συνέβη;
- Έχετε βιώσει εσύ, η κοινότητά σου ή η περιοχή σου φυσική καταστροφή, όπως πλημμύρα, ξηρασία, σεισμό κ.λπ.; Πόσων ετών ήσουν τότε; Ή θυμάσαι το έτος κατά το οποίο συνέβη;
- Υπήρξε κάποιος πόλεμος ή κάποια σύγκρουση στην περιοχή ή τη χώρα σου που θυμάσαι ή για τα οποία σου έχουν μιλήσει; Πόσων ετών ήσουν;
- Υπήρξαν εορτασμοί ή συγκεντρώσεις στην κοινότητά σου όταν έπαυσαν οι συμπλοκές ή κηρύχθηκε η ειρήνη; Πόσων ετών ήσουν τότε;

Προετοιμασία της συνέντευξης – Συμβουλές για τους εξεταστές ⁽¹¹⁹⁾

- Εξοικειωθείτε με τα δεδομένα που αφορούν τη συγκεκριμένη χώρα και τις ΠΧΚ ⁽¹²⁰⁾ πριν από τη συνέντευξη. Οι εξεταστές πρέπει να έχουν καλή γνώση των πολιτισμικών διαφορών όσον αφορά τη σωματική ανάπτυξη, την εκπαίδευση, τις εμπειρίες ζωής και τις παραδοσιακές πρακτικές στην περιοχή/χώρα καταγωγής του αιτούντος, ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν τα συγκεκριμένα ζητήματα που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.
- **Προετοιμάστε εκ των προτέρων** σύνολα ερωτήσεων προσαρμοσμένα στην εκάστοτε υπόθεση σχετικά με πολιτισμικά και θρησκευτικά ορόσημα και ιστορικά γεγονότα, προσαρμόζοντάς τα ανάλογα με το τοπικό πλαίσιο, τις εθιμικές και θρησκευτικές πρακτικές του αιτούντος, αλλά και άλλες ειδικές ανάγκες που μπορεί να έχει.
- Μόλις οι αρμόδιες αρχές αιτηθούν υπολογισμό της ηλικίας, φροντίστε να υπάρχει διερμηνέας που μιλάει τη γλώσσα ή τη διάλεκτο του αιτούντος και, όπου είναι δυνατόν, διαπολιτισμικός μεσολαβητής, καταρτισμένος σε αυτού του είδους τις συνεντεύξεις, για να σας βοηθήσει να κατανοήσετε καλύτερα το πλαίσιο και να αποφύγετε παρανοήσεις.

⁽¹¹⁹⁾ BASW — Η επαγγελματική ένωση κοινωνικής εργασίας και κοινωνικών λειτουργιών, *Age Assessment: A Practice Guide*, 2023, <https://basw.co.uk/policy-and-practice/resources/age-assessment-basw-practice-guide>.

⁽¹²⁰⁾ Σχετικές ΠΧΚ διατίθενται στη [δικτυακή πύλη ΠΧΚ του EUAA](#) ή στο ecoi.net.

- Δημιουργήστε ένα ολοκληρωμένο [ημερολόγιο γεγονότων](#) που σχετίζονται με τη χώρα και την περιοχή του ατόμου.
- Οργανώστε ένα άνετο περιβάλλον (με φαγητό, νερό, πρόσβαση σε τουαλέτα και τακτικά διαλείμματα, το πολύ κάθε 1,5 ώρα ή ανάλογα με τις ανάγκες του αιτούντος, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν ειδικές ανάγκες).
- Προγραμματίστε τη συνάντηση λαμβάνοντας υπόψη τη διαθεσιμότητα του επιτρόπου και του νομικού συμβούλου.
- Ικανοποιήστε, όπου είναι δυνατόν, τις προτιμήσεις φύλου του αιτούντος όσον αφορά τους επαγγελματίες που συμμετέχουν στον υπολογισμό.

Διεξαγωγή της συνέντευξης – Συμβουλές για τους εξεταστές

- **Εξηγήστε** τον σκοπό της συνέντευξης, τον ρόλο των επαγγελματιών που συμμετέχουν και παρίστανται (συμπεριλαμβανομένου του διερμηνέα ή του διαπολιτισμικού μεσολαβητή) και τους λόγους για τους οποίους η δηλούμενη ηλικία αμφισβητείται.
- Ενημερώστε τον αιτούντα σχετικά με τη διάρκεια της συνέντευξης και την πιθανότητα να χρειαστούν **πολλές συναντήσεις**.
- Επαληθεύετε τακτικά την **κατανόηση** του αιτούντα όσον αφορά τις παρεχόμενες πληροφορίες.
- Κάντε μερικές αρχικές γενικές ερωτήσεις και προσφέρετε λίγο νερό, ώστε να δημιουργήσετε μια **πιο χαλαρή ατμόσφαιρα**.
- Χρησιμοποιήστε μια **χρονολογική προσέγγιση**, αλλά όχι απαραίτητα σε διαδοχική σειρά. Χρησιμοποιήστε μια τεχνική κυκλικών ερωτήσεων, επανέλθετε στα θέματα για να **ελέγξετε τη συνέπεια** και δώστε στον αιτούντα την ευκαιρία να διευκρινίσει τυχόν ασυνέπειες κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Για παράδειγμα: *«Νομίζω ότι μας είπες πως είσαι 17 ετών τώρα και πως το ταξίδι σου σε αυτήν τη χώρα διήρκεσε 2 χρόνια. Σε ένα σημείο της συζήτησής μας, είπες ότι ήσουν 16 ετών όταν έφυγες από τη χώρα σου. Θα μπορούσες να το εξηγήσεις περαιτέρω;»*
- Ζητήστε τις **πηγές των πληροφοριών**. Για τον σκοπό αυτόν, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε «ερωτήσεις επιβεβαίωσης», όπως *«Πώς το ξέρεις αυτό;», «Μπορείς να εξηγήσεις πώς θυμάσαι ακριβώς το έτος / τον μήνα / την ημερομηνία τόσο καλά; Συνέβαινε κάτι που σε βοηθά να θυμάσαι;»*.
- Για να αποφευχθεί ένα νέο τραύμα, μην κάνετε τις τραυματικές εμπειρίες (π.χ. ένας αιτών να ήταν μάρτυρας της δολοφονίας του ενός γονέα) κύριο σημείο συζήτησης κατά τη συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας. Εάν μια τέτοια εμπειρία κοινοποιηθεί για πρώτη φορά κατά τη διάρκεια της συνέντευξης για τον υπολογισμό, φροντίστε ο αιτών να έχει πρόσβαση σε μετέπειτα υποστήριξη, όπου απαιτείται.
- Λάβετε υπόψη ότι οι αναμνήσεις γεγονότων του παρελθόντος ποικίλλουν ανάλογα με την ηλικία του ατόμου, την ψυχική του διάθεση, τη στιγμή της εμπειρίας και τη φύση των γεγονότων. Για παράδειγμα, οι δυσάρεστες ή τραυματικές αναμνήσεις ενδέχεται να διαστρεβλώνουν την αντίληψη του χρόνου: το άτομο ενδέχεται να θυμάται ότι διήρκεσαν επ' άπειρο ή, αντίθετα, να τις θυμάται ελάχιστα. Τα χαρούμενα γεγονότα ενδέχεται να ανακαλούνται με λεπτομέρειες και να εμφανίζονται πιο σημαντικά από ό,τι ήταν τότε.

- Κρατήστε λεπτομερείς γραπτές σημειώσεις ή ηχογραφήσεις των συνεντεύξεων.
- Ζητήστε οποιοδήποτε είδος αποδεικτικών στοιχείων, εάν υπάρχει (π.χ. φωτογραφίες που μοιράστηκε οικειοθελώς ο αιτών και απεικονίζουν εορτασμούς σχολικών ή οικογενειακών εκδηλώσεων). Έγγραφα όπως σχολικά έγγραφα, οικογενειακά δελτία εμβολιασμού ή άλλα ιατρικά αρχεία, ακόμη και αν δεν αναφέρουν την ηλικία, μπορούν να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την κατά προσέγγιση ηλικία του αιτούντος.
- Δώστε σημασία στα εξής:
 - το επίπεδο κόπωσης, άγχους, έντασης του αιτούντος και των επαγγελματιών που συμμετέχουν στον υπολογισμό·
 - το κοινωνικό ιστορικό και τη σύνθεση της οικογένειας (λάβετε υπόψη καταστάσεις όπως η σύνθεση μιας πολυγαμικής οικογένειας, όπου τα αδέρφια μπορεί να είναι από διαφορετικές μητέρες ή πατέρες, ή την πολιτισμική αφομοίωση των διευρυμένων οικογενειών στις πυρηνικές οικογένειες)·
 - την εκπαίδευση, το επίπεδο ανεξαρτησίας και αυτοφροντίδας του αιτούντος (δηλαδή, συγκεντρώστε πληροφορίες σχετικά με τους τύπους των δραστηριοτήτων στις οποίες συμμετείχε πριν από την άφιξή του στην Ευρώπη)·
 - τις εμπειρίες ζωής, τα δυσάρεστα και τραυματικά γεγονότα που ενδέχεται να είχαν αντίκτυπο στη διαδικασία γήρανσης, να είναι δύσκολο να ανακληθούν ή να προκαλέσουν περαιτέρω τραύμα.
- Χρησιμοποιήστε ερωτήσεις ανοιχτού τύπου και αποφύγετε τις ανακριτικές ή εξεταστικές διατυπώσεις.
- Δώστε στον αιτούντα την ευκαιρία να υποβάλει διευκρινιστικές ερωτήσεις ή/και να διευκρινίσει ασυνέπειες στις απαντήσεις του.

Ολοκλήρωση της συνέντευξης – Παρατηρήσεις για τους εξεταστές

- Ολοκληρώστε τη συνέντευξη με τρόπο που αφήνει στον αιτούντα μια αίσθηση επιτυχίας και εξηγήστε τα επόμενα βήματα της διαδικασίας.
- Εάν τα αποτελέσματα δεν είναι σαφή ή εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες μετά τη διαδικασία της συνέντευξης για τον υπολογισμό της ηλικίας, μπορείτε να συνεχίσετε να **εφαρμόζετε το ευεργέτημα της αμφιβολίας** στο εξεταζόμενο άτομο.

Ημερολόγιο γεγονότων – Τεχνική

- Προσδιορίστε το ημερολόγιο που χρησιμοποιείται στον πολιτισμό του αιτούντος και εξοικειωθείτε με αυτό ⁽¹²¹⁾.
- Επικαιροποιείτε τακτικά το ημερολόγιο γεγονότων με τις πλέον πρόσφατες πληροφορίες που σχετίζονται με διάφορες περιοχές και πολιτισμούς.

⁽¹²¹⁾ Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στο Longstaff, A., [Calendars-from-around-the-world](#) (Ημερολόγια από όλο τον κόσμο), 2005.

- Δημιουργήστε ένα οπτικό χρονοδιάγραμμα χρησιμοποιώντας ένα μεγάλο χαρτί ή ένα ψηφιακό εργαλείο ή έναν πίνακα.
- Προσθέστε γνωστά ιστορικά γεγονότα που σχετίζονται με την περιοχή τους.
- Προσδιορίστε τα πολιτισμικά και θρησκευτικά ορόσημα του αιτούντος και εξοικειωθείτε με αυτά.
- Σημειώστε σημαντικά προσωπικά γεγονότα που αναφέρει ο αιτών και προσθέστε το έτος που θα χρησιμοποιήσετε ως σημείο αναφοράς. Μπορείτε να συμπληρώσετε το χρονοδιάγραμμα σε συνεργασία με τον αιτούντα [χρησιμοποιώντας εργαλεία όπως, για παράδειγμα, χάρτες ζωής ⁽¹²²⁾].
- Χρησιμοποιήστε κώδικα χρωμάτων για διαφορετικούς τύπους γεγονότων (επιβεβαιωμένα, ασαφής απάντηση κ.λπ.).
- Πριν ολοκληρώσετε τη συγκέντρωση πληροφοριών που σχετίζονται με το χρονοδιάγραμμα, καθώς αυτό αφορά συγκεκριμένα ορόσημα και γεγονότα, ελέγξτε αν υπάρχουν προφανείς ασυνέπειες και δώστε στον αιτούντα την ευκαιρία να τις διευκρινίσει/διορθώσει.

Πίνακας 3. Πρακτικό παράδειγμα της τεχνικής του ημερολογίου γεγονότων

Γεγονός που κοινοποιήθηκε από τον αιτούντα	Σχόλια του εξεταστή
Δηλούμενο έτος γέννησης: 2001.	Το αιθιοπικό ημερολόγιο (<i>Ge'ez</i>) είναι 7 χρόνια «πίσω» από το Γρηγοριανό ημερολόγιο που χρησιμοποιείται στα περισσότερα μέρη του κόσμου. Επομένως, το πιο πιθανό είναι ο αιτών να γεννήθηκε το 2008.
Τα 13α γενέθλιά του εορτάστηκαν στην Αίγυπτο με έναν φίλο το 2014, όταν εκλέχθηκε πρωθυπουργός ο Abiy Ahmed.	Ο Abiy εξελέγη το 2021 (υπολογίζοντας τα έτη με βάση το Γρηγοριανό ημερολόγιο). Οι εορτασμοί για τα 13α γενέθλια που θυμόταν ο αιτών επιβεβαιώνουν ότι ο αιτών είναι πιθανώς 16 ετών το 2024.

Διατύπωση γνωμοδότησης

Οι εξεταστές προβαίνουν σε τριγωνισμό των πληροφοριών που έλαβαν από τον αιτούντα με γνωστά γεγονότα και λαμβάνουν υπόψη πολιτισμικούς παράγοντες που ενδέχεται να επηρεάζουν την αντίληψη της ηλικίας ή την ανάμνηση των γεγονότων.

- Μετά τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένου υλικού της συνέντευξης και άλλων πηγών πληροφοριών και παρατήρησης, οι εξεταστές θα πρέπει να μελετήσουν τη συνέπεια του χρονοδιαγράμματος και να εντοπίσουν τυχόν αντιφάσεις. Εάν υπάρχουν ξεκάθαρες ασυνέπειες, είναι ζωτικής σημασίας να προσδιοριστεί προσεκτικά ποια αποδεικτικά στοιχεία έχουν μεγαλύτερη βαρύτητα και να εξηγηθούν οι λόγοι για τους οποίους δίνεται προτεραιότητα σε συγκεκριμένα στοιχεία. Αυτή η διαδικασία, γνωστή ως «**στάθμιση των αποδεικτικών στοιχείων**»,

⁽¹²²⁾ Βλ. για παράδειγμα [Life Maps | Leeds Safeguarding Children Partnership](#).

περιλαμβάνει την εξισορρόπηση διαφορετικών πτυχών, αξιολογώντας τη μία άποψη έναντι της άλλης. Μια βασική πτυχή της τεκμηρίωσης ενός υπολογισμού της ηλικίας είναι να γίνεται σαφής διάκριση μεταξύ των ίδιων των αποδεικτικών στοιχείων και της ερμηνείας τους, διασφαλίζοντας ότι **τα γεγονότα** διαχωρίζονται από **τις απόψεις**.

Ορθή πρακτική – η συνάντηση πριν από την έκδοση απόφασης ⁽¹²³⁾

Αφού καταλήξουν σε αρχικό συμπέρασμα σχετικά με την ηλικία του αιτούντος, οι εξεταστές θα πραγματοποιήσουν μια συνάντηση με τον αιτούντα, τον επίτροπο και, κατά περίπτωση, τον νομικό σύμβουλο πριν από την έκδοση απόφασης, με τον ακόλουθο σκοπό:

- να παρουσιάσουν το προσωρινό συμπέρασμα σχετικά με την υπολογισμένη ηλικία·
- να επιτρέψουν στον αιτούντα να απαντήσει, ιδίως εάν το συμπέρασμα είναι αρνητικό σε σχέση αυτό που ανέμενε·
- να διασφαλίσουν ότι καμία πληροφορία δεν έχει παρεξηγηθεί, παρερμηνευθεί ή παραβλεφθεί·
- να δώσουν στον αιτούντα τη δυνατότητα να κοινοποιήσει τυχόν πρόσθετες σημαντικές λεπτομέρειες.

Οι εξεταστές εξετάζουν προσεκτικά τις πληροφορίες που εισφέρει το νεαρό άτομο και προσαρμόζουν τον υπολογισμό σε περίπτωση που προκύψουν νέες πληροφορίες. Η συνάντηση αυτή δεν αποτελεί μόνο πρακτικό βήμα για την επαλήθευση και τη συνεκτίμηση νέων δεδομένων, αλλά και μια νομική εγγύηση. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν πραγματοποιήθηκε η εν λόγω συνάντηση, ο δικαστικός έλεγχος που θέτει υπό αμφισβήτηση τους υπολογισμούς της ηλικίας ήταν επιτυχή.

Η γνωμοδότηση της έκθεσης υπολογισμού, η οποία διατυπώνεται και πρέπει να κοινοποιείται στην αποφαινόμενη αρχή, θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- περίληψη των προπαρασκευαστικών δραστηριοτήτων που πραγματοποιήθηκαν για να διασφαλιστεί μια ουσιαστική συνέντευξη με τον αιτούντα·
- την ημερομηνία, την τοποθεσία, το πλαίσιο και το χρονοδιάγραμμα των αλληλεπιδράσεων με το νεαρό άτομο (από την έναρξη έως την ολοκλήρωση του υπολογισμού της ηλικίας)·
- την υποστήριξη που παρασχέθηκε στον αιτούντα πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας·
- τη μέθοδο/μορφή που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό της ηλικίας καθώς και τα περιθώρια σφάλματος και τον τρόπο εφαρμογής τους·
- το όνομα / τον αριθμό μητρώου και τον ρόλο / την εμπειρογνώσια των εμπλεκόμενων ειδικευμένων επαγγελματιών και οποιουδήποτε άλλου παριστάμενου προσώπου (π.χ. διερμηνέα ή διαπολιτισμικού μεσολαβητή)·

⁽¹²³⁾ BASW — Η επαγγελματική ένωση κοινωνικής εργασίας και κοινωνικών λειτουργών, *Age Assessment: A Practice Guide*, 2023, <https://basw.co.uk/policy-and-practice/resources/age-assessment-basw-practice-guide>.

- τις πηγές πληροφοριών που χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της ηλικίας (εκθέσεις ΠΧΚ, άλλες δηλώσεις κ.λπ.)·
- τα αποδεικτικά στοιχεία που συγκεντρώθηκαν, καθώς και τον λόγο και τον τρόπο στάθμισής τους·
- τον τρόπο που αξιολογήθηκε και λήφθηκε υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού·
- την περίληψη των γεγονότων και των παρατηρήσεων και την εξήγηση του τρόπου με τον οποίο αυτά χρησιμοποιήθηκαν για τη διατύπωση της γνωμοδότησης της έκθεσης υπολογισμού·
- την υπογραφή καθενός από τους εξεταστές και την αναφορά της εκτιμώμενης ηλικίας / ημερομηνίας γέννησης.

Εάν τα πορίσματα είναι σαφή, υπάρχει συναίνεση μεταξύ των εξεταστών και εξαλείφονται όλες οι αμφιβολίες, ολοκληρώνεται ο υπολογισμός της ηλικίας και εκδίδεται απόφαση. Εάν **εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες**, ακολουθεί **παραπομπή στην επόμενη μη ιατρική μέθοδο**.

Το σκεπτικό των συστάσεων και της γνωμοδότησης που διατυπώθηκαν στην έκθεση θα πρέπει να είναι σαφές και να ακολουθείται όχι μόνο από την αποφαινόμενη αρχή αλλά και από τον επίτροπο και άλλα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη, όπως δικαστές.

Ο αιτών θα λάβει την απόφαση εγγράφως. Θα περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την προσφυγή σύμφωνα με το εθνικό πλαίσιο και πληροφορίες σχετικά με τα επόμενα βήματα.

Τα σχετικά έγγραφα πρέπει να αποθηκεύονται στον φάκελο του αιτούντος και να κοινοποιούνται στον υπεύθυνο επαφής της επιτροπής εξεταστών (εάν υπάρχει) για τον συντονισμό της κοινοποίησης της απόφασης στον αιτούντα/επίτροπο και σε άλλες αρμόδιες αρχές. Ο επίτροπος θα πρέπει να έχει πρόσβαση στον φάκελο.

Παράρτημα 2 – Ψυχοκοινωνική εκτίμηση

Το άρθρο 25 παράγραφος 1 του ΚΔΑ αναφέρεται στην ψυχοκοινωνική εκτίμηση. Η εν λόγω εκτίμηση μπορεί να περιλαμβάνει ερωτήσεις παρόμοιες με εκείνες που αναφέρονται ανωτέρω στο [παράρτημα 1: Συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας](#). Ωστόσο, εμβαθύνει περισσότερο για την κατανόηση των πρόσθετων παραγόντων κινδύνου και προστασίας που συνδέονται με την ανάπτυξη του αιτούντος που εξετάζεται.

Ορισμένα δημογραφικά στοιχεία, εάν είναι διαθέσιμα, μπορούν να επιβεβαιωθούν με την υποβολή ορισμένων στοχευμένων ερωτήσεων. Σε κάθε περίπτωση, το άτομο που διενεργεί την ψυχοκοινωνική εκτίμηση πρέπει να αποφεύγει ερωτήσεις για τις οποίες υπάρχουν ήδη διαθέσιμες πληροφορίες. Συνιστάται να επαληθεύονται τα διαθέσιμα δημογραφικά στοιχεία του αιτούντος ως άσκηση εξοικείωσης και να αξιοποιηθεί ο χρόνος για την ανάπτυξη μιας καλής σχέσης, για παράδειγμα: «Βλέπω ότι είσαι από τη χώρα Χ και έφτασες εδώ πριν από λίγες εβδομάδες. Σωστά;», «Κατάφερες ως τώρα να εξοικειωθείς λιγάκι;»

Ακολουθεί ένα ενδεικτικό υπόδειγμα για καθοδήγηση σχετικά με τα σημαντικά θέματα που πρέπει να καλυφθούν

Date de l'évaluation	
Heure de début / heure de fin	
Numéro de l'évaluation	
Nom(s) de l'/des évaluateur(s)	
Nom/coordonnées/code de l'interprète (le cas échéant)	
Nom/coordonnées du tuteur (temporaire) ou de l'adulte responsable	
Nom/coordonnées de toute autre personne présente (par exemple, médiateur culturel, proches)	

Τομείς διερεύνησης	
Όνοματεπώνυμο του ατόμου. Ρωτήστε αν έχουν και παρατσούκλι.	
Τρέχουσα διεύθυνση	
Αριθμός αναγνώρισης	
Φύλο	Θ/Α/Χ
Δηλούμενη ημερομηνία γέννησης / ηλικία	

Θρησκεία/πίστη	
Μητρική γλώσσα	
Άλλες ομιλούμενες γλώσσες	
Ικανότητα ανάγνωσης/γραφής σε οποιαδήποτε από τις γλώσσες	Ναι/όχι Εάν ναι, διευκρινίστε:
Ιθαγένεια / εθνοτική καταγωγή / φυλή	
Τόπος γέννησης (πόλη/χωριό/περιοχή)	
Ανιθαγένεια	Ναι/όχι
Έτη ολοκληρωμένης επίσημης τυπικής εκπαίδευσης	
Τυχόν διαθέσιμα έγγραφα (πρωτότυπα ή/και αντίγραφα) που μπορούν να ανακτηθούν για να βοηθήσουν στην εκτίμηση της ηλικίας.	<ul style="list-style-type: none"> • Ληξιαρχική πράξη γέννησης • Διαβατήριο • Δελτίο ταυτότητας • Σχολικές ή παρόμοιες εκθέσεις • Έγγραφο βάπτισης / άλλα θρησκευτικά έγγραφα που αναφέρουν το όνομα και την ηλικία • Έγγραφα που σχετίζονται με την υγεία (ιατρικές γνωματεύσεις / δελτία εμβολιασμού κ.λπ.) • Άλλο (προσδιορίστε)
Οποιοδήποτε έγγραφο που δεν είναι διαθέσιμο κατά τη στιγμή του υπολογισμού της ηλικίας, αλλά μπορεί να προσκομιστεί και να υποβληθεί αργότερα ⁽¹²⁴⁾.	<ul style="list-style-type: none"> • Όπως και στην παραπάνω σειρά.

- Σύνθεση της οικογένειας και ενδεικτικές ερωτήσεις που σχετίζονται με το κοινωνικό υπόβαθρο

Ονοματεπώνυμο γονέων.	
(Εκτιμώμενη) ηλικία και των δύο γονέων.	

⁽¹²⁴⁾ Κατά το στάδιο παροχής πληροφοριών, ο αιτών πρέπει να ενημερώνεται ότι πρέπει να προσκομίσει κάθε χρήσιμο έγγραφο που μπορεί να υποστηρίξει τους ισχυρισμούς του, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν την ηλικία του.

Οικογενειακή κατάσταση των βιολογικών γονέων.	<ul style="list-style-type: none">• Άγαμος/-η• Έγγαμος/-η• Διαζευγμένος/-η• Σε διάσταση• Ξαναπαντρεμένος/-η• Χήρος/-α• Θανών/-ούσα
Γονείς, αδέρφια και τόπος όπου βρίσκονται.	<p>Δημιουργήστε ένα χρονοδιάγραμμα με τον αριθμό των αδελφών που δηλώνει ο αιτών και δείτε τι σειρά έχει ο αιτών μεταξύ των αδελφών (π.χ. πρώτος/τελευταίος/μεσαίος).</p> <p>Σχεδιάστε ένα συμβολικό γενεαλογικό δέντρο που περιλαμβάνει την ηλικία των σημαντικών προσώπων που αναφέρονται από τον αιτούντα (π.χ. γονείς, αδέρφια, γιαγιά, θεία, θείος), για να βοηθήσετε στη δημιουργία ενός χρονοδιαγράμματος και να παρέχετε μια γενική εικόνα της σύνθεσης της οικογένειας.</p> <p>Ρωτήστε αν όλα τα αδέρφια έχουν την ίδια μητέρα ή/και τον ίδιο πατέρα, αν ένας από τους γονείς παντρεύτηκε περισσότερες από μία φορές (για παράδειγμα, είχε πολλές συζύγους) και πού βρίσκονται τα μέλη της οικογένειας σήμερα.</p> <p>Η προσέγγιση αυτή μπορεί επίσης να σας βοηθήσει να εξακριβώσετε αν ο αιτών ζούσε με οποιοδήποτε από τα προαναφερθέντα πρόσωπα πριν εγκαταλείψει τη χώρα καταγωγής του.</p>
Γάμος/σχέσεις του αιτούντος.	<p>Είναι σημαντικό να καταγράφονται τυχόν αναφορές σε γάμο παιδιών / καταναγκαστικό γάμο και ενδεχομένως εξαρτώμενα τέκνα (συμπεριλαμβανομένης της εφηβικής εγκυμοσύνης σε περίπτωση κοριτσιών).</p>
Εκπαίδευση, εργασία ή/και άλλα καθήκοντα.	<p>Θέματα που πρέπει να καλύπτονται κατά την εκτίμηση:</p> <ul style="list-style-type: none">• έτος κατά το οποίο ο αιτών ξεκίνησε την επίσημη τυπική εκπαίδευση (συμπεριλαμβανομένων των θρησκευτικών σχολείων).• τα ονόματα και οι τοποθεσίες των σχολείων στα οποία φοίτησε.• ονόματα των δασκάλων.• πόσες τάξεις παρακολούθησε ο αιτών.• απόσταση μεταξύ σχολείου και κατοικίας.• αγαπημένα μαθήματα, και σε περίπτωση που ο αιτών εγκατέλειψε πρόωρα το σχολείο:<ul style="list-style-type: none">▪ ανάλυση των συγκεκριμένων λόγων για τους οποίους εγκατέλειψε το σχολείο (π.χ. για να συνεισφέρει στο οικογενειακό εισόδημα).

- ηλικία του αιτούντος όταν εγκατέλειψε το σχολείο.
- εάν ο αιτών ασχολείται με μικροεμπόριο, αγροτικές εργασίες, οικιακές εργασίες, φροντίδα μικρότερων αδελφών, άλλες εργασίες παράλληλα με το σχολείο.

Αυτές οι πληροφορίες μπορούν να βοηθήσουν στη δημιουργία ενός χρονοδιαγράμματος, ενώ παράλληλα παρέχουν στοιχεία για τον προσδιορισμό της ανάπτυξης του αιτούντος και ενδεχομένως για τους λόγους για τους οποίους ένα παιδί μπορεί να φαίνεται μεγαλύτερο από την ηλικία του, π.χ. λόγω της πρόωρης ανάληψης μεγάλων ευθυνών.

Πρακτική συμβουλή

Σε περιπτώσεις πιθανού γάμου παιδιών / εφηβικής εγκυμοσύνης, πρέπει να αντιμετωπίζονται οι πρόσθετες ανάγκες προστασίας ή υγειονομικής περίθαλψης (συμπεριλαμβανομένων των εξαρτώμενων ατόμων).

Ενδεικτικές ερωτήσεις: «Μπορώ να σε ρωτήσω αν έχεις ήδη δική σου οικογένεια;», «Είσαι ήδη πατέρας/μητέρα;» Εάν ναι – «Ξέρεις πού βρίσκεται αυτήν τη στιγμή ο/η σύζυγός σου ή ο/η σύντροφός σου; Είναι το παιδί σου μαζί σου ή κάποιος άλλος σε βοηθάει να το φροντίσεις;»

Σε περίπτωση αιτούσας, συνεχίστε με τις παρακάτω ερωτήσεις και επαληθεύστε εν συντομία αν υπάρχουν άλλες πιθανές επείγουσες πρόσθετες ανάγκες από αυτήν την άποψη.

«Μπορώ να σε ρωτήσω αν έχεις μείνει έγκυος στο παρελθόν ή αν είσαι τώρα έγκυος; Αν ισχύει αυτό, έχεις ήδη επισκεφτεί γιατρό για να ελέγξεις την υγεία σου / την υγεία του μωρού σου;»

Οι ερωτήσεις για τον γάμο και την εγκυμοσύνη σε γυναίκες/κορίτσια μπορεί να είναι πολύ ευαίσθητο θέμα. Η σχέση ή/και η εγκυμοσύνη ενδέχεται να έχουν συμβεί χωρίς τη συγκατάθεση του ατόμου (π.χ. καταναγκαστικός γάμος / εγκυμοσύνη ως αποτέλεσμα σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή βίας). Επομένως, ο εξεταστής που θέτει τέτοιου είδους ερωτήσεις πρέπει να είναι ενήμερος για την ευαισθησία του θέματος και, πριν αρχίσει να συζητά λεπτομερέστερα τις πιθανές ανάγκες, πρέπει να διασφαλίσει ότι υπάρχουν διαθέσιμες επιλογές παραπομπής για ιατρική περίθαλψη και ψυχοκοινωνική υποστήριξη.

Σε περίπτωση παραπομπής, εξηγήστε στην αιτούσα και στον επίτροπο τους λόγους για τους οποίους η εν λόγω παραπομπή είναι επωφελής και αναγκαία. Τονίστε ότι οι πληροφορίες που κοινοποιήθηκαν είναι εμπιστευτικές. Έχετε υπόψη ότι πρέπει να λαμβάνεται συναίνεση πριν από την παραπομπή.

- Ενδεικτικές ερωτήσεις που σχετίζονται με **το ταξίδι** του αιτούντος για να βοηθήσουν στη δημιουργία χρονοδιαγράμματος

Πληροφορίες για το ταξίδι και την υγεία.

Μπορείς να μου εξηγήσεις γιατί αποφάσισες να φύγεις από τη χώρα σου;

Θυμάσαι πότε (έτος/μήνας/εποχή) έφυγες από τη χώρα σου;

Ποια ήταν η πρώτη χώρα στην οποία μετακόμισες;

Θυμάσαι τις χώρες ή/και τις περιοχές από τις οποίες πέρασες πριν φτάσεις εδώ (κατά περίπτωση);

Ποια ήταν τα κύρια μεταφορικά μέσα σου; Λεωφορείο, αυτοκίνητο, περπάτημα, πλοίο, αεροπλάνο, πολλαπλά μέσα;

Σταμάτησες σε οποιαδήποτε από αυτές τις χώρες (κατά περίπτωση) για μεγαλύτερες περιόδους; Εάν ναι, μπορείς να μου πεις πόσο καιρό έμεινες σε καθεμία από τις χώρες και τι έκανες εκεί;99

Ταξίδεψες μόνος, με την οικογένειά σου ή σε ομάδα;

Πώς συντηρήθηκες κατά τη διάρκεια του ταξιδιού;

Εργάστηκες; Για πόσο χρονικό διάστημα;

Σε βοήθησε κάποιος να πληρώσεις το ταξίδι; Πώς πλήρωσες για τη μεταφορά σου;

Συνέβη κάτι ιδιαίτερο όταν έφυγες από τη χώρα σου και στις χώρες από τις οποίες πέρασες –για παράδειγμα, συγκομιδή, γιορτές, Ραμαζάνι, καιρικές συνθήκες που υποδηλώνουν συγκεκριμένη εποχή, εκλογές ή φυσικές καταστροφές;

Πρακτική συμβουλή

Εάν κατά τη διάρκεια της ψυχοκοινωνικής εκτίμησης εντοπιστούν ενδείξεις πιθανής εκμετάλλευσης και ΕΑ, μπορείτε να κάνετε τις παρακάτω ερωτήσεις για να μάθετε περισσότερα σχετικά με τις συνθήκες, τον τρόπο με τον οποίο το υποτιθέμενο παιδί κατάφερε να οργανώσει το ταξίδι του και την τρέχουσα κατάστασή του.

Παραδείγματα ερωτήσεων: «Μπορώ να σε ρωτήσω πώς οργάνωσες το ταξίδι σου;», «Χρειάστηκε να δανειστείς χρήματα από κάποιον ή χρωστάς χρήματα σε κάποιον για το ταξίδι σου;», «Όταν έφτασες εδώ, περίμενες να συναντήσεις κάποιον για να σε βοηθήσει να εγκατασταθείς;», «Σου υποσχέθηκε κάποιος δουλειά ή σου έδωσε τηλέφωνο ή αριθμό τηλεφώνου να καλέσεις μόλις φτάσεις;», «Ποιο ήταν το σχέδιό σου μόλις έφτασες εδώ όσον αφορά τη χώρα στην οποία σκοπεύεις να μείνεις;», «Γνωρίζεις κανέναν εδώ; Με ποιον σκόπευες να μείνεις;», «Κρατάει κανείς τα έγγραφά σου, όπως ταυτότητα, διαβατήριο ή άλλα έγγραφα, ή έχει πάρει κανείς τέτοια έγγραφα από σένα;», «Σου έχει ζητήσει κανείς να εργαστείς ή να κάνεις άλλες δραστηριότητες από τότε που έφτασες εδώ, συμπεριλαμβανομένων δραστηριοτήτων/εργασιών που δεν νιώθεις άνετα να κάνεις;»

Σε περιπτώσεις **ορατής** δερματοσιξίας (η οποία δεν πρέπει να συγχέεται με την παραδοσιακή δερματοσιξία διαφόρων φυλών), θέστε στον αιτούντα μερικές ερωτήσεις σχετικά με αυτήν. **Μην ενθαρρύνετε την αφαίρεση ρούχων για να δείξουν τη δερματοσιξία.** Γενικά, η δερματοσιξία μπορεί να παρέχει κάποιες πληροφορίες ή ενδείξεις σχετικά με την ιδιοκτησία (δουλεία/εμπορία ανθρώπων) ή την ένταξη σε συγκεκριμένες συμμορίες/παραστρατιωτικές οργανώσεις.

Εάν εντοπιστούν ενδείξεις σχετικά με αυτό, θα χρειαστεί να παραπέμψετε τον αιτούντα στις αρμόδιες αρχές, για να διευκρινιστεί εάν το άτομο είναι πράγματι θύμα ΑΕ, ώστε να εξασφαλιστεί η προστασία του και να μειωθεί/εξαλειφθεί ο κίνδυνος ενδεχόμενης συνεχιζόμενης εκμετάλλευσης. Η εν λόγω παραπομπή θα πρέπει να συζητείται με τον επίτροπο. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και η προστασία του θα πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο της εκτίμησης.

Παραδείγματα ερωτήσεων: «Παρατήρησα το τατουάζ στο χέρι σου. Έχει συγκεκριμένη σημασία;», «Πόσο καιρό έχεις το τατουάζ;», «Πού το έκανες / ποιος έκανε το τατουάζ;», «Εσύ επέλεξες το σχέδιο ή σε συμβούλεψε/βοήθησε κάποιος να επιλέξεις;»

- **Πρόσθετες πτυχές** που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη διάρκεια μιας ψυχοκοινωνικής εκτίμησης (παρατήρηση της **εξωτερικής εμφάνισης / της ανάπτυξης / της γλώσσας** κ.λπ.)

Μόνο παρατήρηση

- **Εξωτερική εμφάνιση/διατροφική κατάσταση:** κακή (π.χ. χλωμός, αδύνατος, παχύσαρκος) / υγιής (π.χ. δυνατός, σε καλή φυσική κατάσταση, στον μέσο όρο).
- **Προσωπική υγιεινή:** ρούχα/μαλλιά/δόντια — καθαρά ή παραμελημένα (λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών διαβίωσης του αιτούντος).
- **Μαλλιά/δέρμα:** αρχόμενη φαλάκρα, τρίχες στα αυτιά / στη μύτη, τρίχες στο πρόσωπο, ρυτίδες γύρω από τα μάτια / το στόμα / το μέτωπο / τον αυχένα, ακμή κ.λπ.
- **Άλλα:** ζαρωμένα χέρια, ορατό μήλο του Αδάμ (αγόρια στην εφηβεία), ορατή δερματοσιζία, ουλές/τραύματα, σκουλαρίκια κ.λπ.
- **Φωνή και λεξιλόγιο που χρησιμοποιούνται:** παιδική φωνή, τόνος, σύντομες/απλές απαντήσεις, περίτεχνο λεξιλόγιο, γενικές γνώσεις, ασυνάρτητες δηλώσεις κ.λπ.
- **Γλώσσα του σώματος:** ντροπαλός, αγχωμένος, εκνευρισμένος έναντι σχετικά χαλαρού, καθισμένου σε ευθεία θέση, αρμόζουσας οπτικής επαφής (λαμβάνοντας υπόψη τον πολιτισμό)· μήπως ο αιτών κοιτάει επίμονα/επιθετικά κ.λπ.;
- **Συμπεριφορά:** εσωστρεφής/εξωστρεφής, εχθρικός, αποφευκτικός, συνεργάσιμος, ντροπαλός κ.λπ.

Σημείωση. Τα παραπάνω είναι **καθαρά παρατηρήσεις**. Οι εξεταστές θα πρέπει να σημειώσουν ποια στοιχεία θα μπορούσαν να είναι σημαντικά για να βοηθήσουν στην εκτίμηση της ηλικίας του αιτούντος, καθώς και τυχόν ανησυχίες που συνδέονται με άλλες δυνητικές διασταυρούμενες ευπάθειες. Όλα αυτά τα στοιχεία πρέπει να καταγράφονται και μπορεί να οδηγήσουν σε παραπομπή, κατά περίπτωση (π.χ. σε περίπτωση εμπορίας ανθρώπων, εφηβικής εγκυμοσύνης κ.λπ.).

Να θυμάστε

Ο υπολογισμός της ηλικίας δεν πρέπει να βασίζεται αποκλειστικά στην εξωτερική εμφάνιση ή τη συμπεριφορά του αιτούντος.

- Ανάλογα με την καταγωγή ενός ατόμου, το ύψος και η εξωτερική εμφάνιση μπορεί να διαφέρουν σημαντικά (π.χ. τα μέλη ορισμένων αφρικανικών φυλών είναι ψηλότερα και πιο αδύνατα από τον μέσο όρο).

- Οι εμπειρίες ζωής μπορεί να επηρεάσουν την παρουσίαση και την εμφάνιση του αιτούντος. Τα παιδιά που αναγκάστηκαν να φροντίζουν τον εαυτό τους από μικρή ηλικία, που βίωσαν δυσάρεστα γεγονότα, συμπεριλαμβανομένου του τραύματος, ή/ και που εκτελούσαν σκληρή σωματική εργασία μπορεί να φαίνονται μεγαλύτερα από την πραγματική τους ηλικία (όσον αφορά τη εξωτερική τους εμφάνιση, τον τρόπο που μιλούν και τη γλώσσα που μπορεί να χρησιμοποιούν). Αντίθετα, άλλα μπορεί να παρουσιάζουν οπισθοδρόμηση στον τρόπο που συμπεριφέρονται, μιλούν και ενεργούν.

Η παρατήρηση πρέπει να οδηγεί στη συλλογή ενδείξεων που συγκρίνονται και συνδέονται μεταξύ τους. Μια μεμονωμένη ένδειξη δεν συνιστά εύλογη αμφιβολία.

Ολοκλήρωση της ψυχοκοινωνικής εκτίμησης

- Δώστε στον αιτούντα μία ακόμη ευκαιρία να υποβάλει ερωτήσεις/διευκρινίσεις σχετικά με οτιδήποτε κοινοποίησε, πριν από την επίσημη ολοκλήρωση της εκτίμησης. Κατά τη διάρκεια αυτής της συνάντησης, μπορεί να συζητηθεί η παραπομπή σε άλλους παρόχους υπηρεσιών σε περίπτωση που έχουν εντοπιστεί διασταυρούμενες ευπάθειες / ειδικές ανάγκες. Ζητήστε τη συναίνεση του αιτούντος για τον σκοπό αυτόν.
- Ενημερώστε τον αιτούντα για τα επόμενα βήματα, όπως στο παρακάτω παράδειγμα.
 - *Σήμερα δήλωσες ότι πιστεύεις πως είσαι Χ ετών.*
 - *Τώρα θα αναλυθούν όλες οι πληροφορίες που έχεις κοινοποιήσει. Θα λάβεις γραπτή ειδοποίηση σχετικά με την απόφαση για την ηλικία σου εντός [Χ ημερών/εβδομάδων, ανάλογα με το εθνικό χρονικό πλαίσιο]. Εντωμεταξύ, θα παραμείνεις στο [προσδιορίστε το κατάλυμα ή τη δομή περίθαλψης, π.χ. μια εγκατάσταση υποδοχής για παιδιά/αιτούντες άσυλο], όπου θα συνεχίσεις να λαμβάνεις υποστήριξη και βοήθεια μέχρι να ληφθεί η απόφαση.*

Ανάλυση και διατύπωση της γνωμοδότησης

- Οι εξεταστές καταλήγουν σε συμπέρασμα και συντάσσουν μια γνωμοδότηση, είτε αμέσως είτε σε εύθετο χρόνο (ανάλογα με τις περιστάσεις). Η γνωμοδότηση πρέπει να υπογράφεται από καθέναν από τους εξεταστές, κατά περίπτωση, και να αναφέρει την εκτιμώμενη ηλικία / ημερομηνία γέννησης.
- Εάν τα πορίσματα είναι σαφή, υπάρχει συναίνεση μεταξύ των εξεταστών και **εξαλείφονται όλες οι αμφιβολίες**, ολοκληρώνεται ο υπολογισμός της ηλικίας και εκδίδεται απόφαση.
- Εάν **εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες, ακολουθεί παραπομπή στην επόμενη μη ιατρική μέθοδο.**

Τα σχετικά έγγραφα πρέπει να αποθηκεύονται στον φάκελο του αιτούντος και να κοινοποιούνται στον υπεύθυνο επαφής της επιτροπής εξεταστών (εάν υπάρχει) για τον συντονισμό της κοινοποίησης της απόφασης στον αιτούντα/επίτροπο και σε άλλες αρμόδιες αρχές.

Παράρτημα 3 – Λίστες ελέγχου – Εφαρμοστέα πρότυπα, παροχή πληροφοριών, περίθαλψη και ασφάλεια

Εφαρμοστέα πρότυπα

Τόσο τα διεθνή όσο και τα ευρωπαϊκά νομικά πλαίσια ορίζουν τα ακόλουθα.

- Σε περίπτωση απώλειας, τα έγγραφα που πιστοποιούν την ταυτότητα πρέπει να αποκατασταθούν.
- Το βέλτιστο συμφέρον του αιτούντος λαμβάνεται υπόψη από τη στιγμή κατά την οποία υπάρχουν υπόνοιες ότι ο αιτών είναι κάτω των 18 ετών (ανήλικος), καθ' όλη τη διάρκεια του υπολογισμού, και έως ότου σαφή αποτελέσματα αποδείξουν το αντίθετο.
- Εφαρμόζεται το ευεργέτημα της αμφιβολίας όπου ενδείκνυται.
- Ο αιτών έχει άμεση πρόσβαση σε προσωρινό επίτροπο (έλεγχος διαλογής) ή/και ειδικευμένο, ανεξάρτητο επίτροπο, ο οποίος ενεργεί προς το βέλτιστο συμφέρον του αιτούντος, διασφαλίζει τη γενική ευημερία του αιτούντος και ασκεί τη νομική ικανότητα καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου και υποδοχής.
- Ο αιτών έχει λάβει πληροφορίες με τρόπο φιλικό προς το παιδί, οι πληροφορίες που παρασχέθηκαν είναι κατανοητές και έχουν επιβεβαιωθεί από τον αιτούντα. Ο αιτών είχε τη δυνατότητα να ζητήσει διευκρινίσεις και να υποβάλει ερωτήσεις.
- Παρέχεται νομικός σύμβουλος.
- Ο αιτών έχει λάβει πληροφορίες κατάλληλες για την ηλικία του σχετικά με τη διαδικασία ασύλου σε γλώσσα που κατανοεί, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικά με τη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας, κατά περίπτωση.
- Στη διαδικασία ασύλου και σε οποιαδήποτε άλλη διαδικασία, συμπεριλαμβανομένου του υπολογισμού της ηλικίας, η αμεροληψία, ο σεβασμός της αξιοπρέπειας και η μη εισαγωγή διακρίσεων αποτελούν βασικές αρχές που πρέπει να τηρούνται.
- Ο αιτών συμμετείχε στη διαδικασία και οι απόψεις του ακούστηκαν και λήφθηκαν υπόψη ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του.
- Ο αιτών υποστηρίζεται από τον επίτροπο και έχει τη δυνατότητα να συναινέσει στη συμμετοχή του στη διαδικασία ή/και να αρνηθεί να συμμετάσχει. (βλ. [Παράρτημα 4 – Παράδειγμα εντύπου συναίνεσης για συμμετοχή σε υπολογισμό της ηλικίας](#)).
- Όταν η δηλούμενη ηλικία του αιτούντος βρίσκεται εντός του φάσματος που προσδιορίζεται από τα άτομα που διενεργούν τον υπολογισμό της ηλικίας, η ηλικία αυτή γίνεται δεκτή. Διαφορετικά, ως αποτέλεσμα θα πρέπει να επιλέγεται η μικρότερη ηλικία (εντός του φάσματος).
- Ο αιτών, ο επίτροπος και ο νομικός του σύμβουλος θα πρέπει να ενημερώνονται για τους διαύλους, τα χρονοδιαγράμματα και τις λεπτομέρειες για την προσβολή μιας απόφασης σχετικά με την εκτιμώμενη ηλικία, κατά περίπτωση.

- Παρέχεται δωρεάν νομική συνδρομή και νομική εκπροσώπηση, ώστε να διασφαλίζεται, κατά περίπτωση, η πρόσβαση σε πραγματική προσφυγή.
- Ο υπολογισμός της ηλικίας έχει διενεργηθεί από ειδικευμένους επαγγελματίες στον τομέα του υπολογισμού της ηλικίας, οι οποίοι γνωρίζουν τις πολιτισμικές και εθνοτικές ιδιαιτερότητες.
- Ο ανήλικος έχει άμεση πρόσβαση σε ειδικό κέντρο υποδοχής, εν αναμονή της ολοκλήρωσης της διαδικασίας υπολογισμού της ηλικίας.
- Εφαρμόστηκε η διεπιστημονική και κλιμακωτή προσέγγιση: λιγότερο επεμβατική διαδικασία (σταδιακή εφαρμογή διεπιστημονικών μεθόδων), η διαδικασία ήταν κατάλληλη για το φύλο και τον πολιτισμό του αιτούντος.

Ενημέρωση και σύσταση

Για να δημιουργηθεί μια άνετη ατμόσφαιρα και να καλλιεργηθεί η εμπιστοσύνη και η συνεργασία, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ακόλουθες ενέργειες και πτυχές. Τα παρακάτω στοιχεία ισχύουν για όλες τις μεθόδους αξιολόγησης.

- Καλωσόρισμα.** Ξεκινήστε ρωτώντας τον αιτούντα πώς είναι, αν χρειάζεται μια γουλιά νερό κ.λπ., για να δημιουργήσετε μια καλή σχέση. Συστήστε όλα τα παριστάμενα άτομα, συμπεριλαμβανομένων των διερμηνέων και των μελών της επιτροπής, και δώστε χώρο στον αιτούντα, τον επίτροπο και τον νομικό σύμβουλό του να συστηθούν.
- Σκοπός του υπολογισμού της ηλικίας.** Εξηγήστε τον σκοπό του υπολογισμού με απλά λόγια, τονίζοντας την ανάγκη επαλήθευσης της ηλικίας όταν υπάρχουν αμφιβολίες (π.χ. έλλειψη δελτίου ταυτότητας ή άλλων εγγράφων). Ενημερώστε τον αιτούντα και τον επίτροπο για την κατά προσέγγιση διάρκεια του υπολογισμού, ώστε να διαχειριστούν τις προσδοκίες τους.
- Επεξήγηση της διαδικασίας συνέντευξης/υπολογισμού της ηλικίας.** Περιγράψτε πώς θα διεξαχθεί η συνέντευξη / ο υπολογισμός, ειδικά εάν θα παρίστανται πολλοί ειδικοί (π.χ. διάταξη επιτροπής), και εξηγήστε τους ρόλους των παριστάμενων.
- Ανεξαρτησία.** Ενημερώστε τον αιτούντα ότι το άτομο ή τα άτομα που διεξάγουν τη συνέντευξη / τον υπολογισμό δεν είναι υπεύθυνα για τις αποφάσεις σχετικά με το άσυλο ή το νομικό καθεστώς ούτε συνδέονται με τις αρχές επιβολής του νόμου. Ανάλογα με τη χώρα, τα άτομα που συμμετέχουν στον υπολογισμό της ηλικίας μπορεί να συνδέονται με τις αρχές υποδοχής ή/και τις αρχές υγείας/κοινωνικής πρόνοιας και προστασίας του παιδιού. Σε κάθε περίπτωση, οι εξεταστές δεν πρέπει να έχουν καμία σύγκρουση συμφερόντων.
- Επιβεβαίωση της κατανόησης.** Ζητήστε από τον αιτούντα να εξηγήσει με δικά του λόγια τι πρόκειται να συμβεί και καλέστε τον να υποβάλει ερωτήσεις ή να ζητήσει διαλείμματα ανά πάσα στιγμή. Διαθέστε χρόνο στον επίτροπο και τον νομικό σύμβουλο για να θέσουν ερωτήσεις ή να ζητήσουν διευκρινίσεις.

- Εμπιστευτικότητα.** Ενημερώστε ότι το άτομο ή τα άτομα που διεξάγουν τη συνέντευξη / τον υπολογισμό δεσμεύονται από το καθήκον εμπιστευτικότητας.
- Αίτημα συναίνεσης.** Εάν δεν έχει γίνει ακόμη, λάβετε τώρα συναίνεση του αιτούντος/ επιτρόπου πριν προχωρήσετε στη συνέντευξη / στον υπολογισμό, διασφαλίζοντας ότι κατανοούν τη διαδικασία πριν από την υπογραφή του εντύπου συναίνεσης. (βλ. [Παράρτημα 4 – Παράδειγμα εντύπου συναίνεσης για συμμετοχή σε υπολογισμό της ηλικίας](#)).
- Καταγραφή.** Διευκρινίστε τον σκοπό της **λήψης σημειώσεων/ηχογράφησης**, για να διασφαλίσετε τη διαφάνεια.
- Απόφαση σχετικά με την εκτιμώμενη ηλικία.** Ενημερώστε τον αιτούντα/επίτροπο σχετικά με το χρονοδιάγραμμα για τη λήψη **επιστολής απόφασης** και συμβουλευτείτε τον να φυλάξει την ειδοποίηση / επιστολή απόφασης σε ασφαλές και προσβάσιμο σημείο.
- Προσφυγή.** Ενημερώστε τον αιτούντα/επίτροπο σχετικά με τις επιλογές που έχει για να προσβάλει την απόφαση σχετικά με την εκτιμώμενη ηλικία, το χρονοδιάγραμμα για να το κάνει και πότε/πού μια τέτοια προσφυγή συνδέεται με την προσφυγή κατά αρνητικής απόφασης σχετικά με την αίτηση ασύλου. Διασφαλίστε ότι ο επίτροπος και ο αιτών γνωρίζουν πώς να αποκτήσουν πρόσβαση σε δωρεάν νομική συνδρομή και νομική εκπροσώπηση, ώστε να είναι σε θέση να ασκήσουν πραγματική προσφυγή.
- Ολοκλήρωση.** Αφιερώστε χρόνο ώστε ο αιτών, ο επίτροπος, ο διερμηνέας και τα μέλη της επιτροπής να αποχαιρετιστούν με σεβασμό.

Περίθαλψη και ασφάλεια

- Εάν υποψιάζεστε ότι ο αιτών έχει υπάρξει/είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων, συνιστάται να τον παραπέμψετε σε ειδικό.
- Εάν ο αιτών φοράει σκισμένα ρούχα/παπούτσια, ρωτήστε τον ευγενικά εάν έχει άλλα ρούχα/παπούτσια. Εάν όχι, φροντίστε να παραπεμφθεί σε κάποιο άτομο στην εγκατάσταση υποδοχής που μπορεί να τον βοηθήσει.
- Εάν ο αιτών έχει δυσάρεστη οσμή, ελέγξτε εάν παρέχεται επαρκής ποσότητα σαπουνιού και νερού για την τακτική υγιεινή στον χώρο όπου διαμένει ο αιτών και ενημερώστε τον αρμόδιο συνάδελφο και επίτροπο (π.χ. κοινωνικό λειτουργό ή συντονιστή του κέντρου). Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για κορίτσια των οποίων η έμμηνος ρύση μπορεί να έχει ξεκινήσει.
- Εάν ο αιτών εμφανίζεται υποσιτισμένος ή/και χρειάζεται ιατρική περίθαλψη, συνιστάται η παραπομπή του σε γενικό ιατρό.
- Εάν υπάρχει υποψία εγκυμοσύνης, ξεκινήστε τη διαδικασία παραπομπής σε συνεργασία με τον επίτροπο και υπό την προϋπόθεση ότι έχει δοθεί η συναίνεση της αιτούσας.

Σε περίπτωση που διαπιστωθεί η ανάγκη για οποιαδήποτε άλλη μορφή προστασίας σε σχέση με την τρέχουσα κατάσταση φιλοξενίας, εξετάστε αν είναι απαραίτητη η παραπομπή σε ασφαλές καταφύγιο.

Παράρτημα 4 – Παράδειγμα εντύπου συναίνεσης για συμμετοχή σε υπολογισμό της ηλικίας

Το παρόν δείγμα εντύπου συναίνεσης έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι τα (υποτιθέμενα) παιδιά και οι επίτροποί τους κατανοούν πλήρως τη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας πριν δώσουν τη συναίνεσή τους. Δείχνει πώς μπορούν να παρουσιαστούν οι πληροφορίες με τρόπο σαφή και φιλικό προς το παιδί, καλύπτοντας τα διάφορα στάδια, τα δικαιώματα και τις εγγυήσεις. Το έντυπο αυτό παρέχεται μόνο ως παράδειγμα: μπορεί και πρέπει να προσαρμοστεί στο συγκεκριμένο εθνικό πλαίσιο, τις διαδικασίες και την εφαρμοστέα νομοθεσία, καθώς και στην ατομική κατάσταση του αιτούντος.

Όλες οι πληροφορίες που σχετίζονται με τη συναίνεση και την άρνηση συναίνεσης πρέπει να παρέχονται σε γλώσσα φιλική προς το παιδί. Το έντυπο συναίνεσης θα πρέπει να είναι διαθέσιμο σε πολλές γλώσσες.

Το όνομά μου είναι: _____

Η ηλικία που δηλώνω είναι: _____

Ο αριθμός ταυτότητάς μου είναι: _____

Κατάγομαι από: _____

Υπογράφοντας το παρόν έντυπο, συμφωνώ να συμμετάσχω στη διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας. Κατανοώ και συμφωνώ με τα παρακάτω σημεία.

- Πρέπει να υποβληθώ σε υπολογισμό της ηλικίας, επειδή η ηλικία που δηλώνω δεν είναι βέβαιη για τις αρχές.
- Έχω ενημερωθεί για τους λόγους για τους οποίους οι αρχές έχουν αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία μου.
- Θα χρειαστεί να μιλήσω με τους ειδικούς υπολογισμού της ηλικίας, ώστε να υπολογίσουν την ηλικία μου.
- Με συνοδεύει ο επίτροπος, ο νομικός σύμβουλος και ο διαπολιτισμικός μεσολαβητής μου.
- Η ομάδα υπολογισμού της ηλικίας θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει τους ακόλουθους τρόπους για να υπολογίσει την ηλικία μου:
 - να μου υποβάλει ερωτήσεις, σε μια γλώσσα που καταλαβαίνω, σχετικά με τη ζωή μου, την οικογένειά μου, το σχολείο, τα πράγματα που μου αρέσουν και τα πράγματα που έχω κάνει·
 - να δει τα έγγρατά μου (για παράδειγμα, διαβατήριό ή σχολικά πιστοποιητικά) που μπορεί να κοινοποιήσω με τη μορφή φωτογραφιών, για να δουν τι στοιχεία δίνουν για την ηλικία μου·
 - εάν οι πληροφορίες που παρείχα στην αρχή δεν είναι επαρκείς, θα μπορούσαν να μου ζητήσουν να δω και άλλους επαγγελματίες μετά την πρώτη συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας. Αυτοί μπορεί να είναι ψυχολόγοι ή παιδίατροι, ώστε να μπορέσουν να δουν πόσο έχω μεγαλώσει και να εκτιμήσουν την ηλικία μου.
- Ενημερώθηκα ότι οι ιατρικές εξετάσεις με ακτινογραφία είναι μόνο η έσχατη λύση. Η ακτινογραφία είναι μια εικόνα των οστών μου (δόντια, χέρια, κλείδα)· δεν είναι

επώδυνη. Αν θέλουν να μου κάνουν ακτινογραφία, πρέπει να μου εξηγήσουν τα πάντα και να απαντήσουν σε όλες τις ερωτήσεις που μπορέι να έχω. Δεν θα πρέπει να μου ζητηθεί να κάνω πολλές ακτινογραφίες, γιατί αυτό μπορεί να επηρεάσει την υγεία μου μακροπρόθεσμα.

- Ανεξάρτητα από τη μέθοδο, έχω το δικαίωμα να σταματήσω τη διαδικασία όποτε θέλω.
- Μετά από μερικές εβδομάδες, θα λάβω μια επιστολή με την απόφαση της ομάδας σχετικά με την ηλικία μου.
- Εάν δεν συμφωνώ με την απόφασή τους, μπορώ να την αμφισβητήσω. Θα μου εξηγήσουν πώς να το κάνω σύμφωνα με την εθνική πρακτική της χώρας.
- Η ομάδα θα κοινοποιήσει μόνο βασικές πληροφορίες, όπως το αποτέλεσμα του υπολογισμού της ηλικίας μου, στις αρχές που εξετάζουν την αίτηση ασύλου μου.
- Οι προσωπικές πληροφορίες μου θα παραμείνουν ιδιωτικές και θα τηρηθούν εμπιστευτικές.
 - Η μόνη εξαίρεση είναι αν η ομάδα πιστεύει ότι μπορέι να βλάψω τον εαυτό μου ή άλλους. Σε αυτήν την περίπτωση, ενδέχεται να κοινοποιήσουν τα στοιχεία μου για να προστατεύσουν άλλους ανθρώπους και εμένα.
- Ορισμένα από τα στοιχεία μου (όχι το όνομά μου) ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν για ερευνητικούς ή στατιστικούς σκοπούς.

Σημερινή ημερομηνία: _____

Υπογραφή του προσώπου που εξηγεί τα ανωτέρω (εάν δεν είναι ο επίτροπος):

Υπογραφή του επιτρόπου/αντιπροσώπου/γονέα μου (κατά περίπτωση):

Υπογραφή του διαπολιτισμικού μεσολαβητή (κατά περίπτωση): _____

Υπογραφή του νομικού συμβούλου μου (κατά περίπτωση): _____

Υπογραφή μου: _____

Παράρτημα 5 – Επισκόπηση των μεθόδων υπολογισμού της ηλικίας από την έκδοση 2018 του οδηγού

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται επί του παρόντος διακρίνονται σε ιατρικές και μη ιατρικές με κριτήριο τη συμμετοχή γιατρού σε αυτές. Στις ιατρικές μεθόδους, γίνεται διάκριση μεταξύ μεθόδων χωρίς ακτινοβολία και μεθόδων στις οποίες χρησιμοποιείται ακτινοβολία.

Η ταξινόμηση αυτή και η εφαρμογή των μεθόδων σε στάδια προκειμένου να αποφεύγονται περιττές εξετάσεις αποτυπώνονται στο ακόλουθο διάγραμμα ροής. Δεν γίνεται καμία αναφορά στις εγγυήσεις και στα δικαιώματα της διαδικασίας καθώς τα στοιχεία αυτά αναλύθηκαν τόσο στο προηγούμενο κεφάλαιο όσο και στο διάγραμμα ροής της διαδικασίας του υπολογισμού.

Διάγραμμα 3. Διάγραμμα ροής των μεθόδων

Κατευθυντήριες οδηγίες για τη σταδιακή εφαρμογή των μεθόδων

Μόλις οι αιτούντες εκφράσουν την επιθυμία να υποβάλουν αίτηση για διεθνή προστασία, αποκτούν πρόσβαση σε ορισμένα δικαιώματα (παραμονή στην επικράτεια, βασικές υλικές συνθήκες υποδοχής και εντοπισμός ή εκτίμηση των ειδικών τους αναγκών). Αν υπάρχουν πιθανότητες ο αιτών να είναι παιδί, ο εντοπισμός των ειδικών αναγκών στο πλαίσιο των διαδικασιών και η διαμόρφωση ειδικών συνθηκών υποδοχής αποτελούν προτεραιότητα λόγω της ευάλωτης κατάστασης των παιδιών. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παράγραφος 5 της

οδηγίας 2013/32/ΕΕ, όλα τα ληφθέντα αποδεικτικά στοιχεία μπορούν να συμβάλουν στην εξακρίβωση της ηλικίας του παιδιού και/ή στην εξάλειψη ή στον περιορισμό της ανάγκης διενέργειας πρόσθετων διαδικασιών για τον υπολογισμό της ηλικίας· επομένως, με βάση το σημείο αυτό θα πρέπει να καθορίζεται αν είναι αναγκαίο να διενεργηθεί υπολογισμός της ηλικίας ή όχι.

Ανάλυση των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων και των προκαταρκτικών εκτιμήσεων

Όπως αναφέρεται στο άρθρο 24 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα ⁽¹²⁵⁾ και στο άρθρο 7 της ΣΔΠ: «Κάθε παιδί πρέπει να εγγραφεται αμέσως μετά τη γέννησή του στο Ληξιαρχείο και έχει δικαίωμα να αποκτή ιθαγένεια.».

Το πιστοποιητικό γέννησης είναι το έγγραφο που αποδεικνύει τη γέννηση, την ημερομηνία, τον τόπο, το φύλο και τους γονείς του ατόμου. Βασικός σκοπός της εγγραφής στο Ληξιαρχείο είναι η δημιουργία νομικού εγγράφου, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κατοχύρωση και την προστασία των δικαιωμάτων του ατόμου.

Όπως προαναφέρθηκε, ορισμένες χώρες δεν καταχωρίζουν συστηματικά τα κομβικά γεγονότα της ζωής των πολιτών ή των μόνιμων κατοίκων τους (γεννήσεις, γάμοι και θάνατοι) και ορισμένες από αυτές τα καταχωρίζουν πολύ σπάνια ή με καθυστέρηση. Ως εκ τούτου, η καταχώριση αυτή μπορεί να μην ανταποκρίνεται στα πρότυπα των δημόσιων μητρώων των αρχών των κρατών της ΕΕ+ (πρόληψη της διπλής καταχώρισης του ίδιου γεγονότος, κενά ή αποκλίσεις στα μητρώα κ.λπ.). Επιπλέον, λόγω των γεγονότων που σημειώθηκαν στη χώρα καταγωγής τους ή των συνθηκών της φυγής τους (ένοπλες συρράξεις ή διώξεις και/ή δυσμενείς διακρίσεις από τις εθνικές αρχές κ.λπ.), τα εν λόγω νομικά έγγραφα μπορεί να μην είναι προσβάσιμα για τα άτομα που χρήζουν διεθνούς προστασίας και, ως εκ τούτου, τα άτομα αυτά δεν έχουν τη δυνατότητα να προσκομίζουν έγκυρα αποδεικτικά ή αξιόπιστα πιστοποιητικά ταυτότητας.

Λαμβάνοντας υπόψη τις προαναφερθείσες περιστάσεις και τις προσπάθειες των αιτούντων να υποβάλουν όλες τις πληροφορίες που έχουν στη διάθεσή τους, οι αρχές θα πρέπει να αποδέχονται ως δικαιολογητικά τα ακόλουθα έγγραφα, μεταξύ άλλων:

- διαβατήρια,
- έγγραφα ταυτότητας,
- κάρτες διαμονής,
- ταξιδιωτικά έγγραφα όπως τα έγγραφα που παρέχονται από την UNHCR,
- άλλα πιστοποιητικά (θρησκευτικά πιστοποιητικά ή πιστοποιητικά προσωπικής κατάστασης) που αποδεικνύουν την προσωπική κατάσταση (γάμος, γεννήσεις, οικογενειακό βιβλιάριο) του αιτούντος ή οποιουδήποτε μέλους της οικογένειας και αναγράφουν την ηλικία του αιτούντα.

Εκτός από αυτά τα έγγραφα, πηγές χρήσιμων πληροφοριών, όπως π.χ. κοινές βάσεις δεδομένων (π.χ. το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν ⁽¹²⁶⁾, το Eurodac ή τα απολεσθέντα και

⁽¹²⁵⁾ Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, Ηνωμένα Έθνη, Σειρά συνθηκών, τόμος 999, σ. 171, 16 Δεκεμβρίου 1966, <https://www.refworld.org/legal/agreements/unga/1966/en/17703>.

⁽¹²⁶⁾ SIS: Σύστημα πληροφοριών μεγάλης κλίμακας που υποστηρίζει τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων και τη συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου στον χώρο του Σένγκεν.

κλαπέντα ταξιδιωτικά έγγραφα της Interpol ⁽¹²⁷⁾ είναι πιθανό να περιέχουν πληροφορίες για την ηλικία του αιτούντος.

Ομοίως, για να αποσαφηνιστεί και/ή να επιβεβαιωθεί η δηλούμενη ηλικία χωρίς να χρειάζεται να διενεργηθεί διεξοδικότερος υπολογισμός, μπορούν να χρησιμοποιούνται δηλώσεις ή έγγραφα που περιλαμβάνονται στον φάκελο των μελών της οικογένειας ή των συγγενών του αιτούντος. Όταν συλλέγονται τέτοιου είδους δεδομένα, πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η ζωή του παιδιού ή της οικογένειας. Αυτό ισχύει κυρίως όταν εξετάζονται αιτήσεις διεθνούς προστασίας.

Όταν η διαδικασία διεκπεραιώνεται από υπαλλήλους που διαθέτουν πείρα στη συναναστροφή με παιδιά, για την τεκμηρίωση της αρχικής ανάλυσης μπορούν να χρησιμοποιούνται ορισμένες προκαταρκτικές εκτιμήσεις, οι οποίες βασίζονται στα εξωτερικά χαρακτηριστικά των αιτούντων. Όταν οι εκτιμήσεις αυτές χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με άλλες διαθέσιμες πληροφορίες, οι πληροφορίες αυτές μπορούν να χρησιμοποιούνται για να τεκμηριώσουν τα αποτελέσματα του προκαταρκτικού ελέγχου.

Ωστόσο, επειδή οι εκτιμήσεις βασίζονται αποκλειστικά και μόνο σε εξωτερικά χαρακτηριστικά και μπορούν, επομένως, να οδηγήσουν σε αυθαίρετα, υποκειμενικά και ανακριβή αποτελέσματα, πρέπει να δίνεται πολύ μεγάλη προσοχή όταν λαμβάνονται υπόψη. Για τον λόγο αυτό, η παρατήρηση της εξωτερικής εμφάνισης δεν πρέπει να θεωρείται από μόνη της μέθοδος υπολογισμού της ηλικίας, ούτε και μπορεί να χρησιμοποιείται μεμονωμένα, καθώς με τη μέθοδο αυτή είναι αδύνατο να εξακριβωθεί με βεβαιότητα η ακριβής χρονολογική ηλικία.

Η εξωτερική εμφάνιση μπορεί να είναι χρήσιμη για να διαχωρίζονται ή να διακρίνονται οι προφανείς περιπτώσεις (άτομα που έχουν αναμφίβολα χαρακτηριστικά ενήλικα ή παιδιού), αλλά δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται για τα άτομα που βρίσκονται στο τέλος της εφηβείας τους ή για τους ενήλικες νεαρής ηλικίας. Στις περιπτώσεις αυτές, πρέπει να εφαρμόζεται το ευεργέτημα της αμφιβολίας (με το οποίο επιβεβαιώνεται η δηλούμενη ηλικία ή επιβάλλεται η διενέργεια ορθού υπολογισμού της ηλικίας) έως ότου προκύψουν ασφαλή αποτελέσματα.

Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης και άλλοι εμπειρογνώμονες επισημαίνουν ότι οι εμπειρίες που έχουν βιώσει τα παιδιά μπορεί να έχουν επηρεάσει την ανάπτυξή τους. Αυτό σημαίνει ότι τα παιδιά μπορεί να υστερούν σε ορισμένες πτυχές αλλά να είναι περισσότερο ανεπτυγμένα σε άλλες. Πρακτικές έρευνες αποδεικνύουν ότι η διαταραχή μετατραυματικού στρες μπορεί να οδηγήσει σε πρόωρη βιολογική γήρανση 5 έως 10 έτη νωρίτερα ⁽¹²⁸⁾.

Δεδομένου ότι οι περιορισμοί των υφιστάμενων μεθόδων μπορούν να οδηγήσουν σε εσφαλμένο υπολογισμό ή σε εσφαλμένη εκτίμηση της ηλικίας, πρέπει να υπάρχει μηχανισμός αναθεώρησης μέσω του οποίου θα διορθώνεται η ηλικία που έχει ενσωματωθεί εσφαλμένα στο σύστημα. Μόλις διαπιστωθεί ότι ο υπολογισμός της ηλικίας είναι εσφαλμένος, θα πρέπει να δρομολογούνται άμεσα οι κατάλληλες ενέργειες (αλλαγή καταλύματος, ορισμός κηδεμόνα αν διαπιστωθεί ότι ο αιτών είναι παιδί κ.λπ.).

⁽¹²⁷⁾ SLTD: Βάση δεδομένων που περιέχει αρχεία για κλεμμένα, απολεσθέντα ή ανακληθέντα ταξιδιωτικά έγγραφα όπως διαβατήρια, δελτία ταυτότητας, άδειες διέλευσης ΟΗΕ ή σφραγίδες θεώρησης.

⁽¹²⁸⁾ Ladwig, K-H., Brockhaus, A.C., Baumert, J. et al., 'Post-traumatic stress disorder and not depression is associated with shorter leukocyte telomere length: findings from 3 000 participants in the population-based KORA F4 study', Ouellette, M.M. (ed.), PLOS ONE, 2013, 8(7), e64762. doi:10.1371/journal.pone.0064762.

Γερμανία – Εφαρμοστέα πρότυπα

1. Συνέντευξη (δύο καταρτισμένα και έμπειρα μέλη του προσωπικού), συνολική εντύπωση για την ανάπτυξη του παιδιού, η οποία περιλαμβάνει και ειδική μακροσκοπική εξέταση.
2. σε περίπτωση που υπάρχει αμφιβολία, ιατρική εξέταση – μέθοδος με τον μικρότερο δυνατό αντίκτυπο στην υγεία του παιδιού.

Νορβηγία — Σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες το ασυνόδευτο παιδί δεν έχει προσκομίσει έγκυρο και γνωστό έγγραφο ταυτότητας, πρέπει να ερευνάται διεξοδικότερα η ταυτότητα του αιτούντος και να υπολογίζεται, μεταξύ άλλων, και η ηλικία του. Ο υπολογισμός της ηλικίας βασίζεται στις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν σχετικά με την ηλικία του αιτούντος κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης των αιτήσεων ασύλου, και πιο συγκεκριμένα:

- στις πληροφορίες που κοινοποιεί ο ίδιος ο αιτών για την ηλικία του.
- σε έγγραφα ταυτότητας.
- σε πληροφορίες για την ταυτότητα του αιτούντος που κοινοποιήθηκαν από άλλα κράτη μέλη (αν ο αιτών έχει ταυτοποιηθεί σε άλλες χώρες).
- στην επαλήθευση της ταυτότητας του αιτούντος στη χώρα καταγωγής του.
- σε ισχυρισμούς ή σχόλια που διατυπώθηκαν για την ηλικία του αιτούντος από άλλους παράγοντες, όπως π.χ. νόμιμοι κηδεμόνες, δικηγόροι, κοινωνικοί λειτουργοί ή εργαζόμενοι στον τομέα της υγείας.
- σε ισχυρισμούς ή σχόλια που διατυπώθηκαν για την ηλικία του αιτούντος από την αστυνομική υπηρεσία μετανάστευσης (η οποία καταχωρίζει τους αιτούντες) και από τον κοινωνικό λειτουργό που διενεργεί τη συνέντευξη για τη χορήγηση ασύλου.
- στην ιατρική εξέταση για τον υπολογισμό της ηλικίας.
- στην κλινική εκτίμηση της ηλικίας.

Όταν διενεργείται ιατρική εξέταση για τον υπολογισμό της ηλικίας, η κλινική εκτίμηση της ηλικίας πρέπει να εξετάζεται σε συνδυασμό με άλλες πληροφορίες της υπόθεσης. Οι κατευθυντήριες οδηγίες για τις πολιτικές που ακολουθούνται παρέχουν κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη σημασία που πρέπει να δίνεται στα ανωτέρω στοιχεία.

Η δηλούμενη ηλικία είναι αμφιλεγόμενη: ο υπολογισμός της ηλικίας είναι ενδεχομένως αναγκαίος

Όταν υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες για τη δηλούμενη ηλικία του αιτούντος (η δηλούμενη ηλικία είναι αμφιλεγόμενη, τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία δεν τεκμηριώνουν ή διαψεύδουν τις δηλώσεις του για την ηλικία), πρέπει ενδεχομένως να διενεργηθεί υπολογισμός της ηλικίας. Στις περιπτώσεις αυτές, οι αρχές πρέπει να επιλέγουν τη μέθοδο ή τις μεθόδους που θα χρησιμοποιήσουν για τον σκοπό αυτό.

Στην ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζονται όλες οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται επί του παρόντος και περιγράφεται συνοπτικά η εκάστοτε διαδικασία. Οι μέθοδοι διακρίνονται σε «ιατρικές» και «μη ιατρικές» με κριτήριο τη συμμετοχή γιατρού σε αυτές. Οι ιατρικές μέθοδοι ταξινομούνται επίσης με κριτήριο τη χρήση ακτινοβολίας ή όχι.

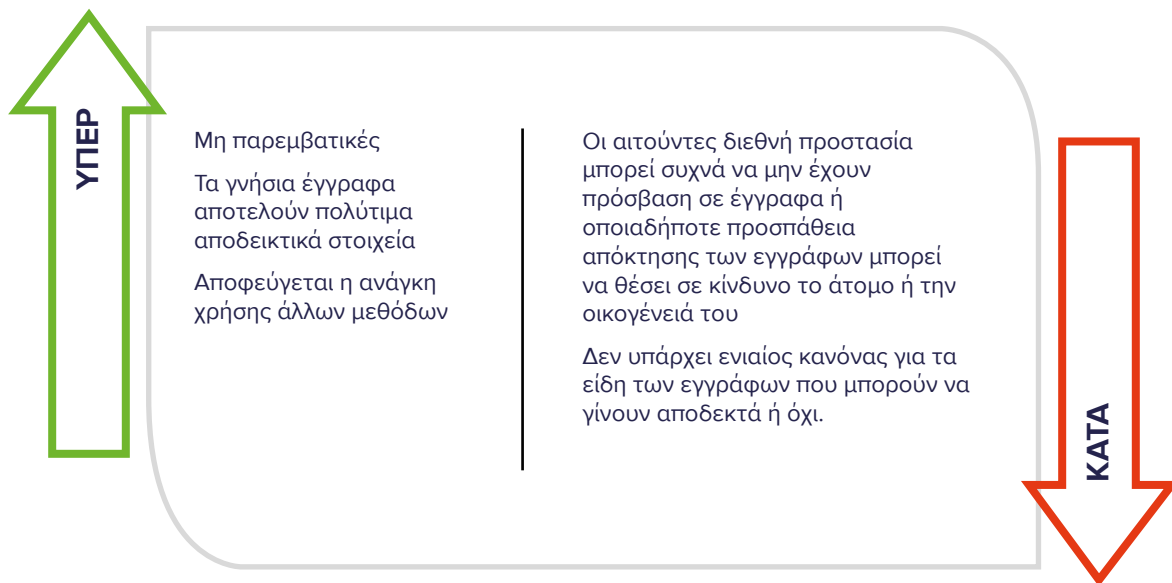

Στη Γενική Παρατήρηση 6 της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού αναφέρεται ότι η ταυτοποίηση των παιδιών ως ασυνόδευτων παιδιών ή ως παιδιών που έχουν αποχωριστεί από την οικογένειά τους προϋποθέτει τον υπολογισμό της ηλικίας τους, στο πλαίσιο του οποίου θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο τα εξωτερικά χαρακτηριστικά όσο και η ψυχολογική ωρίμανση.

(a) Μη ιατρικές μέθοδοι

Περαιτέρω αξιολόγηση αποδεικτικών στοιχείων

Όταν τα έγγραφα που συλλέγονται σε πρώτο στάδιο ή οι διαθέσιμες πληροφορίες δεν περιλαμβάνουν καμία αναφορά στην ηλικία, πρέπει ενδεχομένως να αξιολογηθούν περαιτέρω άλλα έγγραφα από υπαλλήλους των υπηρεσιών ασύλου ή των μεταναστευτικών αρχών. Ορισμένα έγγραφα, ακόμα και αν δεν περιέχουν την ηλικία, μπορούν να αποκαλύψουν ορισμένες πληροφορίες για την –κατά προσέγγιση– ηλικία του αιτούντος: σχολικά αρχεία, οικογενειακά βιβλιάρια υγείας ή άλλα ιατρικά αρχεία. Παραδείγματος χάρη, όταν είναι γνωστά στοιχεία τόσο η ηλικία ή η το ηλικιακό φάσμα κατά το οποίο εμβολιάστηκε ένα βρέφος όσο και η ημερομηνία έκδοσης του βιβλιαρίου του, μπορεί να υπολογιστεί κατά προσέγγιση η ηλικία του κατόχου της κάρτας.

Συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας

Η μέθοδος αυτή περιλαμβάνει τη συλλογή και ανάλυση των μαρτυριών του αιτούντος του οποίου η ηλικία είναι αμφιλεγόμενη.

Οι βασικές διαφορές μεταξύ των μεθόδων ψυχοκοινωνικής εκτίμησης έγκεινται στο υπόβαθρο και στις ειδικές γνώσεις του προσώπου που διενεργεί την εξέταση, όπως επίσης και στους τομείς που διερευνώνται. Ενώ η ψυχολογική εκτίμηση διενεργείται από ειδικούς του τομέα της παιδοψυχολογίας ή της ανάπτυξης των παιδιών, η συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας διενεργείται κατά βάση από υπαλλήλους των υπηρεσιών ασύλου ή των μεταναστευτικών αρχών που έχουν πείρα στη διενέργεια συνεντεύξεων με παιδιά στο πλαίσιο της διαδικασίας εξέτασης αιτήσεων ασύλου.

Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης που διενεργείται για τον υπολογισμό της ηλικίας, επιχειρείται να τοποθετηθούν χρονολογικά τα γεγονότα που έχει βιώσει ο αιτών ώστε να συναχθεί ή να εκτιμηθεί η ηλικία τους. Το τοπικό ημερολόγιο γεγονότων ⁽¹²⁹⁾ (εξατομικευμένο ημερολόγιο που περιλαμβάνει ημερομηνίες σημαντικών γεγονότων για συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή) σε συνδυασμό με την υποβολή ερωτήσεων για προγενέστερα ή μεταγενέστερα γεγονότα ⁽¹³⁰⁾ (με τις ερωτήσεις αυτές, που είναι γνωστές και ως συγκολλητικές ερωτήσεις, επιδιώκεται να εντοπιστούν δύο γνωστά γεγονότα – το πρώτο από τα γεγονότα πρέπει να έχει σημειωθεί πριν από τη γέννηση του παιδιού και το δεύτερο μετά τη γέννηση του παιδιού) μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμα εργαλεία καθώς διευκολύνουν τους υπαλλήλους, τον αιτούντα ή τα μέλη της οικογένειάς του να υπολογίσουν κατά προσέγγιση την ημερομηνία γέννησης του παιδιού.

- Για να καταγράφονται οι απόψεις με φιλικό προς το παιδί τρόπο και να ενθαρρύνεται το παιδί να αποκαλύπτει πληροφορίες, οι υπάλληλοι που συναναστρέφονται απευθείας με το παιδί θα πρέπει να εκπαιδευτούν στη χρήση **φιλικών για το παιδί τεχνικών συνέντευξης** ⁽¹³¹⁾. Αν είναι εφικτό, εξοικειωμένος με μεθόδους συνέντευξης παιδιών θα πρέπει να είναι και ο διερμηνέας.
- Η επαρκής ενημέρωση του αιτούντος πριν ξεκινήσει η συνέντευξη έχει καίρια σημασία για να διασφαλιστεί η συμμετοχή του ατόμου, να αναπτυχθεί πνεύμα συνεργασίας και να εμπεδωθεί η εμπιστοσύνη μεταξύ των εμπλεκομένων. Ο ερωτών οφείλει να παρέχει συναφείς πληροφορίες με απλά λόγια (σκοπός της συνέντευξης, ρόλος των εμπλεκομένων και των παρευρισκόμενων, καθώς και οι λόγοι για τους οποίους αμφισβητείται η δηλούμενη ηλικία), πρέπει να διασφαλίζει ότι ο αιτών κατανοεί τόσο τις πληροφορίες όσο και τον διερμηνέα και πρέπει να μεριμνά ώστε οι ανάγκες του αιτούντος να εκπληρώνονται στον μέγιστο δυνατό βαθμό (φύλο του ερωτώντα και του διερμηνέα, συνθήκες κάτω από τις οποίες διενεργείται η συνέντευξη κ.λπ.). Επίσης, είναι σημαντικό να δίνεται η ευκαιρία στον αιτούντα να αποσαφηνίζει ενδεχόμενες ανακολουθίες κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.
- Όταν αποφασίζεται να διενεργηθεί η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας, θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι, όταν εξετάζονται παιδιά, το βάρος της απόδειξης μεταβιβάζεται στις αρχές. Τα παιδιά δεν είναι σε θέση να εξηγούν τα γεγονότα όπως τα εξηγούν οι ενήλικες και το πρόβλημα αυτό είναι ιδιαίτερα έντονο στην επικοινωνία με παιδιά που προέρχονται από διαφορετικά πολιτιστικά περιβάλλοντα στα οποία η ηλικία δεν έχει συχνά την ίδια σημασία με τη σημασία που της αποδίδεται στον δυτικό πολιτισμό (παραδείγματος χάρη, σε κάθε πολιτισμό χρησιμοποιούνται διαφορετικά ημερολόγια). Επιπλέον, τα παιδιά μπορούν να θεωρούν εαυτούς ενήλικες ή μπορεί να θεωρούνται ενήλικες στις κοινότητές τους.
- Ο ερωτών πρέπει να έχει μελετήσει πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής προκειμένου να μπορεί να εντοπίζει ανάλογα ζητήματα κατά τη διάρκεια της συζήτησης ⁽¹³²⁾.
- Τέλος, αν το αποτέλεσμα του υπολογισμού είναι αρνητικό για τον αιτούντα, οι λόγοι πρέπει να επεξηγούνται με σαφήνεια με τη χρήση διερμηνέα και με την παρουσία του

⁽¹²⁹⁾ Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στις κατευθυντήριες οδηγίες του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας για τον υπολογισμό του μήνα και του έτους γέννησης των μικρών παιδιών (2008).

⁽¹³⁰⁾ Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στις κατευθυντήριες οδηγίες του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας για τον υπολογισμό του μήνα και του έτους γέννησης των μικρών παιδιών (2008).

⁽¹³¹⁾ Περισσότερες πληροφορίες για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της EASO σχετικά με τις συνεντεύξεις παιδιών διατίθενται στον ιστότοπο <https://euaa.europa.eu/training-catalogue/interviewing-children-0>.

⁽¹³²⁾ Βλ. [δικτυακή πύλη ΠΧΚ του EUAA](#).

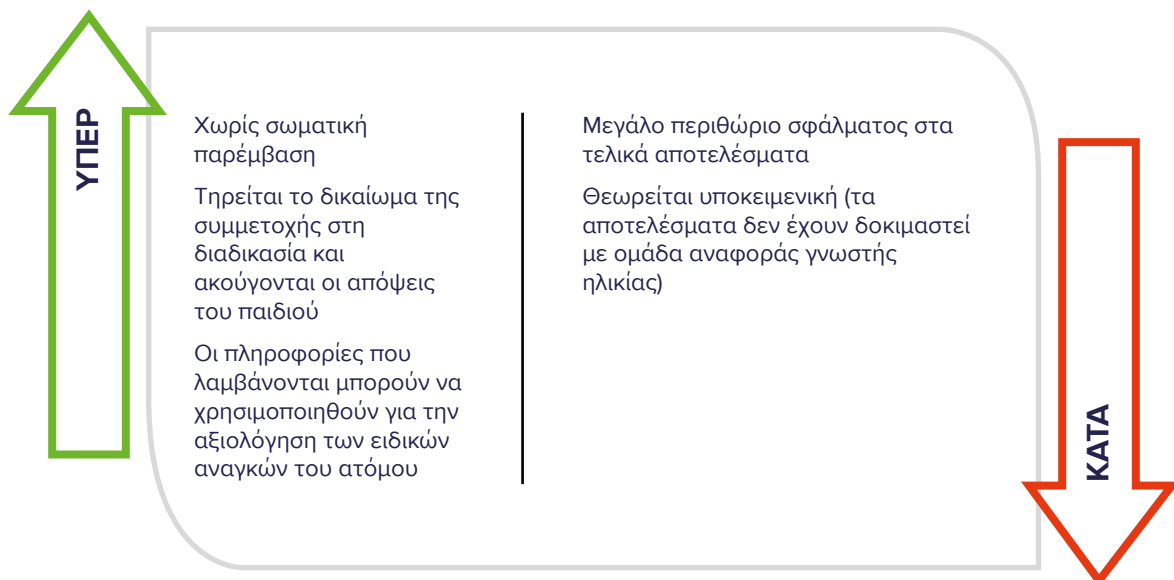

επιτρόπου του παιδιού. Ο αιτών θα πρέπει να ενημερώνεται τόσο προφορικά όσο και εγγράφως για τη δυνατότητα και τη διαδικασία προσβολής της απόφασης.

Παραδείγματα από την πρακτική εμπειρία

Ιρλανδία — Αν το άτομο ισχυρίζεται ότι είναι κάτω των 18 ετών αλλά φαίνεται να είναι μεγαλύτερο στο γραφείο διεθνούς προστασίας, ένας έμπειρος υπάλληλος (με τη βοήθεια διερμηνέα, εφόσον κρίνεται απαραίτητο) θα πραγματοποιήσει άτυπη συνέντευξη προσπαθώντας να σχηματίσει εύλογη κρίση σχετικά με το αν το άτομο είναι ανήλικος και αν πρέπει να παραπεμφθεί στον οργανισμό παιδικής μέριμνας TUSLA. Η συνέντευξη περιλαμβάνει ερωτήσεις για λεπτομέρειες της νηπιακής ηλικίας, την εκπαίδευση και την ηλικία άλλων μελών της οικογένειας. Αν υπάρχει οποιαδήποτε αβεβαιότητα μετά τη συνέντευξη, εφαρμόζεται το τεκμήριο της αμφιβολίας υπέρ του αιτούντος και ο αιτών παραπέμπεται στον TUSLA.

Μάλτα — Το πρώτο στάδιο είναι η διενέργεια συνέντευξης εντός 10 εργάσιμων ημερών με την επιτροπή υπολογισμού της ηλικίας. Αν εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες για την ηλικία, τότε εμπλέκονται και άλλοι επαγγελματίες και ο αιτών παραπέμπεται σε ακτινολογική υπηρεσία για να υποβληθεί σε ακτινογραφία χειρός και καρπού. Η τρέχουσα διαδικασία αποτελεί διεπιστημονική προσπάθεια καθώς συμμετέχουν αστυνομικές αρχές, επαγγελματίες του τομέα φροντίδας και επαγγελματίες του ιατρικού τομέα. Η συνέντευξη, ένα από τα βασικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της ηλικίας, μπορεί να θεωρηθεί ολιστική καθώς επιχειρείται να διαμορφωθεί όσο το δυνατό πιο ολοκληρωμένο προφίλ για τον υποτιθέμενο ανήλικο. Τα μεταγενέστερα αποτελέσματα των μεθόδων που επιλέγονται από την ομάδα υπολογισμού εξετάζονται συλλογικά.

Ψυχοκοινωνική εκτίμηση

Σκοπός αυτής της μεθόδου είναι η εκτίμηση της νοητικής και όχι της σωματικής ωρίμανσης. Κατά τη διάρκεια της εκτίμησης, αξιολογείται η νοητική κατάσταση, η συμπεριφορά και η ψυχολογία των αιτούντων προκειμένου να υπολογιστεί η ηλικία τους. Ως εκ τούτου, το

προσωπικό που διενεργεί την εκτίμηση πρέπει να έχει ειδικές γνώσεις για την ψυχολογία ή τα στάδια ανάπτυξης των παιδιών και των ενηλίκων νεαρής ηλικίας.

Η μέθοδος αυτή βασίζεται σε μια μερικώς δομημένη συνέντευξη στην οποία ένας έμπειρος και καταρτισμένος υπάλληλος (συνήθως κοινωνικός λειτουργός ή ψυχολόγος) διερευνά πεδία της μέχρι σήμερα ζωής του ατόμου. Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης ή των συνεντεύξεων, ο υπάλληλος αξιολογεί την ψυχολογική ωρίμανση του ατόμου σε συνδυασμό με τη συμπεριφορά του. Τα αποτελέσματα μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν ορισμένες εκτιμήσεις που βασίζονται στην εξωτερική εμφάνιση των αιτούντων.

Για να είναι αποτελεσματική η διαδικασία, έχει καίρια σημασία να υπάρχει εμπιστοσύνη μεταξύ του εξεταζομένου και του υπαλλήλου. Για τον λόγο αυτό, η εξέταση θα πρέπει να έχει ορισμένο χρονικό ορίζοντα ενώ θα πρέπει να συμμετέχουν και άλλοι επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με τον εξεταζόμενο, όπως π.χ. οι υπάλληλοι υποδοχής ή δάσκαλοι. Στο πλαίσιο αυτό, η νομολογία του High Court of Justice του Ηνωμένου Βασιλείου στην απόφαση Merton αποτελεί σημείο αναφοράς καθώς περιλαμβάνει ορισμένα σημαντικά στοιχεία⁽¹³³⁾. Η απόφαση αυτή παρέχει «καθοδήγηση στις τοπικές αρχές σχετικά με τις προδιαγραφές που πρέπει να πληροί ένας σύννομος υπολογισμός της ηλικίας των αιτούντων άσυλο που ισχυρίζονται ότι είναι κάτω των 18». Με βάση την απόφαση Merton, όλες οι (τοπικές) αρχές πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι υπολογισμοί τους είναι πλήρεις και ολοκληρωμένοι και ότι η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας είναι σαφής, διαφανής και δίκαιη.

Οι διαδικασίες υπολογισμού που συμμορφώνονται με την απόφαση Merton περιλαμβάνουν κατά κανόνα κατ' ιδίαν συνάντηση με τον νέο, στην οποία προσδιορίζεται το ιστορικό του αιτούντος με βάση τα πρότυπα της δίκαιης μεταχείρισης⁽¹³⁴⁾. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι εξής πτυχές.

Είναι σημαντικό να δίνεται προσοχή στην καθοδήγηση που λαμβάνουν συχνά οι αιτούντες άσυλο πριν από τη συνέντευξη όσον αφορά τη συμπεριφορά τους και το τι πρέπει να πουν. Με βάση τον ρόλο που επιτελούν οι κοινωνικές υπηρεσίες –ρόλος που έχει ήδη αναλυθεί– η συζήτηση με το άτομο και η ανάπτυξη όσο το δυνατόν περισσότερων επαφών, εφόσον το επιτρέπουν οι συνθήκες, αποτελούν σημαντικές πτυχές της διαδικασίας. Η διαδικασία αυτή αποκαλείται συχνά και «σύνδεση».

Στη σχετική νομολογία έχουν επισημανθεί σημαντικές πτυχές που πρέπει να τηρούνται κατά τη διενέργεια του υπολογισμού:

- αν είναι δυνατό, στη διαδικασία θα πρέπει να συμμετέχουν δύο εξεταστές·
- οι πληροφορίες για τον ρόλο του/των εξεταστή/-ών θα πρέπει να παρέχονται σύμφωνα με το μορφωτικό επίπεδο και τον βαθμό ωριμότητας του ατόμου·

⁽¹³³⁾ Υπόθεση B κατά δημοτικού διαμερίσματος Merton του Λονδίνου (2003) EWHC 1689 (admin), για την οποία η απόφαση εκδόθηκε από τον δικαστή Stanley Burnton του High Court στις 14 Ιουλίου 2003.

⁽¹³⁴⁾ Το κριτήριο της συμμόρφωσης με την απόφαση Merton χρησιμοποιείται συχνά για να διαπιστωθεί εάν ο υπολογισμός της ηλικίας είναι σύννομος. Δεν υπάρχει συγκεκριμένος κανόνας που να ορίζει τον τρόπο με τον οποίο οι τοπικές αρχές θα πρέπει να διενεργούν τις διαδικασίες του υπολογισμού της ηλικίας· ωστόσο, τα δικαστήρια έδειξαν τον δρόμο στις τοπικές αρχές στην υπόθεση στην οποία ενεπλάκη το δημοτικό συμβούλιο του Merton ((B κατά δημοτικού διαμερίσματος Merton του Λονδίνου (2003) EW HC 1689 (admin)). Όλες οι διαδικασίες του υπολογισμού της ηλικίας των τοπικών αρχών πρέπει να συμμορφώνονται με τη νομολογία του Merton και να ακολουθούν τη νομολογία αυτή από τότε που εκδόθηκε η σχετική απόφαση.

- προσοχή θα πρέπει επίσης να δίνεται στον βαθμό κόπωσης, ψυχικού τραυματισμού, σύγχυσης και άγχους του εξεταζομένου.
- η εθνότητα, ο πολιτισμός και τα έθιμα του εξεταζομένου πρέπει να γίνονται σεβαστά σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας του υπολογισμού – οι πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής μπορούν να βοηθήσουν εν προκειμένω προκειμένου να επισημαίνονται σχετικά θέματα προς συζήτηση.
- κατά τη διενέργεια του υπολογισμού, ο εξεταστής θα πρέπει να θέτει ανοικτές ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης.
- ο εξεταστής θα μπορούσε να χρησιμοποιεί διαφορετικά εργαλεία για να διευκολύνει τις μαρτυρίες του ατόμου (σχέδια, εκφραστικά μέσα).

Κατά τη διενέργεια της συνέντευξης, τα ακόλουθα στοιχεία ενδέχεται να αποδειχθούν χρήσιμες πληροφορίες βάσει των οποίων θα μπορούσε να υπολογιστεί η ηλικία:

- η εξωτερική εμφάνιση και συμπεριφορά των αιτούντων, παρατήρηση της δυναμικής της ομάδας (δραστηριότητες με άλλα παιδιά).
- τρόπος επικοινωνίας με τον εξεταστή.
- κοινωνικό ιστορικό και σύνθεση της οικογένειας. ■ παράμετροι ανάπτυξης της προσωπικότητας (δηλ. πληροφορίες για το είδος των δραστηριοτήτων που ασκούσε το άτομο πριν φτάσει την Ευρώπη).
- εκπαίδευση, βαθμός ανεξαρτησίας και αυτοεξυπηρέτησης. ■ υγειονομική και ιατρική εξέταση.
- βιώματα και τραυματικά γεγονότα που ενδέχεται να είχαν αντίκτυπο στη διαδικασία της ενηλικίωσης.

Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να εξετάζονται σε συνδυασμό με τις πληροφορίες που λαμβάνονται από την ανάλυση άλλων αποδεικτικών στοιχείων, και στη συνέχεια θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για να εξαχθεί το σχετικό συμπέρασμα. Το αποτέλεσμα του υπολογισμού της ηλικίας πρέπει να παρέχεται εγγράφως και οι προαναφερθείσες πτυχές θα πρέπει να περιλαμβάνονται στην έκθεση, μαζί με πρόσθετες παρατηρήσεις ή πληροφορίες που πρέπει να παρακολουθούνται. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να διασφαλίζεται ότι ο εξεταστής/οι εξεταστές διαθέτουν ειδικές γνώσεις και πείρα στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας ανηλίκων.

Όταν το αποτέλεσμα του υπολογισμού είναι αρνητικό για τον αιτούντα, οι λόγοι πρέπει να επεξηγούνται με σαφήνεια με τη χρήση διερμηνέα και με την παρουσία του επιτρόπου του παιδιού. Ο αιτών θα πρέπει να ενημερώνεται τόσο προφορικά όσο και εγγράφως για τη δυνατότητα και τη διαδικασία προσβολής της απόφασης.

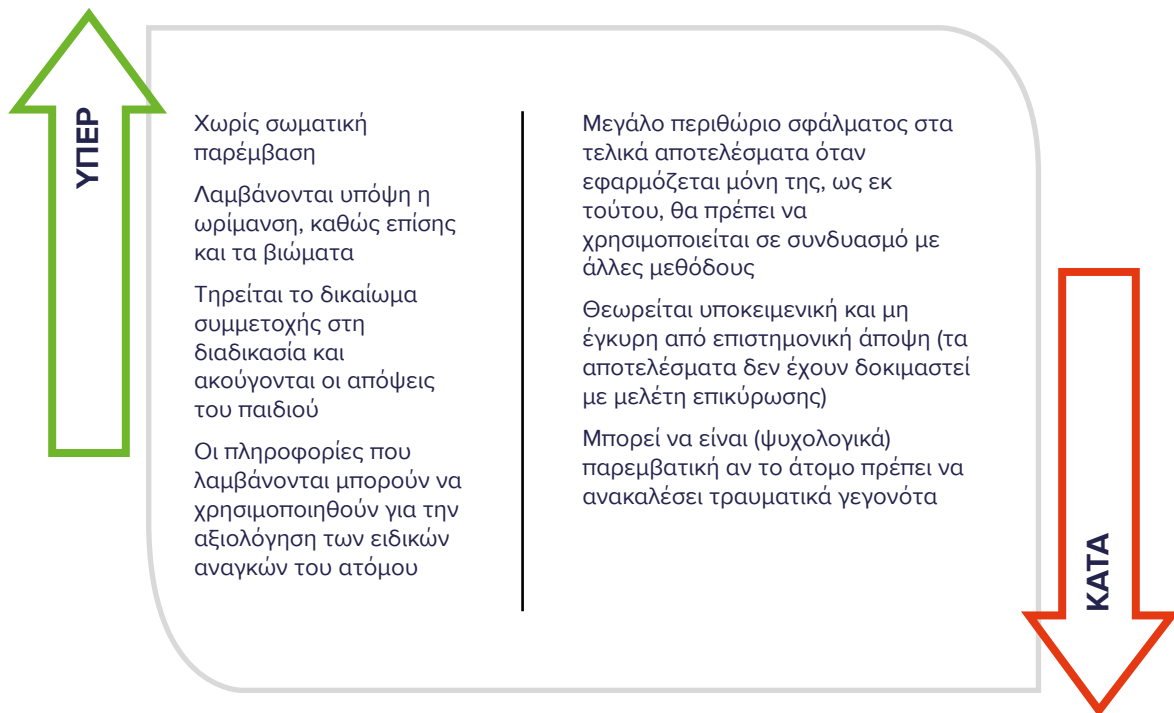
Royaume-Uni — Lignes directrices sur la manière de réaliser une évaluation conformément aux jugements généraux. Les personnes réalisant l'évaluation de l'âge doivent:

1. expliquer au demandeur la finalité de l'entretien, comme précisé dans l'arrêt Merton, point 55;
2. chercher à appréhender la situation générale du demandeur, notamment sa situation et son histoire familiale, son niveau d'éducation et ses activités au cours des années précédentes (des informations sur son ethnie et sa culture peuvent également revêtir de l'importance), comme précisé dans l'arrêt Merton, point 37;

3. évaluer et tester la crédibilité du demandeur en lui posant des questions lorsque l'âge déclaré est douteux, comme précisé dans l'arrêt Merton, point 37;
4. donner au demandeur la possibilité d'expliquer d'éventuelles incohérences dans son récit ou tout autre élément susceptible de compromettre sa crédibilité (le plus tôt possible, lorsque le sujet est encore «frais dans les esprits»), comme précisé dans les arrêts:
 - Merton, point 55,
 - R (FZ) v. London Borough of Croydon [2011] EWCA Civ 59, point 20,
 - R (NA) v. London Borough of Croydon [2009] EWHC 2357 (admin), point 52;
5. se rappeler que chaque cas est différent et que l'enquête menée dans une affaire donnée ne doit pas nécessairement être aussi approfondie que celle menée dans une autre affaire, comme précisé dans l'arrêt Merton, point 50. L'Association des directeurs des services de l'enfance (ADCS) au Royaume-Uni a approuvé les lignes directrices suivantes, destinées aux travailleurs sociaux qui effectuent les évaluations de l'âge:

http://adcs.org.uk/assets/documentation/Age_Assessment_Guidance_2015_Final.pdf
http://adcs.org.uk/assets/documentation/information_sharing_proforma_april_2015.doc.

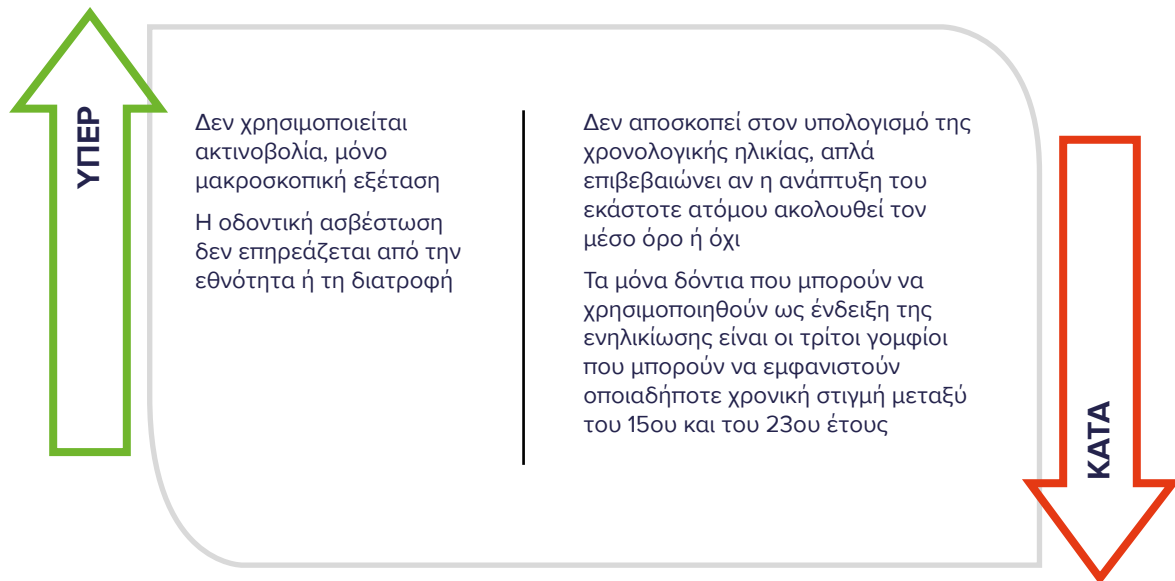
(b) Ιατρική μέθοδος (χωρίς ακτινοβολία)

Οδοντικός έλεγχος

Στο πλαίσιο αυτής της μεθόδου διενεργείται μακροσκοπική εξέταση προκειμένου να προσδιοριστεί η ωρίμανση των δοντιών και δεν προβλέπεται η λήψη ακτινογραφίας. Καταρτισμένος οδοντίατρος αντιπαραβάλλει την ανάπτυξη των δοντιών του αιτούντος με τα στάδια ανάπτυξης που απεικονίζονται σε καθιερωμένα διαγράμματα οδοντοφυΐας, ή με τιμές

αναφοράς, και καταλήγει στο πιθανό ηλικιακό φάσμα. Τις περισσότερες φορές οι μελέτες καλύπτουν είτε τη διάπλαση των δοντιών των παιδιών για το ηλικιακό φάσμα των 3-16 ετών είτε τη διάπλαση των φρονιμιτών στην ηλικιακή ομάδα των 15-23 ετών ⁽¹³⁵⁾

Απεικόνιση μαγνητικού συντονισμού (MRI)

Στην απεικόνιση μαγνητικού συντονισμού ή μαγνητική τομογραφία (MRI ή MR) χρησιμοποιείται ισχυρός μαγνήτης σε συνδυασμό με προηγμένο σύστημα υπολογιστή και ραδιοκύματα με σκοπό την ακριβή απεικόνιση των οργάνων, των ιστών, των οστών και άλλων εσωτερικών μερών του σώματος. Σε αντίθεση με τις ακτινογραφίες ή τις τομογραφίες μέσω υπολογιστή, οι οποίες αποκαλούνται και αξονικές τομογραφίες μέσω υπολογιστή, οι μαγνητικοί τομογράφοι δεν περιέχουν ακτινοβολία.

Η ισχύς του μαγνήτη στη μαγνητική τομογραφία αποκαλείται «ισχύς πεδίου» και μετράται σε μονάδες που ονομάζονται «Tesla» ή «T». Υπάρχουν δύο είδη σαρωτών: οι σαρωτές 1 T. και 1,5 T. (χρησιμοποιούνται συχνότερα και έχουν μικρότερο κόστος) και οι σαρωτές 3 T. (χρησιμοποιούνται λιγότερο επειδή είναι περισσότερο ακριβοί). Όταν το πεδίο έχει μεγαλύτερη ισχύ, ο σαρωτής έχει ισχυρότερο μαγνήτη με αποτέλεσμα οι απεικονίσεις να είναι καλύτερες και ο χρόνος που απαιτείται για τη λήψη της εικόνας να είναι μικρότερος. Η σάρωση με μαγνητικό τομογράφο διαρκεί συνήθως από λιγότερο από 10 λεπτά έως 1 ώρα καθώς η διάρκεια της διαδικασίας εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως π.χ. από το είδος της επιθυμητής απεικόνισης (εγκάρσιες τομές ή μέρη του σώματος), το είδος της τεχνολογίας που χρησιμοποιείται (μαγνητική τομογραφία υψηλού πεδίου σε αντιδιαστολή με τη μαγνητική τομογραφία ανοιχτού τύπου ή τη μαγνητική τομογραφία ανοιχτού τύπου στην

⁽¹³⁵⁾ Για περισσότερες πληροφορίες: Unicef, Age assessment practices: a literature review and annotated bibliography (2010), SCEP, Position paper on age assessment in the context of separated children in Europe (2012), Νορβηγικό Κέντρο Υπολογιστικών Επιστημών, Age estimation in youths and young adults (2012), διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://nr.no/en/publication/976408/>, Baccetti, T., Franchi, L. και McNamara, J.A. (Jr), «The cervical vertebral maturation (CVM) method for the assessment of optimal treatment timing in Dentofacial orthopaedics», ScienceDirect, (2005), τόμος 11, τεύχος 3, σ. 119-129· Cameriere, R., Ferrante, L. και Cingolani, M., «Age estimation in children by measurement of open apices in teeth», PubMed, (2005), τόμος 120, τεύχος 1, σ. 49-52.

οποία ο ασθενής βρίσκεται σε όρθια θέση), το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα και τη μετακίνηση του ασθενή.

Σύμφωνα με τους George κ.ά. ⁽¹³⁶⁾, ο βαθμός σύγκλεισης των οστών φαίνεται να είναι σε πιο προχωρημένο στάδιο στις ακτινογραφικές απεικονίσεις από ό,τι στις απεικονίσεις της μαγνητικής τομογραφίας. Κατά συνέπεια, η κατ' εκτίμηση ηλικία των αιτούντων που συνάγεται από τα αποτελέσματα της μαγνητικής τομογραφίας (MRI) θα είναι λίγο μικρότερη από την κατ' εκτίμηση ηλικία που βασίζεται σε μια κανονική ακτινογραφία. Το αποτέλεσμα είναι αποδεκτό καθώς δεν είναι επιβλαβές για τον αιτούντα.

Πρέπει να ακολουθείται διαδικασία προκαταρκτικού ελέγχου. Η μαγνητική τομογραφία μπορεί να μην ενδείκνυται για όλους τους ασθενείς, όπως π.χ. για τους αιτούντες με καρδιακούς βηματοδότες, δερματοσιτξία και μεταλλικά εμφυτεύματα ή για τους αιτούντες για τους οποίους πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα προφύλαξης λόγω του μαγνητικού της πεδίου.

Επειδή οι αιτούντες πρέπει να παραμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα ακίνητοι σε σκληρή επιφάνεια και το μηχάνημα είναι ιδιαίτερα θορυβώδες, οι κλειστοφοβικοί ασθενείς και τα παιδιά εκδηλώνουν συνήθως άγχος όταν στη διαδικασία αυτή χρησιμοποιούνται οι παραδοσιακοί σαρωτές. Το πρόβλημα μπορεί να επιλυθεί με τη χρήση μαγνητικών τομογράφων ανοιχτού τύπου.

Χέρι/καρπός: η παραδοσιακή προσέγγιση βασίζεται στον υπολογισμό της ηλικίας με βάση την ακτινογραφία χειρός· ωστόσο, διενεργήθηκαν πειράματα στα οποία χρησιμοποιήθηκαν εναλλακτικές μέθοδοι απεικόνισης, όπως π.χ. η μαγνητική τομογραφία του καρπού (είναι ενδεικτικό ότι στις ποδοσφαιρικές αναμετρήσεις που αφορούν συγκεκριμένες ηλικίες, η ηλικία των ποδοσφαιριστών υπολογίζεται με τη μέθοδο αυτή). Σχεδιάστηκε σύστημα έξι βαθμών σύγκλεισης (Dvorak, 2007) ⁽¹³⁷⁾. Σε άλλη μελέτη για ποδοσφαιριστές, η Διεθνής Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία εξέτασε και συνέκρινε τις τομογραφικές και τις ακτινογραφικές απεικονίσεις του καρπού ενός ατόμου, οι οποίες είχαν ληφθεί την ίδια ακριβώς ημέρα ⁽¹³⁸⁾

Πρόσφατες μελέτες επιβεβαίωσαν την αξία της εξέτασης αυτής και καταδεικνύουν ισχυρή συσχέτιση μεταξύ της μαγνητικής τομογραφίας και της χρονολογικής ηλικίας· ωστόσο, η μαγνητική τομογραφία καλό είναι να συνδυάζεται και με άλλες τεχνικές ώστε τα παραγόμενα αποτελέσματα να είναι περισσότερο ακριβή ⁽¹³⁹⁾.

Επειδή το φύλο του υποκείμενου στη διαδικασία του υπολογισμού ενδέχεται να έχει αντίκτυπο στο περιθώριο σφάλματος της μεθόδου ⁽¹⁴⁰⁾, το φύλο του αιτούντος είναι παράγοντας που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την επιλογή της μεθόδου.

⁽¹³⁶⁾ George, J., Nagendran, J. και Azmi, K., «Comparison study of growth plate fusion using MRI versus plain radiographs as used in age determination for exclusion of overaged football players», Br J Sports Med, (2012), τόμος 46, τεύχος 4, σ. 273-278, doi:10.1136/bjism.2010.074948.

⁽¹³⁷⁾ Dvorak, J. και George, J., «Age determination by magnetic resonance imaging of the wrist in adolescent male football players», British Journal of Sports Medicine, (2007), τόμος 41, τεύχος 1, σ. 45-52.

⁽¹³⁸⁾ Dvorak, J. και George, J., «Age determination by magnetic resonance imaging of the wrist in adolescent male football players», British Journal of Sports Medicine, (2007), τόμος 41, τεύχος 1, σ. 45-52.

⁽¹³⁹⁾ Serin, J., Rérolle, C., Pucheux, J., Dedouit, F., Telmon, N., Savall, F. και Saint-Martin, P., «Contribution of magnetic resonance imaging of the wrist and hand to forensic age assessment», International Journal of Legal Medicine, (2016).

⁽¹⁴⁰⁾ Tscholl, P.M., Junge, A., Dvorak, J. and Zubler, V., «Η μαγνητική τομογραφία του καρπού δεν συνιστάται για να προσδιορίζεται η ηλικία των ποδοσφαιριστριών στα πρωταθλήματα κάτω των 16/17 ετών», Scand J Med Sci Sports, 2015, doi:10.1111/sms.12461.

Την τελευταία περίοδο σημειώθηκαν εξελίξεις στον αυτόματο προσδιορισμό της οστικής ηλικίας. Ο προσδιορισμός αυτός βασίζεται στην ιατρική μηχανική όραση και στη μηχανική μάθηση. Οι εξελίξεις αυτές έχουν διευκολύνει την ταξινόμηση των εικόνων στα διάφορα στάδια και έχουν περιορίσει τις διαφορετικές διαγνώσεις μεταξύ διαφορετικών παρατηρητών και τις διαφορετικές διαγνώσεις του ίδιου παρατηρητή (όπως ορίζεται στο γλωσσάριο του παραρτήματος 1).

Γόνατο: εξετάζεται η σύγκλιση του αυξητικού χόνδρου κατά την ωρίμανση του γονάτου.

Το σταδιοποιημένο σύστημα μαγνητικών τομογραφιών αναπτύχθηκε για το γόνατο (Dedouit, 2012) ⁽¹⁴¹⁾. Η αξιοπιστία του και η εγκυρότητά του για τον υπολογισμό της ηλικίας έχουν αξιολογηθεί για την ηλικιακή ομάδα 10-30 ετών και βασίζεται σε σύστημα πέντε σταδίων. Η έκθεση αποδεικνύει ότι το σύστημα συσχετίζεται άμεσα με την ηλικία και ότι έχει περιορίσει τις διαφορετικές διαγνώσεις μεταξύ διαφορετικών παρατηρητών και τις διαφορετικές διαγνώσεις του ίδιου παρατηρητή, αλλά για να επαληθευτεί η προσέγγιση αυτή πρέπει να διενεργηθούν και άλλες μελέτες.

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή

Σουηδία — Για τον υπολογισμό της ηλικίας των ασυνόδευτων παιδιών, η Σουηδία χρησιμοποιεί επί του παρόντος τη μαγνητική τομογραφία για τις αρθρώσεις του γονάτου, σε συνδυασμό με τις ακτινογραφίες των φρονιμιτών. Ο υπολογισμός της ηλικίας με ιατρικά μέσα διενεργείται από το Σουηδικό Εθνικό Συμβούλιο Ιατροδικαστικής και περιλαμβάνει δύο διαφορετικές εξετάσεις. Η πρώτη εξέταση συνίσταται στην πανοραμική ακτινογραφία ενός από τους φρονιμίτες και η δεύτερη στη μαγνητική τομογραφία του γονάτου. Και με τις δύο εξετάσεις εξακριβώνεται αν ο αιτών έχει υπερβεί το 18ο έτος της ηλικίας του. Οι εικόνες αναλύονται από δύο ανεξάρτητους οδοντιάτρους ή ακτινολόγους, οι οποίοι πρέπει να συμφωνήσουν για τον βαθμό ωρίμανσης στον αυξητικό χόνδρο, καθώς με βάση την ανάλυση αυτή θα υπολογιστεί η ηλικία του αιτούντος από τον εξετάζοντα ιατρό. Πρόκειται για έναν ολοκληρωμένο μηχανισμό προστασίας, ο οποίος εκφράζει την αρχή του ευεργετήματος της αμφιβολίας.

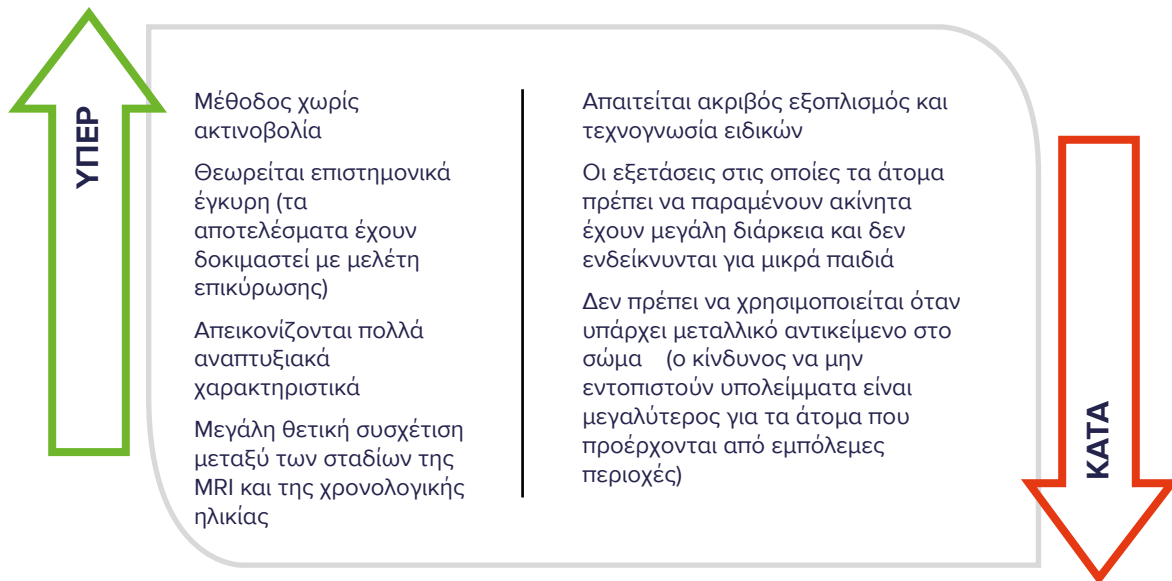
Για να είναι ο αιτών άνω των 18, η οδοντική ρίζα πρέπει έχει φτάσει στο τελευταίο στάδιο της ωρίμανσης, μολονότι το εν λόγω επίπεδο διάπλασης της ρίζας επέρχεται συνήθως 1-2 έτη μετά το όριο των 18 ετών. Το ίδιο επίπεδο ωρίμανσης στον αυξητικό χόνδρο (1-2 έτη μετά το όριο των 18 ετών) μελετάται και στη μαγνητική τομογραφία του γονάτου. Οι διαδικασίες αυτές αποτελούν πρόσθετες εγγυήσεις, οι οποίες έχουν σκοπό να ανταποκριθούν καλύτερα στην ανάγκη για τήρηση του ευεργετήματος της αμφιβολίας, όταν αυτό πρέπει να εφαρμοστεί.

Κλειδές: για τις κλειδές διενεργήθηκαν πειράματα στα οποία χρησιμοποιήθηκε ένα σύστημα διαβάθμισης τεσσάρων σταδίων. Τα πειράματα απέδειξαν ότι ο υπολογισμός της ηλικίας είναι εφικτός αλλά πρέπει να διενεργηθούν και ειδικές μελέτες αναφοράς για τη μαγνητική τομογραφία. Πρόσφατες έρευνες απέδειξαν ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των

⁽¹⁴¹⁾ Dedouit, F. and Auriol, 'Age assessment by magnetic resonance imaging of the knee: a preliminary study', *Forensic Science International*, (2012), σ. 217-232.

σταδίων της μαγνητικής τομογραφίας και της χρονολογικής ηλικίας ⁽¹⁴²⁾. Ωστόσο, στη μέθοδο αυτή οι παρατηρητές πρέπει να είναι περισσότερο έμπειροι καθώς είναι συχνά δύσκολο να γίνει διάκριση μεταξύ των αρχικών σταδίων και των τελευταίων σταδίων της οστεογένεσης.

Υπέρηχος

Ο ιατρικός υπέρηχος (γνωστός και ως διαγνωστικό ηχογράφημα ή υπερηχογράφημα) συνιστά τεχνική διαγνωστικής απεικόνισης που βασίζεται στη χρήση υπερήχων για την εξέταση εσωτερικών μερών του σώματος όπως π.χ. τένοντες, μύες, αρθρώσεις, αγγεία και εσωτερικά όργανα.

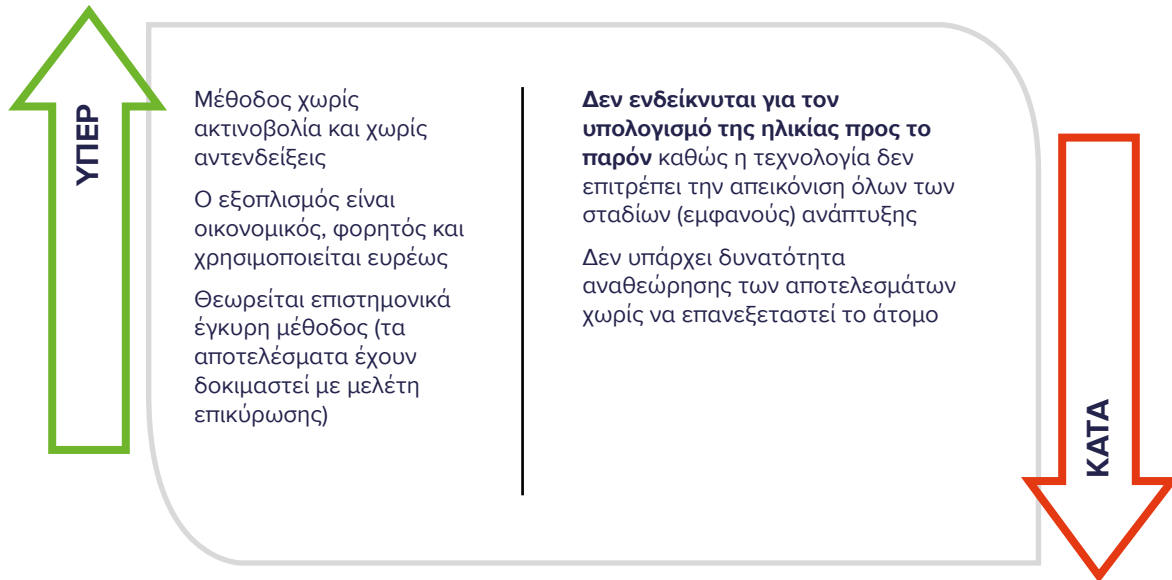
Ο υπέρηχος είναι ηχητικά κύματα με συχνότητες μεγαλύτερες από τις συχνότητες που μπορούν να ακούσουν οι άνθρωποι (> 20 000 Hz). Οι υπερηχητικές εικόνες, γνωστές και ως υπερηχογραφήματα, δημιουργούνται με την αποστολή παλμών υπερήχου στον ιστό μέσω ενός καθετήρα. Ο ήχος επιστρέφει από τους ιστούς σε μορφή ηχούς αλλά η ένταση της ηχούς εμφανίζει μεγάλες διαφορές μεταξύ των διαφόρων ιστών. Οι ήχοι αυτοί καταγράφονται και εμφανίζονται ως εικόνα στη συσκευή. Αυτή η μέθοδος, στην οποία δεν

⁽¹⁴²⁾ 1. Hillewig, E., Degroote, J., Van der Paelt, T., Visscher, A., Vandemaele, P., Lutin, B., D'Hooghe, L., Vandriessche, V., Piette, M. και Verstraete, K., «Magnetic resonance imaging of the sternal extremity of the clavicle in forensic age estimation: towards more sound age estimates», *Int J Legal Med.*, (2013), τόμος 127, τεύχος 3, σ. 677-689, doi:10.1007/s00414-012-0798-z.
 2. Hillewig, E., De Tobel, J., Cuche, O., Vandemaele, P., Piette, M. και Verstraete, K., «Magnetic resonance imaging of the medial extremity of the clavicle in forensic bone age determination: a new four-minute approach», *Eur Radiol.*, (2011), τόμος 21, τεύχος 4, σ. 757-767, doi:10.1007/s00330-010-1978-1.

χρησιμοποιείται ακτινοβολία, έχει δοκιμαστεί για τον υπολογισμό της ηλικίας στο χέρι και στον καρπό ⁽¹⁴³⁾, στις κλείδες ⁽¹⁴⁴⁾ και στη λαγόνια ακρολοφία ⁽¹⁴⁵⁾.

Στις μελέτες διαπιστώθηκε ότι ο υπολογισμός με υπερήχους **δεν πρέπει ακόμα να θεωρείται έγκυρη μέθοδος αντικατάστασης για τον υπολογισμό της οστικής ηλικίας** καθώς τα στάδια ανάπτυξης δεν απεικονίζονται πάντα.

Εκτίμηση σωματικής ανάπτυξης

Η εκτίμηση σωματικής ανάπτυξης περιλαμβάνει τη σύγκριση του ύψους, του βάρους και του δέρματος μεταξύ διαφορετικών ατόμων ή πληθυσμών με βάση συγκεκριμένες τιμές αναφοράς. Η εκτίμηση της σωματικής ανάπτυξης, η οποία στην πράξη εμφανίζει διαφορές μεταξύ των κρατών της ΕΕ+, περιλαμβάνει συχνά μια γενική σωματική εξέταση κατά την οποία περιγράφονται ενδεχόμενες ενδείξεις παθήσεων που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τον ρυθμό ωρίμανσης.

Όταν η μέθοδος περιλαμβάνει τη μέτρηση και εκτίμηση ορατών ενδείξεων σεξουαλικής ωρίμανσης, αποκαλείται και **μακροσκοπική εξέταση της σεξουαλικής ωρίμανσης**.

- ⁽¹⁴³⁾ Mentzel, H.J., Viiser, C., Eulenstein, M., Schwartz, T., Vogt, S., Böttcher, J., Yaniv, I., Tsoref, L., Kauf, E. και Kaiser, W.A., «Assessment of skeletal age at the wrist in children with a new ultrasound device», *Pediatr Radiol*, (2005), τόμος 35, τεύχος 4, σ. 429-433· Khan, K.M., Miller, B.S., Hoggard, E., Somani, A. και Sarafoglou, K., «Application of ultrasound for bone age estimation in clinical practice», *J Pediatr*, (2009), τόμος 152, τεύχος 2, σ. 243-247, doi:10.1016/j.jpeds.2008.08.018.
- ⁽¹⁴⁴⁾ Quirnbach, F., Ramsthaler, F. και Verhoff, M.A., «Evaluation of the ossification of the medial clavicular epiphysis with a digital ultrasonic system to determine the age threshold of 21 years», *Int J Legal Med.*, (2009), τόμος 123, τεύχος 3, σ. 241-245, doi: 10.1007/s00414-009-0335-x· Schulz, R., Zwiesigk, P., Schiborr, M., Schmidt, S. και Schmeling, A., «Ultrasound studies on the time course of clavicular ossification», *Int J Legal Med.*, (2008), τόμος 122, τεύχος 2, σ. 163-167, doi:10.1007/s00414-007-0220-4.
- ⁽¹⁴⁵⁾ Schmidt, S., Schmeling, A., Zwiesigk, P., Pfeiffer, H. και Schulz, R., «Sonographic evaluation of apophyseal ossification of the iliac crest in forensic age diagnostics in living individuals», *Int J Legal Med.*, (2011), τόμος 125, τεύχος 2, σ. 271-276, doi: 10.1007/s00414-011-0554-9.

- Όσον αφορά τα αγόρια, η εξέταση επικεντρώνεται στην ανάπτυξη του πέους και των όρχεων, στο ηβικό τρίχωμα, στις τρίχες της μασχάλης, στην ανάπτυξη της γενειάδας και στη λαρυγγική προεξοχή.
- Στα κορίτσια, η εξέταση επικεντρώνεται στην ανάπτυξη του στήθους, στο ηβικό τρίχωμα, στις τρίχες της μασχάλης και στο σχήμα του ισχίου. Κατά μέσο όρο, η σεξουαλική ωρίμανση των κοριτσιών ολοκληρώνεται στην ηλικία των 16 ετών και των αγοριών στην ηλικία των 17 ετών ⁽¹⁴⁶⁾.

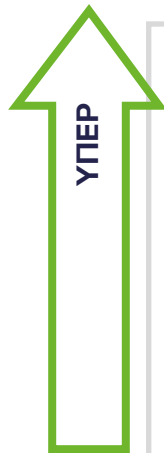
Ανάλογα με την πρακτική και τις εξετάσεις που διενεργούνται στα επιμέρους κράτη της ΕΕ+, εκτός των παιδίατρων, στις διαδικασίες συμμετέχουν συχνά και άλλοι γιατροί, όπως π.χ. γυναικολόγοι.

Όπως αποτυπώνεται στις τελικές συστάσεις και μέσω των κατευθυντήριων οδηγιών, η ΕΑΣΟ θεωρεί ότι δεν πρέπει σε καμία απολύτως περίπτωση να χρησιμοποιούνται μέθοδοι που να περιλαμβάνουν πρακτικές όπως γδύσιμο ή εξέταση των γεννητικών οργάνων στο πλαίσιο της μακροσκοπικής εξέτασης της σεξουαλικής ωρίμανσης.

⁽¹⁴⁶⁾ Για περισσότερες πληροφορίες: SCEPT, Position paper on age assessment in the context of separated children in Europe (2012). Unicef, Age assessment practices: a literature review and annotated bibliography. Schmeling κ.ά., «Forensic age estimation in unaccompanied minors and young living adults», Forensic medicine — From old problems to new challenges (2011). Schmeling κ.ά., «Age estimation of unaccompanied minors — Part 1. General considerations» Forensic Science International, (2006). Το Βασιλικό Ίδρυμα Παιδιατρικής και Παιδικής Υγείας διαπιστώνει ότι «σε γενικές γραμμές, είναι αδύνατη η πραγματική πρόβλεψη της ηλικίας ενός ατόμου με ανθρωπομετρικές μετρήσεις, και τέτοιες προβλέψεις δεν πρέπει να επιχειρούνται» (The King's Fund and the Royal College of Paediatrics and Child Health, 1999:40).

Χρησιμοποιείται για να εντοπίζονται αναπτυξιακές διαταραχές που θα μπορούσαν να είναι σημαντικές για τον υπολογισμό της ηλικίας, αλλά όχι για την εκτίμηση της χρονολογικής ηλικίας

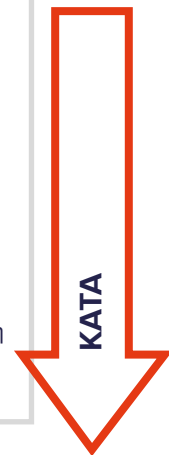
Όταν ο υπολογισμός διενεργείται από παιδίατρος, οι οποίοι ειδικεύονται στη σωματική και ψυχολογική ανάπτυξη των παιδιών, λαμβάνεται υπόψη η σωματική υγεία του παιδιού

Παρεμβαίνει στο σώμα, μπορεί να είναι πολύ οδυνηρή και τραυματική εμπειρία για τα άτομα που προέρχονται από διαφορετικά περιβάλλοντα και έχουν πέσει θύματα κακοποίησης και εκμετάλλευσης είτε κατά τη διάρκεια της μεταναστευτικής τους διαδρομής είτε μετά από αυτήν. Η ενδεχόμενη εξέταση ευαίσθητων μερών του σώματος ή γεννητικών οργάνων αντιβαίνει στο δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής και της αξιοπρέπειας και στη φύση της σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας της εξέτασης λόγω του ιδιαίτερα παρεμβατικού χαρακτήρα της εξέτασης

Οι ανθρωπομετρικές μετρήσεις δεν λαμβάνουν υπόψη τις διαφοροποιήσεις μεταξύ εθνοτήτων, φυλών, διατροφικών συνθηκών και κοινωνικοοικονομικών καταβολών

Έλλειψη πρωτοκόλλων: σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να περιλαμβάνει εκτίμηση της σεξουαλικής ανάπτυξης, σε άλλες όχι

Η αξιολόγηση της σεξουαλικής ωρίμανσης ενέχει μεγάλο περιθώριο σφάλματος. Από τις ιατροδικαστικές μεθόδους που αναλύθηκαν, ο επιχειρούμενος υπολογισμός της ηλικίας με βάση τα εξωτερικά χαρακτηριστικά είναι η λιγότερη ακριβής μέθοδος

Ιατρικές μέθοδοι (στις οποίες χρησιμοποιείται ακτινοβολία)

Ακτινογραφίες

Στην ακτινογραφία ή ραδιογραφία εκπέμπεται περιορισμένη ακτινοβολία (τα γνωστά ηλεκτρομαγνητικά κύματα) για να απεικονιστούν εσωτερικά μέρη του σώματος σε διαφορετικές αποχρώσεις του μαύρου και του άσπρου. Οι διαφορετικές αποχρώσεις οφείλονται στις διαφορετικές ποσότητες ραδιενέργειας που απορροφούνται από τους ιστούς. Επειδή το ασβέστιο των οστών απορροφά τις περισσότερες ακτίνες X, τα οστά απεικονίζονται άσπρα. Το λίπος και άλλοι μαλακοί ιστοί απορροφούν λιγότερες ακτίνες και απεικονίζονται γκρι. Ο αέρας απορροφά τις λιγότερες ακτίνες X και έτσι τα πνευμόνια απεικονίζονται μαύρα.

Η ηλικία του σκελετού καθορίζεται από το στάδιο ανάπτυξης των οστών. Στις εξετάσεις αυτές αξιολογούνται τα στάδια ανάπτυξης με βάση τη σύγκλιση/ωρίμανση συγκεκριμένων οστών. Κατά κύριο λόγο χρησιμοποιούνται οι ακτινογραφίες άκρας χειρός, κλείδας, δοντιών ή ισχίου. Πολλά κράτη της ΕΕ+ χρησιμοποιούν τις μεθόδους αυτές αλλά δεν τις εφαρμόζουν με τον ίδιο τρόπο και χρησιμοποιούν συχνά διαφορετικούς συνδυασμούς και/ή σειρά. Οι πρακτικές διαφέρουν επειδή κυρίως οι διαδικασίες του υπολογισμού της ηλικίας εξακολουθούν να καθορίζονται σε μεγάλο βαθμό από την εθνική νομοθεσία, με αποτέλεσμα οι διαδικασίες να εξελίσσονται ανάλογα με την εθνική νομολογία.

Ακτινογραφία άκρας χειρός (χειρός/καρπού)

Με τη βοήθεια της ακτινογραφίας χειρός αξιολογείται το σχήμα, το μέγεθος των οστικών στοιχείων και ο βαθμός οστεογένεσης στις επιφύσεις. Οι ακτινογραφίες εξετάζονται με βάση τα εξής πρότυπα.

1. Ακτινογραφικός άτλας, ο οποίος αποτελείται από πρότυπες ακτινογραφίες που έχουν ληφθεί από άτομα της αντίστοιχης ηλικίας και του αντίστοιχου φύλου με σκοπό τον προσδιορισμό του σταδίου ανάπτυξης. Όσον αφορά τη συγκεκριμένη προσέγγιση, ο άτλας Greulich και Pyle αποτελεί πλέον το πρότυπο αναφοράς. Η μέθοδος αυτή αποτελεί προϊόν μελέτης του 1935, η οποία είχε επικεντρωθεί περισσότερο στην εκτίμηση της σκελετικής ωρίμανσης και λιγότερο στην αξιολόγηση της ηλικίας, χωρίς μάλιστα να λαμβάνονται υπόψη διαφυλετικές ή κοινωνικοοικονομικές διαφορές.
2. Μεμονωμένα οστά (μέθοδος μεμονωμένων οστών) όπου ο βαθμός ωρίμανσης προσδιορίζεται για τα μεμονωμένα οστά και εξετάζεται συνδυαστικά προκειμένου να υπολογιστεί το συνολικό στάδιο της ωρίμανσης. Όσον αφορά την προσέγγιση αυτή, η μέθοδος Tanner- Whitehouse (υφίσταται σε τρεις εκδόσεις) αποτελεί τη βασική μέθοδο αναφοράς. Η δεύτερη έκδοση βασίζεται στην εκτίμηση της σκελετικής ωρίμανσης και στην πρόβλεψη του ύψους των ενηλίκων. Και τα 20 οστά του χεριού συγκρίνονται μεμονωμένα με διαδοχικές ακτινογραφίες που απεικονίζουν την ανάπτυξη του εκάστοτε οστού. Τα πρότυπα αναφοράς καθιερώθηκαν τη δεκαετία του '50 και του '60. Κατά μέσο όρο, η σκελετική ανάπτυξη των οστών των χεριών ολοκληρώνεται στην ηλικία των 17 ετών στα κορίτσια και στην ηλικία των 18 ετών στα αγόρια ⁽¹⁴⁷⁾

Ενώ η εθνοτική καταγωγή δεν ασκεί σημαντική επίδραση στον ρυθμό οστεογένεσης, η κοινωνικοοικονομική κατάσταση αποτελεί καίριο παράγοντα που επηρεάζει τον ρυθμό της οστεογένεσης. Η καλή κοινωνικοοικονομική κατάσταση επιταχύνει τον ρυθμό οστεογένεσης ενώ η κακή κοινωνικοοικονομική κατάσταση καθυστερεί την οστεογένεση. Κατά συνέπεια, όταν εφαρμόζονται πρότυπα ακτινογραφιών στα άτομα με κακή κοινωνικοοικονομική κατάσταση, η κατ' εκτίμηση ηλικία του ατόμου είναι μικρότερη από την πραγματική. Η μέθοδος αυτή θεωρείται αποδεκτή καθώς δεν φαίνεται να έχει δυσμενές αντίκτυπο στον εξεταζόμενο ⁽¹⁴⁸⁾.

Ακτινογραφία κλείδας

Με τη μέθοδο αυτή εξετάζεται η σύγκλιση της κλείδας. Αν πρόκειται για ενήλικες, και οι δύο κλείδες πρέπει να έχουν συγκλειστεί. Στα παραδοσιακά συστήματα ταξινόμησης γίνεται διάκριση μεταξύ τεσσάρων σταδίων ανάπτυξης: το τελευταίο στάδιο διακρίνεται πλέον σε δύο επιπλέον στάδια. (Αν η σύγκλιση έχει ολοκληρωθεί και διακρίνεται ουλή, εικάζεται, αν πρόκειται για γυναίκα, ότι το άτομο είναι τουλάχιστον 20 ετών και, αν πρόκειται για άνδρα,

⁽¹⁴⁷⁾ Για περισσότερες πληροφορίες: Tanner, J.M. κ.ά., «Reliability and validity of computer-assisted estimates of Tanner-Whitehouse skeletal maturity (CASAS): comparison with the manual method», Karger, (1994), τόμος 42, τεύχος 6· Frisch, H. κ.ά., «Computer-aided estimation of skeletal age and comparison with bone age evaluations by the method of Greulich-Pyle and Tanner-Whitehouse», Pediatric Radiology, (1996), τόμος 26, τεύχος 3, σ. 226-231· Gertych, A. Κ.ά., «Bone age assessment of children using a digital hand atlas», Computerised Medical Imaging and Graphics, (2007), τόμος 31, τεύχη 4-5, σ. 322-331.

⁽¹⁴⁸⁾ Schmelting, A., Garamendi, P. M., Prieto, J. L. και Landa, M. I., «Forensic age estimation in unaccompanied minors and young living adults», Forensic medicine — From old problems to new challenges, καθηγητής Duarte Nuno Vieira (εκδ.), InTech, (2011), διαθέσιμο στον ιστότοπο <http://cdn.intechopen.com/pdfs-wm/19163.pdf>.

ότι το άτομο είναι τουλάχιστον 21 ετών.) Η πλήρης σύγκλειση της κλείδας χωρίς πλέον να διακρίνεται ουλή παρατηρήθηκε πρώτη φορά και στα δύο φύλα το νωρίτερο στην ηλικία των 26 ετών ⁽¹⁴⁹⁾

Ακτινογραφία δοντιών

Με τη μέθοδο αυτή μελετώνται οι ακτινογραφίες δοντιών, γνωστές και ως πανοραμικές ακτινογραφίες. Για τη μέτρηση της σκελετικής ανάπτυξης, εξετάζονται οι διαδοχικές αλλαγές στην οδοντοφυΐα και δομή των δοντιών κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας. Μέχρι την ηλικία των 16-20 ετών, όλα τα δόντια με εξαίρεση τους τρίτους γομφίους (φρονιμίτες) έχουν σχηματιστεί πλήρως. Στο στάδιο αυτό, η μύλη και η ρίζα του τρίτου γομφίου δεν παρουσιάζουν την ίδια διάπλαση σε όλα τα άτομα.

Οι δύο σημαντικότερες μέθοδοι είναι οι εξής:

1. Οι Gleiser και Hunt (1955) ⁽¹⁵⁰⁾ περιγράφουν τη διάπλαση των δοντιών σε 15 στάδια.
2. Ο Demirjian (1973) ⁽¹⁵¹⁾ περιγράφει τη διάπλαση των δοντιών σε οκτώ στάδια και κάθε στάδιο της ανάπτυξης αξιολογείται με βάση ένα στατιστικό μοντέλο ⁽¹⁵²⁾.

Όσον αφορά την ανατολή και μεταλλοποίηση των τρίτων γομφίων, έχει επιβεβαιωθεί ότι μελαψοί Αφρικανοί εμφανίζουν ταχύτερη διάπλαση σε σύγκριση με τους Ευρωπαίους· στους Ασιάτες, αντίθετα, καταγράφεται μικρότερη σχετικά διάπλαση. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ειδικές μελέτες αναφοράς για τον εκάστοτε πληθυσμό όταν αξιολογείται η διάπλαση των τρίτων γομφίων με σκοπό τον υπολογισμό της ηλικίας ⁽¹⁵³⁾.

Παρά τη μεγάλη διαφοροποίηση που εμφανίζει ο τρίτος γομφίος, σε διαφορετικές μελέτες έχει υποστηριχθεί ότι μέσω της διάπλασης του τρίτου γομφίου εξακριβώνεται ενδεχομένως με τον πλέον πειστικό τρόπο αν κάποιος είναι ενήλικος ή παιδί, καθώς και ότι η μέθοδος αυτή, μεταξύ άλλων, θα πρέπει να χρησιμοποιείται συχνά στις διαδικασίες του υπολογισμού της ηλικίας για τα άτομα που βρίσκονται στο τέλος της εφηβείας.

⁽¹⁴⁹⁾ Για περισσότερες πληροφορίες: Schmeling, A. κ.ά., «Studies on the time-frame for ossification of the medial clavicular epiphyseal cartilage in conventional Radiography», *International Journal of Legal Medicine*, (2004), τόμος 118, τεύχος 1, σ. 5-8.

⁽¹⁵⁰⁾ Gleiser, I. και Hunt, E. E., «The permanent mandibular first molar: its calcification, eruption and decay», *Am. J. Phys. Anthropol.*, (1955), τόμος 13, σ. 253-283, doi:10.1002/ajpa.1330130206.

⁽¹⁵¹⁾ Demirjian, A., Goldstein, H. και Tanner, J. M., «A new system of dental age assessment», *Human Biology*, (1973), τόμος 45, τεύχος 2, σ. 211-227, διαθέσιμο στον ιστότοπο <http://www.bristol.ac.uk/media-library/sites/cmm/migrated/documents/dental-age-assessment.pdf>.

⁽¹⁵²⁾ Για περισσότερες πληροφορίες: (al n.d.), «Assessment of dental maturity of Brazilian children age 6 to 14 years using Demirjian's method», *Int J Paediatr Dent*, (2002), τόμος 12, τεύχος 6, σ. 423-428· Liversidge, H.M., «The assessment and interpretation of Demirjian, Goldstein and Tanner's dental maturity», *Ann Hum Biol.*, (2012), τόμος 39, τεύχος 5, σ. 412-431, doi:10.3109/03014460.2012.716080.

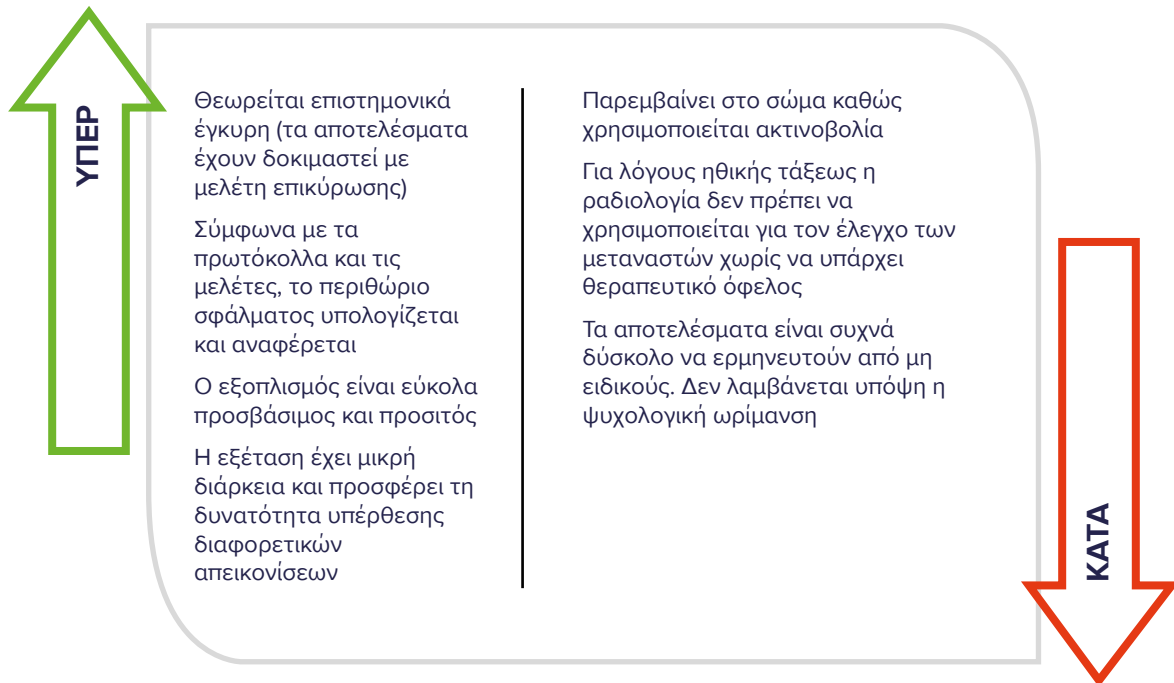
⁽¹⁵³⁾ Olze, A., Schmeling, A., Taniguchi, M., Maeda, H., van Niekerk, P., Wernecke, K-D. και Geserick, G., «Forensic age estimation in living subjects: the ethnic factor in wisdom tooth mineralization», *Int J Legal Med*, (2004), τόμος 118, σ. 170-173· Olze, A., van Niekerk, P., Ishikawa, T., Zhu, B.L., Schulz, R., Maeda, H. και Schmeling, A., «Comparative study on the effect of ethnicity on wisdom tooth eruption», *Int J Legal Med*, (2007), τόμος 121, σ. 445-448.

Ακτινογραφία πυελικής ζώνης

Δεδομένου ότι η θέση των οστών αλλάζει όσο το άτομο προσεγγίζει το στάδιο της ενηλικίωσης ⁽¹⁵⁴⁾, η σκελετική ηλικία μπορεί να προσδιοριστεί με βάση την εμφάνιση ορισμένων οστών στην πυελική ζώνη.

⁽¹⁵⁴⁾ Για περισσότερες πληροφορίες: Schmeling, A. et al., 'Age estimation of unaccompanied minors — Part 1. General considerations», Forensic Science International, (2006)· Schmidt, S. κ.ά., «Sonographic evaluation of apophyseal ossification of the iliac crest in forensic age diagnostics in living individuals», International Journal of Legal Medicine, (2011).

Παραδείγματα από την πρακτική εμπειρία

Φινλανδία — Το τμήμα ιατροδικαστικής του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι υπολογίζει την ηλικία των αιτούντων με ιατρικά μέσα για να εξακριβώσει την ηλικία τους μετά από αίτημα των αστυνομικών αρχών, των υπηρεσιών φύλαξης των συνόρων ή των φινλανδικών μεταναστευτικών αρχών. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται είναι η μακροσκοπική εξέταση των δοντιών, η ακτινογραφία άκρας χειρός και η ακτινογραφία δοντιών. Δύο εμπειρογνώμονες πρέπει να καταλήγουν σε κοινό αποτέλεσμα. Ο ένας τουλάχιστον από τους εμπειρογνώμονες πρέπει να είναι υπάλληλος του τμήματος ιατροδικαστικής του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι. Ένας από τους εμπειρογνώμονες πρέπει να είναι αναγνωρισμένος ιατρός ή αναγνωρισμένος οδοντίατρος με επαρκείς δεξιότητες.

Κάτω Χώρες — Με τον ιατρικό υπολογισμό της ηλικίας, δεν επιχειρείται να εξακριβωθεί η ηλικία των αιτούντων αλλά σκοπός είναι να εξακριβωθεί αν οι αιτούντες είναι ενήλικοι ή ενδεχομένως ανήλικοι. Στο πλαίσιο αυτό, αναλύονται οι ακτινογραφίες χειρός/καρπού. Αν η σύγκριση του καρπού δεν έχει ολοκληρωθεί, η εξέταση διακόπτεται και ο αιτών θεωρείται ανήλικος. Αν η σύγκριση έχει ολοκληρωθεί, πραγματοποιούνται συμπληρωματικές (τρεις) ακτινογραφίες κλείδας. Δύο ανεξάρτητοι ακτινολόγοι πρέπει να καταλήξουν μεμονωμένα στο συμπέρασμα ότι ή σύγκριση και των δύο κλειδών έχει ολοκληρωθεί. Τρίτος εμπειρογνώμονας (ιατροδικαστής ανθρωπολόγος), αφού εξετάσει τα συμπεράσματα και των δύο ακτινολόγων, θα λάβει την απόφασή του με βάση τα αποτελέσματα αυτά. Αν το συμπέρασμα δεν είναι ασφαλές ή υπάρχει απόκλιση μεταξύ των γνωματεύσεων των ακτινολόγων, ο αιτών θεωρείται ανήλικος. Η απόφαση μπορεί να προσβληθεί.

(c) Ορισμένες πρόσθετες παράμετροι

Η μαγνητική τομογραφία (MRI), η ακτινογραφία και η τομογραφία μέσω υπολογιστή (CT/CAT) είναι διαφορετικές τεχνικές και με τις τεχνικές αυτές απεικονίζεται η ανάπτυξη των οστών. Οι εικόνες που λαμβάνονται με αυτές τις τεχνικές συγκρίνονται με μελέτες αναφοράς προκειμένου να εξακριβωθεί το στάδιο της ανάπτυξης στο οποίο αντιστοιχεί η εκάστοτε εικόνα και να προκύψει έτσι το αντίστοιχο ηλικιακό φάσμα.

MRI ή MR

- Χρησιμοποιείται ισχυρός μαγνήτης σε συνδυασμό με προηγμένο σύστημα υπολογιστή και ραδιοκύματα με σκοπό την ακριβή απεικόνιση των οργάνων, των ιστών, των οστών και άλλων εσωτερικών δομών του σώματος. Για την εγκάρσια απεικόνιση, στη μαγνητική τομογραφία χρησιμοποιούνται μαγνητικά πεδία και ραδιοσυχνότητες.
- Ενδείκνυται για την απεικόνιση οργάνων, μαλακών ιστών και εσωτερικών δομών.
- Χωρίς ακτινοβολία.

Ακτινογραφίες

- Στην ακτινογραφία χρησιμοποιείται περιορισμένη ποσότητα ραδιενέργειας η οποία διέρχεται από το σώμα με σκοπό την απεικόνιση της ανατομίας του εξεταζομένου.
- Τα πυκνά αντικείμενα όπως π.χ. τα οστά, εγκλωβίζουν τη ραδιενέργεια και απεικονίζονται με λευκό χρώμα στις ακτινογραφίες.

- Χρησιμοποιείται ακτινοβολία.

CT/CAT

- Στην εξέταση χρησιμοποιείται η ακτινογραφία σε συνδυασμό με ηλεκτρονικούς υπολογιστές με σκοπό την εγκάρσια απεικόνιση του σώματος (360 μοίρες), καθώς λαμβάνονται πολλές ακτινογραφίες από διαφορετικές οπτικές γωνίες.
- Ενδείκνυται για την παράλληλη απεικόνιση οστών, μαλακών ιστών και αιμοφόρων αγγείων. Αποκαλύπτει στον ακτινολόγο λεπτομέρειες για τις οστέινες κατασκευές ή για τραυματισμούς. Λόγω της έκθεσης στη ραδιενέργεια, η τεχνική CT δεν συνιστάται για τις εγκύους ή τα παιδιά, εκτός και αν θεωρείται απολύτως αναγκαία.

Ένας ακόμα παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι οι εξελίξεις που σημειώθηκαν πρόσφατα ως προς τη χρήση της υποβοηθούμενης με υπολογιστή ερμηνείας των ακτινογραφικών και τομογραφικών απεικονίσεων. Ο σκοπός αυτού του λογισμικού είναι να περιορίζονται οι διαφορετικές διαγνώσεις μεταξύ διαφορετικών παρατηρητών (όταν η ίδια εικόνα αξιολογείται από διαφορετικούς παρατηρητές) και οι διαφορετικές διαγνώσεις του ίδιου παρατηρητή (όταν η ίδια εικόνα αξιολογείται από τον ίδιο παρατηρητή αλλά σε διαφορετικές χρονικές στιγμές) ώστε η εικόνα να ταξινομείται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο.

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

